

“คนไทย”
เท่านั้นที่ทำในมือไทย น่าอยู่

ม อ นี เ ต อ ร์ เ ร ย ง ง นี้ มี พ ล ัง

รายงานผลสำรวจความคิดเห็นของคนไทย 100,000 คน ทั่วประเทศ
เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงประเทศไทยไปในทิศทางที่ดีขึ้นด้วยการมีส่วนร่วมของคนไทย ปี 2555

รายงานผลสำรวจ

ความคิดเห็นของคนไทย
100,000 คน ทั่วประเทศ
เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
ประเทศไทยไปในทิศทาง
ที่ดีขึ้นด้วยการมีส่วนร่วม
ของคนไทย ปี 2555

“คนไทย”

มอนิเตอร์ เรียงนี้ มีพลัง

จากความเชื่อว่าการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน และการสร้างสังคมอยู่ดีมีสุข มีความจำเป็นที่จะ ต้องรับฟังเสียงและเข้าใจถึงความต้องการที่แท้จริง ของประชาชนคนไทยทุกคน

มูลนิธิเพื่อ “คนไทย” ได้ถูกจัดตั้งขึ้นให้คนไทยทุกคนได้เกิดความตระหนัก เข้าใจ และที่สำคัญ มีส่วนร่วมในการลงมือทำเพื่อแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างปัจจัยที่มีผล ในการสร้างความอยู่ดีมีสุขให้สังคมไทย

การทำงานของมูลนิธิเพื่อ “คนไทย” เน้นถึงการสร้างกลไกหลัก เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ดังต่อไปนี้

1

กลไกการรับฟังเสียงของประชาชนคนไทยอย่างเป็นระบบ และทั่วถึง

โครงการวิจัย “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง งานสำรวจระดับชาติ ที่ใหญ่ที่สุดโครงการหนึ่ง โดยรวบรวมข้อมูลจากคนไทย 100,000 คน ใน 77 จังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ทั้งในและนอกเขตเทศบาล โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสะท้อนเสียงที่แท้จริงและโปร่งใสของประชาชน วัดระดับความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิต และสะท้อนภาพรวมของการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไทยในระยะยาว

2

กลไกการเชื่อมต่อการลงมือทำ ลงมือแก้ไขปัญหาและขยาย ผลงานด้านสังคมในทุกด้าน โดยมี 2 โครงการหลักที่กำลัง ดำเนินการอยู่

2.1 โครงการสื่อห้วงจักร

โครงการสร้างความร่วมมือกับสื่อมวลชนในแขนงต่างๆ ในการ เผยแพร่บทบาท และตัวอย่างการทำงานของคนไทยในภาคส่วน ต่าง ๆ รวมถึงกระตุ้นสังคมให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

2.2 โครงการ “คนไทย” ขอมือหน่อย คนละไม้ คนละมือ เพื่อสังคมน่าอยู่

เทศกาลการรวมตัวของคนลงมือทำงานด้านสังคมในหลากหลาย รูปแบบ อาทิเช่น งานจิตอาสา/อาสาสมัครมูลนิธิ CSR ของ องค์กรธุรกิจสายงานบันเทิง นักเรียน นักศึกษา และอื่นๆ โดยงาน เทศกาลนี้จะถูกจัดขึ้นทุกปี โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดการรับรู้ และ สนับสนุนอย่างกว้างขวางจากประชาชนคนไทยทุกคนที่เข้าร่วม งาน โดยผ่านการลงแรงลงเงิน และลงความคิดรวมถึงเป็นงานที่ ทำให้คนทำงานด้านสังคมได้มารวมตัวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ในการทำงานและเชื่อมต่อกันเพื่อขยายผล

ทั้งหมดนี้ มูลนิธิเพื่อ “คนไทย” มีความมุ่งมั่นและเชื่อว่าประเทศไทยที่ดีกว่าต้องเป็นจริงได้

เริ่มจากการที่เราหันมา ฟัง คนไทยด้วยกัน พูด กับคนไทยด้วยกัน คิด และลงมือ ทำ เพื่อพัฒนาและสร้างสังคมอยู่ดีมีสุข อย่างเป็นระบบ

บทนำ

ด้วย “กลุ่มคนไทย” ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของหน่วยงานจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคการศึกษา และภาคสื่อสารมวลชน โดยมีเจตนาที่เห็นประเทศไทยพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น รวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย “กลุ่มคนไทย” จึงได้ริเริ่มโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลังขึ้น ในปี 2554 เพื่อรับฟังความคิดเห็นของคนไทยทั่วประเทศเพื่อนำผลที่ได้รับจากการสำรวจไปช่วยในการกำหนดแผนงานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยและผลักดันการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป และในปี 2555 นี้ โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ได้จัดขึ้นเป็นครั้งที่ 2 หลังจากที่โครงการฯ ในปี 2554 ประสบความสำเร็จ และได้รับความสนใจจากภาคส่วนต่าง ๆ ในการนำผลการสำรวจไปร่วมกันขยายผล

“คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง

เป็นหนึ่งในกิจกรรมของ “กลุ่มคนไทย” โดยการรับฟังความคิดเห็นและสร้างการมีส่วนร่วมของคนไทยในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและสังคม จากคนไทยทั่วประเทศจำนวน 100,000 คน ครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัดในพื้นที่ทั้งในและนอกเขตเทศบาล โดยยึดถือหลักเกณฑ์การสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชาชนชาวไทยจริง เพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนความคิดเห็นของคนไทยทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์หลักของโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อนำเสนอตัวชี้วัดในด้านคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย เพื่อสะท้อนถึงภาพรวมของการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศในระยะยาว
2. เพื่อวัดระดับและติดตามความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ตลอดจนการพัฒนาของประเทศไทย โดยใช้ตัวชี้วัดที่ชัดเจน
3. เพื่อสะท้อนถึงเสียงที่แท้จริงและโปร่งใสของประชาชน
4. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน

โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง มีเป้าประสงค์เพื่อเป็นช่องทางให้คนไทยได้สะท้อนความคิดและความรู้สึกต่อสภาวะความอยู่ดีมีสุขในด้านต่างๆ โดยครอบคลุมมิติสำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ทัศนคติและความเชื่อมั่น การพัฒนาประเทศและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และปัญหาด้านสังคมและความเป็นอยู่ที่ประสบอยู่

ในการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นและเปิดรับมุมมองมิติใหม่จากคนไทยทั่วประเทศดังกล่าวดำเนินการจากความร่วมมือกันของบริษัทวิจัยการตลาดชั้นนำซึ่งเป็นสมาชิกของสมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย ได้แก่

บริษัท จีเอฟเค มาร์เก็ตไวส์ จำกัด	บริษัท อินไซด์ เอเชีย มาร์เก็ต รีเสิร์ช จำกัด
บริษัท ซี.เอส.เอ็น. แอนด์ แอสโซซิเอท จำกัด	บริษัท อินเทจ (ประเทศไทย) จำกัด
บริษัท เซนซอรี รีเสิร์ช กรุ๊ป จำกัด	บริษัท อินโฟร์เสิร์ช จำกัด
บริษัท ฟอไรท์ รีเสิร์ช จำกัด	

โครงการนี้ได้ดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีการมาตรฐานสากลของสมาคมวิจัยการตลาดโลก (ESOMAR - European Society for Opinion and Marketing Research) ในทุกขั้นตอน ซึ่งบริษัทวิจัยการตลาดข้างต้นทุกบริษัทเป็นสมาชิกอยู่ โดย ESOMAR เป็นองค์กรที่สนับสนุนโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ในด้านการดำเนินการที่อยู่บนพื้นฐานของมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพวิจัยการตลาด อีกทั้งยังเป็นโครงการที่ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความแม่นยำและถูกต้องในการขยายผลเพื่อใช้เป็นประโยชน์แก่สาธารณะต่อไป

เนื่องจากเนื้อหาของการสำรวจได้ครอบคลุมประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย ดังนั้นรายงานผลการสำรวจในปี 2555 นี้ โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ได้ทำการขอความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิในการสังเคราะห์และตีความผลการสำรวจตามความเชี่ยวชาญของแต่ละท่าน และหยิบยกประเด็นสำคัญซึ่งเป็นมุมมองต่อประเทศไทยในมิติต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ โดยรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

นายธานีินทร์ ณะเอม

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
และกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

นำเสนอมุมมองด้านเศรษฐกิจ
และการปกครอง

ศ. ดร. สุภางค์ จันทวานิช

ศาสตราจารย์กิตติคุณ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นำเสนอมุมมองด้านสังคม
และการสื่อสารสาธารณะ

รศ. ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
และประธานกรรมการบริหารมูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี. ซี. เอฟฯ
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

นำเสนอมุมมองด้านการศึกษา
และการพัฒนาเยาวชน

นพ. สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์

เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ กรรมการสภาวิจัย
และกรรมการสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ และกรรมการที่ปรึกษา
การวิจัยองค์การอนามัยโลก

นำเสนอมุมมองด้านสาธารณสุข
และสิ่งแวดล้อม

นางดารณี เจริญรัชต์ภาคย์

ประธานสมาคมวิจัยโลก ESOMAR (ประเทศไทย)
และที่ปรึกษา กิตติมศักดิ์สมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย

นำเสนอมุมมองด้านการดำเนินธุรกิจ

โดยผลการสำรวจทั้งหมดของโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ได้ถูกวิเคราะห์และนำเสนออย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันสถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศ และเพื่อกระตุ้นให้คนไทยเล็งเห็นถึงประเด็นต่างๆ ที่สำคัญ ที่ควรร่วมกัน ขยายผล เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของคนไทยและประเทศไทย และถือเป็นการสำรวจระดับชาติที่ใหญ่ที่สุดโครงการหนึ่ง ที่จะนำเสนอข้อมูลสถิติที่เชื่อถือได้สำหรับแต่ละจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด เพื่อนำไปขยายผลในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนารายภูมิภาคและจังหวัด และมีเป้าหมายที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและติดตามความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย อีกทั้งยังเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและกระตุ้นความตื่นตัวของประชาชน รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนที่ประชาชนสามารถร่วมกันพัฒนาประเทศ

สารบัญ

บทที่ 1 : บทสรุปประเด็นสำคัญจากเสียงคนไทย	13
บทที่ 2 : ระเบียบวิธีการและลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	21
บทที่ 3 : ผลการสำรวจ	29
3.1 คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย	30
3.2 ทศนคติและความเชื่อมั่นของคนไทย	59
3.3 การพัฒนาประเทศและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย	63
3.4 ปัญหาที่คนไทยประสบ	72
3.5 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ	89
บทที่ 4 : มุมมองต่อประเทศไทยในมิติต่าง ๆ และข้อเสนอแนะ	93
4.1 มุมมองด้านเศรษฐกิจและการปกครอง	94
4.2 มุมมองด้านสังคมและการสื่อสารสาธารณะ	104
4.3 มุมมองด้านการศึกษาและการพัฒนาเยาวชน	117
4.4 มุมมองด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม	122
4.5 มุมมองด้านการดำเนินธุรกิจ	132
ภาคผนวก	144
1 เกณฑ์การแปลผล	144
2 เกณฑ์การจัดระดับรายได้ตามพื้นที่	145
3 ระดับความพึงพอใจรายจังหวัด	146
4 ทรัพย์สินในครอบครองของแต่ละครัวเรือน	150
บรรณานุกรม	153

สารบัญแผนภูมิภาพ

บทที่ 1 : บทสรุปประเด็นสำคัญจากเสียงคนไทย

แผนภูมิภาพที่ 1	เปรียบเทียบตัวชี้วัดที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยระหว่างปี 2554 และปี 2555	15
-----------------	---	----

บทที่ 3 : ผลการสำรวจ

แผนภูมิภาพที่ 2	คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทย จำแนกตามเพศ	31
แผนภูมิภาพที่ 3	ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	36
แผนภูมิภาพที่ 4	ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	37
แผนภูมิภาพที่ 5	ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 1 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	38
แผนภูมิภาพที่ 6	ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 1 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	39
แผนภูมิภาพที่ 7	ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 2 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	40
แผนภูมิภาพที่ 8	ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 2 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	41
แผนภูมิภาพที่ 9	ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 3 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	42
แผนภูมิภาพที่ 10	ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 3 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	43
แผนภูมิภาพที่ 11	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลักในแต่ละระดับกับความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม	49
แผนภูมิภาพที่ 12	ระดับความรู้สึกทางด้านจิตใจของประชาชนชาวไทยกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน	52
แผนภูมิภาพที่ 13	เหตุผลที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	58
แผนภูมิภาพที่ 14	คุณลักษณะด้านบวกและด้านลบของคนไทย	59
แผนภูมิภาพที่ 15	คุณลักษณะที่ควรส่งเสริม 3 อันดับแรกของคนไทย	60
แผนภูมิภาพที่ 16	ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	85

สารบัญตาราง

บทที่ 2 : ระเบียบวิธีการและลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1	ประเด็นคำถามและลักษณะของคำถามที่ใช้	23
ตารางที่ 2	ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง	25
ตารางที่ 3	ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำแนกตามพื้นที่ที่พักอาศัย	27

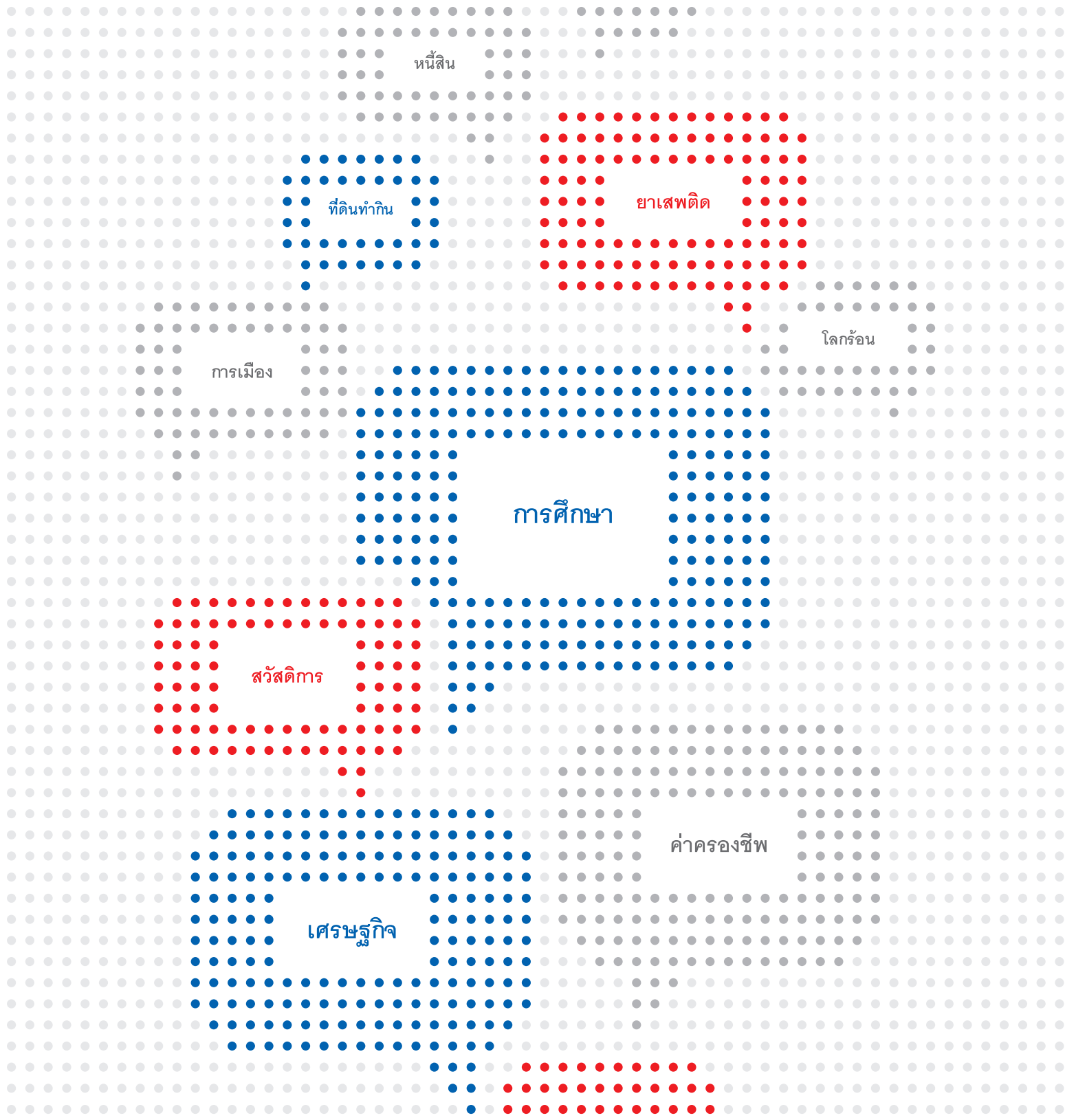
บทที่ 3 : ผลการสำรวจ

ตารางที่ 4	เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยระหว่างปี 2554 และ 2555	30
ตารางที่ 5	คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยจำแนกตามช่วงอายุ	32
ตารางที่ 6	คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยจำแนกตามระดับรายได้	32
ตารางที่ 7	คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยจำแนกตามระดับการศึกษา	34
ตารางที่ 8	คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยจำแนกตามอาชีพ	34
ตารางที่ 9	คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยจำแนกตามภูมิภาค	35
ตารางที่ 10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละระดับของประชาชนชาวไทยระหว่างปี 2554 และ 2555	44
ตารางที่ 11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละประเด็นของประชาชนชาวไทยระหว่างปี 2554 และ 2555	45
ตารางที่ 12	ปัจจัยที่มีความสำคัญในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมของคนไทยในอนาคต	50
ตารางที่ 13	ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันของประชาชนชาวไทย	53
ตารางที่ 14	เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย	53
ตารางที่ 15	ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทยจำแนกตามเพศ	54
ตารางที่ 16	ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทยจำแนกตามช่วงอายุ	54
ตารางที่ 17	ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทยจำแนกตามระดับรายได้	55
ตารางที่ 18	ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทยจำแนกตามระดับการศึกษา	56
ตารางที่ 19	ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทยจำแนกตามอาชีพ	56
ตารางที่ 20	ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทยจำแนกตามภูมิภาค	57
ตารางที่ 21	คุณลักษณะที่ควรส่งเสริม	61
ตารางที่ 22	ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน	62
ตารางที่ 23	เปรียบเทียบระดับความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศ	63
ตารางที่ 24	เปรียบเทียบประเด็นการเปลี่ยนแปลงที่ประชาชนชาวไทยต้องการให้เกิดขึ้น	64
ตารางที่ 25	เปรียบเทียบสิ่งที่อยากทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง	65
ตารางที่ 26	กิจกรรมที่ทำใน 1 ปีที่ผ่านมา	66
ตารางที่ 27	ลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วม	67
ตารางที่ 28	เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่	67
ตารางที่ 29	ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ จำแนกตามภูมิภาค	68
ตารางที่ 30	ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ จำแนกตามเขตเทศบาล	69
ตารางที่ 31	ปัจจัยเชิงบวกที่เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญในการพัฒนาระดับพื้นที่	69
ตารางที่ 32	ปัจจัยเชิงลบที่เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญในการพัฒนาระดับพื้นที่	70

ตารางที่ 33	บทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชนของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่น	70
ตารางที่ 34	บทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชนของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่นจำแนกตามภูมิภาค	71
ตารางที่ 35	เปรียบเทียบปัญหาและความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ	72
ตารางที่ 36	เปรียบเทียบระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ	74
ตารางที่ 37	ระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ จำแนกตามภูมิภาค	76
ตารางที่ 38	ระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ จำแนกตามช่วงอายุ	78
ตารางที่ 39	ระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ จำแนกตามระดับรายได้	81
ตารางที่ 40	ระดับความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติจำแนกตามภูมิภาค	83
ตารางที่ 41	ระดับความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติจำแนกตามช่วงอายุ	83
ตารางที่ 42	ระดับความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติจำแนกตามระดับรายได้	84
ตารางที่ 43	ระดับความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติจำแนกตามอาชีพ	84
ตารางที่ 44	ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามภูมิภาค	86
ตารางที่ 45	ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามช่วงอายุ	87
ตารางที่ 46	ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามระดับรายได้	88
ตารางที่ 47	ประเภทสื่อที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน และประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุด	89
ตารางที่ 48	เปรียบเทียบประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุดระหว่างประชาชนชาวไทยในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด	90
ตารางที่ 49	เปรียบเทียบประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุดระหว่างประชาชนชาวไทยจำแนกตามช่วงอายุ	91

ภาคผนวก

ตารางที่ 50	เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับความพึงพอใจ 7 Point Scale	144
ตารางที่ 51	เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับผลกระทบจากปัญหา 7 Point Scale	144
ตารางที่ 52	เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับความเหมาะสมในการพัฒนา 5 Point Scale	144
ตารางที่ 53	เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับบทบาทของจังหวัด/องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา 5 Point Scale	144
ตารางที่ 54	ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในเขตพื้นที่ต่างๆ	145
ตารางที่ 55	ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ	146
ตารางที่ 56	ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคเหนือ	146
ตารางที่ 57	ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	147
ตารางที่ 58	ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคกลาง	147
ตารางที่ 59	ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคตะวันออก	148
ตารางที่ 60	ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคตะวันตก	149
ตารางที่ 61	ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคใต้	149
ตารางที่ 62	เปรียบเทียบประเภทของทรัพย์สินที่ครอบครองระหว่างประชาชนชาวไทยในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด	150
ตารางที่ 63	ประเภทอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และจำนวนที่ครอบครอง	150
ตารางที่ 64	ประเภทโทรทัศน์และจำนวนที่ครอบครอง	151
ตารางที่ 65	ประเภทอุปกรณ์สื่อสารและจำนวนที่ครอบครอง	151
ตารางที่ 66	ประเภทหนังสือพิมพ์และจำนวนที่ครอบครอง	151
ตารางที่ 67	ประเภทรถยนต์และจำนวนที่ครอบครอง	152
ตารางที่ 68	ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและจำนวนที่ครอบครอง	152

บทที่

1

บทสรุปประเด็นสำคัญ จากเสียงคนไทย

ความเป็นอยู่ของคนไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย ตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา ทั้งนี้คุณภาพชีวิตเป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง จัดทำโดย “กลุ่มคนไทย” เป็นอีกหนึ่งโครงการที่มุ่งหวังจะสะท้อนความเป็นจริงของคนไทยในประเทศ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย

บทสรุปประเด็นสำคัญ จากเสียงคนไทย

ความเป็นอยู่ของคนไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย ตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา ทั้งนี้คุณภาพชีวิตเป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง จัดทำโดย “กลุ่มคนไทย” เป็นอีกหนึ่งโครงการที่มุ่งหวังจะสะท้อนความเป็นจริงของคนไทยในประเทศเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้ไปในทิศทางที่ดีขึ้น พร้อมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทย ผลจากการสำรวจคนไทยทั่วประเทศปีละ 100,000 คน ครอบคลุม 77 จังหวัด ในปี 2554 และ ปี 2555 ทำให้คณะผู้จัดทำสามารถนำเสนอตัวชี้วัดที่จะเป็นปัจจัยในการกำหนดคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยในประเทศได้ดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 1 เปรียบเทียบตัวชี้วัดที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยระหว่างปี 2554 และปี 2555

	ความพึงพอใจ		การเปลี่ยนแปลง		
	ปี 2554	ปี 2555			
ความสำคัญมาก	รายได้	68.00%	68.29%	+ 0.29% ▲	
	การทำงาน	76.43%	75.86%	- 0.57% ▼	
	สุขภาพ	78.86%	78.43%	- 0.43% ▼	
ความสำคัญค่อนข้างมาก	การศึกษา	69.86%	70.86%	+ 1.00% ▲	
	ไลฟ์สไตล์	78.57%	77.00%	- 1.57% ▼	
	ครอบครัว	84.57%	82.86%	- 1.71% ▼	
ความสำคัญปานกลาง	สิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคม	69.29%	69.00%	- 0.29% ▲	
	สิ่งแวดล้อม	70.00%	68.29%	- 1.71% ▼	
	รัฐบาลและการปกครอง	58.43%	64.43%	+ 6.00% ▲	
	บทบาทของสื่อ	-	71.57%	-	—
	บทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศ	63.29%	65.71%	+ 2.42% ▲	

ผลจากการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยมีทั้งหมด 11 ปัจจัย โดยสามารถแบ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ออกเป็น 3 กลุ่มจำแนกตามระดับความสำคัญ ได้แก่ ปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมาก ระดับค่อนข้างมาก และระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ในระดับมาก และค่อนข้างมาก คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ในด้าน รายได้ การทำงาน และสุขภาพ การศึกษา ไลฟ์สไตล์ และครอบครัว ตามลำดับ ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยสังคม ในด้าน สิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคม สิ่งแวดล้อม รัฐบาลและการปกครอง บทบาทของสื่อ และบทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศ ตามลำดับ

จากการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของคนไทยที่มีต่อบัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ พบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2554 กับ ปี 2555 ดังนี้

1. คนไทยมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้นต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ 4 บัจจัย ได้แก่ บัจจัยด้านรัฐบาลและการปกครอง การศึกษา บทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศ และรายได้ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นที่ให้สังเกตว่า คนไทยมีความพึงพอใจต่อการทำงานของรัฐบาลและการปกครองเพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึงร้อยละ 6
2. ในขณะที่คนไทยมีความพึงพอใจลดลงต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ 6 บัจจัย ได้แก่ บัจจัยด้านครอบครัว สิ่งแวดล้อม ไลฟ์สไตล์ การทำงาน สุขภาพ และสิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคม ตามลำดับ โดยที่คนไทยมีความพึงพอใจลดลงในด้าน ครอบครัว และสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 1.71
3. อย่างไรก็ตาม ยังมีอีก 1 บัจจัยที่ไม่สามารถแสดงการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้อันเนื่องจากเป็นบัจจัยที่นำมาเพิ่มในการสำรวจปี 2555 คือ บัจจัยด้านบทบาทของสื่อ ซึ่งเป็นบัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

จาก 11 บัจจัยข้างต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่า คนไทยมากกว่าร้อยละ 60 มีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ เมื่อนำมาแจกแจงแต่ละบัจจัยพบว่า คนไทยมีความพึงพอใจต่อบัจจัยด้านครอบครัวมากที่สุด สูงถึงร้อยละ 82.86 รองลงมา คือ บัจจัยด้านสุขภาพ ร้อยละ 78.43 บัจจัยด้านไลฟ์สไตล์ ร้อยละ 77.00 บัจจัยด้านการทำงาน ร้อยละ 75.86 บัจจัยด้านบทบาทของสื่อ ร้อยละ 71.57 บัจจัยด้านการศึกษา ร้อยละ 70.86 บัจจัยด้านสิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคม ร้อยละ 69.00 บัจจัยด้านรายได้ และสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 68.29 บัจจัยด้านบทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศ ร้อยละ 65.71 และบัจจัยด้านรัฐบาลและการปกครอง ร้อยละ 64.43 ตามลำดับ

การนำเสนอผลการสำรวจในครั้งนี้ นอกจากเป็นการนำเสนอตัวชี้วัดที่จะเป็นบัจจัยในการกำหนดคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยในประเทศแล้ว ผลจากการสำรวจ โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลังในครั้งที่ 2 นี้ ยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด ทศนคติและความเชื่อมั่น รวมทั้งความรุนแรงของปัญหาในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศที่คนไทยกำลังประสบ ผลจากการสำรวจ พบประเด็นสำคัญ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. ในภาพรวม คนไทยส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 81 ค่อนข้างพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2554 พบว่า ภาพรวมของความพึงพอใจนั้นได้ลดลง เมื่อจำแนกตามลักษณะของคนไทย พบว่า ในปี 2555 คนไทยที่เป็นเพศชาย มีอายุ 15-17 ปี ระดับรายได้อยู่ในช่วง 50,000 บาทขึ้นไป ที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ระดับรายได้อยู่ในช่วง 33,001 บาทขึ้นไป ที่อาศัยในเขตเทศบาล และระดับรายได้อยู่ในช่วง 24,001 บาทขึ้นไป ที่อาศัยนอกเขตเทศบาล มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ประกอบอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา อาศัยอยู่ภาคเหนือ จะเป็นกลุ่มที่มีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่มากกว่ากลุ่มอื่นๆ
2. บัจจัยหลักที่ทำให้คนไทยรู้สึกพึงพอใจกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ได้แก่ การมีสุขภาพที่ดีและแข็งแรง คนในครอบครัวรักใคร่และมีความสัมพันธ์ที่ดี รวมทั้งมีบ้านที่อยู่อาศัยที่ดี เป็นของตัวเอง และเป็นหลักแหล่ง ซึ่งจากบัจจัยข้างต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่า หากตนเองและครอบครัวมีความสุข คนไทยก็มักจะพึงพอใจกับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่

- เมื่อแจกแจงความพึงพอใจของคนไทยที่มีต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในแต่ละระดับ พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในระดับประเทศ/สังคม และระดับบุคคล เพิ่มขึ้นตามลำดับ แต่ในระดับครอบครัว และระดับชุมชนที่พักอาศัย กลับลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจในปี 2554
- คนไทยส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 50 มีความคิดเห็นว่า ในปัจจุบันตนเองมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างดี แต่เมื่อถามถึงความคิดเห็นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ใน 1 ปีข้างหน้า พบว่า ความคิดเห็นในปี 2555 มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าปี 2554 ทั้งนี้คนไทยก็ยังมีความคิดเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ใน 1 ปีข้างหน้าค่อนข้างที่จะดีขึ้น เหตุผลที่เป็นปัจจัยสนับสนุนความคิดเห็นนี้ คือ การที่เศรษฐกิจดีขึ้น คนไทยมีรายได้เพิ่มมากขึ้น การที่มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน และมีการขยายกิจการธุรกิจ
- ความคิดเห็นที่มีต่อระดับความเหมาะสมของการพัฒนาประเทศ พบว่า คนไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าในปี 2555 การพัฒนาประเทศมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น มากกว่าร้อยละ 60 คิดว่าการพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม
- เมื่อเปรียบเทียบประเด็นการเปลี่ยนแปลงที่คนไทยต้องการให้เกิดขึ้นในปี 2554 และ ปี 2555 พบว่า ทิศทางของประเด็นที่ต้องการยังคงเดิม คือประเด็นเรื่องเศรษฐกิจ และความปรองดองในสังคม เพียงแต่นำหนักที่ให้นับแต่ประเด็นแตกต่างกัน ในปี 2554 คนไทยส่วนใหญ่ต้องการให้เศรษฐกิจดีขึ้น รองลงมา คนไทยมีความสามัคคีกัน ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก และต้องการค่าครองชีพที่ต่ำลง สินค้ามีราคาถูกลง ตามลำดับ ส่วนในปี 2555 คนไทยส่วนใหญ่ยังคงต้องการให้เศรษฐกิจดีขึ้น รองลงมาค่าครองชีพที่ต่ำลง สินค้ามีราคาถูกลง
- สำหรับระดับความรุนแรงของปัญหาที่คนไทยประสบในปี 2554 และปี 2555 พบว่าปัญหาในระดับประเทศ/สังคม มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อาทิ ปัญหามลภาวะเป็นพิษ ภัยธรรมชาติ และปัญหาการทุจริตในรูปแบบต่างๆ ตามด้วยปัญหาในระดับชุมชน ที่มีเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรม อบายมุข และการตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอิทธิพลมากขึ้น ในส่วนของปัญหาในระดับบุคคล และครอบครัว ระดับความรุนแรงของปัญหาได้ลดลงจากปีก่อน

สำหรับผลการวิจัยในปี 2555 คณะผู้จัดทำมุ่งหวังที่จะนำเสนอ 10 เสียงสะท้อนที่แท้จริงของคนไทย เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่อย่างยั่งยืน เสียงสะท้อนดังกล่าวที่ได้จากการวิจัย คือ

- ถึงแม้ว่าคนไทยจะมีความพึงพอใจเพิ่มขึ้นต่อการทำงานของรัฐบาลและการปกครอง แต่ทว่าปัญหาการคอร์รัปชัน ยังคงเป็นปัญหาที่มีความรุนแรง และส่งผลกระทบต่อคนไทยอย่างเนื่อง ซึ่งระดับความรุนแรงได้เพิ่มขึ้นจากปี 2554 ทั้งในส่วนของ การทุจริต คอร์รัปชันของข้าราชการและนักการเมือง การถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นธรรม รวมทั้งการจำเป็นต้องติดสินบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ
- คนไทยส่วนใหญ่สูงถึงร้อยละ 71 มีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมและประเทศ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ซึ่งกิจกรรมที่เข้าร่วมเน้นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง อาทิ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมและประพฤติดตนให้ถูกต้องเหมาะสม และยึดถือในศีลธรรม จริยธรรมและคุณงามความดี เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า คนไทยเริ่มเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประเทศมากยิ่งขึ้น

3. ถึงแม้ว่าคนไทยส่วนใหญ่จะมีความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับครอบครัวมากที่สุด แต่ระดับความพึงพอใจต่อครอบครัวนั้นกลับลดลงในปี 2555 โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัว เนื่องจากคนไทยตกอยู่ในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ รายได้ยังคงไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย หนี้สินพอกพูน ภาระรับผิดชอบเหล่านี้ทำให้การมีเวลาได้อยู่ใกล้ชิดกับคนในครอบครัว ความสัมพันธ์กับบุพการี คู่ครอง และบุตรหลานลดน้อยลง
4. เทคโนโลยีเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสังคมออนไลน์ที่เข้าถึงกลุ่มเยาวชนอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดปัญหาในระดับครอบครัวที่ลูกหลานติดเกมส์ และสังคมออนไลน์ ในทางกลับกันกลุ่มผู้สูงอายุยังขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งโอกาสในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง
5. คุณลักษณะที่โดดเด่น และคงความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย คือ คนไทยมีน้ำใจ ใจกว้าง และชอบช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นคุณลักษณะที่คนไทยเห็นว่าควรที่จะส่งเสริมให้กับเยาวชนรุ่นหลัง แต่ทว่าความขัดแย้งในบุคลิกภาพเกิดขึ้น เนื่องจากคุณลักษณะด้านลบของคนไทยถูกมองว่า เป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และพวกพ้อง ขาดความสามัคคี ไม่ซื่อตรง และมีนิสัยเอาตัวรอด ความขัดแย้งในบุคลิกภาพดังกล่าวก่อให้เกิดความเครียดและปัญหาสุขภาพจิต
6. ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนคนไทยที่แท้จริงคือ การศึกษา ซึ่งการศึกษาที่กล่าวถึงนี้ครอบคลุมถึงกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การรู้จักค่าของเงิน และการประหยัด อดออม รวมทั้งพุทธศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต
7. คนไทยส่วนใหญ่ยังมองว่าปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการตกอยู่ในอำนาจของกลุ่มอิทธิพลในชุมชน และปัญหาอาชญากรรม เป็นปัญหาระดับชุมชน 3 อันดับแรก ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย โดยในปี 2555 ระดับความรุนแรงของปัญหา ก็ได้เพิ่มมากขึ้น
8. การพัฒนาในระดับพื้นที่ คนไทยเห็นว่าการพัฒนาเป็นไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม โดยเฉพาะคนไทยที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ซึ่งปัจจัยเชิงบวกที่เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญในการพัฒนาระดับพื้นที่ที่คนไทยสามารถเห็นได้เด่นชัด คือ ชุมชน จังหวัด ได้รับการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก
9. คนไทยสูงถึงร้อยละ 65 มีความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าว่า ชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างจะดีขึ้น แต่ทว่าคนไทยที่มีรายได้ในระดับ D และ E อีกร้อยละ 40 มีความคิดเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองจะเหมือนเดิมหรือแย่ลง
10. ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ ทำให้คนไทยร้อยละ 12 รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง นอกจากนี้คนไทยยังรู้สึกว่าความขัดแย้งทางการเมืองทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา หรือพัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น และทำให้ไม่สามารถหยุดคุย หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

ดังนั้นในการนำเสนอผลการสำรวจในครั้งนี้ จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่มาจากคนไทยทั่วประเทศถึง 100,000 คน ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 77 จังหวัด และสังเคราะห์ผลการสำรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิในแขนงต่าง ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความอยู่ดีมีสุขของคนไทยอย่างแท้จริง โดยผลการสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 บท ดังนี้

บทที่หนึ่ง

บทสรุปประเด็นสำคัญจากเสียงคนไทย

บทนี้เป็นการนำเสนอตัวชี้วัดที่มีต่อคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย และความเปลี่ยนแปลงของคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยที่ได้จากผลสำรวจในปี 2554 และปี 2555 รวมทั้งการนำเสนอ 10 เสียงสะท้อนของคนไทยที่ได้จากการสำรวจในครั้งนี้

บทที่สอง

ระเบียบวิธีการและลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

บทนี้เป็นการสรุปวิธีการสำรวจข้อมูลโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง และข้อมูลลักษณะของคนไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้นจำนวน 100,000 คน จำแนกตาม เพศ อายุ ภูมิภาคที่อาศัย พื้นที่พักอาศัย สถานภาพสมรส ระดับรายได้เฉลี่ย/เดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ รวมทั้งการนำเสนอการเปรียบเทียบระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของคนในแต่ละพื้นที่

บทที่สาม

การรายงานเนื้อหาหลักจากผลการสำรวจ

บทนี้สะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้น ความพึงพอใจ ความคิดเห็น และผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่คนไทยกำลังเผชิญอยู่ โดยนำเสนอในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย ทศนคติและความเชื่อมั่นของคนไทย การพัฒนาประเทศและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ปัญหาที่คนไทยประสบ และพฤติกรรมมารับสื่อ

บทที่สี่

มุมมองต่อประเทศในมิติต่าง ๆ และข้อเสนอแนะ

บทนี้นำเสนอผลการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ โดยการสังเคราะห์แบ่งเป็นมุมมองในแต่ละด้าน ได้แก่ มุมมองด้านเศรษฐกิจและการปกครอง มุมมองด้านสังคมและสื่อสาธารณะ มุมมองด้านการศึกษาและการพัฒนาเยาวชน มุมมองด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และมุมมองด้านการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ในแต่ละมุมมองยังได้มีการนำเสนอข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคชุมชนท้องถิ่น ภาคเอกชน ภาคสื่อมวลชน และภาคประชาคม ได้มีบทบาทเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย

บทที่

2

ระเบียบวิธีการและ ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินงานสำรวจ
โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง
เป็นความร่วมมือกันระหว่าง 7 บริษัทวิจัยการตลาด
ในการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากประชาชนชาวไทย
เพื่อให้ได้ข้อมูลในการสะท้อนถึงคุณภาพชีวิต
และความเป็นอยู่ของคนไทยอย่างแท้จริง
การสำรวจในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว
โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100,000 คน
ครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด
ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในการสำรวจที่มีผู้เข้าร่วม
ในการให้ข้อมูลเป็นจำนวนมากดังนั้น
ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนี้จะเป็นตัวแทน
ของคนไทยได้อย่างแท้จริง

“คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง
Khon Thai Monitor

2.1 ระเบียบวิธีการ

การดำเนินงานสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง เป็นความร่วมมือกันระหว่าง 7 บริษัทวิจัยการตลาดในการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากประชาชนชาวไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลในการสะท้อนถึงคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทยอย่างแท้จริง การสำรวจในครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 100,000 คน ครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด ซึ่งถือได้ว่าเป็นหนึ่งในการสำรวจที่มีผู้เข้าร่วมในการให้ข้อมูลเป็นจำนวนมากดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนี้จะเป็นตัวแทนของคนไทยได้อย่างแท้จริง

โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ครั้งที่ 1 ได้ทำการสำรวจผู้ที่ถือสัญชาติไทย มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ถึง 70 ปี และเป็นผู้ที่พำนักอาศัยอยู่ในพื้นที่/จังหวัดที่ตนเองอาศัยอยู่เป็นเวลาอย่างน้อย 6 เดือน อนึ่งเพื่อเป็นการสำรวจความคิดเห็น และรวบรวมข้อมูลให้ครอบคลุมประชาชนชาวไทยให้มากยิ่งขึ้น โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ครั้งที่ 2 จึงได้ขยายการสำรวจไปยังประชาชนชาวไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ถึง 70 ปี การครอบคลุมกลุ่มประชาชนชาวไทยที่มีอายุ 15-17 ปี เนื่องจากประชาชนชาวไทยกลุ่มนี้จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา และผลักดันประเทศต่อไปในอนาคต

การสัมภาษณ์ได้อาศัยหลักเกณฑ์การสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบตามสัดส่วนประชาชนชาวไทยจริงทั้งในส่วนของประเทศ อายุ พื้นที่พักอาศัยของแต่ละจังหวัดในระหว่างวันที่ 27 กรกฎาคม ถึงวันที่ 7 กันยายน 2555 โดยประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และตอบคำถามในรูปแบบของคำถามปลายปิด คำถามปลายเปิด และการให้คะแนนในรูปแบบสเกลของระดับต่าง ๆ อาทิ เช่น ระดับความพึงพอใจ ระดับผลกระทบจากปัญหา และระดับความเหมาะสมในการพัฒนา โดยคะแนนในรูปแบบสเกลมีทั้ง 5 ระดับ และ 7 ระดับ

ประเด็นที่ใช้ในการสอบถามในการสำรวจครั้งนี้ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่

- 1) คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ซึ่งครอบคลุมในทุกมิติ อาทิเช่น สุขภาพ การศึกษา ครอบครัว ชุมชนที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- 2) ทศนคติและความเชื่อที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และอนาคต คุณลักษณะด้านบวกและด้านลบของคนไทย
- 3) การพัฒนาประเทศและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย
- 4) ปัญหาด้านสังคมและความเป็นอยู่ที่ประสบ ในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับประเทศ
- 5) ข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมมารับสื่อของกลุ่มตัวอย่าง

โดยลักษณะของคำถามที่ใช้ในการสำรวจแบ่งออกเป็น 3 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) คำถามปลายปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 2) คำถามปลายปิดโดยการแนบตัวเลือก และ 3) คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ ซึ่งลักษณะของคำถามที่ใช้เป็นไปตามความเหมาะสมกับประเด็นที่สำรวจ ดังนี้

ตารางที่ 1 ประเด็นคำถามและลักษณะของคำถามที่ใช้

	ประเด็นที่สำรวจ	ลักษณะคำถามที่ใช้
1. คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่	1.1 ระดับความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม	คำถามปลายปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 7 ระดับ
	1.2 ปัจจัยด้านบวกและลบที่เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจ/ไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่	คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ
	1.3 ระดับความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ในด้านต่างๆ	คำถามปลายปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 7 ระดับ
	1.4 ระดับความรู้สึกทางด้านจิตใจ	คำถามปลายเปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 7 ระดับ
2. ทศนคติและความเชื่อที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และอนาคต	2.1 ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	คำถามปลายปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 7 ระดับ
	2.2 เหตุผลที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ
	2.3 คุณลักษณะด้านบวกและด้านลบของคนไทย	คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ
	2.4 คุณลักษณะที่ควรส่งเสริมของคนไทย	คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ
	2.5 ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน	คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ

(ต่อ)

	ประเด็นที่สำรวจ	ลักษณะคำถามที่ใช้
3. การพัฒนาประเทศและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย	3.1 ความคิดเห็นต่อการการพัฒนาประเทศ	คำถามปลายเปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 5 ระดับ
	3.2 ความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้นในประเทศไทย	คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ
	3.3 สิ่งที่ยากทำเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทย	คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ
	3.4 ความตื่นตัวและบทบาทในการพัฒนาประเทศไทย	คำถามปลายเปิดโดยให้ผู้ตอบสามารถตอบเองอย่างอิสระ
	3.5 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่	คำถามปลายเปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 5 ระดับ
	3.6 บทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชนของจังหวัด/องค์กรปกครองท้องถิ่น	คำถามปลายเปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 5 ระดับ
4. ปัญหาด้านสังคมและความเป็นอยู่ที่ประสบ	4.1 ปัญหาที่ประสบในปัจจุบัน	คำถามปลายเปิดโดยการแนะนำตัวเลือก
	4.2 ระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ	คำถามปลายเปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล 7 ระดับ
5. ข้อมูลส่วนบุคคลและพฤติกรรมการรับสื่อ	5.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์	คำถามปลายเปิดโดยการแนะนำตัวเลือก
	5.2 พฤติกรรมการรับสื่อ	คำถามปลายเปิดโดยการแนะนำตัวเลือก
	5.3 ทรัพย์สินของแต่ละครัวเรือน	คำถามปลายเปิดโดยการแนะนำตัวเลือก

ในการนำผลการสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง ไปตีความ/ใช้ประโยชน์มีข้อควรคำนึงถึง ดังนี้

- 1) สำหรับประเด็นที่สำรวจโดยใช้คำถามปลายเปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล ผู้ตอบแต่ละคนอาจมีมาตรฐานในการให้คะแนนที่แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ความคิดเห็นและประสบการณ์ที่แต่ละคนมีเกี่ยวกับประเด็นที่สำรวจ ดังนั้นผลการสำรวจที่ได้จึงเป็นผลการประเมินตามการรับรู้ของบุคคล

- 2) ควรมีความระมัดระวังในการตีความตัวเลขค่าเฉลี่ยของประเด็นต่าง ๆ ที่สำรวจโดยใช้คำถามปลายเปิดโดยการให้คะแนนในรูปแบบสเกล เนื่องจากอาจมีการเบี่ยงเบนของคำตอบของผู้ตอบแต่ละคน (standard deviation) มาก ดังนั้น จึงควรพิจารณาค่าตัวเลขทางสถิติอื่น ๆ ร่วมด้วย อาทิ ค่าร้อยละของผู้ตอบคะแนนในแต่ละระดับ และ Top 3 Box (สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน) ซึ่งได้นำเสนอไว้ในรายงานผลการสำรวจนี้แล้ว
- 3) ในการเปรียบเทียบผลการสำรวจระหว่างปี 2554 และ ปี 2555 ในรายงานผลการสำรวจนี้ เป็นการนำเสนอผลการสำรวจจากข้อมูลโดยรวมของผู้ตอบที่อายุ 18-70 ปี ในปี 2554 เปรียบเทียบกับผลการสำรวจจากข้อมูลโดยรวมของผู้ตอบที่อายุ 15-70 ปี ในปี 2555 โดยได้มีการทดสอบทางสถิติแล้วว่าการขยายช่วงอายุการสำรวจไปยังผู้ตอบที่อายุ 15-70 ปี ในปี 2555 นี้ ไม่ได้ทำให้ผลการสำรวจมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการสำรวจผู้ตอบที่อายุ 18-70 ปี ในปีเดียวกัน

2.2 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ผลจากการสำรวจลักษณะของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100,000 คน ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด จำแนกตามเพศ อายุ และพื้นที่พักอาศัยซึ่งกำหนดจำนวนตามสัดส่วนจริงของประชากร รวมทั้งลักษณะข้อมูลเบื้องต้นอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

		ปี 2554	ปี 2555
เพศ	ชาย	49%	49%
	หญิง	51%	51%
อายุ (ปี)	15-17	-	6%
	18-29	26%	24%
	30-39	24%	22%
	40-49	23%	22%
	50-70	27%	26%
ภูมิภาค	กรุงเทพฯ	9%	9%
	ต่างจังหวัด	91%	91%
พื้นที่พักอาศัย	ในเขตเทศบาล	34%	34%
	นอกเขตเทศบาล	66%	66%
สถานภาพสมรส	โสด	24%	27%
	สมรส/อยู่ด้วยกัน	70%	67%
	หย่า/หม้าย/เลิกรา	7%	6%

(ต่อ)

		ปี 2554	ปี 2555
ระดับรายได้เฉลี่ย/เดือน*	A+	1%	1%
	A	2%	3%
	B	4%	7%
	C+	6%	9%
	C	15%	22%
	C-	26%	26%
	D	32%	23%
	E	12%	7%
ระดับการศึกษา	ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ	4%	3%
	ประถมศึกษา (ป.1 – ป.6)	42%	40%
	มัธยมต้น (ม.1 – ม.3)	17%	20%
	มัธยมปลาย (ม.4 – ม.6)	15%	17%
	อนุปริญญา/ปวช./ปวส.หรือเทียบเท่า	11%	11%
	ปริญญาตรี	11%	9%
	ปริญญาโท	1%	1%
	ปริญญาเอก	-	-
อาชีพ	ครู/อาจารย์/นักวิชาการ	1%	-
	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	5%	4%
	พนักงานบริษัทเอกชน	6%	6%
	เจ้าของกิจการ	7%	6%
	ค้าขาย/หาบเร่/แผงลอย	15%	13%
	เกษตรกร	28%	28%
	ลูกจ้าง/รับจ้าง	17%	16%
	แม่บ้าน/พอบ้าน	10%	11%
	เกษียณ/ว่างงาน	4%	4%
	นักเรียน/นักศึกษา	6%	10%
	อื่น ๆ	-	1%

(ฐาน : 100,000)

* ดูภาคผนวกสำหรับความหมายของแต่ละระดับรายได้

โดยกลุ่มตัวอย่าง 100,000 คน เป็นเพศชายมีสัดส่วนน้อยกว่าเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 49 และ 51 ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุ 50-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาคือผู้ที่มีช่วงอายุ 18-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 24 และ ช่วงอายุ 30-39 ปี และ ช่วงอายุ 40-49 ปี เท่ากัน คิดเป็น ร้อยละ 22 สัดส่วนภูมิภาคได้แก่ กลุ่มตัวอย่างจากพื้นที่กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 9 ของตัวอย่างประชากรที่ถูกสำรวจทั้งหมดและต่างจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 91 แบ่งเป็นภาคกลาง ร้อยละ 22 ภาคเหนือ ร้อยละ 10 ภาคตะวันออก ร้อยละ 7 ภาคตะวันตก ร้อยละ 5 ภาคใต้ ร้อยละ 14 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 34 กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตเทศบาลคิดเป็นร้อยละ 34 และอยู่นอกเขตเทศบาลคิดเป็นร้อยละ 66

ผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยตามข้อมูลทางสถิติอื่น ๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยที่ยังไม่แต่งงาน หรือโสด คิดเป็นร้อยละ 27 สมรสหรืออยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 67 และหย่า/หม้าย/เลิกรา คิดเป็นร้อยละ 6 กลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่มีรายได้ที่ระดับ C- คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาตามมาด้วยระดับ D คิดเป็นร้อยละ 23 ระดับ C คิดเป็นร้อยละ 22 ระดับ C+ คิดเป็นร้อยละ 9 ระดับ B และ E เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 7 ระดับ A คิดเป็นร้อยละ 3 และระดับ A+ คิดเป็นร้อยละ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาระดับมัธยมต้น ร้อยละ 20 มัธยมปลาย ร้อยละ 17 อนุปริญญา/ปวส./ปวศ./ประกาศนียบัตรหรือเทียบเท่า ร้อยละ 11 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า ร้อยละ 10 และมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการเพียงร้อยละ 3 สำหรับอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรเป็นอาชีพที่มีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา ลูกจ้าง/รับจ้าง ร้อยละ 16 ค้าขาย/หาบเร่/แผงลอย ร้อยละ 13 แม่บ้าน/พอบ้าน ร้อยละ 11 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 10 พนักงานบริษัทเอกชนและเจ้าของกิจการมีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6 และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และบุคคลว่างงาน/เกษียณ ร้อยละ 4 เท่ากัน

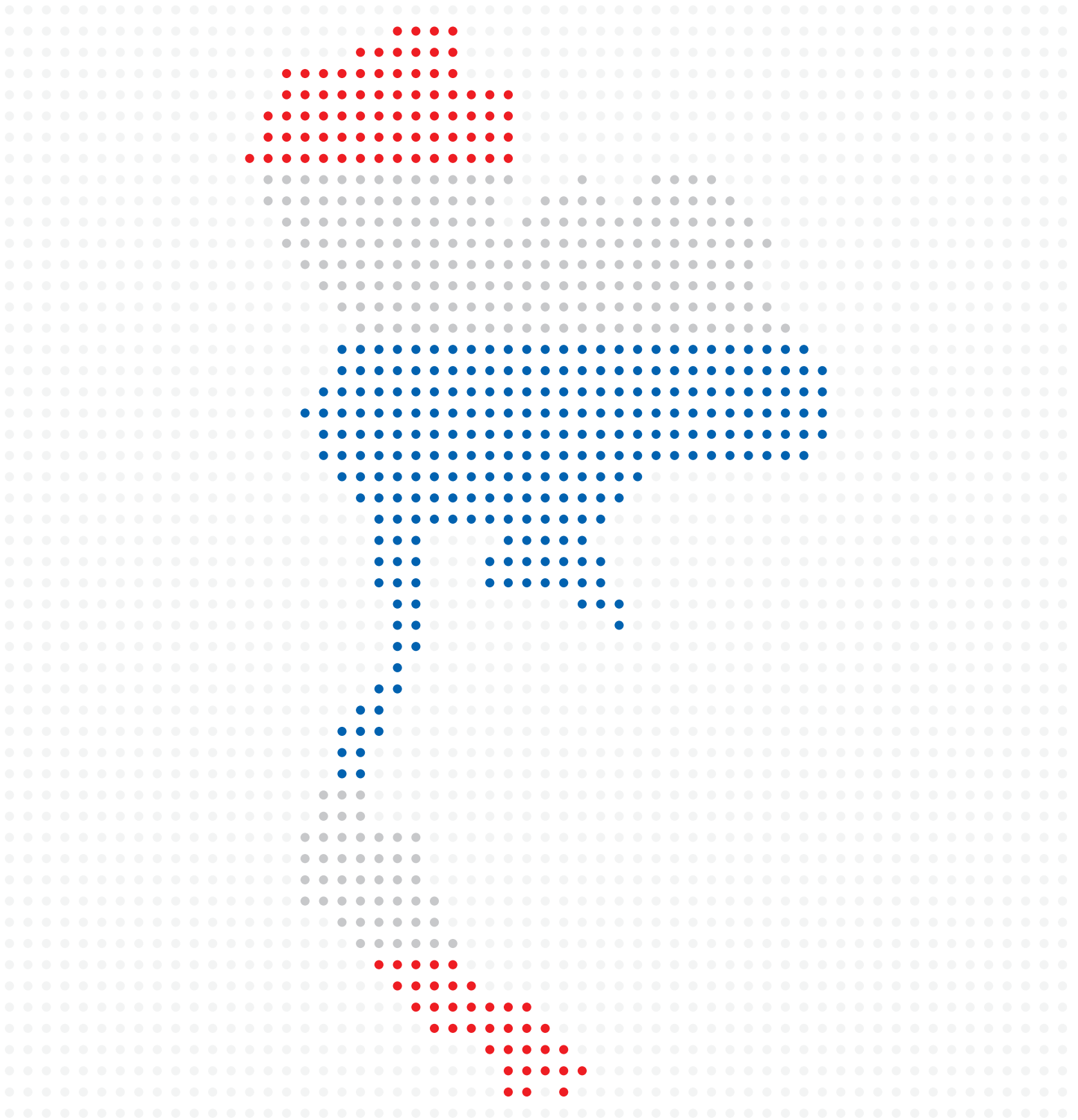
หากเปรียบเทียบลักษณะของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทย พบว่า ในปี 2555 กลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยมีระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น ร้อยละ 56 เป็นผู้ที่มีรายได้ในระดับ C- ลงไป ซึ่งในปีที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีสูงถึงร้อยละ 70 อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยเป็นผู้ที่มีสถานภาพโสดเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3 จาก 24% เป็น 27%

ตารางที่ 3 ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำแนกตามพื้นที่ที่พักอาศัย

ระดับรายได้เฉลี่ย/เดือน*	กรุงเทพฯ	ต่างจังหวัด	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
A+	1%	1%	2%	1%
A	3%	3%	3%	3%
B	8%	7%	8%	6%
C+	17%	8%	14%	6%
C	25%	21%	21%	22%
C-	21%	26%	22%	28%
D	21%	23%	22%	23%
E	3%	8%	6%	8%
(ฐาน)	(8,860)	(91,140)	(33,634)	(66,366)

* ดูภาคผนวกสำหรับความหมายของแต่ละระดับรายได้

ประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีรายได้ที่ระดับ C คิดเป็นร้อยละ 25 ตามด้วยกลุ่มที่มีรายได้ระดับ C- และ D คิดเป็นร้อยละ 21 เท่ากัน ส่วนประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด ร้อยละ 26 เป็นผู้ที่มีรายได้ อยู่ระดับ C- รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้ระดับ D คิดเป็นร้อยละ 23 และกลุ่มที่มีรายได้ระดับ C คิดเป็นร้อยละ 21 ซึ่งผู้ที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาล ร้อยละ 22 เป็นผู้ที่มีรายได้ระดับ C- และ D ส่วนผู้ที่อยู่นอกเขตพื้นที่เทศบาลส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีรายได้ระดับ C- คิดเป็นร้อยละ 28

บทที่

3

ผลการสำรวจ

โครงการ

“คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง
เป็นการสำรวจระดับชาติที่ใหญ่ที่สุดโครงการหนึ่ง
ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือทางสถิติ
และบทวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อน
และวางแผนนโยบายในด้านต่าง ๆ ของประเทศ
โดยโครงการมีเป้าหมายที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่
ของคนไทย อีกทั้งยังเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมและ
กระตุ้นความตื่นตัวของประชาชน รวมถึงเปิดโอกาส
ให้เป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถร่วมกัน
พัฒนาประเทศได้

คนไทย น่าอยู่ ฟัง พูด คิด ทำ
อ นี เ ต อ ร์ เท่านั้นที่ทำงานมี
ก ฟัง พูด คิด ทำ คนไทย คิด
นั้นที่ทำงานมีคนไทย น่าอยู่ ฟัง คนไทย
อ นี เ ต อ ร์ เท่านั้นที่ทำงานมี
เ ร ย ง นั้ มั พ ลั ง
เ ล้ ง คนไทย ม อ นี เ ต
ไทย น่าอยู่ พุด ฟัง พูด คิด ทำ
านั้นที่ทำงานมีคนไทย น่าอยู่ เท่านั้นที่ทำงาน
อ นี เ ต อ ร์ เ ร ย ง นั้ มั พ ลั
พูด คิด ทำ ม อ นี เ ต อ :
“คนไทย” เ
อ นี เ ต อ ร์ เ ร ย ง นั้ มั พ ลั
ทำงานมีคนไทย น่าอยู่ เท่านั้นที่ทำงานมี
นั้ มั พ ลั ง คนไทย ฟัง พูด
อ นี เ ต อ ร์ คิด เท่านั้นที่ทำ
คนไทย ฟัง พูด คิด ทำ เ ร ย
มีคนไทย น่าอยู่ เท่านั้นที่ทำงานมีคนไทย น
พูด คิด ทำ ฟัง พูด คิด เ
อ ร์ เ ร ย ง นั้ มั
พ ลั ง คนไทย เท่านั้นที่ทำงานมี
ไทย น่าอยู่ ทำ ม อ นี เ ต อ
อ นี เ ต อ ร์ เ ร ย ง นั้ มั พ ลั
ย ง นั้ มั พ ลั ง “คน

3.1 คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย

การวิเคราะห์คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนไทย พิจารณาจากระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย และจำแนกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทย ดังนี้

3.1.1 ดัชนีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย

จากการสำรวจคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยกลุ่มตัวอย่าง 100,000 ราย ทั่วประเทศ โดยประชาชนชาวไทยได้ให้คะแนนระดับความพึงพอใจ จาก 1 ถึง 7 โดย 1 หมายถึง ไม่พึงพอใจอย่างมาก และ 7 หมายถึง พึงพอใจมาก ผลการสำรวจมีดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยระหว่างปี 2554 และ ปี 2555

ความพึงพอใจโดยรวม	ปี 2554	ปี 2555
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-
ไม่พึงพอใจ	1%	3%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	3%	9%
เฉยๆ	9%	8%
ค่อนข้างพึงพอใจ	28%	30%
พึงพอใจ	52%	44%
พึงพอใจมาก	7%	7%
ค่าเฉลี่ย	5.47	5.23*
Top 3 Box	87%	80%
(ฐาน)	(100,000)	(100,000)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = พึงพอใจมาก และ 1 คะแนน = ไม่พึงพอใจอย่างมาก

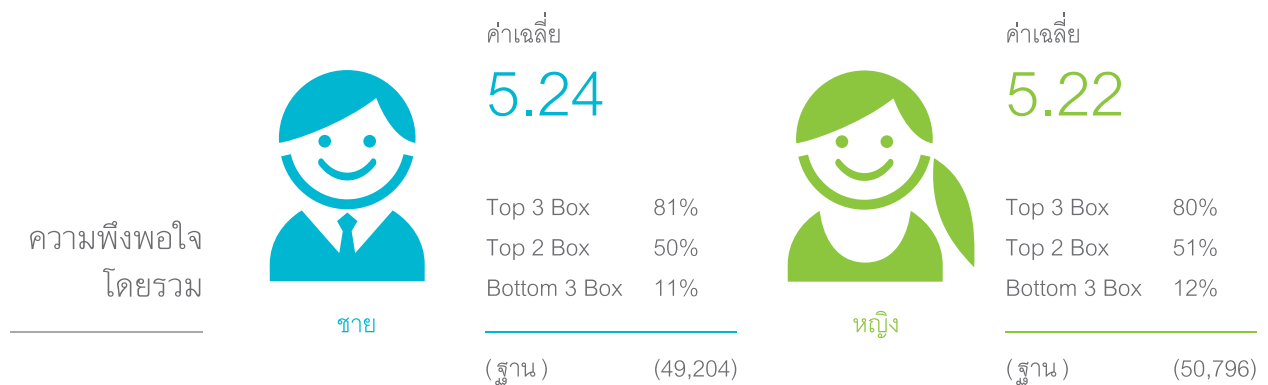
Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากการสำรวจระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยในปี 2555 พบว่า ประชาชนชาวไทยค่อนข้างพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.23 ซึ่งร้อยละ 80 ของประชาชนชาวไทยค่อนข้างพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนชาวไทยอีกร้อยละ 20 ที่เฉย ๆ จนถึงไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยในปี 2554 พบว่า ระดับความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ยลดลง จาก 5.47 เป็น 5.23 ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ จำแนกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา อาชีพ และภูมิภาคพบข้อสรุปดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 2 คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทย จำแนกตามเพศ

- Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน
- Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน
- Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ประชาชนชาวไทยเพศชาย และเพศหญิงมีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับค่อนข้างพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.24 และ 5.22 ตามลำดับ โดยร้อยละ 80 ของประชาชนชาวไทยทั้งเพศชาย และเพศหญิงค่อนข้างพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทย จำแนกตามช่วงอายุ

ความพึงพอใจโดยรวม	15-17 ปี	18-29 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-70 ปี
ค่าเฉลี่ย	5.63	5.36	5.18	5.15	5.13
Top 3 Box	90%	84%	79%	78%	77%
Top 2 Box	65%	55%	48%	48%	48%
Bottom 3 Box	4%	8%	12%	13%	14%
(ฐาน)	(6,113)	(23,963)	(22,113)	(21,854)	(25,957)

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน
 Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน
 Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ประชาชนชาวไทยที่มีช่วงอายุระหว่าง 15-17 ปีมีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.63 และร้อยละ 65 พึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ ส่วนประชาชนชาวไทยที่มีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไปมีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับค่อนข้างพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.13 และร้อยละ 77 ค่อนข้างพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่จะเพิ่มขึ้นตามช่วงอายุของประชาชนชาวไทย อายุมากขึ้น ความพึงพอใจจะสูงขึ้นตามลำดับ

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทย จำแนกตามระดับรายได้

ความพึงพอใจโดยรวม	E	D	C-	C/C+	B/A/A+
ค่าเฉลี่ย	4.98	5.07	5.19	5.35	5.51
Top 3 Box	72%	75%	79%	84%	88%
Top 2 Box	45%	46%	48%	54%	60%
Bottom 3 Box	18%	15%	12%	9%	6%
(ฐาน)	(7,490)	(22,974)	(25,952)	(30,184)	(11,492)

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน
 Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน
 Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ C ขึ้นไปมีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับพึงพอใจ โดยผู้ที่มีรายได้ระดับ B ขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.51 ซึ่งร้อยละ 88 ของผู้ที่มีรายได้ระดับ B ขึ้นไปพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ รองลงมาประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ C, C+ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.35 ซึ่งร้อยละ 84 ของผู้ที่มีรายได้ระดับนี้พึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ ในขณะที่เดียวกันประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ E มีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับค่อนข้างพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.98 แสดงว่าหากประชาชนชาวไทยมีรายได้ในระดับที่สูงขึ้น ความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่จะสูงขึ้นด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 7 คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทย จำแนกตามระดับการศึกษา

ความพึงพอใจโดยรวม	ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ	ประถมศึกษา	มัธยมต้น	มัธยมปลาย	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
ค่าเฉลี่ย	4.82	5.11	5.28	5.35	5.36	5.43
Top 3 Box	67%	76%	82%	84%	84%	86%
Top 2 Box	40%	47%	52%	54%	54%	56%
Bottom 3 Box	22%	15%	10%	9%	8%	7%
(ฐาน)	(2,868)	(40,208)	(19,516)	(16,643)	(10,630)	(9,742)

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ประชาชนชาวไทยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.43 ซึ่งร้อยละ 86 ของประชาชนชาวไทยพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ รองลงมาประชาชนชาวไทยที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่ามีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.36 ซึ่งร้อยละ 84 ของประชาชนชาวไทยกลุ่มนี้พึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ ส่วนประชาชนชาวไทยที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการมีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับค่อนข้างพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 แสดงให้เห็นว่าประชาชนชาวไทยผู้ที่ระดับการศึกษาสูงขึ้นจะมีระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่สูงขึ้น

ตารางที่ 8 คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทย จำแนกตามอาชีพ

ความพึงพอใจโดยรวม	ครู/อาจารย์/นักวิชาการ	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	เจ้าของกิจการ	ค้าขาย/หาบเร่/แผงลอย	เกษตรกร	ลูกจ้าง/รับจ้าง	แม่บ้าน/พ่อบ้าน	เกษียณ/ว่างงาน	นักเรียน/นักศึกษา	อื่นๆ
ค่าเฉลี่ย	5.42	5.50	5.28	5.37	5.19	5.15	5.08	5.19	5.06	5.65	5.22
Top 3 Box	85%	87%	84%	84%	79%	79%	75%	79%	72%	91%	80%
Top 2 Box	54%	59%	49%	56%	49%	48%	46%	50%	46%	65%	48%
Bottom 3 Box	7%	7%	9%	9%	12%	13%	15%	13%	15%	3%	11%
(ฐาน)	(410)	(3,994)	(6,442)	(5,741)	(13,493)	(28,089)	(16,348)	(10,746)	(3,779)	(9,791)	(904)

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

เมื่อพิจารณาจากอาชีพ พบว่า ประชาชนชาวไทยที่มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.65 ซึ่งร้อยละ 91 ของประชาชนชาวไทยที่เป็นนักเรียน/นักศึกษาพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ รองลงมา กลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.50 ซึ่งร้อยละ 87 ของประชาชนชาวไทยกลุ่มนี้พึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในขณะที่ประชาชนชาวไทยที่เกษียณหรือว่างงาน มีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับค่อนข้างพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.06

ตารางที่ 9 คะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทย จำแนกตามภูมิภาค

ความพึงพอใจโดยรวม	กกบ.	เหนือ	ตอ.อ.	กลาง	ออก	ตก	ใต้
ค่าเฉลี่ย	5.18	5.36	5.21	5.33	5.24	5.28	5.06
Top 3 Box	81%	84%	80%	82%	82%	81%	73%
Top 2 Box	45%	55%	49%	54%	53%	56%	47%
Bottom 3 Box	11%	10%	11%	9%	14%	11%	17%
(ฐาน)	(8,860)	(9,572)	(33,688)	(22,020)	(6,880)	(4,980)	(14,000)

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ผลจากการสำรวจความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่แยกตามภูมิภาค พบว่า ประชาชนชาวไทยที่พักอาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับค่อนข้างพึงพอใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.18 ซึ่งมีระดับความพึงพอใจน้อยกว่าประชาชนชาวไทยที่พักอาศัยอยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ ยกเว้นภาคใต้

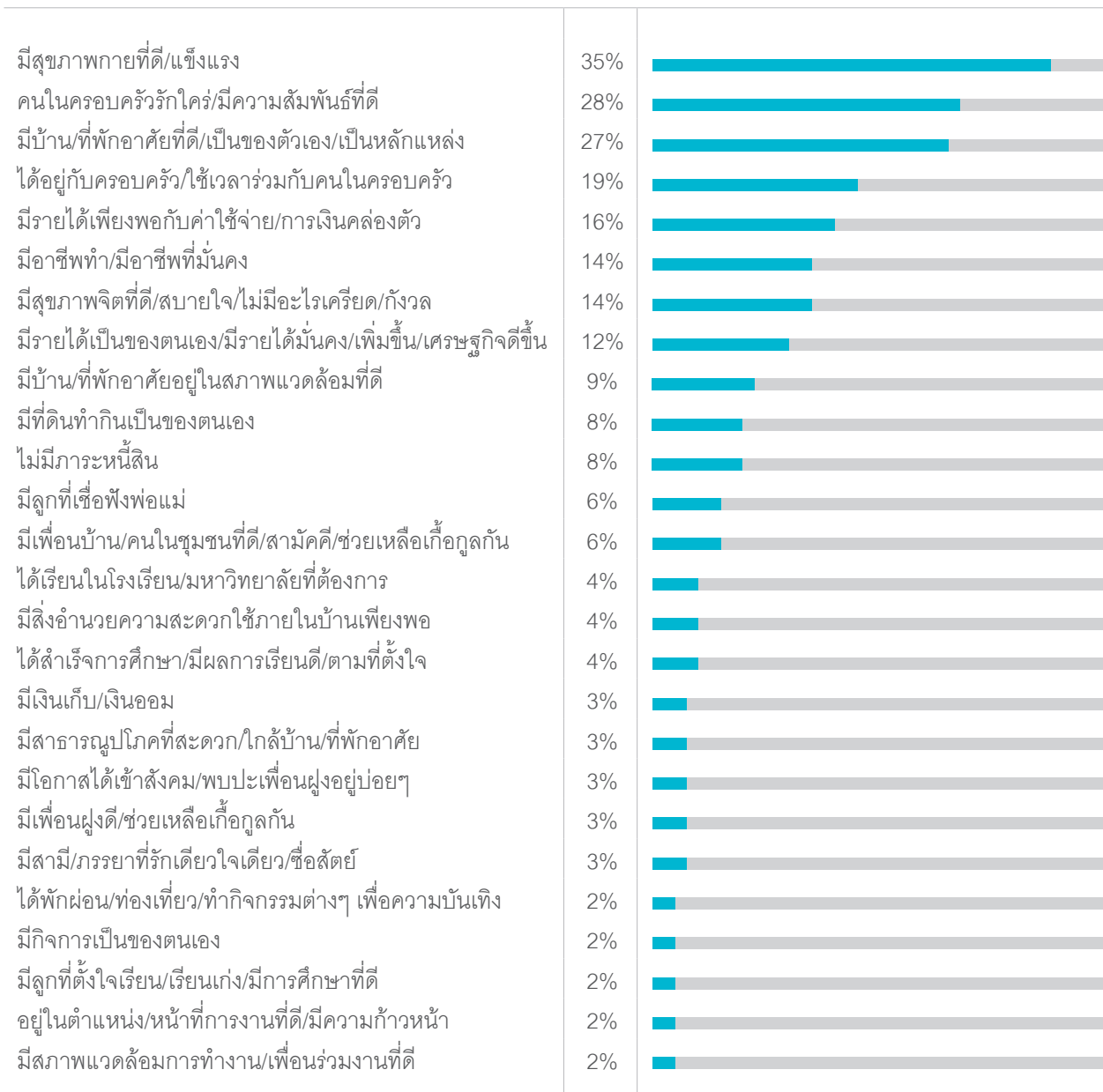
จากการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจโดยรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยในภูมิภาคอื่น ๆ พบว่า ประชาชนชาวไทยที่พักอาศัยในภูมิภาคเหนือ และภาคกลางมีความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งประชาชนชาวไทยที่พักอาศัยอยู่ทั้ง 2 ภูมิภาคนี้มีความพึงพอใจมากกว่าคนที่อยู่ในภูมิภาคอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.36 และ 5.33 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุหลัก 3 สาเหตุสำคัญสำหรับชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและไม่ดีของประชาชนชาวไทย สามารถแบ่งเป็นปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 3 ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่

ปัจจัยด้านบวก

(ฐาน : 100,000)

ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประชาชนชาวไทยพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านสุขภาพ ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านรายได้/ทรัพย์สิน/หนี้สิน โดยสาเหตุหลัก 5 อันดับแรก มาจากมีสุขภาพกายที่ดี/แข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาคนในครอบครัวรักใคร่/มีความสัมพันธ์ที่ดี คิดเป็นร้อยละ 28 มีบ้านที่พักอาศัยที่ดี/เป็นของตัวเอง/เป็นหลักแหล่ง คิดเป็นร้อยละ 27 ได้อยู่กับครอบครัว/ใช้เวลาร่วมกับคนในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 19 และมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย/การเงินคล่องตัว คิดเป็นร้อยละ 16

แผนภูมิภาพที่ 4 ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่

ปัจจัยด้านลบ

รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	11%	
ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น	9%	
ไม่มีรายได้/รายได้ไม่ดี/รายได้ลดลง/เศรษฐกิจไม่ดี	7%	
ยังมีภาระหนี้สิน/มีจำนวนมาก	4%	
มีสุขภาพกายไม่ดี/ไม่แข็งแรง	4%	
ไม่มีอาชีพ/อาชีพการงานไม่มั่นคง	2%	
มีสุขภาพจิตไม่ดี/มีความเครียด/วิตกกังวล	1%	
ประสบกับปัญหาภัยธรรมชาติ	1%	
ยังไม่มีบ้านที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง	1%	
ต้องทำงานหนักเกินไป	1%	
มีบ้าน/ที่พักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี	1%	
ยังไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง	1%	
ยังไม่สำเร็จการศึกษา/มีผลการเรียนไม่ดี	1%	

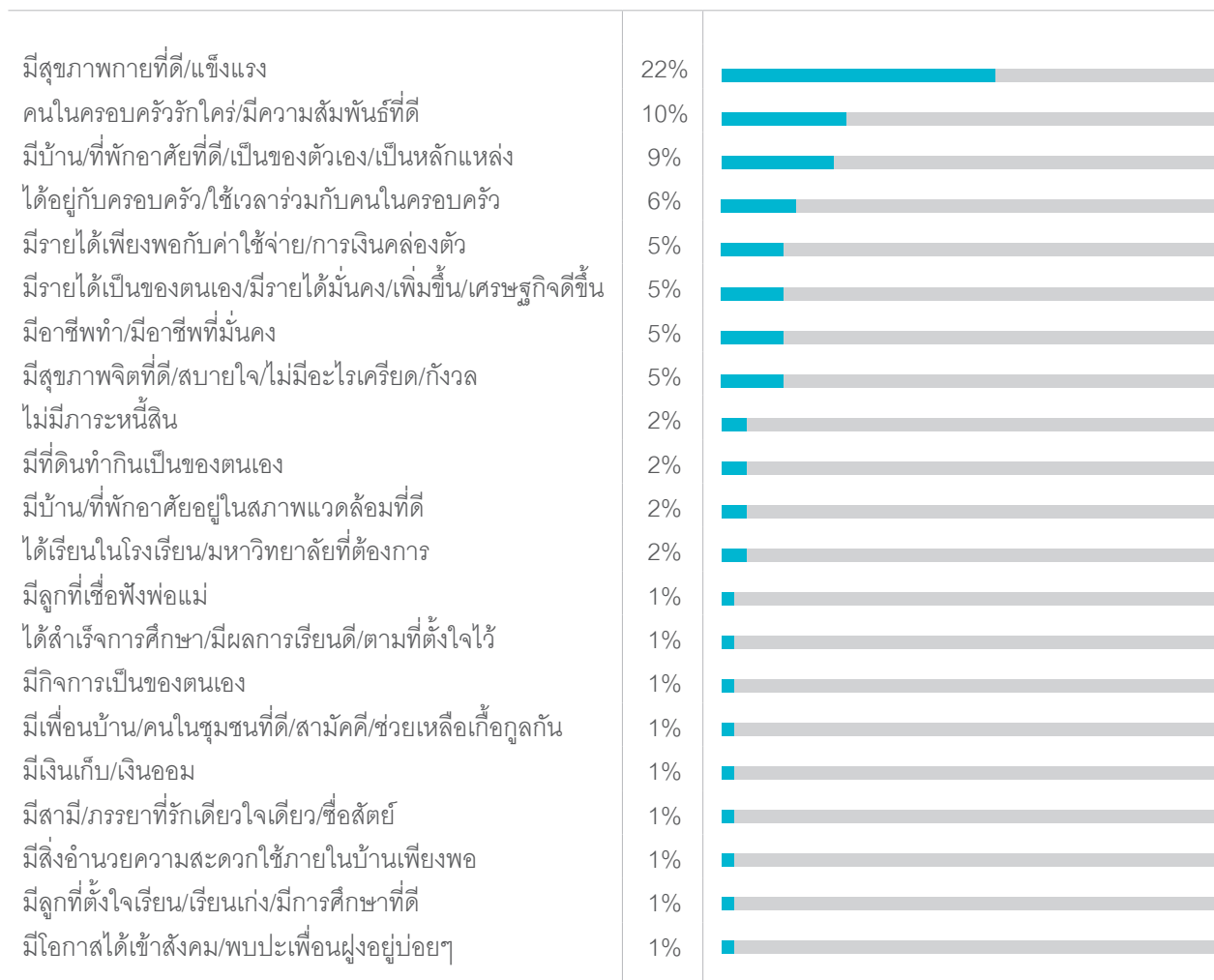
(ฐาน : 100,000)

ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประชาชนชาวไทยไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านรายได้/ทรัพย์สิน/หนี้สิน ปัจจัยด้านสุขภาพ และปัจจัยด้านอาชีพ/การงาน โดยสาเหตุหลัก 5 อันดับแรก มาจากรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 11 รองลงมาค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 9 ไม่มีรายได้/รายได้ไม่ดี/รายได้ลดลง/เศรษฐกิจไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 7 และยังมีภาระหนี้สิน/มีจำนวนมาก และมีสุขภาพกายไม่ดี/ไม่แข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 4 เท่ากัน

แผนภูมิภาพที่ 5 ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 1 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่

ปัจจัยด้านบวก

(ฐาน : 100,000)

ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 1 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ การมีสุขภาพกายที่ดี/แข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 22 รองลงมาคนในครอบครัวรักใคร่/มีความสัมพันธ์ที่ดี คิดเป็นร้อยละ 10 มีบ้านที่พักอาศัยที่ดี/เป็นของตัวเอง/เป็นหลักแหล่ง คิดเป็นร้อยละ 9 ได้อยู่กับครอบครัว/ใช้เวลาร่วมกับคนในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 6 และมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย/การเงินคล่องตัว มีรายได้เป็นของตนเอง/มีรายได้มั่นคง/เพิ่มขึ้น/เศรษฐกิจดีขึ้น มีอาชีพทำ/มีอาชีพที่มั่นคง และมีสุขภาพจิตที่ดี/สบายใจ/ไม่มีอะไรเครียด/กังวล คิดเป็นร้อยละ 5 เท่ากันทั้ง 4 สาเหตุ

แผนภูมิภาพที่ 6 ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 1 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่

ปัจจัยด้านลบ

รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	6%	
ไม่มีรายได้/รายได้ไม่ดี/รายได้ลดลง/เศรษฐกิจแย่ลง	4%	
ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น	2%	
มีสุขภาพกายไม่ดี/ไม่แข็งแรง	2%	
ยังมีภาระหนี้สินมีจำนวนมาก	1%	

(ฐาน : 100,000)

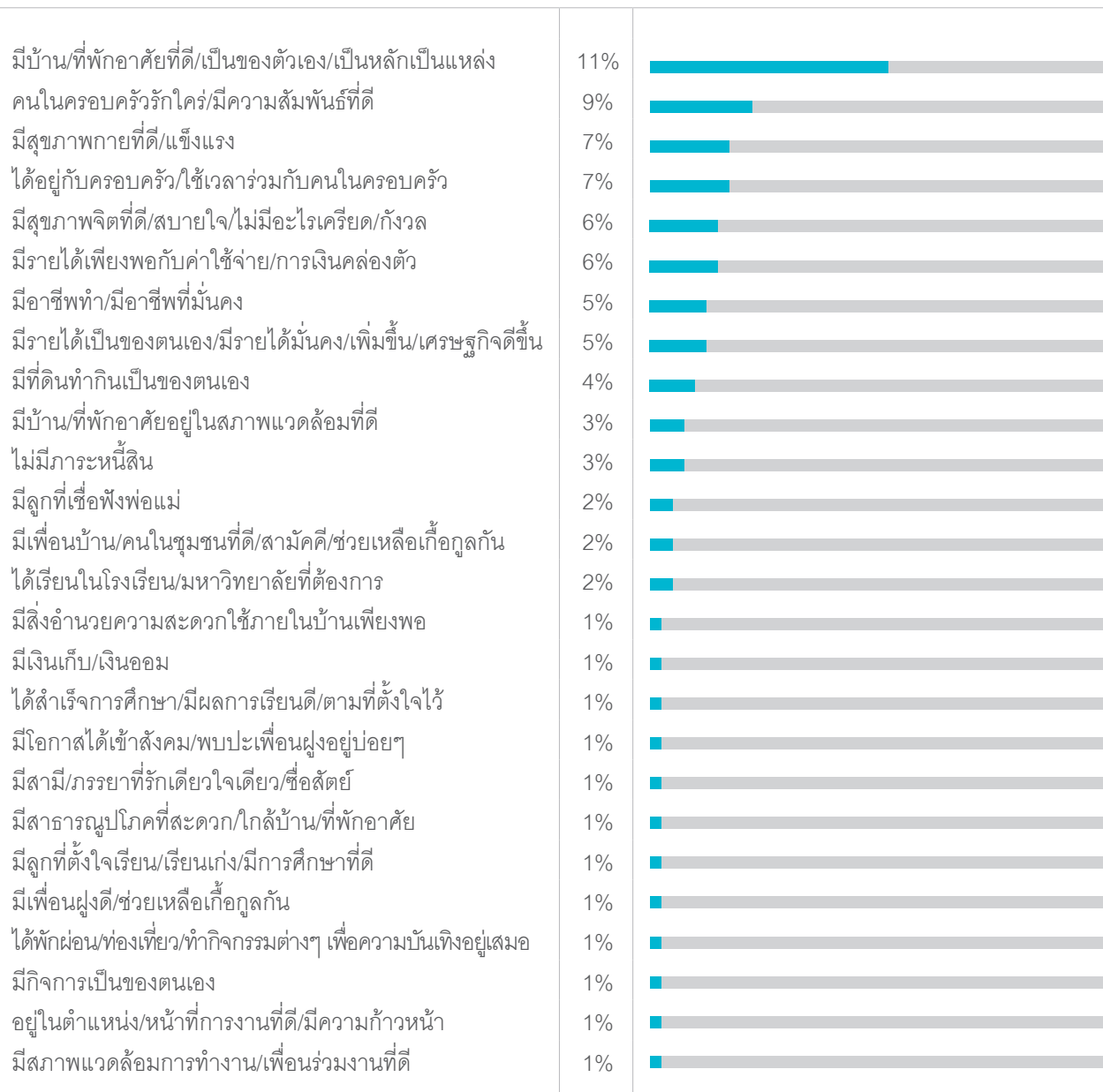
ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 1 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 6 รองลงมาไม่มีรายได้/รายได้ไม่ดี/รายได้ลดลง/เศรษฐกิจแย่ลงคิดเป็นร้อยละ 4 ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น และมีสุขภาพกายไม่ดี/ไม่แข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 2 เท่ากัน และยังมีภาระหนี้สินมีจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 1

แผนภูมิภาพที่ 7 ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 2 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่

ปัจจัยด้านบวก

(ฐาน : 100,000)

ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 2 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ มีบ้านที่พักอาศัยที่ดี/เป็นของตัวเองเป็นหลักเป็นแหล่ง คิดเป็นร้อยละ 11 รองลงมาคนในครอบครัวรักใคร่/มีความสัมพันธ์ที่ดี คิดเป็นร้อยละ 9 มีสุขภาพกายที่ดี/แข็งแรง และได้อยู่กับครอบครัวใช้เวลาร่วมกับคนในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 7 เท่ากัน สุขภาพจิตที่ดี/สบายใจ/ไม่มีอะไรเครียด/กังวล และมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย/การเงินคล่องตัว คิดเป็นร้อยละ 6 เท่ากัน

แผนภูมิภาพที่ 8 ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 2 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่

ปัจจัยด้านลบ

รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	4%	
ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น	4%	
ไม่มีรายได้/รายได้ไม่ดี/รายได้ลดลง/เศรษฐกิจแย่ลง	2%	
ยังมีภาระหนี้สิน/มีจำนวนมาก	1%	
ไม่มีอาชีพ/อาชีพการงานไม่มั่นคง	1%	
มีสุขภาพกายไม่ดี/ไม่แข็งแรง	1%	
มีสุขภาพจิตไม่ดี/มีความเครียด/วิตกกังวล	1%	

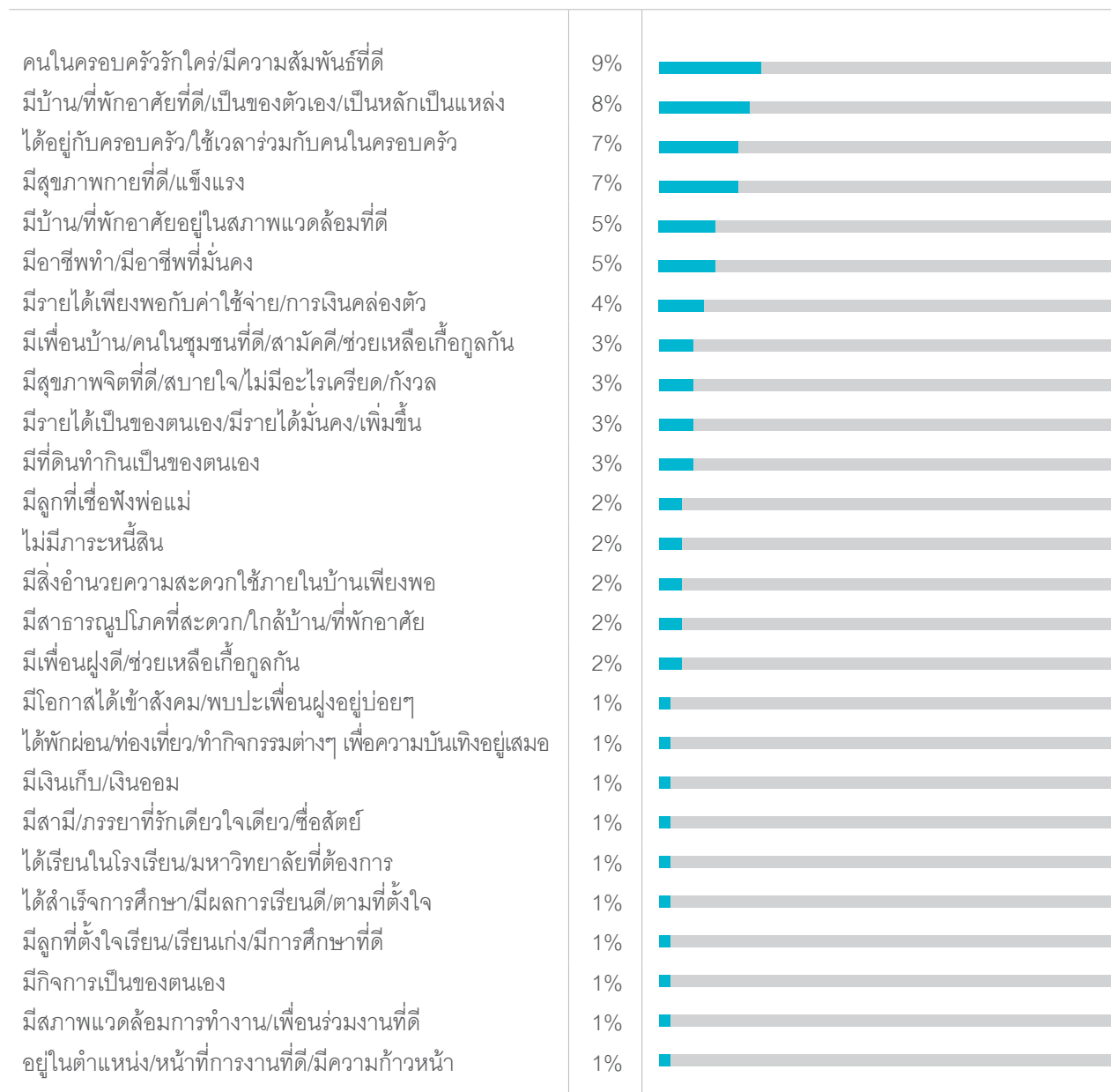
(ฐาน : 100,000)

ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 2 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 4 เท่ากัน รองลงมาไม่มีรายได้/รายได้ไม่ดี/รายได้ลดลง/เศรษฐกิจแย่ลง คิดเป็นร้อยละ 2 และยังมีภาระหนี้สิน/มีจำนวนมาก ไม่มีอาชีพ/อาชีพการงานไม่มั่นคง มีสุขภาพกายไม่ดี/ไม่แข็งแรง และมีสุขภาพจิตไม่ดี/มีความเครียด/วิตกกังวล คิดเป็นร้อยละ 1 เท่ากัน

แผนภูมิภาพที่ 9 ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 3 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่

ปัจจัยด้านบวก

(ฐาน : 100,000)

ปัจจัยด้านบวกที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 3 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ คนในครอบครัวรักใคร่/มีความสัมพันธ์ที่ดี คิดเป็นร้อยละ 9 รองลงมา มีบ้าน/ที่พักอาศัยที่ดี/เป็นของตัวเอง/เป็นหลักเป็นแหล่ง คิดเป็นร้อยละ 8 ได้อยู่กับครอบครัว/ใช้เวลาร่วมกับคนในครอบครัว และมีสุขภาพกายที่ดี/แข็งแรง คิดเป็นร้อยละ 7 เท่ากัน มีบ้าน/ที่พักอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และมีอาชีพทำ/มีอาชีพที่มั่นคง คิดเป็นร้อยละ 5 เท่ากัน

แผนภูมิภาพที่ 10 ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 3 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยรู้สึกไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่

ปัจจัยด้านลบ

ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น	3%	
ไม่มีรายได้/รายได้ไม่ดี/รายได้ลดลง/เศรษฐกิจแย่ลง	2%	
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	2%	
ยังมีภาระหนี้สิน/มีจำนวนมาก	2%	
ไม่มีอาชีพ/อาชีพการงานไม่มั่นคง	1%	
มีสุขภาพกายไม่ดี/ไม่แข็งแรง	1%	
ประสบกับปัญหาภัยธรรมชาติ	1%	

(ฐาน : 100,000)

ปัจจัยด้านลบที่เป็นสาเหตุอันดับที่ 3 ที่ทำให้ประชาชนชาวไทยไม่พึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ ได้แก่ ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 3 รองลงมา ไม่มีรายได้/รายได้ไม่ดี/รายได้ลดลง/เศรษฐกิจแย่ลง รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และยังมีภาระหนี้สิน/มีจำนวนมาก คิดเป็นร้อยละ 2 เท่ากัน และไม่มีอาชีพ/อาชีพการงานไม่มั่นคง มีสุขภาพกายไม่ดี/ไม่แข็งแรง และประสบกับปัญหาภัยธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 1 เท่ากัน

3.1.2 ดัชนีความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับต่างๆ

ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ แบ่งเป็นออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนที่พักอาศัย และ ระดับประเทศ/สังคม ซึ่งระดับบุคคล ประกอบด้วยประเด็นด้านสุขภาพ รายได้/หนี้สิน การศึกษา การทำงาน ไลฟ์สไตล์ และ ความปลอดภัย ระดับชุมชนที่พักอาศัย ประกอบด้วยประเด็นด้านการพัฒนาชุมชน และบทบาทของภาคธุรกิจ ระดับประเทศ/สังคม ประกอบด้วยประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม รัฐบาลและการปกครอง สิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคม บทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศไทย และบทบาทของสื่อ

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละระดับของประชาชนชาวไทยระหว่างปี 2554 และ ปี 2555

ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่	ปี 2554	ปี 2555
ระดับบุคคลโดยรวม	5.05	5.08*
สุขภาพ	5.52	5.49*
รายได้/หนี้สิน	4.76	4.78*
การศึกษา	4.89	4.96*
การทำงาน**	5.35	5.31*
ไลฟ์สไตล์	5.50	5.39*
ความปลอดภัย**	-	5.42
ระดับครอบครัวโดยรวม **	5.92	5.80*
ระดับชุมชนที่พักอาศัยโดยรวม	5.24	5.13*
การพัฒนาชุมชน**	5.37	5.32*
บทบาทของภาคธุรกิจ**	4.02	4.28*
ระดับประเทศ/สังคมโดยรวม	4.59	4.79*
สิ่งแวดล้อม**	4.90	4.78*
รัฐบาลและการปกครอง**	4.09	4.51*
สิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคม**	4.85	4.83*
บทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศไทย**	4.43	4.60*
บทบาทของสื่อ**	-	5.04

(ฐาน : 100,000)

** ประเด็นที่มีฐานไม่ครบ 100,000 เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลในประเด็นนั้น ๆ ได้

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในระดับต่างๆ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนที่พักอาศัย และระดับประเทศ/สังคมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยในปี 2555 พบว่า ประชาชนชาวไทยพึงพอใจกับชีวิต

ความเป็นอยู่ในระดับครอบครัวมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.80 รองลงมาในระดับชุมชนที่พักอาศัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.13 ระดับบุคคล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.08 และระดับประเทศ/สังคม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79

เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยในปี 2554 พบว่า ในปี 2555 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับครอบครัว และระดับชุมชนที่พักอาศัย มีค่าเฉลี่ยลดลง แต่ความพึงพอใจระดับบุคคล และระดับประเทศ/สังคม มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาประเด็น พบว่า ประชาชนชาวไทยมีความพึงพอใจต่อสุขภาพมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 5.49 และพอใจต่อบทบาทของภาครัฐกิจการในการพัฒนาชุมชนน้อยที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.28 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจระหว่างปี 2554 และ ปี 2555 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในทุก ๆ ระดับ

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละประเด็นของประชาชนชาวไทย ระหว่าง ปี 2554 และ ปี 2555

ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่	ปี 2554	ปี 2555
ระดับบุคคลโดยรวม	5.05	5.08*
สุขภาพโดยรวม	5.52	5.49*
สุขภาพกาย	5.43	5.39*
สุขภาพจิต	5.61	5.59*
รายได้/หนี้สินโดยรวม	4.76	4.78*
ระดับรายได้ของตนเอง	4.50	4.64*
มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับตนเอง	5.47	5.35*
มีข้าวของเครื่องใช้ในบ้านที่เพียงพอ	5.40	5.26*
จำนวนเงินเก็บ/เงินออม	4.17	4.26*
ภาระหนี้สินของตนเอง**	4.29	4.35*
สามารถหาแหล่งเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมได้**	4.50	4.49*
การศึกษาโดยรวม	4.89	4.96*
ตัวคุณเองได้สำเร็จการศึกษา (ในหลักสูตรปกติ ระดับอนุบาล-มหาวิทยาลัย) ตามที่ตั้งใจไว้	4.58	4.61*
ตัวคุณเองมีโอกาสได้เรียนรู้/พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เช่น หาความรู้เพิ่มเติม พัฒนาความรู้ในอาชีพของตน	4.76	4.54*
ตัวคุณเองมีความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต	4.65	4.39*
โอกาสในการศึกษาของลูก/หลาน**	5.28	5.31*
คุณภาพการสอนของครู/อาจารย์ในปัจจุบัน**	5.16	5.30*
คุณภาพของหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน**	-	5.34
คุณภาพของโรงเรียน/สถานศึกษา/อุปกรณ์การศึกษาในปัจจุบัน**	-	5.39

(ต่อ)

ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่	ปี 2554	ปี 2555
การทำงานโดยรวม	5.35	5.31*
การได้ทำอาชีพ/งานที่ตัวเองรัก**	5.37	5.35*
ความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ/กิจการ**	-	5.22
สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน**	5.40	5.37*
สวัสดิการจากนายจ้าง (กรณีมีนายจ้าง)**	5.21	5.24*
ไลฟ์สไตล์โดยรวม	5.50	5.39*
มีเวลาว่างที่เพียงพอ	5.52	5.40*
การได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความผ่อนคลาย	5.48	5.38*
ความปลอดภัยโดยรวม	-	5.42
สามารถใช้ชีวิตประจำวันอย่างปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน**	-	5.42
ระดับครอบครัวรวม	5.92	5.80*
ความใกล้ชิดและการใช้เวลาด้วยกันในครอบครัว**	5.83	5.79*
ความสัมพันธ์กับพ่อ/แม่ (ของตนเอง)**	5.94	5.79*
ความสัมพันธ์กับสามี/ภรรยา(ถามเฉพาะผู้ที่แต่งงาน/อยู่ด้วยกัน)**	5.97	5.84*
ความสัมพันธ์กับลูก (รวมบุตรบุญธรรม/ลูกติด)(ถามเฉพาะผู้ที่มีบุตร)**	6.03	5.87*
ความสามารถในการเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีของสังคม**	-	5.83
การมีเวลา/ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว**	-	5.67
ระดับชุมชนที่พักอาศัยโดยรวม	5.24	5.13*
การพัฒนาชุมชนโดยรวม	5.37	5.32*
ความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำ ไฟฟ้า**	5.46	5.42*
ระบบขนส่งมวลชน/การเดินทางที่สะดวก**	5.42	5.35*
บริการสังคมอื่น ๆ ที่เพียงพอ เช่น โรงเรียน สวนสาธารณะ สถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น**	5.37	5.31*
มีโรงพยาบาล/สถานเอนามัยใกล้ ๆ บ้าน/สามารถหาหมอ ได้สะดวก**	5.49	5.42*
มีธนาคารใกล้ ๆ บ้าน/ไปได้สะดวก**	5.35	5.10*
คนในชุมชนมีงานทำ/ได้ทำงานใกล้บ้าน**	5.14	5.17*
สภาพแวดล้อมและความน่าอยู่ของชุมชน**	5.41	5.39*
ความไว้วางใจเชื่อใจและการช่วยเหลือกันของคนในชุมชน**	5.33	5.40*
บทบาทของภาคธุรกิจโดยรวม	4.02	4.28*
ชุมชนได้รับการช่วยเหลือ/พัฒนาสิ่งแวดล้อมจากภาคธุรกิจ (บริษัท/ห้างร้านต่าง ๆ)**	4.02	4.27*
ชุมชน/คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ภาคธุรกิจ จัดอย่างแท้จริง**	-	4.28

(ต่อ)

ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่	ปี 2554	ปี 2555
ระดับประเทศ/สังคมโดยรวม	4.59	4.79*
สิ่งแวดล้อมโดยรวม	4.90	4.78*
สภาพแวดล้อมและธรรมชาติโดยรวมของประเทศ**	4.96	4.79*
รัฐบาลมีการป้องกันและช่วยเหลือประชาชนจากภัยธรรมชาติ**	4.85	4.78*
รัฐบาลและการปกครองโดยรวม	4.09	4.51*
ความพยายามในการแก้ปัญหาการทุจริต/คอร์รัปชัน**	4.02	4.35*
ความซื่อสัตย์โปร่งใสและเป็นธรรมในการปฏิบัติงานของรัฐบาล**	4.12	4.39*
ผลงานโดยรวมของรัฐบาล**	4.12	4.55*
ความไว้วางใจได้ของระบบศาลยุติธรรม**	-	4.70
การใช้กฎระเบียบต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ**	-	4.56
สิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคมโดยรวม	4.85	4.83*
โอกาสที่เท่าเทียมกันของคนในสังคม**	4.68	4.60*
สวัสดิการพื้นฐานจากภาครัฐที่เหมาะสม**	5.10	5.17*
ความตื่นตัวของคนในสังคมในเรื่องการรักษาสิทธิของตนเอง**	4.84	4.85*
ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น**	4.88	4.77*
ความไว้วางใจกันของคนในสังคม**	4.78	4.78
บทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศไทยโดยรวม	4.43	4.60*
การดำเนินธุรกิจโดยยึดถือความซื่อสัตย์ สุจริตและความโปร่งใสเป็นที่ตั้ง**	4.35	4.52*
บทบาท/ความตื่นตัวในการช่วยเหลือสังคมไทย**	4.55	4.68*
ความจริงใจในการช่วยเหลือสังคมไทย**	4.39	4.60*
บทบาทของสื่อโดยรวม	-	5.04
การนำเสนอข่าวสารที่เป็นกลาง เปิดเผยมุมมองไม่บิดเบือน/ปิดบัง**	-	4.89
นำเสนอข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน**	-	5.14
นำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย**	-	5.15
บทบาทของสื่อในการช่วยเหลือ/แก้ไขปัญหาให้กับประชาชน**	-	5.05
บทบาทของสื่อในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ**	-	4.81
บทบาทของสื่อในการปลูกฝัง/สร้างสรรค์คุณค่าที่ดีในสังคม**	-	5.04
ตัวคุณเองสามารถเข้าถึงข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้สะดวก**	-	5.23

(ฐาน : 100,000)

** ประเด็นที่มีฐานไม่ครบ 100,000 เนื่องจากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลในประเด็นนั้น ๆ ได้

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

**ประชาชนชาวไทยมีความพึงพอใจ
ในระดับพึงพอใจทั้งหมด 24 ประเด็น
มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้าง
พึงพอใจทั้งหมด 29 ประเด็น
และมีความพึงพอใจในระดับ
ปานกลาง 7 ประเด็น**

จากการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในประเด็นย่อยต่าง ๆ ทั้งหมด 60 ประเด็น พบว่า ประชาชนชาวไทยมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจทั้งหมด 24 ประเด็น มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างพึงพอใจทั้งหมด 29 ประเด็น และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 7 ประเด็น

เมื่อจัดกลุ่มรวมแต่ละประเด็น พบว่า ประชาชนชาวไทยมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจต่อประเด็นด้านสุขภาพ ทั้งจิต และกาย ตามลำดับ ส่วนของประเด็นรายได้/หนี้สิน ในเรื่องของมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับ

ตนเอง ประเด็นด้านการศึกษา ในเรื่องของคุณภาพของโรงเรียน/สถานศึกษา/อุปกรณ์การศึกษาในปัจจุบัน ตามด้วยคุณภาพของหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน โอกาสในการศึกษาของลูก/หลาน และคุณภาพการสอนของครู/อาจารย์ ในปัจจุบัน ประเด็นด้านการทำงาน/อาชีพ ในเรื่องสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน และการได้ทำอาชีพ/งานที่ตัวเองรัก ประเด็นด้านไลฟ์สไตล์ ในเรื่องการมีเวลาว่างที่เพียงพอ และการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความผ่อนคลาย ประเด็นด้านความปลอดภัย ในเรื่องความสามารถใช้ชีวิตประจำวันอย่างปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ประเด็นด้านครอบครัว ในเรื่องความสัมพันธ์กับลูก รองลงมาความสัมพันธ์กับสามี/ภรรยา ความสามารถในการเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีของสังคม ความใกล้ชิดและการใช้เวลาด้วยกันในครอบครัว ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ และการมีเวลา/ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว ตามลำดับ

ประเด็นด้านการพัฒนาชุมชน ในเรื่อง ความพร้อมของสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น น้ำ ไฟฟ้า และการมีโรงพยาบาล/สถานอนามัยใกล้ ๆ บ้าน/สามารถหาหมอได้สะดวก รองลงมาความไว้วางใจและการช่วยเหลือกันของคนในชุมชน สภาพแวดล้อมและความน่าอยู่ของชุมชน ระบบขนส่งมวลชน/การเดินทางที่สะดวก และบริการสังคมอื่น ๆ ที่เพียงพอ เช่น โรงเรียน สวนสาธารณะ สถานที่ออกกำลังกาย เป็นต้น

ในส่วนประเด็นย่อยที่ประชาชนชาวไทยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 7 ประเด็นดังนี้ ประเด็นด้านรายได้/หนี้สิน ในเรื่องของภาระหนี้สินของตนเอง และจำนวนเงินเก็บ/เงินออม ประเด็นด้านการศึกษา ในเรื่องความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ประเด็นด้านบทบาทของธุรกิจ ในเรื่องชุมชน/คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ภาคธุรกิจจัด และชุมชนได้รับการช่วยเหลือ/พัฒนาสิ่งแวดล้อมจากภาคธุรกิจ และประเด็นด้านรัฐบาลและการปกครอง ในเรื่องความซื่อสัตย์/โปร่งใสและเป็นธรรมในการปฏิบัติงานของรัฐบาล และความพยายามในการแก้ปัญหาการทุจริต/คอร์รัปชัน ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยในปี 2554 และในปี 2555 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของประเด็นต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชนที่พักอาศัย และระดับประเทศ/สังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยกเว้นประเด็นด้านความปลอดภัย

แผนภูมิภาพที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลักในแต่ละระดับกับความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม

ตารางที่ 12 ปัจจัยที่มีความสำคัญในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมของคนไทยในอนาคต

การวิเคราะห์ปัจจัยหลักที่มีความสำคัญในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมของคนไทยในอนาคต พบว่า

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t - Test Value	Significant
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.647	.033		19.733	0.000
ระดับบุคคล	.844	.006	.469	135.683	0.000
ระดับครอบครัว	.023	.005	.015	4.714	0.000
ระดับประเทศ/สังคม	.032	.005	.020	6.379	0.000

		ประเด็น	Unstandardized Coefficients	Standardized Coefficients	
ระดับบุคคล	สุขภาพ	สุขภาพจิต	.127	.110	
		รายได้/หนี้สิน			
		ระดับรายได้ของตนเอง	.232	.253	
		มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับตนเอง	.082	.078	
		มีข้าวของเครื่องใช้ในบ้านที่เพียงพอ	.049	.044	
		จำนวนเงินเก็บ/เงินออม	.052	.060	
		ภาระหนี้สินของตนเอง	.038	.044	
	การศึกษา		ตัวคุณเองมีโอกาสได้เรียนรู้/พัฒนาตนเองอยู่เสมอ	.028	.030
			คุณภาพของโรงเรียน/สถานศึกษา/อุปกรณ์การศึกษาในปัจจุบัน	-.032	-.029
	การทำงาน/อาชีพ		ความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ/กิจการ	.033	.032
		สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงาน	.062	.055	
ระดับครอบครัว	ครอบครัว	ความใกล้ชิดและการใช้เวลาด้วยกันในครอบครัว	.043	0.35	
ระดับชุมชนที่พักอาศัย	การพัฒนาชุมชน	บริการสังคมอื่น ๆ ที่เพียงพอ	-.027	-.026	
ระดับประเทศ/สังคม	รัฐบาลและการปกครอง	ความพยายามในการแก้ปัญหาการทุจริต/คอร์รัปชัน	.040	.046	
		สิทธิและความทัดเทียมกันของคนในสังคม	.027	.027	
	บทบาทของสื่อ	บทบาทของสื่อในการช่วยเหลือ/แก้ไขปัญหาให้กับประชาชน	-.028	-.026	
บทบาทของสื่อในการปลูกฝัง/สร้างสรรคคุณค่าที่ดีในสังคม		.049	0.45		

(ฐาน : 100,000)

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลักในแต่ละระดับกับความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมของประชาชนชาวไทย พบว่า ปัจจัยทุกระดับมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม ซึ่งสามารถเรียงลำดับระดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อยดังนี้ ปัจจัยระดับบุคคล ตามด้วยระดับครอบครัว ระดับชุมชนที่พักอาศัย และระดับประเทศ/สังคม

เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม พบว่ามี 3 ปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลเป็นอันดับแรก ได้แก่ ปัจจัยระดับบุคคล รองลงมา ระดับประเทศ/สังคม และระดับครอบครัว ตามลำดับ

หากจำแนกในแต่ละระดับ พบว่า ปัจจัยระดับบุคคลในประเด็นเรื่อง รายได้/หนี้สิน สุขภาพ การทำงาน และไลฟ์สไตล์ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมในทิศทางเดียวกัน ยกเว้น การศึกษามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งหมายความว่า ระดับความพึงพอใจต่อการศึกษาสูงขึ้น ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมจะลดลง

ปัจจัยระดับครอบครัว มีอิทธิพลในด้านบวกต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม

ปัจจัยระดับครอบครัว มีอิทธิพลในด้านบวก ต่อความพึงพอใจต่อชีวิต ความเป็นอยู่โดยรวม

ปัจจัยระดับประเทศ/สังคมในประเด็นเรื่องรัฐบาลและการปกครอง สิ่งแวดล้อม และสิทธิและความเท่าเทียมกันในสังคมมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมในทิศทางเดียวกัน แต่บทบาทของสื่อ และบทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศไทยมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมในทิศทางตรงกันข้าม ซึ่งหมายความว่า หากประชาชนชาวไทยพอใจต่อบทบาทของสื่อ และภาคธุรกิจมากขึ้น ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมจะลดลง

เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า มีทั้งหมด 16 ประเด็นย่อยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมของประชาชนชาวไทย เรียงลำดับจากประเด็นที่มีอิทธิพลมากไปหาน้อยดังนี้ ระดับรายได้ของตนเอง สุขภาพจิต มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับตนเอง จำนวนเงินเก็บ/เงินออม มีข้าวของเครื่องใช้ในบ้านที่เพียงพอ บทบาทของสื่อในการปลูกฝัง/สร้างสรรค์คุณค่าที่ดีในสังคม ความใกล้ชิดและการใช้เวลาด้วยกันในครอบครัว ความพยายามในการแก้ปัญหา การทุจริต/คอร์รัปชัน ภาระหนี้สินของตนเอง ความมั่นคงและความก้าวหน้าในอาชีพ/กิจการ คุณภาพของโรงเรียน/สถานศึกษา/อุปกรณ์การศึกษาในปัจจุบัน ตัวคุณเองมีโอกาสได้เรียนรู้/พัฒนาตนเองอยู่เสมอ บทบาทของสื่อในการช่วยเหลือ/แก้ไขปัญหาให้กับประชาชน สวัสดิการพื้นฐานจากภาครัฐที่เหมาะสม และบริการสังคมอื่นๆ ที่เพียงพอ ซึ่งประเด็นย่อยทั้งหมดมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ ยกเว้น คุณภาพของโรงเรียน/สถานศึกษา/อุปกรณ์การศึกษาในปัจจุบัน บทบาทของสื่อในการช่วยเหลือ/แก้ไขปัญหาให้กับประชาชน และบริการสังคมอื่นๆ ที่เพียงพอ มีอิทธิพลในเชิงลบต่อความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่

3.1.3 ดัชนีความรู้สึกทางด้านจิตใจของคนไทย

ผลจากการสำรวจความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยที่มีในการใช้ชีวิตประจำวัน สรุปได้ดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 12 ระดับความรู้สึกทางด้านจิตใจของประชาชนชาวไทยกับการใช้ชีวิตในปัจจุบัน

(ฐาน : 100,000)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = มีเยอะมาก และ 1 คะแนน = ไม่มีเลย

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

ผลจากการสำรวจพบว่า ประชาชนชาวไทยมีความรู้สึกทางด้านจิตใจในด้านต่าง ๆ ตามลำดับต่อไปนี้ มีความรู้สึกค่อนข้างมากในด้านความสุข ความหวัง/กำลังใจ และสนุกสนาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.15, 5.13 และ 5.04 ตามลำดับ และมีความรู้สึกน้อยในด้าน มีความทุกข์/เศร้า เครียด/วิตกกังวล และท้อแท้ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.59, 2.46 และ 2.04 ตามลำดับ จากผลแสดงให้เห็นว่า เมื่อเทียบระหว่างค่าเฉลี่ยความรู้สึก ประชาชนชาวไทยมีความรู้สึกในด้านบวกมากกว่าด้านลบ

นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่า มากกว่าร้อยละ 65 ของประชาชนชาวไทยมีความสุข สนุกสนาน และมีความหวัง/กำลังใจอย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่ายังมีประชาชนอีกประมาณร้อยละ 30 ที่มีความรู้สึกทางด้านจิตใจด้านบวกที่ค่อนข้างน้อย หรือไม่มีความรู้สึกด้านบวกเลย

3.1.4 ดัชนีความคาดหวังต่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในอนาคตของคนไทย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และระดับความคาดหวังต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า ดังนี้

ตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันของประชาชนชาวไทย

	ค่าเฉลี่ย	Top 3 Box
ชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน	4.50	52%

(ฐาน : 100,000)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = ดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน = แย่งอย่างมาก

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

ประชาชนชาวไทยคิดว่าชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา ตนเองมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ซึ่งร้อยละ 52 คิดว่าตนเองมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างดีขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีอีก ร้อยละ 48 ของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยที่คิดว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วง 1 ปีที่ผ่านมาเหมือนเดิม หรือแย่ลงกว่าเดิม

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย

ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต	ปี 2554	ปี 2555
ค่าเฉลี่ย	4.95	4.93*
Top 3 Box	64%	65%
Top 2 Box	39%	34%
Bottom 3 Box	7%	7%

(ฐาน : 100,000)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = ดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน = แย่งอย่างมาก

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า ของประชาชนชาวไทยระหว่างปี 2554 และ ปี 2555 พบว่า ประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างดีขึ้นทั้ง 2 ปี โดยในปี 2554 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.95 และ ในปี 2555 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.93 ซึ่งน้อยกว่าปีที่ผ่านมา และมากกว่า 60% ของประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้น ซึ่งคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของผู้ที่ให้ข้อมูลในปี 2554 กับ ปี 2555 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

เมื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า จำแนกตามลักษณะของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา อาชีพ และภูมิภาคพบข้อสรุปดังนี้

ตารางที่ 15 ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย จำแนกตามเพศ

ความคิดเห็นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	ชาย	หญิง
ค่าเฉลี่ย	4.94	4.91
Top 3 Box	66%	65%
Top 2 Box	35%	34%
Bottom 3 Box	7%	7%
(ฐาน)	(49,204)	(50,796)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = ดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน = แย่ลงอย่างมาก

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ประชาชนชาวไทยทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.94 และ 4.91 ตามลำดับ และมากกว่าร้อยละ 65 ของประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้น

ตารางที่ 16 ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย จำแนกตามช่วงอายุ

ความกึกก้องที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	15-17 ปี	18-29 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-70 ปี
ค่าเฉลี่ย	5.22	5.14	4.96	4.85	4.70
Top 3 Box	77%	75%	68%	63%	54%
Top 2 Box	44%	42%	35%	32%	26%
Bottom 3 Box	3%	5%	7%	8%	9%
(ฐาน)	(6,113)	(23,963)	(22,113)	(21,854)	(25,957)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = ดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน = แย่งอย่างมา

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ประชาชนชาวไทยทุกช่วงอายุมีความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้น โดยประชาชนชาวไทยที่มีช่วงอายุระหว่าง 15-17 ปีมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุด อยู่ที่ 5.22 รองลงมาช่วงอายุระหว่าง 18-29 ปี, 30-39 ปี, 40-49 ปี และ 50-70 ปี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.14, 4.96, 4.85 และ 4.70 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าประชาชนชาวไทยที่มีช่วงอายุน้อย จะมีความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าจะดีขึ้นมากกว่าประชาชนชาวไทยที่มีช่วงอายุมาก และเกือบร้อยละ 50 ของประชาชนชาวไทยที่มีช่วงอายุระหว่าง 50-70 ปี คิดว่าชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองจะเหมือนเดิม หรือแย่ง

ตารางที่ 17 ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย จำแนกตามระดับรายได้

ความกึกก้องที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	E	D	C-	C/C+	B/A/A+
ค่าเฉลี่ย	4.71	4.80	4.90	5.01	5.19
Top 3 Box	55%	60%	65%	69%	75%
Top 2 Box	28%	29%	32%	37%	46%
Bottom 3 Box	10%	8%	7%	6%	5%
(ฐาน)	(7,490)	(22,974)	(25,952)	(30,184)	(11,492)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = ดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน = แย่งอย่างมา

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ประชาชนชาวไทยทุกระดับรายได้มีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้น โดยประชาชนชาวไทยที่มีระดับรายได้สูงจะมีความคิดเห็นว่า ความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าจะดีขึ้นมากกว่าประชาชนชาวไทยที่มีระดับรายได้ต่ำ สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 5.19, 5.01, 4.90, 4.80 และ 4.71 ตามลำดับ ในส่วนของประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ E ร้อยละ 45 ของคนกลุ่มนี้ คิดว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองจะเหมือนเดิม หรือแย่ลง

ตารางที่ 18 ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย
จำแนกตามระดับการศึกษา

ความคิดเห็นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	ไม่ได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ	ประถม	มัธยมต้น	มัธยมปลาย	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป
ค่าเฉลี่ย	4.49	4.76	4.99	5.06	5.11	5.18
Top 3 Box	47%	58%	69%	72%	74%	76%
Top 2 Box	21%	28%	36%	39%	41%	44%
Bottom 3 Box	13%	8%	7%	6%	6%	5%
(ฐาน)	(2,868)	(40,208)	(19,516)	(16,643)	(10,630)	(9,742)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = ดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน = แย่ลงอย่างมาก
 Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน
 Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน
 Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ประชาชนชาวไทยทุกระดับการศึกษามีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้น โดยประชาชนชาวไทยที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความคิดเห็นว่า ความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าจะดีขึ้นมากกว่าประชาชนชาวไทยที่มีระดับการศึกษาน้อยกว่า สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 5.18, 5.11, 5.06, 4.99, 4.76 และ 4.49 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย จำแนกตามอาชีพ

ความคิดเห็นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	ครู/อาจารย์/นักวิชาการ	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	เจ้าของกิจการ	ค้าขาย/หาบเร่/แผงลอย	เกษตรกร	ลูกจ้าง/รับจ้าง	แม่บ้าน/พ่อบ้าน	เกษียณ/ว่างงาน	นักเรียน/นักศึกษา	อื่นๆ
ค่าเฉลี่ย	5.16	5.19	5.14	5.03	4.87	4.82	4.85	4.81	4.84	5.25	4.97
Top 3 Box	74%	75%	76%	69%	64%	62%	62%	59%	61%	79%	67%
Top 2 Box	43%	45%	39%	40%	33%	31%	31%	30%	31%	45%	35%
Bottom 3 Box	5%	4%	4%	7%	8%	9%	8%	7%	7%	3%	8%
(ฐาน)	(410)	(3,994)	(6,442)	(5,741)	(13,493)	(28,089)	(16,348)	(10,746)	(3,779)	(9,791)	(904)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = ดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน = แย่ลงอย่างมาก

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

เมื่อพิจารณาจากอาชีพ พบว่า ประชาชนชาวไทยทุกอาชีพมีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้น โดยนักเรียน/นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้นมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.25 ซึ่งร้อยละ 79 ของประชาชนชาวไทยที่เป็นนักเรียน/นักศึกษามีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้น รองลงมาคือกลุ่มข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.19 ซึ่งร้อยละ 75 ของประชาชนชาวไทยในกลุ่มนี้มีความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของตนเองค่อนข้างจะดีขึ้นเช่นกัน ในขณะที่ประชาชนชาวไทยที่เป็นแม่บ้าน/พ่อบ้าน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยที่สุด เท่ากับ 4.81

ตารางที่ 20 ระดับความคิดเห็นต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย จำแนกตามภูมิภาค

ความคิดเห็นที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า	กทม.	เหนือ	ตอ.อน.	กลาง	ออก	ตก	ใต้
ค่าเฉลี่ย	4.95	5.17	4.94	5.00	5.03	4.96	4.53
Top 3 Box	69%	74%	66%	68%	69%	62%	51%
Top 2 Box	32%	44%	33%	37%	38%	38%	24%
Bottom 3 Box	6%	4%	6%	5%	6%	7%	17%
(ฐาน)	(8,860)	(9,572)	(33,688)	(22,020)	(6,880)	(4,980)	(14,000)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = ดีขึ้นมาก และ 1 คะแนน = แย่ลงอย่างมาก

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

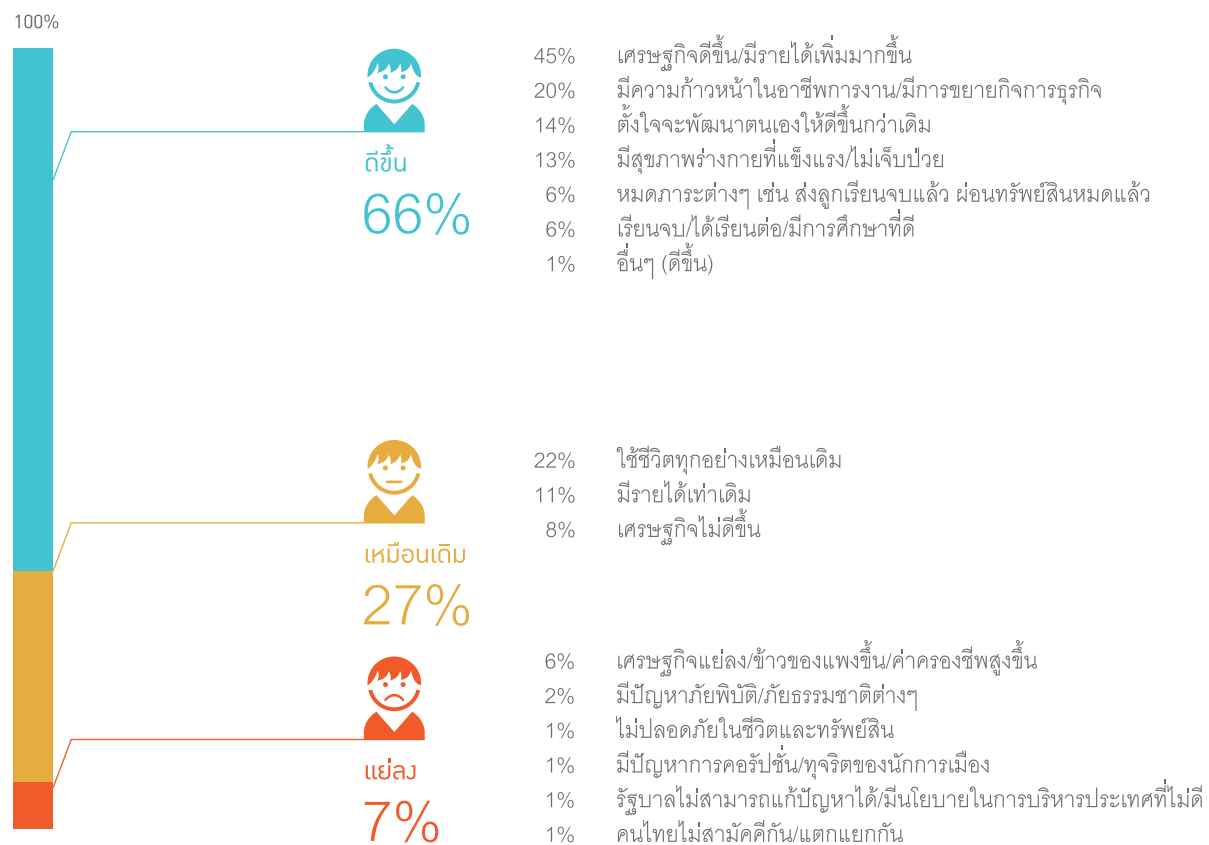
Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 และ 6 คะแนน

Bottom 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 1, 2 และ 3 คะแนน

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นว่า ชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทยแยกตามภูมิภาค พบว่า ประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่าจะดีขึ้นไปข้างหน้าของตัวเองค่อนข้างจะดีขึ้น โดยผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือมีความคิดเห็นว่าจะดีขึ้นไปข้างหน้าของตัวเองค่อนข้างจะดีขึ้นมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.17 ตามด้วยผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออก และภาคกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.03 และ 5.00 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยยับยั้งที่ทำให้เกิดความหวังในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในอนาคต สรุปได้ดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 13 เหตุผลที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้า

(ฐาน : 100,000)

จากการวิเคราะห์เหตุผลที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต 1 ปีข้างหน้าของประชาชนชาวไทย สรุปได้ว่า ร้อยละ 66 ของประชาชนชาวไทยคิดว่าอนาคต 1 ปีข้างหน้าจะดีขึ้น เนื่องมาจากเศรษฐกิจดีขึ้น/มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน/มีการขยายกิจการ และตั้งใจจะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม ร้อยละ 27 ของประชาชนชาวไทยคิดว่าอนาคต 1 ปีข้างหน้าจะเหมือนเดิม เนื่องมาจากใช้ชีวิตทุกอย่างเหมือนเดิม มีรายได้เท่าเดิม และเศรษฐกิจไม่ดีขึ้น ส่วนที่เหลือคิดเป็นร้อยละ 7 ของประชาชนชาวไทยคิดว่าอนาคต 1 ปีข้างหน้าจะแย่ลง เพราะ เศรษฐกิจแย่ลง/ข่าวของแพงขึ้น/ค่าครองชีพสูง มีปัญหาภัยพิบัติ/ภัยธรรมชาติต่าง ๆ และรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตามลำดับ

3.2 ทศนคติและความเชื่อมั่นของคนไทย

ผลจากการสำรวจทัศนคติและความเชื่อมั่นของคนไทย จะนำเสนอในส่วนของ คุณลักษณะด้านบวก และด้านลบที่เป็นลักษณะที่เด่นของประชาชนชาวไทย พร้อมทั้งค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง

3.2.1 ทศนคติต่อคุณลักษณะของคนไทย

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เด่นของประชาชนชาวไทย แบ่งเป็นคุณลักษณะด้านบวก และ ด้านลบของคนไทย 3 อันดับแรก ดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 14 คุณลักษณะด้านบวกและด้านลบของคนไทย

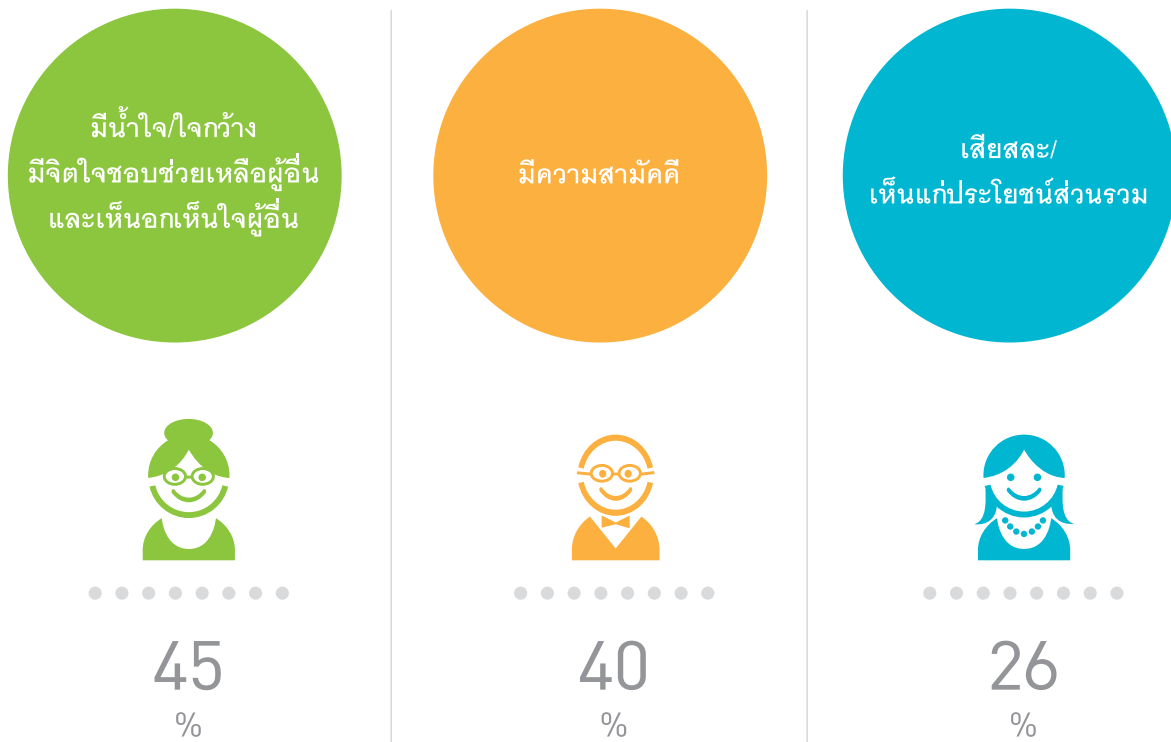
 คุณลักษณะด้านบวก		 คุณลักษณะด้านลบ	
คุณลักษณะด้านบวก		คุณลักษณะด้านลบ	
มีน้ำใจ/ใจกว้าง/มีจิตใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	54%	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน/พวกพ้อง ไม่ลังเลที่จะ ตักตวงผลประโยชน์ตนเอง/พวกพ้อง	44%
ยิ้มง่าย/ยิ้มเก่ง	35%	ขาดความสามัคคี	35%
มีความอบอุ่นและเป็นมิตร	28%	มักทุจริต/ไม่ซื่อตรง	33%
รักความสนุกสนาน	19%	ไม่มีวินัยและไม่เคารพกฎระเบียบ	26%
อ่อนน้อมถ่อมตน	19%	มีนิสัยเอาตัวรอด	19%
มีความสามัคคี	19%	มักหวังพึ่งโชคชะตา	18%
มีความพอเพียง	18%	ไม่สนใจกับสิ่งรอบข้าง	13%
มีเมตตาริฉัตรและมีจิตใจในการให้บริการ	16%	ทำอะไรเพื่อให้ตนเองมีหน้ามีตาในสังคม	13%
มีความจริงใจ	14%	ซึ่เกี้ยว	12%
มีความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์	11%	ชอบตามกระแส	12%
ให้อภัย	9%	ไม่จริงใจ	10%
มีความสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ	9%	ชอบเชื่อในพิธีกรรม/มีความเชื่อมมาย	10%
ยอมรับในความแตกต่าง	8%	ไม่รับฟังผู้อื่น/ยึดมั่นถือมั่นในความคิดเดิม ๆ	8%
รักสงบ	7%	ไม่กระตือรือร้น/เฉื่อยชา	6%
เสียสละ/เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	5%	ไม่ชอบเรียนรู้	3%

(ฐาน : 100,000)

ผลจากการสำรวจพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านบวกที่ดีที่สุดของคนไทย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีน้ำใจ/ใจกว้าง/มีจิตใจชอบช่วยเหลือผู้อื่นและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยิ้มง่าย/ยิ้มเก่ง และมีความอบอุ่นและเป็นมิตร คิดเป็นร้อยละ 54, 35 และ 28 ตามลำดับ ส่วนคุณลักษณะด้านลบที่แย่ที่สุดของคนไทย 3 อันดับแรก ได้แก่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน/พวกพ้อง ไม่ลังเลที่จะดักตวงผลประโยชน์ตนเอง/พวกพ้อง ขาดความสามัคคี และมักทุจริต/ไม่ซื่อตรง คิดเป็นร้อยละ 44, 35 และ 33 ตามลำดับ

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ควรส่งเสริมของประชาชนชาวไทย 3 อันดับแรก ดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 15 คุณลักษณะที่ควรส่งเสริม 3 อันดับแรกของคนไทย

คุณลักษณะที่ควรส่งเสริม 3 อันดับแรก

ตารางที่ 21 คุณลักษณะที่ควรส่งเสริม

คุณลักษณะที่ควรส่งเสริม	
มีน้ำใจ/ใจกว้าง/มีจิตใจชอบช่วยเหลือผู้อื่นและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	45%
มีความสามัคคี	40%
เสียสละ/เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	26%
ซื่อสัตย์/ซื่อตรง	20%
ให้อภัย	18%
มีความพอเพียง	17%
มีวินัย/เคารพกฎระเบียบ	15%
มีความอบอุ่นและเป็นมิตร	11%
มีความจริงใจ	10%
มีเมตตรິจิตและมีจิตใจในการให้บริการ	9%
รักสงบ	9%
มีความคิดริเริ่ม/สร้างสรรค์	9%
รักความสนุกสนาน	7%
ขยัน/กระตือรือร้น	6%
พึ่งพาตนเอง	5%
ใฝ่รู้	5%
ยิ้มง่าย/ยิ้มเก่ง	5%
อ่อนน้อมถ่อมตน	4%
ยอมรับในความแตกต่าง	3%
มีความสามารถในการปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆ	3%
รับฟังผู้อื่น	3%

(ฐาน : 100,000)

ผลจากการสำรวจพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ควรส่งเสริม หรือที่คนไทยควรให้ความสำคัญมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ มีน้ำใจ/ใจกว้าง/มีจิตใจชอบช่วยเหลือผู้อื่นและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 45 มีความสามัคคี คิดเป็นร้อยละ 40 และเสียสละ/เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม คิดเป็นร้อยละ 26

3.2.2 ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน

กลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่ ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน เรียงลำดับจากค่านิยมที่ควรส่งเสริมมากไปน้อย มีดังนี้

ตารางที่ 22 ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน

ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน	
การห่างไกลจากยาเสพติด	46%
การรักการเรียน	39%
คุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรม	24%
การประหยัด/อดออม/รู้จักค่าของเงิน	20%
ความซื่อสัตย์/สุจริต	18%
ความเป็นชาตินิยม/ความรักชาติ	14%
ความมีน้ำใจ/เมตตา/เผื่อแผ่/ชอบช่วยเหลือ	12%
การมีสัมมาคารวะ/กาลเทศะ	15%
การมีระเบียบวินัย/การรักษากฎระเบียบ	13%
ความสามัคคี	6%
คุณค่าของวัฒนธรรมไทย	11%
ความขยัน/ตั้งใจทำสิ่งต่างๆ	10%
การไม่คดโกง/คอร์รัปชั่น	8%
การรักการอ่าน	8%
การรักษามวลสงวนตัว	8%
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	7%
ความกล้าแสดงออก/เป็นตัวของตัวเอง	3%
ความรู้เรื่องเพศศึกษา	2%
การมีส่วนร่วมทางการเมือง/ประชาธิปไตย	1%

(ฐาน : 100,000)

เมื่อพิจารณาถึงค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน 5 อันดับแรก พบว่า ร้อยละ 46 ของประชากรชาวไทย คิดว่าควรปลูกฝังในเรื่องการห่างไกลจากยาเสพติด รองลงมา การรักการเรียน คิดเป็นร้อยละ 39 คุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรม คิดเป็นร้อยละ 24 การประหยัด/อดออม/รู้จักค่าของเงิน คิดเป็นร้อยละ 20 และความซื่อสัตย์/สุจริต คิดเป็นร้อยละ 18

3.3 การพัฒนาประเทศและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย

ผลจากการสำรวจในส่วนของการพัฒนาประเทศและท้องถิ่นที่อยู่อาศัย จะนำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยที่มีต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงประเทศ รวมถึงบทบาทของประชาชนชาวไทยในการพัฒนาประเทศ และท้องถิ่น

3.3.1 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาในระดับประเทศ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศใน ปี 2554 และ ปี 2555 สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบระดับความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศ

ความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศ	ปี 2554	ปี 2555
พัฒนาไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	1%	1%
พัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างไม่เหมาะสม	14%	7%
ไม่พัฒนา/อยู่กับที่	30%	24%
พัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม	54%	61%
พัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมอย่างยิ่ง	1%	8%
ค่าเฉลี่ย	3.39	3.69*
Top 2 Box	55%	69%
(ฐาน)	(99,390)	(99,071)

ค่าเฉลี่ย : 5 คะแนน = พัฒนาเหมาะสมอย่างยิ่ง และ 1 คะแนน = พัฒนาไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 5 และ 4 คะแนน

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นต่อการพัฒนาประเทศ พบว่า ในปี 2555 ประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่า ประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.69 และมากกว่า 60% ของประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่าประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นในปี 2544 ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 และ 55% ของประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่าประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในปี 2555 ประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศว่าเหมาะสมขึ้น โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการพัฒนาประเทศในปี 2554 และ ปี 2555 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

3.3.2 ทักษะชีวิตและความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในอนาคต

ผลการสำรวจความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงที่ประชาชนชาวไทยต้องการให้เกิดขึ้นในประเทศ รวมทั้งความคิดเห็นต่อสิ่งที่อยากจะทำเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีดังนี้

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบประเด็นการเปลี่ยนแปลงที่ประชาชนชาวไทยต้องการให้เกิดขึ้น

การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ	ปี 2554	ปี 2555
เศรษฐกิจดีขึ้น/ประชาชนมีรายได้มากขึ้น	68%	60%*
ค่าครองชีพต่ำลง/สินค้าราคาถูกลง	31%	34%*
คนไทยมีความสามัคคีกัน/ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก	35%	26%*
ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีมากขึ้น	28%	30%*
มีการจ้างงานมากขึ้น/ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง	22%	25%*
บ้านเมืองสงบ/ไม่มีการก่อการร้าย	23%	15%*
ไม่มีการคอร์รัปชัน/รัฐบาลตั้งใจทำงานอย่างซื่อสัตย์	13%	14%*
การเมืองมีเสถียรภาพ/มั่นคงมากขึ้น	13%	11%*
มีการพัฒนาสาธารณสุข/โรค/สิ่งอำนวยความสะดวก	10%	11%*
คนไทยมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	9%	7%*
มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน/ปลอดภัยจากยาเสพติด	8%	9%*
มีการพัฒนาด้านการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม	8%	8%
คนไทยยึดถือศีลธรรม/จริยธรรม	7%	5%*
มีการพัฒนาด้านเทคโนโลยี/การติดต่อสื่อสาร	6%	5%*
คนไทยดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง	6%	5%*
มีธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์	5%	5%
ปราศจากภัยพิบัติและภัยธรรมชาติต่างๆ	5%	5%
มีการกระจายอาชีพและรายได้ในทุกจังหวัดอย่างเหมาะสม	-	5%
มีการจ้างงาน/ให้ค่าแรงที่ยุติธรรม	-	3%
(ฐาน)	(100,000)	(100,000)

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากการสำรวจพบว่า ประชาชนชาวไทยมีความคาดหวังให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง ในเรื่องภาวะเศรษฐกิจ และความปรองดองของประชาชนในประเทศเป็นหลัก โดยประชาชนชาวไทยมีความคาดหวัง 5 อันดับแรกดังนี้ เศรษฐกิจดีขึ้น/ประชาชนมีรายได้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 60 ค่าครองชีพต่ำลง/สินค้าราคาถูกลง คิดเป็นร้อยละ 34 ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 30 คนไทยมีความสามัคคีกัน/ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก คิดเป็นร้อยละ 26 และมีการจ้างงานมากขึ้น/ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง คิดเป็นร้อยละ 25

เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นในปี 2544 กับปี 2555 พบว่า ทิศทางในสิ่งที่ประชาชนชาวไทยต้องการคงเดิม ซึ่งยังเป็นเรื่องของภาวะเศรษฐกิจ และความปรองดองของประชาชนในประเทศเป็นหลัก เพียงแต่ประชาชนมีความคาดหวังมากขึ้นต่อ ค่าครองชีพต่ำลง/สินค้าราคาถูกลง ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีมากขึ้น และมีการจ้างงานมากขึ้น/ประชาชนมีอาชีพที่มั่นคง ซึ่งความคิดเห็นในปี 2544 กับปี 2555 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ยกเว้นเรื่อง มีธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ และปราศจากภัยพิบัติและภัยธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งสัดส่วนความคิดเห็นคงเดิม

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบสิ่งที่อยากทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง

สิ่งที่อยากทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง	ปี 2554	ปี 2555
ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	33%	26%*
ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคม/ประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสม	28%	25%*
ยึดถือในศีลธรรม/จริยธรรม/คุณงามความดี	26%	24%*
ประหยัด/อยู่อย่างพอเพียง	22%	19%*
ปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบบ้านเมือง	20%	18%*
ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน/สังคม	16%	16%*
ตั้งใจทำงาน	14%	13%*
สร้างความสามัคคีในชุมชน/สังคม	15%	11%*
ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม/ปลูกต้นไม้/ลดการใช้ถุงพลาสติก	10%	9%*
เสียภาษี	11%	8%*
อบรมเยาวชน/คนรุ่นหลัง ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดี	9%	9%
ช่วยประหยัดพลังงาน	9%	8%*
ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน	6%	8%*
ให้ความช่วยเหลือ/บริจาคช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์	8%	6%*
พยายามเป็นกระบอกเสียง/เป็นหูเป็นตาให้กับประเทศ	5%	4%*
ไม่อยากทำ/ไม่สามารถทำอะไรได้	1%	2%*
(ฐาน)	(100,000)	(100,000)

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ในขณะเดียวกันจากการสำรวจพบว่า ประชาชนชาวไทยมีความประสงค์ที่จะปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยในทิศทางที่ดีขึ้น ดังต่อไปนี้ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ 26 ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคม/ประเพณีตนให้ถูกต้องเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 25 ยึดถือในศีลธรรม/จริยธรรม/คุณงามความดี คิดเป็นร้อยละ 24 ประหยัด/อยู่อย่างพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 19 และปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบบ้านเมือง คิดเป็นร้อยละ 18 ในขณะเดียวกัน ร้อยละ 2 มีความคิดเห็นว่า ไม่อยากทำอะไร หรือไม่สามารถทำอะไรได้ในกาเปลี่ยนแปลงประเทศ

จากการเปรียบเทียบสิ่งที่อยากทำเพื่อการเปลี่ยนแปลงในปี 2544 กับปี 2555 พบว่า ความประสงค์ที่จะปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยในทิศทางที่ดีขึ้นยังคงเป็นประเด็นเดิม แต่ทุกประเด็นมีสัดส่วนที่ลดลง ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในทุกประเด็น

3.3.3 ความตื่นตัวและบทบาทในการพัฒนาประเทศไทย

ผลการสำรวจความตื่นตัวและบทบาทในการพัฒนาประเทศไทย โดยพิจารณาจาก กิจกรรมที่ทำใน 1 ปีที่ผ่านมา และลักษณะของกิจกรรมที่ได้เคยเข้าร่วม ดังนี้

ตารางที่ 26 กิจกรรมที่ทำใน 1 ปีที่ผ่านมา

กิจกรรมที่ทำใน 1 ปีที่ผ่านมา	
บริจาคเงิน/สิ่งของให้กับมูลนิธิ/หน่วยงานเพื่อสังคมต่าง ๆ	43%
เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน	37%
เป็นอาสาสมัคร	14%
เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น/ระดมความคิดเห็นในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาสังคม/ประเทศ	4%
แจ้งเบาะแส/เหตุการณ์ไม่ปกติ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4%
เป็นหูเป็นตาคอยให้ข้อมูลเพื่อตรวจสอบการทำงานของข้าราชการ/รัฐบาล/นักการเมือง	3%
เข้าร่วมแสดงพลังเพื่อผลักดันทิศทางการเมือง/กฎหมาย/ประชาธิปไตย	2%
ไม่มี	29%

(ฐาน : 100,000)

จากการสำรวจพบว่า กิจกรรม 3 อันดับแรกที่ประชาชนชาวไทยได้ทำเพื่อมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมและประเทศในช่วงที่ 1 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ บริจาคเงิน/สิ่งของให้กับมูลนิธิ/หน่วยงานเพื่อสังคมต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 43 เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาชุมชน คิดเป็นร้อยละ 37 และเป็นอาสาสมัคร คิดเป็นร้อยละ 14 อย่างไรก็ตามมีประชาชนชาวไทยถึงร้อยละ 29 ที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใด ๆ

ตารางที่ 27 ลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วม

ลักษณะของกิจกรรมที่เข้าร่วม	
การพัฒนาชุมชน/สภาพแวดล้อมในชุมชน	50%
บรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ	30%
เด็ก/เยาวชน	29%
การศึกษา	20%
สิ่งแวดล้อม	12%
การกีฬา	11%
บรรเทาสาธารณภัย/ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	10%
ผู้สูงอายุ	9%
คนพิการ	8%
การพัฒนาอาชีพ	7%
ลดการทุจริต/คอร์รัปชัน	3%
สัตว์	2%

(ฐาน : 71,095)

จากประชาชนชาวไทยที่ได้ทำกิจกรรมเพื่อมีส่วนช่วยในการพัฒนาสังคมและประเทศ ร้อยละ 50 ของกิจกรรมที่เข้าร่วมส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน/สภาพแวดล้อมในชุมชน รองลงมา เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาภัยพิบัติทางธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 30 และ กิจกรรมเพื่อเด็ก/เยาวชน คิดเป็นร้อยละ 29

3.3.4 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่

ผลสำรวจความคิดเห็นต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงระหว่างปี 2554 กับ ปี 2555 พร้อมทั้งวิเคราะห์การพัฒนาดำเนินการตามภูมิภาค และความแตกต่างของการพัฒนาระหว่างในเขต และนอกเขตเทศบาล ดังนี้

ตารางที่ 28 เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่

ความเหมาะสมในการพัฒนาในระดับพื้นที่	ปี 2554	ปี 2555
พัฒนาไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	1%	-
พัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างไม่เหมาะสม	9%	6%
ไม่พัฒนา/อยู่กับที่	24%	21%
พัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม	64%	66%
พัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมอย่างยิ่ง	3%	7%
ค่าเฉลี่ย	3.60	3.73*
Top 2 Box	67%	73%
(ฐาน)	(99,756)	(99,719)

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 5 และ 4 คะแนน

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

มากกว่า 65%
ของประชาชนชาวไทย
มีความคิดเห็นว่าเป็นประเทศ
มีการพัฒนาในระดับชุมชน
ไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม
ซึ่งเทียบเท่ากับความคิดเห็น
ในปี 2544 ที่ค่าเฉลี่ย 64%

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ พบว่า ในปี 2555 ประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่าเป็นประเทศมีการพัฒนาในระดับชุมชนไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และมากกว่า 65% ของประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่าเป็นประเทศมีการพัฒนาในระดับชุมชนไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นในปี 2544 ที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และ 64% ของประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่าเป็นประเทศมีการพัฒนาในระดับชุมชนไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในปี 2555 ประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมในการพัฒนาประเทศในระดับชุมชนว่าเหมาะสมขึ้น ซึ่งค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ จำแนกตามภูมิภาค

การพัฒนาในระดับพื้นที่ (ชุมชน/จังหวัด)	กกม.	เหนือ	ตอ.อน.	กลาง	ออก	ตก	ใต้
พัฒนาไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	0.4%	0.1%	0.2%	0.4%	1%	0.5%	1%
พัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างไม่เหมาะสม	6%	5%	4%	7%	7%	6%	9%
ไม่พัฒนา/อยู่กับที่	30%	17%	16%	21%	22%	25%	28%
พัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม	59%	69%	72%	66%	65%	61%	54%
พัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมอย่างยิ่ง	5%	8%	8%	6%	6%	7%	8%
ค่าเฉลี่ย	3.61	3.81	3.83	3.70	3.69	3.67	3.59
Top 2 Box	64%	78%	80%	72%	71%	68%	62%
(ฐาน)	(8,838)	(9,571)	(33,620)	(21,870)	(6,869)	(4,977)	(13,974)

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 5 และ 4 คะแนน

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือมีความคิดเห็นว่าเป็นประเทศมีการพัฒนาในระดับชุมชนไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และ 3.81 ตามลำดับ ส่วนประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในภาคใต้มีความคิดเห็นว่าเป็นประเทศมีการพัฒนาในระดับชุมชนไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสมน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.59

ตารางที่ 30 ความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ จำแนกตามเขตเทศบาล

การพัฒนาในระดับพื้นที่ (ชุมชน/จังหวัด)	ในเขตเทศบาล	นอกเขตเทศบาล
พัฒนาไปในทิศทางที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง	-	-
พัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างไม่เหมาะสม	7%	6%
ไม่พัฒนา/อยู่กับที่	25%	19%
พัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม	61%	68%
พัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมอย่างยิ่ง	7%	7%
ค่าเฉลี่ย	3.68	3.76
Top 2 Box	69%	75%
(ฐาน)	(33,506)	(66,213)

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 5 และ 4 คะแนน

นอกจากนี้จากการสำรวจความคิดเห็นต่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ จำแนกตามเขตเทศบาลจะเห็นได้ว่าประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาในระดับชุมชนไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสมมากกว่าประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล

ตารางที่ 31 ปัจจัยเชิงบวกที่เป็นปัจจัยผลักดันที่สำคัญในการพัฒนาระดับพื้นที่

ปัจจัยผลักดันการพัฒนาในระดับพื้นที่	
ด้านบวก	74%
ชุมชน/จังหวัดได้รับการพัฒนาด้านสาธารณสุข/สิ่งแวดล้อม/สิ่งอำนวยความสะดวก	50%
มีการรักษาสุขภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น/บ้านเรือนสะอาด	20%
ชุมชน/จังหวัดได้รับการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุข	12%
ชุมชน/จังหวัดได้รับการพัฒนาทางการศึกษา	12%
มีการแก้ไขปัญหาเสพติด/แหล่งมั่วสุม/อาชญากรรม	11%
คนในชุมชน/จังหวัดช่วยเหลือกัน/มีความสามัคคีกันมากขึ้น	11%
ชุมชน/จังหวัดได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี	10%
คนในชุมชน/จังหวัดมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน	9%
มีผู้นำที่ดี	5%
มีการวางแผนพัฒนา/ระบบบริหารจัดการชุมชน/จังหวัดที่ดี	5%
มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว/มีนักท่องเที่ยวมากขึ้น	2%

นอกจากนั้นจากการสำรวจยังพบว่าปัจจัยด้านบวกที่จะช่วยผลักดันให้ประเทศเกิดการพัฒนาในระดับชุมชน 3 ปัจจัยแรกได้แก่ ชุมชน/จังหวัดได้รับการพัฒนาด้านสาธารณสุข/สิ่งแวดล้อม/สิ่งอำนวยความสะดวก คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมา มีการรักษาสุขภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น/บ้านเรือนสะอาด/มีการปลูกต้นไม้/มลพิษลดลง คิดเป็นร้อยละ 20 และชุมชน/จังหวัดได้รับการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุข พร้อมทั้งการพัฒนาทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12 เท่ากัน

ตารางที่ 32 ปัจจัยเชิงลบที่เป็นปัจจัยหลักต้นที่สำคัญในการพัฒนาระดับพื้นที่

ปัจจัยหลักต้นการพัฒนาในระดับพื้นที่	
ด้านลบ	27%
ทุกอย่างเหมือนเดิม/ไม่มีการพัฒนา	12%
ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนา/เอาใจใส่จากภาครัฐ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง	8%
มีปัญหายาเสพติด/แก๊งเด็กวัยรุ่น/แหล่งมั่วสุม	5%
ขาดการวางแผนพัฒนา/ระบบบริหารจัดการชุมชน	4%
มีปัญหาคารคอรปชั้น/ทุจริตของนักรการเมือง	3%
ขาดผู้นำที่ดี	3%
มีปัญหาคารเล่นพวงพ้อง/เส้นสาย/มีผู้มีอิทธิพลครอบงำชุมชน	3%
มีปัญหาคาความวุ่นวายทางการเมือง/คนไม่สามัคคี	2%
มีปัญหาคารซื้อสิทธิขายเสียง	2%
คนในชุมชน/จังหวัดขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน	2%
มีปัญหาคาสภาพแวดล้อม/ชุมชนสกปรก	2%

(ฐาน : 100,000)

ส่วนปัจจัยด้านลบที่จะเป็นอุปสรรคในการผลักดันให้ประเทศเกิดการพัฒนาระดับชุมชน 3 ปัจจัยแรกได้แก่ ทุกอย่างเหมือนเดิม/ไม่มีการพัฒนา ชุมชนไม่ได้รับการพัฒนา/เอาใจใส่จากภาครัฐ/ผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีปัญหายาเสพติด/แก๊งเด็กวัยรุ่น/แหล่งมั่วสุม คิดเป็นร้อยละ 12, 8 และร้อยละ 5

ผลการสำรวจบทบาทของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่นที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาในระดับพื้นที่ในภาพรวมและจำแนกตามภูมิภาค ดังนี้

ตารางที่ 33 บทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชนของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่น

บทบาทของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่น	
ไม่มีบทบาทเลย	4%
มีบทบาทเพียงเล็กน้อย	15%
มีบทบาทปานกลาง	36%
มีบทบาทค่อนข้างมาก	37%
มีบทบาทมาก	8%
ค่าเฉลี่ย	3.31
Top 2 Box	45%

(ฐาน : 98,509)

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 5 และ 4 คะแนน

ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยที่มีต่อบทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชนของ จังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่น พบว่า หน่วยงานของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่นมีบทบาทในระดับปานกลางต่อการพัฒนาชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.31 ซึ่งร้อยละ 45 ของประชาชนชาวไทยคิดว่า หน่วยงานของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่นมีบทบาทในระดับค่อนข้างมาก แต่สูงถึงร้อยละ 51 ของประชาชนชาวไทยคิดว่า หน่วยงานของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่นมีบทบาทในระดับปานกลาง หรือเพียงเล็กน้อย ซึ่งร้อยละ 4 คิดว่า หน่วยงานของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่นไม่มีบทบาทในการพัฒนาในระดับพื้นที่

ตารางที่ 34 บทบาทในการช่วยพัฒนาชุมชนของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่น จำแนกตามภูมิภาค

บทบาทของจังหวัด/ องค์กรการปกครองท้องถิ่น	กกม.	เหนือ	ตอ.ฉบ.	กลาง	ออก	ตก	ใต้
ไม่มีบทบาทเลย	6%	2%	3%	4%	6%	7%	4%
มีบทบาทเพียงเล็กน้อย	18%	14%	12%	16%	18%	17%	17%
มีบทบาทปานกลาง	37%	37%	35%	35%	41%	32%	37%
มีบทบาทค่อนข้างมาก	34%	38%	40%	37%	30%	36%	34%
มีบทบาทมาก	5%	9%	10%	9%	5%	8%	9%
ค่าเฉลี่ย	3.12	3.38	3.41	3.30	3.10	3.21	3.27
Top 2 Box	38%	47%	50%	45%	35%	44%	43%
Bottom 2 Box	25%	16%	15%	20%	24%	24%	21%
(ฐาน)	(8,565)	(9,492)	(33,407)	(21,497)	(6,757)	(4,957)	(13,834)

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 5 และ 4 คะแนน

จากการวิเคราะห์แยกตามภูมิภาคพบว่า ประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่นในภาคดังกล่าวมีบทบาทในระดับปานกลางต่อการพัฒนาในระดับชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 และ 3.38 ส่วนประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกมีความคิดเห็นว่า หน่วยงานของจังหวัด/องค์กรการปกครองท้องถิ่นในภาคของตนมีบทบาทน้อยที่สุด

3.4 ปัญหาที่ประชาชนชาวไทยประสบ

ผลการสำรวจปัญหาที่ประชาชนชาวไทยประสบ จำแนกตามลักษณะของปัญหา โดยแยกเป็นปัญหา 4 ระดับ ได้แก่ ปัญหาระดับบุคคล ปัญหาระดับครอบครัว ปัญหาระดับชุมชน และ ปัญหาระดับประเทศ/สังคม

3.4.1 ปัญหาและความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ

ผลการสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้น เปรียบเทียบระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้นในปี 2554 และ ในปี 2555 มีดังนี้

ตารางที่ 35 เปรียบเทียบปัญหาและความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ

ปัญหาที่ประสบ	ปี 2554	ปี 2555
ค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้น	77%	64%*
ยาเสพติด	38%	44%*
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	55%	42%*
ภาวะโลกร้อน	-	31%
ราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ	30%	29%*
ความแห้งแล้ง	22%	27%*
ภัยน้ำท่วม	-	24%
อบายมุข เช่น การเล่นหวย การพนัน	27%	24%*
การติดเหล้า/ดื่มเครื่องดื่มมึนเมา	23%	19%*
ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	-	18%
ความเครียด/ความกดดันจากการทำงาน	-	17%
อาชญากรรม	13%	16%*
มลพิษในอากาศ	19%	15%*
ความเครียด/ความกดดันจากครอบครัว	-	10%
การทุจริต/คอร์รัปชันของข้าราชการ/นักการเมือง	14%	10%*
การชุมนุมทางการเมือง	17%	10%*
การใช้พลังงานสิ้นเปลือง	-	9%
ความเครียด/ความกดดันจากการเมือง	-	8%
มลพิษทางเสียง	11%	8%*
มลพิษทางน้ำ	11%	7%*
ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	-	7%
การถูกเลือกปฏิบัติ/ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ไม่เป็นธรรม	9%	7%*

(ต่อ)

ปัญหาที่ประสบ	ปี 2554	ปี 2555
การที่ถูก/หลานติดเกมส์/Social Network	-	7%
การว่างงาน/หางานยาก	10%	6%*
ความขัดแย้งของคนภายในชุมชน	-	6%
การไม่มีเวลาให้ลูก/ครอบครัว	6%	6%
สภาพแวดล้อม/สุขอนามัยที่ไม่ดีในชุมชน	-	6%
การเป็นหนี้ในระบบ	10%	6%*
การขาดแคลนที่ดินทำกิน	11%	5%*
การไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน	-	5%
การไม่มีเวลา/ความสามารถเพียงพอในการดูแล	-	4%
การจำเป็นต้องตัดสินใจกับเจ้าหน้าที่รัฐ	6%	4%*
การตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอิทธิพลในชุมชน	4%	4%
การไม่มีเวลา/ความสามารถในการเลี้ยงดูลูก	-	3%
การที่ถูก/หลานไม่มีโอกาสได้เรียน	3%	3%
การใช้ความรุนแรงในครอบครัว	3%	2%*
การนอกใจของสามี/ภรรยา	2%	2%

(ฐาน : 100,000)

หมายเหตุ : ประเด็นที่ไม่มีตัวเลขปรากฏ คือ ประเด็นปัญหาที่ไม่ได้ถูกนำมาสอบถามในปี 2554

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลจากการสำรวจปัญหาในปี 2555 ที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทย ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยร้อยละ 64 ของประชาชนชาวไทยประสบปัญหาค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้น รองลงมาปัญหายาเสพติด คิดเป็นร้อยละ 44 รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ 42 ราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ คิดเป็นร้อยละ 29 ความแห้งแล้ง คิดเป็นร้อยละ 27 ภัยน้ำท่วมและอบายมุข เช่น การเล่นหวย การพนัน คิดเป็นร้อยละ 24 เท่ากัน

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2554 กับ ปี 2555 จะพบว่า มี 14 ประเด็นปัญหาที่ได้สำรวจเพิ่มเติม โดยสามารถเรียงลำดับจากสัดส่วนของปัญหาที่ประสบดังต่อไปนี้ ภัยน้ำท่วม คิดเป็นร้อยละ 24 ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ คิดเป็นร้อยละ 18 ความเครียด/ความกดดันจากการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 17 ความเครียด/ความกดดันจากครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 10 การใช้พลังงานสิ้นเปลือง คิดเป็นร้อยละ 9 ความเครียด/ความกดดันจากการเมือง คิดเป็นร้อยละ 8 ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการที่ถูก/หลานติดเกมส์/Social Network คิดเป็นร้อยละ 7 เท่ากัน ความขัดแย้งของคนภายในชุมชน และสภาพแวดล้อม/สุขอนามัยที่ไม่ดีในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 6 เท่ากัน การไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5 การไม่มีเวลา/ความสามารถเพียงพอในการดูแล คิดเป็นร้อยละ 4 และการไม่มีเวลา/ความสามารถในการเลี้ยงดูลูก คิดเป็นร้อยละ 3

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความรุนแรงของปัญหาที่เกิดขึ้น ระหว่างปี 2554 และ ปี 2555 มีดังนี้

ตารางที่ 36 เปรียบเทียบระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ

ประเด็นปัญหา	ปี 2554	ปี 2555
ปัญหาระดับบุคคล	4.48	4.28*
ความเครียด/ความกดดันจากการทำงาน	-	3.32
ความเครียด/ความกดดันจากครอบครัว	-	3.11
ความเครียด/ความกดดันจากการเมือง	-	3.72
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	4.10	4.22*
ราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ	4.62	4.67*
ค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้น	4.88	4.63*
การเป็นหนี้ในระบบ	4.12	4.05*
การว่างงาน/หางานยาก	4.45	4.24*
การขาดแคลนที่ดินทำกิน	4.56	4.30*
ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	-	3.90
ปัญหาระดับครอบครัว	3.60	3.60
การไม่มีเวลาให้ลูก/ครอบครัว	3.42	3.32*
การไม่มีเวลา/ความสามารถเพียงพอในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว	-	3.37
การไม่มีเวลา/ความสามารถในการเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีของสังคม	-	3.43
การที่ลูก/หลานไม่มีโอกาสได้เรียน	3.90	3.71*
การที่ลูก/หลานติดเกมส์/Social Network	-	3.76
การนอกใจของสามี/ภรรยา	3.75	3.64*
การใช้ความรุนแรงในครอบครัว	3.30	3.26*
ปัญหาระดับชุมชนโดยรวม	3.80	3.92*
ยาเสพติด	4.06	4.18*
อาชญากรรม	3.73	3.83*
อบายมุข เช่น การเล่นหวย การพนัน	3.71	3.72*
การติดเหล้า/ดื่มเครื่องดื่มมีนเมา	3.69	3.75*
การตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอิทธิพลในชุมชน	3.78	3.90*
สภาพแวดล้อม/สุขอนามัยที่ไม่ดีในชุมชน	-	3.75
ความขัดแย้งของคนภายในชุมชน	-	3.49
การไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน	-	3.60

(ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ปี 2554	ปี 2555
ปัญหาในระดับประเทศ/สังคม	4.13	4.55*
มลพิษในอากาศ	3.95	3.97*
มลพิษทางเสียง	3.79	3.86*
มลพิษทางน้ำ	4.02	4.05*
ความแออัด	4.21	4.90*
ภัยน้ำท่วม	-	4.63
การใช้พลังงานสิ้นเปลือง	-	4.31
การถูกเลือกปฏิบัติ/ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นธรรม	4.04	4.35*
การจำเป็นต้องตัดสินใจบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ	4.05	4.23*
การทุจริต/คอร์รัปชันของข้าราชการ/นักการเมือง	4.60	4.69*
การชุมนุมทางการเมือง	4.49	4.46*
ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	-	4.62

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = รุนแรงมาก และ 1 คะแนน = ไม่มีความรุนแรงเลย

หมายเหตุ :ฐานในการแสดงผลจะแตกต่างกันในแต่ละข้อ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา

* มีความแตกต่างกับค่าเฉลี่ยในปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

จากการพิจารณาปัญหาในแต่ละระดับในปี 2555 พบว่า ประชาชนชาวไทยเผชิญกับปัญหาในระดับครอบครัวน้อยที่สุด โดยระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ส่วนปัญหาในระดับชุมชน และปัญหาในระดับบุคคล อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 และ 4.28 และปัญหาในระดับประเทศ/สังคม อยู่ในระดับค่อนข้างรุนแรง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55

เมื่อเปรียบเทียบปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างปี 2554 กับปี 2555 พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของปัญหาในระดับประเทศ/สังคม จากระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 4.13 เป็นระดับค่อนข้างรุนแรง ด้วยค่าเฉลี่ย 4.55 และปัญหาในระดับชุมชน มีการเพิ่มขึ้นของค่าเฉลี่ยจาก 3.80 เป็น 3.92 ยกเว้นปัญหาในระดับบุคคล มีการลดลงของปัญหา จากระดับค่อนข้างรุนแรง ด้วยค่าเฉลี่ย 4.48 เป็นระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 4.28 ในส่วนของปัญหาในระดับครอบครัวไม่มีการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบระหว่างปี 2554 กับปี 2555 ซึ่งระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

โดยค่าเฉลี่ยระดับรุนแรงของปัญหาระหว่างปี 2554 กับปี 2555 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ในประเด็นปัญหาในระดับบุคคล ปัญหาในระดับชุมชน และปัญหาในระดับประเทศ/สังคม

ตารางที่ 37 ระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ จำแนกตามภูมิภาค

ประเด็นปัญหา	กทบ.	เหนือ	ตอ.อ.บ.	กลาง	ออก	ตก	ใต้
ปัญหาระดับบุคคลโดยรวม	3.89	3.93	4.54	4.19	3.82	4.21	4.56
ความเครียด/ความกดดันจากการทำงาน	3.32	3.13	3.55	3.33	2.89	3.05	3.56
ความเครียด/ความกดดันจากครอบครัว	3.18	3.08	3.11	3.20	2.73	2.75	3.29
ความเครียด/ความกดดันจากการเมือง	3.94	3.57	3.82	3.68	3.30	3.27	3.81
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	3.81	3.80	4.53	4.17	3.77	4.15	4.38
ราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ	3.70	4.20	4.84	4.42	4.38	4.49	4.98
ค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้น	4.23	4.43	4.86	4.53	4.27	4.58	4.95
การเป็นหนี้ในระบบ	3.73	4.18	4.48	4.01	3.67	3.45	3.74
การว่างงาน/หางานยาก	4.28	4.35	4.35	4.28	4.06	3.85	4.05
การขาดแคลนที่ดินทำกิน	4.40	4.49	4.42	4.44	4.36	4.34	3.87
ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.95	3.78	3.79	4.00	3.83	3.77	3.91
ปัญหาระดับครอบครัวโดยรวม	3.54	3.81	3.70	3.58	3.23	3.39	3.51
การไม่มีเวลาให้ลูก/ครอบครัว	3.39	3.41	3.22	3.35	3.26	2.75	3.38
การไม่มีเวลา/ความสามารถเพียงพอในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว	3.68	3.46	3.30	3.05	3.23	3.28	3.39
การไม่มีเวลา/ความสามารถในการเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีของสังคม	3.89	3.49	3.40	3.25	3.39	3.59	3.37
การที่ลูก/หลานไม่มีโอกาสได้เรียน	3.98	4.26	3.71	3.53	3.53	3.93	3.51
การที่ลูก/หลานติดเกมส์/Social Network	3.33	4.12	4.11	3.71	3.02	3.67	3.56
การนอกใจของสามี/ภรรยา	4.07	3.82	3.64	4.00	4.36	3.68	3.31
การใช้ความรุนแรงในครอบครัว	3.42	3.51	3.35	3.37	3.76	3.14	3.04
ปัญหาระดับชุมชนโดยรวม	3.68	3.50	4.09	3.83	3.34	3.75	4.39
ยาเสพติด	3.82	3.80	4.29	4.06	3.60	4.31	4.64
อาชญากรรม	3.82	3.46	4.25	3.78	2.90	3.60	4.14
อบายมุข เช่น การเล่นหวย การพนัน	3.61	3.31	4.00	3.32	3.30	3.57	4.21
การติดเหล้า/ดื่มเครื่องดื่มมึนเมา	3.55	3.63	4.03	3.30	3.27	3.42	4.26
การตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอิทธิพลในชุมชน	3.95	3.72	3.77	3.97	3.77	4.40	3.95
สภาพแวดล้อม/สุขอนามัยที่ไม่ดีในชุมชน	3.88	3.64	3.74	3.84	3.47	3.73	3.71
ความขัดแย้งของคนภายในชุมชน	3.49	3.44	3.52	3.38	3.22	3.71	3.59
การไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน	3.63	3.49	3.57	3.59	3.39	3.83	3.65

(ต่อ)

ประเด็นปัญหา	กทม.	เหนือ	ตอ.อน.	กลาง	ออก	ตก	ใต้
ปัญหาระดับประเทศ/สังคมโดยรวม	4.17	4.03	5.01	4.60	3.76	4.06	4.55
มลพิษในอากาศ	4.06	3.84	4.22	3.98	3.82	3.34	4.11
มลพิษทางเสียง	3.96	3.60	3.89	3.99	3.73	3.32	3.95
มลพิษทางน้ำ	4.25	3.68	4.13	4.01	3.64	3.86	4.18
ความแห้งแล้ง	3.95	3.91	5.30	4.63	2.88	4.15	4.59
ภัยน้ำท่วม	4.40	3.95	4.72	5.09	3.67	3.92	4.56
การใช้พลังงานสิ้นเปลือง	4.47	4.23	4.57	4.16	3.37	3.61	4.42
การถูกเลือกปฏิบัติ/ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นธรรม	4.41	4.04	4.24	4.45	3.72	4.92	4.42
การจำเป็นต้องติดสินบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ	4.36	3.90	4.32	4.16	4.13	4.70	4.18
การทุจริต/คอร์รัปชันของข้าราชการ/นักการเมือง	4.85	4.41	4.60	4.84	4.36	5.00	4.69
การชุมนุมทางการเมือง	4.66	4.25	4.63	4.32	3.95	4.30	4.43
ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	4.72	4.48	4.68	4.52	4.32	4.47	4.77

ผลจากการสำรวจปัญหาในแต่ละระดับ จำแนกตามภูมิภาค พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อาศัยในภาคใต้ประสบปัญหาในระดับบุคคลมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.56 ซึ่งปัญหาระดับบุคคลที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับค่อนข้างรุนแรง ตามด้วยผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตก ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และ 4.21 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหารายชื่อ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ และกรุงเทพฯเผชิญกับปัญหาระดับบุคคลที่ค่อนข้างรุนแรง ได้แก่ การขาดแคลนที่ดินทำกิน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และ 4.40 ตามลำดับ ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก และภาคกลาง เผชิญกับปัญหาค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86, 4.58 และ 4.53 ตามลำดับ ในส่วนภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้ที่อาศัยอยู่ใน 2 ภาคนี้ ประสบกับปัญหาราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.98 และ 4.38 ตามลำดับ

ปัญหาระดับครอบครัว พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อาศัยในภาคเหนือประสบปัญหาระดับครอบครัวมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 3.81 ซึ่งปัญหาระดับครอบครัวที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ตามด้วยผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 และ 3.58 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหารายชื่อ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพฯ และภาคกลาง เผชิญกับปัญหาระดับครอบครัวในระดับปานกลาง ได้แก่ การนอกใจของสามี/ภรรยา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36, 4.07 และ 4.00 ตามลำดับ ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันตก เผชิญกับปัญหาการที่ลูก/หลานไม่มีโอกาสได้เรียน ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และ 3.93 ตามลำดับ ในส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ พบปัญหาเกี่ยวกับการที่ลูก/หลานติดเกม/Social Network โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และ 3.56 ตามลำดับ

ปัญหาในระดับชุมชน พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อาศัยในภาคใต้ประสบปัญหาในระดับชุมชนมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.39 ซึ่งปัญหาในระดับชุมชนที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ตามด้วยผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 และ 3.83 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหารายชื่อ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคใต้เผชิญกับปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในระดับค่อนข้างรุนแรง ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ เผชิญกับปัญหาเสพติดเช่นกัน แต่อยู่ในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29, 4.06 และ 3.80 ตามลำดับ ในส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันตก กรุงเทพ และภาคตะวันออก เผชิญปัญหาเกี่ยวกับการตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอิทธิพลในชุมชนในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40, 3.95 และ 3.77 ตามลำดับ

ปัญหาในระดับประเทศ/สังคม พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประสบปัญหาในระดับประเทศ/สังคม มากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 5.01 ซึ่งปัญหาในระดับประเทศ/สังคมที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับค่อนข้างรุนแรง ตามด้วยผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง และภาคใต้ ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และ 4.55 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหารายชื่อ พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเผชิญกับปัญหาความแห้งแล้งในระดับรุนแรง ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.30 ส่วนภาคกลางพบกับปัญหาภัยน้ำท่วมในระดับค่อนข้างรุนแรง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.09 ในส่วนผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันตก กรุงเทพ และภาคตะวันออก เผชิญปัญหาการทุจริต/คอร์รัปชันของข้าราชการ/นักการเมือง โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00, 4.85 และ 4.36 ตามลำดับ ภาคใต้พบกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติในระดับค่อนข้างรุนแรง โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77

เมื่อพิจารณาแต่ละภูมิภาค พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ และภาคตะวันออก ประสบปัญหาในระดับประเทศ/สังคมมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ 5.01, 4.60, 4.17, 4.03 และ 3.76 ตามลำดับ และผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคใต้ และภาคตะวันตก ประสบปัญหาในระดับบุคคลมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.56 และ 4.21

ตารางที่ 38 ระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ จำแนกตามช่วงอายุ

ประเด็นปัญหา	15-17 ปี	18-29 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-70 ปี
ปัญหาในระดับบุคคลโดยรวม	4.10	4.23	4.28	4.31	4.32
ความเครียด/ความกดดันจากการทำงาน	3.40	3.31	3.30	3.31	3.36
ความเครียด/ความกดดันจากครอบครัว	3.28	3.09	3.10	3.05	3.14
ความเครียด/ความกดดันจากการเมือง	3.65	3.67	3.75	3.70	3.78
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	4.07	4.15	4.23	4.24	4.27
ราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ	4.42	4.62	4.68	4.73	4.69
ค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้น	4.39	4.57	4.64	4.69	4.66
การเป็นหนี้นอกระบบ	4.29	3.99	4.02	4.07	4.07
การว่างงาน/หางานยาก	4.40	4.33	4.21	4.18	4.15
การขาดแคลนที่ดินทำกิน	4.02	4.10	4.26	4.38	4.44
ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.89	3.89	3.90	3.91	3.91

(ต่อ)

ประเด็นปัญหา	15-17 ปี	18-29 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-70 ปี
ปัญหาระดับครอบครัวโดยรวม	3.69	3.60	3.61	3.59	3.56
การไม่มีเวลาให้ลูก/ครอบครัว	3.39	3.31	3.33	3.31	3.29
การไม่มีเวลา/ความสามารถเพียงพอในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว	3.42	3.31	3.38	3.36	3.46
การไม่มีเวลา/ความสามารถในการเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีของสังคม	3.71	3.41	3.46	3.28	3.54
การที่ลูก/หลานไม่มีโอกาสได้เรียน	4.05	3.69	3.79	3.60	3.70
การที่ลูก/หลานติดเกมส์/Social Network	3.93	3.86	3.78	3.71	3.64
การนอกใจของสามี/ภรรยา	3.99	3.64	3.78	3.58	3.47
การใช้ความรุนแรงในครอบครัว	3.44	3.24	3.38	3.15	3.22
ปัญหาระดับชุมชนโดยรวม	3.92	3.96	3.95	3.91	3.87
ยาเสพติด	4.11	4.21	4.22	4.18	4.14
อาชญากรรม	3.90	3.87	3.83	3.79	3.79
อบายมุข เช่น การเล่นหวย การพนัน	3.74	3.80	3.75	3.70	3.62
การติดเหล้า/ดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์	3.84	3.86	3.76	3.70	3.65
การตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอิทธิพลในชุมชน	4.01	3.90	3.96	3.90	3.83
สภาพแวดล้อม/สุขอนามัยที่ไม่ดีในชุมชน	3.68	3.74	3.79	3.78	3.71
ความขัดแย้งของคนภายในชุมชน	3.45	3.52	3.53	3.51	3.41
การไม่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน	3.54	3.62	3.64	3.59	3.57
ปัญหาระดับประเทศ/สังคมโดยรวม	4.44	4.50	4.56	4.58	4.57
มลพิษในอากาศ	3.92	3.97	4.01	3.97	3.95
มลพิษทางเสียง	3.81	3.85	3.94	3.82	3.85
มลพิษทางน้ำ	4.00	4.06	4.08	4.01	4.05
ความแห้งแล้ง	4.65	4.80	4.91	4.96	4.95
ภัยน้ำท่วม	4.64	4.60	4.65	4.62	4.65
การใช้พลังงานสิ้นเปลือง	4.33	4.33	4.34	4.30	4.26
การถูกเลือกปฏิบัติ/ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นธรรม	4.29	4.35	4.37	4.35	4.34
การจำเป็นต้องติดสินบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ	3.94	4.26	4.31	4.18	4.22
การทุจริต/คอร์รัปชันของข้าราชการ/นักการเมือง	4.67	4.73	4.67	4.69	4.69
การชุมนุมทางการเมือง	4.42	4.50	4.48	4.42	4.45
ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	4.62	4.61	4.63	4.61	4.61

การวิเคราะห์ปัญหาในแต่ละระดับ จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อายุ 50-70 ปีประสบปัญหาระดับบุคคลมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.32 ซึ่งปัญหาระดับบุคคลที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ตามด้วยผู้ที่อายุ 40-49 ปี และอายุ 30-39 ปี ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 และ 4.28 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหารายข้อ พบว่า ประชาชนชาวไทยทุกช่วงอายุเผชิญกับปัญหาระดับบุคคลที่ค่อนข้างรุนแรง ได้แก่ ราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ และ ค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้น

ปัญหาระดับครอบครัว พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อายุ 15-17 ปี ประสบปัญหาระดับครอบครัวมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 3.69 ซึ่งปัญหาระดับครอบครัวที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ตามด้วยผู้ที่อายุ 30-39 ปี และอายุ 18-29 ปี ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และ 3.60 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหารายข้อ พบว่า ผู้ที่อายุ 15-17 ปี, 30-39 ปี และ 50-70 ปี เผชิญกับปัญหาระดับครอบครัวในระดับปานกลาง ได้แก่ การที่ถูก/หลานไม่มีโอกาสได้เรียน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05, 3.79 และ 3.70 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกัน ผู้ที่อายุ 18-29 ปี และ 40-49 ปี เผชิญกับปัญหาการที่ถูก/หลานติดเกมส์/Social Network ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และ 3.71 ตามลำดับ

ปัญหาระดับชุมชน พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อายุ 18-29 ปี ประสบปัญหาระดับชุมชนมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 3.96 ซึ่งปัญหาระดับชุมชนที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ตามด้วยผู้ที่อายุ 30-39 ปี และอายุ 15-17 ปี ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และ 3.92 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหารายข้อ พบว่า ประชาชนชาวไทยทุกช่วงอายุประสบปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอันดับแรก ตามด้วยการตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอิทธิพลในชุมชน แต่อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณา แต่ละช่วงอายุ พบว่า ปัญหาระดับประเทศ/สังคม เป็นปัญหาที่ประชาชนคนไทย ทุกช่วงอายุประสบมากที่สุด

ปัญหาระดับประเทศ/สังคม พบว่า ประชาชนชาวไทยที่อายุ 40-49 ปี ประสบปัญหาระดับประเทศ/สังคมมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.58 ซึ่งปัญหาระดับประเทศ/สังคมที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับค่อนข้างรุนแรง ตามด้วยผู้ที่อายุ 50-70 ปี และอายุ 30-39 ปี ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และ 4.56 ตามลำดับเมื่อพิจารณาปัญหารายข้อ พบว่า ผู้ที่อายุ 30 ปีขึ้นไปเผชิญกับปัญหาความแห้งแล้งในระดับค่อนข้างรุนแรง ส่วนผู้ที่อายุ 15-29 ปี เผชิญปัญหาการทุจริต/คอร์รัปชั่นของข้าราชการ/นักการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรงเช่นกัน

เมื่อพิจารณาแต่ละช่วงอายุ พบว่า ปัญหาระดับประเทศ/สังคม เป็นปัญหาที่ประชาชนคนไทยทุกช่วงอายุประสบมากที่สุด

ตารางที่ 39 ระดับความรุนแรงของปัญหาที่ประสบ จำแนกตามระดับรายได้

ประเด็นปัญหา	E	D	C-	C/C+	B/A/A+
ปัญหาระดับบุคคลโดยรวม	4.61	4.40	4.27	4.19	4.09
ความเครียด/ความกดดันจากการทำงาน	3.62	3.44	3.31	3.25	3.16
ความเครียด/ความกดดันจากครอบครัว	3.51	3.23	3.06	3.00	2.90
ความเครียด/ความกดดันจากการเมือง	3.79	3.69	3.63	3.75	3.82
รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	4.64	4.35	4.19	4.05	3.98
ราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ	4.73	4.66	4.63	4.72	4.67
ค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้น	4.96	4.74	4.60	4.56	4.46
การเป็นหนี้ในระบบ	4.40	4.13	4.07	3.89	3.93
การว่างงาน/หางานยาก	4.69	4.25	4.14	4.13	4.12
การขาดแคลนที่ดินทำกิน	4.75	4.38	4.22	4.09	3.93
ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.10	3.95	3.83	3.92	3.89
ปัญหาระดับครอบครัวโดยรวม	3.80	3.65	3.58	3.54	3.59
การไม่มีเวลาให้ลูก/ครอบครัว	3.50	3.36	3.24	3.30	3.30
การไม่มีเวลา/ความสามารถเพียงพอในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว	3.59	3.36	3.34	3.39	3.32
การไม่มีเวลา/ความสามารถในการเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีของสังคม	3.75	3.38	3.41	3.44	3.36
การที่ลูก/หลานไม่มีโอกาสได้เรียน	4.05	3.77	3.63	3.66	3.54
การที่ลูก/หลานติดเกมส์/Social Network	4.08	3.90	3.67	3.66	3.76
การนอกใจของสามี/ภรรยา	3.98	3.65	3.61	3.50	3.68
การใช้ความรุนแรงในครอบครัว	3.52	3.18	3.25	3.27	3.53
ปัญหาระดับชุมชนโดยรวม	4.16	3.97	3.88	3.86	3.93
ยาเสพติด	4.36	4.26	4.14	4.12	4.17
อาชญากรรม	4.03	3.88	3.71	3.79	3.96
อบายมุข เช่น การเล่นหวย การพนัน	4.12	3.73	3.59	3.68	3.80
การติดเหล้า/ดื่มเครื่องดื่มมึนเมา	4.12	3.76	3.66	3.68	3.83
การตกอยู่ใต้อำนาจของกลุ่มอิทธิพลในชุมชน	3.98	3.78	3.93	3.88	4.12
สภาพแวดล้อม/สุขอนามัยที่ไม่ดีในชุมชน	3.87	3.68	3.68	3.77	3.84
ความขัดแย้งของคนภายในชุมชน	3.63	3.44	3.49	3.45	3.55

(ต่อ)

ประเด็นปัญหา	E	D	C-	C/C+	B/A/A+
ปัญหาในระดับประเทศ/สังคมโดยรวม	4.93	4.71	4.52	4.39	4.44
มลพิษในอากาศ	3.99	3.94	3.89	3.98	4.10
มลพิษทางเสียง	3.78	3.88	3.73	3.88	4.00
มลพิษทางน้ำ	4.25	4.08	3.93	4.03	4.17
ความแออัด	5.26	5.09	4.83	4.64	4.56
ภัยน้ำท่วม	4.84	4.63	4.56	4.61	4.75
การใช้พลังงานสิ้นเปลือง	4.49	4.41	4.21	4.26	4.29
การถูกเลือกปฏิบัติ/ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นธรรม	4.45	4.34	4.39	4.33	4.32
การจำเป็นต้องติดสินบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ	4.42	4.14	4.24	4.26	4.21
การทุจริต/คอร์รัปชันของข้าราชการ/นักการเมือง	4.80	4.62	4.66	4.73	4.72
การชุมนุมทางการเมือง	4.82	4.47	4.41	4.38	4.50
ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	4.93	4.64	4.56	4.56	4.61

การวิเคราะห์ปัญหาในแต่ละระดับ จำแนกตามระดับรายได้ พบว่า ประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ E ประสบปัญหาในระดับบุคคลมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.61 ซึ่งปัญหาระดับบุคคลที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับค่อนข้างรุนแรง ตามด้วยผู้ที่มีรายได้ระดับ D และระดับ C- ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และ 4.27 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาปัญหารายข้อ พบว่า ประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ C- ขึ้นไป เผชิญกับปัญหาราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำในระดับค่อนข้างรุนแรง และผู้ที่มีรายได้ระดับ D และ E เผชิญกับปัญหาค่าครองชีพ/ราคาสินค้าที่สูงขึ้นในระดับค่อนข้างรุนแรงเช่นกัน

เมื่อพิจารณา
แต่ละระดับรายได้
พบว่า ปัญหาระดับ
ประเทศ/สังคมเป็นปัญหา
ที่ประชาชนชาวไทย
ทุกระดับรายได้
ประสบมากที่สุด

ปัญหาระดับครอบครัว พบว่า ประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ E ประสบปัญหาระดับครอบครัวมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 3.80 ซึ่งปัญหาระดับครอบครัวที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ตามด้วยผู้ที่มีรายได้ระดับ D และระดับ B ขึ้นไป ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และ 3.59 ตามลำดับ โดยประชาชนชาวไทยทุกระดับรายได้ เผชิญกับปัญหาการที่ลูก/หลานติดเกมส์/Social Network ในระดับปานกลาง

ปัญหาระดับชุมชน พบว่า ประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ E ประสบปัญหาในระดับชุมชนมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.16 ซึ่งปัญหาระดับครอบครัวที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับปานกลาง ตามด้วยผู้ที่มีรายได้ระดับ D และระดับ B ขึ้นไป ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 และ 3.93 ตามลำดับ โดยประชาชนชาวไทยทุกระดับรายได้ เผชิญกับปัญหายาเสพติดในระดับปานกลาง ซึ่งผู้ที่มีรายได้ในระดับต่ำ จะเผชิญปัญหาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่น

ปัญหาในระดับประเทศ/สังคม พบว่า ประชาชนชาวไทยที่มีรายได้ระดับ E ประสบปัญหาในระดับประเทศ/สังคมมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ย 4.93 ซึ่งปัญหาระดับครอบครัวที่เผชิญอยู่ อยู่ในระดับค่อนข้างรุนแรง ตามด้วยผู้ที่มีรายได้ระดับ D และระดับ C- ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และ 4.52 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแต่ละระดับรายได้ พบว่า ปัญหาระดับประเทศ/สังคม เป็นปัญหาที่ประชาชนชาวไทยทุกระดับรายได้ประสบมากที่สุด

3.4.2 ผลกระทบจากความขัดแย้งของคนในชาติ

ผลการสำรวจระดับความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามภูมิภาค ช่วงอายุ ระดับรายได้ และ อาชีพ ดังนี้

ตารางที่ 40 ระดับความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามภูมิภาค

ความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง	กทม.	เหนือ	ตอ.อน.	กลาง	ออก	ตก	ใต้
ค่าเฉลี่ย	4.72	4.48	4.68	4.52	4.32	4.47	4.77
Top 3 Box	58%	47%	61%	49%	44%	51%	58%
Top 1 Box	10%	9%	8%	14%	9%	4%	14%
(ฐาน)	(2,648)	(1,760)	(5,456)	(2,503)	(1,304)	(1,443)	(2,826)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = มีความรุนแรงมาก และ 1 คะแนน = ไม่มีความรุนแรงเลย

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 1 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 คะแนน

จากผลสำรวจระดับปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามภูมิภาคของประชาชนชาวไทย พบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในทุกภูมิภาคประสบปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรง ยกเว้นผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออก ประสบปัญหาในระดับปานกลาง โดยมากกว่าร้อยละ 10 ของผู้ที่อาศัยในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง และภาคใต้ได้รับผลกระทบในระดับรุนแรงมากจากความขัดแย้งทางการเมือง

ตารางที่ 41 ระดับความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามช่วงอายุ

ความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง	15-17 ปี	18-29 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-70 ปี
ค่าเฉลี่ย	4.62	4.61	4.63	4.61	4.61
Top 3 Box	56%	55%	55%	55%	55%
Top 1 Box	10%	10%	10%	10%	9%
(ฐาน)	(769)	(4,197)	(4,306)	(4,268)	(4,400)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = มีความรุนแรงมาก และ 1 คะแนน = ไม่มีความรุนแรงเลย

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 1 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 คะแนน

เมื่อวิเคราะห์ระดับปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามช่วงอายุ และระดับรายได้ พบว่า ทุกช่วงอายุ ได้ประสบปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรง โดยมีมากกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนชาวไทยประสบปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรง แต่มากกว่าร้อยละ 9 ของประชาชนชาวไทยได้รับผลกระทบในระดับรุนแรงมากจากความขัดแย้งทางการเมือง

ตารางที่ 42 ระดับความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามระดับรายได้

ความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง	E	D	C-	C/C+	B/A/A+
ค่าเฉลี่ย	4.93	4.64	4.56	4.56	4.61
Top 3 Box	69%	56%	53%	52%	54%
Top 1 Box	9%	9%	9%	10%	11%
(ฐาน)	(1,324)	(3,417)	(4,199)	(5,917)	(2,645)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = มีความรุนแรงมาก และ 1 คะแนน = ไม่มีความรุนแรงเลย

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 1 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 คะแนน

เมื่อวิเคราะห์ระดับปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามระดับรายได้ พบว่า ทุกระดับรายได้ประสบปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรง และมากกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนชาวไทยประสบปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรง แต่มากกว่าร้อยละ 9 ของประชาชนชาวไทยได้รับผลกระทบในระดับรุนแรงมากจากความขัดแย้งทางการเมือง

ตารางที่ 43 ระดับความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามอาชีพ

ความรุนแรงของปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง	ครู/อาจารย์/นักวิชาการ	ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงานบริษัทเอกชน	เจ้าของกิจการ	ค้าขาย/หาบเร่/แผงลอย	เกษตรกร	ลูกจ้าง/รับจ้าง	แม่บ้าน/พ่อบ้าน	เกษียณ/ว่างงาน	นักเรียน/นักศึกษา	อื่นๆ
ค่าเฉลี่ย	4.60	4.73	4.66	4.74	4.52	4.63	4.56	4.52	4.77	4.61	4.84
Top 3 Box	53%	56%	56%	57%	51%	57%	53%	52%	60%	56%	59%
Top 2 Box	10%	12%	11%	13%	9%	8%	10%	7%	12%	9%	15%
(ฐาน)	(125)	(1,034)	(1,428)	(1,289)	(2,482)	(4,580)	(2,802)	(1,602)	(687)	(1,601)	(255)

ค่าเฉลี่ย : 7 คะแนน = รุนแรงมาก และ 1 คะแนน = ไม่มีความรุนแรงเลย

Top 3 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7, 6 และ 5 คะแนน

Top 2 Box : สัดส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่ตอบ 7 คะแนน

เมื่อจำแนกตามอาชีพของคนในชาติ พบว่า คนทุกอาชีพเผชิญปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรง และมากกว่าร้อยละ 50 ของประชาชนชาวไทยประสบปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรง โดยผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ประสบปัญหาจากความขัดแย้งทางการเมืองมากที่สุด ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 รองลงมา ผู้ที่เกษียณ/ว่างงาน เจ้าของกิจการ และข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77, 4.74 และ 4.73 ตามลำดับ

แผนภูมิภาพที่ 16 ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ

(ฐาน : 17,940)

จากผลการสำรวจประชาชนชาวไทยถึงผลกระทบจากความขัดแย้งของคนในชาติ พบว่า ประชาชนชาวไทยรู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง คิดเป็นร้อยละ 70 รองลงมาความขัดแย้งทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา/พัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น คิดเป็นร้อยละ 33 และทำให้ไม่สามารถพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ คิดเป็นร้อยละ 26

ตารางที่ 44 ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามภูมิภาค

ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	กกต.	เหนือ	ตอ.อน.	กลาง	ออก	ตก	ใต้
ทำให้รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง	60%	66%	69%	66%	76%	85%	73%
ทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา/พัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น	28%	35%	31%	31%	33%	51%	32%
ทำให้ไม่สามารถพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ	30%	20%	23%	26%	24%	27%	30%
ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไม่ดี ส่งผลให้เสียโอกาสในการลงทุนจากต่างประเทศ	17%	13%	20%	20%	16%	35%	21%
ทำให้รู้สึก/ต้องอยู่อย่างไม่ปลอดภัย เพราะอาจมีความรุนแรงเกิดขึ้น	18%	6%	17%	15%	9%	5%	22%
ทำให้เกิดการเล่นพรรคพ้อง/การจำกัดโอกาสของฝ่ายตรงกันข้าม	13%	12%	19%	13%	10%	5%	15%
ทำให้เดินทางลำบาก/การจราจรติดขัด เพราะมีการปิดถนนชุมนุม	33%	5%	7%	10%	4%	5%	10%
ทำให้รู้สึกอาย/ลดความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย	8%	4%	13%	11%	6%	7%	13%
(ฐาน)	(2,648)	(1,760)	(5,456)	(2,503)	(1,304)	(1,443)	(2,826)

เมื่อจำแนกผลกระทบจากความขัดแย้งตามภูมิภาค พบว่า ผลกระทบจากความขัดแย้ง 3 อันดับแรกได้แก่ ทำให้รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง ทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา/พัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น และทำให้ไม่สามารถพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ ตามลำดับ ยกเว้นผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครพบว่า ผลกระทบ 3 อันดับแรกได้แก่ ทำให้รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง ทำให้เดินทางลำบาก/การจราจรติดขัดเพราะมีการปิดถนนชุมนุม และทำให้ไม่สามารถพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ

ตารางที่ 45 ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามช่วงอายุ

ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	15-17 ปี	18-29 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-70 ปี
ทำให้รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง	66%	69%	71%	70%	69%
ทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา/พัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น	28%	34%	35%	33%	31%
ทำให้ไม่สามารถพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ	22%	24%	26%	26%	26%
ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไม่ดี ส่งผลให้เสียโอกาสในการลงทุนจากต่างประเทศ	20%	20%	22%	20%	18%
ทำให้รู้สึก/ต้องอยู่อย่างไม่ปลอดภัย เพราะอาจมีความรุนแรงเกิดขึ้น	16%	17%	15%	15%	13%
ทำให้เกิดการเล่นพวกพ้อง/การจำกัดโอกาสของฝ่ายตรงกันข้าม	14%	14%	15%	14%	13%
ทำให้เดินทางลำบาก/การจราจรติดขัดเพราะมีการปิดถนนชุมนุม	12%	12%	12%	11%	10%
ทำให้รู้สึกอาย/ลดความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย	11%	10%	9%	11%	11%
(ฐาน)	(769)	(4,197)	(4,306)	(4,268)	(4,400)

การวิเคราะห์จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า ผลกระทบจากความขัดแย้ง 3 อันดับแรกได้แก่ ทำให้รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 65 ทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา/พัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 28 และทำให้ไม่สามารถพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 20 ตามลำดับ

ตารางที่ 46 ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ จำแนกตามระดับรายได้

ผลกระทบของปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ	E	D	C-	C/C+	B/A/A+
ทำให้รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง	70%	70%	71%	69%	67%
ทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา/พัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น	25%	31%	34%	34%	36%
ทำให้ไม่สามารถพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ	23%	25%	26%	26%	25%
ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไม่ดี ส่งผลให้เสียโอกาสในการลงทุนจากต่างประเทศ	15%	18%	20%	21%	23%
ทำให้รู้สึก/ต้องอยู่อย่างไม่ปลอดภัย เพราะอาจมีความรุนแรงเกิดขึ้น	22%	16%	14%	13%	13%
ทำให้เกิดการเล่นพรรคพ้อง/การจำกัดโอกาสของฝ่ายตรงกันข้าม	21%	15%	13%	13%	14%
ทำให้เดินทางลำบาก/การจราจรติดขัดเพราะมีการปิดถนน ชุมนุม	11%	11%	9%	12%	13%
ทำให้รู้สึกอาย/ลดความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย	16%	11%	10%	8%	10%
(ฐาน)	(1,324)	(3,417)	(4,199)	(5,917)	(2,645)

การวิเคราะห์จำแนกตามระดับรายได้ พบว่า ผลกระทบจากความขัดแย้ง 3 อันดับแรก ได้แก่ ทำให้รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 65 ทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา/พัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 25 และทำให้ไม่สามารถพูดคุย/แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 20 ตามลำดับ

3.5 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ

จากผลการสำรวจพฤติกรรมการรับสื่อ จำแนกเป็นประเภทสื่อที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน และประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยสามารถตอบได้สูงสุด 3 สื่อ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 47 ประเภทสื่อที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน และประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุด

ประเภทสื่อ	สื่อที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน	สื่อที่เข้าถึงได้ดีที่สุด
โทรทัศน์	99%	96%
หนังสือพิมพ์ทั่วไป	44%	19%
วิทยุทั่วไป	44%	18%
วิทยุท้องถิ่น	24%	9%
ป้ายบิลบอร์ด/ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่	18%	3%
ป้ายผ้า/ผ้าใบบังแดด	18%	2%
เว็บไซต์	16%	8%
Social Network (เช่น Facebook, Twitter, Blog เป็นต้น)	15%	9%
โบรชัวร์/แผ่นพับ	15%	1%
รถแห่	13%	1%
SMS (ข้อความผ่านโทรศัพท์มือถือ)	11%	2%
นิตยสาร	10%	2%
โฆษณาที่ขึ้นวางผลิตภัณฑ์ในร้าน/ห้างสรรพสินค้า	7%	-
โฆษณาบนรถประจำทาง/รถตุ๊กตุ๊ก	6%	-
โฆษณาบนจอทีวีในห้างสรรพสินค้า	6%	-
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	6%	-
จดหมายส่งตรงถึงบ้าน/ไดเร็กเมลล์	4%	-
โฆษณาในโรงพยาบาล	3%	-
โฆษณาในลิฟท์/ในห้องน้ำ	2%	-
โฆษณาในรถไฟฟ้า/บนตัวรถไฟฟ้า (BTS/MRT)	1%	-
จดหมายอิเล็กทรอนิกส์/ไดเร็กอีเมลล์	1%	-

(ฐาน : 100,000)

ผลการสำรวจพฤติกรรมการรับสื่อของประชาชนชาวไทย พบว่า ประเภทสื่อที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน 5 อันดับแรก ได้แก่ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 99 รองลงมา หนังสือพิมพ์ทั่วไป และวิทยุทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 44 วิทยุท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 24 ป้ายบิลบอร์ด/ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ และป้ายผ้า/ผ้าใบบังแดด คิดเป็นร้อยละ 18 ในขณะเดียวกันประชาชนชาวไทยมีความคิดเห็นว่า สื่อที่สามารถเข้าถึงมากที่สุด 5 อันดับแรกเป็น Mass Media และ Social Media ได้แก่ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 96 รองลงมา หนังสือพิมพ์ทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 19 วิทยุทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 18 วิทยุท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 9 และ Social Network (เช่น Facebook, Twitter, Blog เป็นต้น) คิดเป็นร้อยละ 9 เช่นกัน

นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์ ประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุด จำแนกตามภูมิภาค ระหว่างกรุงเทพฯ และ ต่างจังหวัด สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 48 เปรียบเทียบประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุดระหว่างประชาชนชาวไทยในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

ประเภทสื่อที่เข้าถึงได้ดีที่สุด	กรุงเทพฯ	ต่างจังหวัด
โทรทัศน์	91%	97%
หนังสือพิมพ์ทั่วไป	31%	17%
วิทยุทั่วไป	17%	18%
วิทยุท้องถิ่น	1%	10%
Social Network (เช่น Facebook, Twitter, Blog เป็นต้น)	14%	8%
เว็บไซต์	11%	8%
ป้ายบิลบอร์ด/ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่	8%	2%
SMS (ข้อความผ่านโทรศัพท์มือถือ)	4%	2%
ป้ายผ้า/ผ้าใบบังแดด	2%	2%
นิตยสาร	3%	2%
รถแห่	1%	2%
โบรชัวร์/แผ่นพับ	4%	1%
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	-	1%
โฆษณาที่ขึ้นวางผลิตภัณฑ์ในร้าน/ห้างสรรพสินค้า	2%	-
โฆษณาบนรถประจำทาง/รถตุ๊กตุ๊ก	2%	-
โฆษณาบนจอทีวีในห้างสรรพสินค้า	1%	-
จดหมายส่งตรงถึงบ้าน/ไดเร็กแมล์	1%	-
โฆษณาในรถไฟฟ้า/บนตัวรถไฟฟ้า (BTS/MRT)	1%	-

(ฐาน : 100,000)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนชาวไทย จำแนกตามพื้นที่อาศัย พบว่า โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ทั่วไป วิทยุทั่วไป Social Network (เช่น Facebook, Twitter, Blog เป็นต้น) และเว็บไซต์ เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ที่อาศัยทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด ยกเว้น วิทยุท้องถิ่นที่เป็นอีกหนึ่งสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ที่อาศัยอยู่ต่างจังหวัดได้เช่นกัน

ผลการวิเคราะห์ประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุด จำแนกตาม 5 ช่วงอายุ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 49 เปรียบเทียบประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุดระหว่างประชาชนชาวไทย จำแนกตามช่วงอายุ

ประเภทสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ดีที่สุด	15-17 ปี	18-29 ปี	30-39 ปี	40-49 ปี	50-70 ปี
โทรทัศน์	93%	95%	96%	97%	97%
หนังสือพิมพ์ทั่วไป	12%	17%	21%	22%	17%
วิทยุทั่วไป	12%	16%	18%	19%	21%
วิทยุท้องถิ่น	4%	7%	9%	11%	12%
Social network (เช่น facebook, twitter, Blog เป็นต้น)	29%	18%	7%	3%	2%
เว็บไซต์	24%	17%	8%	3%	1%
ป้ายบิลบอร์ด/ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่	2%	2%	3%	3%	3%
SMS (ข้อความผ่านโทรศัพท์มือถือ)	4%	3%	2%	2%	1%
ป้ายผ้า/ผ้าใบบังแดด	1%	2%	2%	2%	3%
นิตยสาร	4%	3%	2%	2%	1%
รถแห่	1%	1%	1%	2%	2%
โบรชัวร์/แผ่นพับ	1%	1%	1%	2%	2%
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น	1%	1%	1%	1%	1%
(ฐาน)	(6,113)	(23,963)	(22,113)	(21,854)	(25,957)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสื่อที่สามารถเข้าถึงประชาชนชาวไทย จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า โทรทัศน์ ยังเป็นสื่อหลักที่สามารถเข้าถึงประชาชนชาวไทยได้อย่างทั่วถึง โดยมากกว่าร้อยละ 90 คิดว่า โทรทัศน์คือสื่อที่เข้าถึงได้ดีที่สุด ในส่วนผู้ที่อายุ 15-29 ปี Social Media จะสามารถเข้าถึงได้รองจากโทรทัศน์ แต่สำหรับผู้ที่มีอายุ 30-70 ปี สื่อประเภท หนังสือพิมพ์ และ วิทยุทั่วไป เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ

บทที่

4

มุมมองต่อประเทศไทย ในมิติต่าง ๆ และ ข้อเสนอแนะ

4.1 มุมมองด้านเศรษฐกิจและการปกครอง

ธานีินทร์ ณะเอม

รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ และกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ
สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

รัฐบาลจึงควรตระหนักถึง

ความสำคัญต่อการเปิดโอกาส
ให้ทุกพื้นที่ ท้องถิ่น ชุมชน ได้มีโอกาส
ในการพัฒนาศักยภาพของตน
โดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงและ
กรอบการพัฒนาประเทศ

การสังเคราะห์และตีความประเด็นสำคัญด้านเศรษฐกิจ

1. ความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมีความสัมพันธ์กับความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนนั้น มีความเชื่อมโยงกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับสูง โดยผลการสำรวจพบว่าระดับความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมของคนไทยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับ ปัจจัยทางด้านอาชีพ รายได้ และการศึกษา เป็นข้อบ่งชี้ให้เห็นว่า การที่คนไทยมีอาชีพการงานที่เป็นหลักแหล่ง และมีรายได้ ที่มั่นคงได้นำมาซึ่งความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ที่สูงขึ้น โดยมีข้อสังเกตในกรณีของข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่มีระดับความพึงพอใจสูงเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนอาชีพอื่น (ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ที่ 5.50 (จากคะแนนเต็ม 7) เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของพนักงานบริษัทเอกชนที่ 5.28 เกษตรกรที่ 5.15 และลูกจ้าง/รับจ้าง ที่ 5.08) ซึ่งเป็นนัยยะที่แสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในระดับสูงที่มีต่อความมั่นคงทางรายได้ในอาชีพข้าราชการ/พนักงาน รัฐวิสาหกิจ แม้ว่าระดับรายได้ที่เป็นตัวเงินจะไม่สูงเท่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นก็ตาม แต่ผู้ที่ทำงานในภาครัฐจะไม่มี ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนในชีวิตดังเช่นผู้ประกอบการภาคธุรกิจเอกชน ความมั่นคงในอาชีพและรายได้จึงเป็นสาเหตุสำคัญ ประการหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจมีระดับความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่สูงเกือบที่สุดในทุกกลุ่มอาชีพ

ประเด็นที่น่าสนใจประการหนึ่งที่พบจากการสำรวจ คือ กรณีของนักเรียน/นักศึกษาซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ (Young Generation) ที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต โดยพบว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความพึงพอใจในระดับสูงที่สุดโดย เปรียบเทียบ (ค่าเฉลี่ยที่ 5.63) สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของนักเรียน/นักศึกษาที่มีต่อทิศทางการพัฒนาของประเทศและ

การก้าวเดินของสังคมไทย ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุหลักจากระบบเศรษฐกิจไทยที่มีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวของ รายได้ประชาชาติอยู่ในระดับที่น่าพอใจ อัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนอัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก แม้ว่าระบบเศรษฐกิจโลกจะมีความผันผวนสูงในปัจจุบันก็ตาม โดยเฉพาะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศยุโรป (European Union: EU) และความไม่แน่นอนของระบบเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา แต่ระบบเศรษฐกิจไทยไม่ได้รับผลกระทบที่ชัดเจนจากวิกฤตการณ์ดังกล่าว ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบและอาเซียน รวมทั้งกับศูนย์กลางเศรษฐกิจใหม่ทั้งจีนและอินเดีย

ในมิติของพื้นที่ ความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในทุกพื้นที่มีระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยคนไทยในภาคเหนือ และภาคกลางมีความพึงพอใจสูงสุด (ค่าเฉลี่ยที่ 5.36 และ 5.33 ตามลำดับ) ในขณะที่คนไทยในภาคใต้และกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจในระดับต่ำสุด (ค่าเฉลี่ยที่ 5.06 และ 5.18 ตามลำดับ) ซึ่งให้เห็นถึงความไม่แตกต่างในระดับความพึงพอใจ และความคาดหวังของคนไทยโดยรวม ประเด็นที่ควรพิจารณาต่อไปคือสาเหตุหลักของความแตกต่างในระดับความพึงพอใจดังกล่าว ซึ่งแตกต่างกันระหว่างพื้นที่ โดยอาจไม่ได้มาจากปัญหาทางเศรษฐกิจโดยตรง แต่เกิดจากปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองซึ่งเป็นลักษณะร่วมของทั้งพื้นที่ทั้งสอง โดยในส่วนของกรุงเทพมหานครเป็นความขัดแย้งของแนวคิด และพลังทางการเมืองในระดับชาติที่ใช้เมืองหลวงเป็นพื้นที่แสดงออก ในขณะที่ ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่ก่อให้เกิดความกังวลระดับชาติ และเป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจให้กับคนในประเทศเป็นอย่างยิ่ง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาปัจจัยเศรษฐกิจทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เห็นได้ว่าปัจจัยด้านรายได้ ทรัพย์สิน และหนี้สิน มีความสำคัญอยู่ในระดับสูง โดยอยู่ในอันดับสามของปัจจัยบวกและอยู่ในอันดับแรกของปัจจัยเชิงลบ รวมทั้งปัจจัยด้านอาชีพ การงาน และค่าครองชีพ ก็มีนัยสำคัญต่อการกำหนดระดับความพึงพอใจของคนไทยเช่นกัน ซึ่งสะท้อนถึงความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อความพึงพอใจโดยรวม

เมื่อพิจารณาลึกลงไปในระดับชุมชนและครอบครัว พบว่า ข้อมูลได้สะท้อนถึงความพึงพอใจที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีผลกระทบเชิงบวกต่อบทบาทของภาคธุรกิจ แม้ว่าไม่ใช่ระดับความพึงพอใจที่สูงนัก แต่บ่งชี้ว่าทั้งในระดับชุมชนและครอบครัวมีการยอมรับในการปรับบทบาทของภาคธุรกิจมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังที่เห็นได้จากคะแนนความพึงพอใจต่อบทบาทของภาคธุรกิจเพิ่มขึ้นจากคะแนน 4.02 ในปี 2554 เป็น 4.28 ในปี 2555 โดยเฉพาะในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Corporate Social Responsibility: CSR) เมื่อเปรียบเทียบกับผลสำรวจของปี 2554 ทั้งนี้ เกิดจากกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เรียกร้องให้ภาคเอกชนได้คำนึงถึงความยั่งยืนของการทำธุรกิจที่ต้องดำเนินควบคู่ไปกับผลกระทบที่สังคมโดยรวมจะได้รับ มิใช่เพียงแต่การมุ่งแสวงหากำไรแต่เพียงอย่างเดียว

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ภาคเอกชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น คือ ข้อบังคับทางกฎหมาย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งฉบับปี 2540 และปี 2550 ได้กำหนดให้มีการคุ้มครองสิทธิของชุมชน (มาตราที่ 67 และ 68 ในรัฐธรรมนูญปี 2550) ทั้งยังได้กำหนดให้โครงการพัฒนาหรือการลงทุนขนาดใหญ่จะต้องผ่านการประเมินทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment: EIA) และด้านสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) รวมทั้งต้องได้รับการยอมรับจากองค์กรกลางที่ไม่ใช่กลไกของรัฐอีกด้วย

นอกจากนั้น กระแสการส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชนปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลและการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นไปอย่างเข้มข้นในปัจจุบัน ทำให้เป็นค่านิยมในการดำเนินธุรกิจในทุกๆ ขั้นตอน ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังลงไปในเรื่องนโยบายปฏิบัติขององค์กร รวมทั้งยังได้เกิดกลไกและกระบวนการสนับสนุนให้เกิดองค์กรธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ในหลายประเทศ เช่น สหราชอาณาจักรมีกฎหมายและมาตรการที่สนับสนุนให้ภาคเอกชนทำธุรกิจเพื่อสังคมควบคู่ไปกับการทำกำไร

2. การพัฒนาประเทศ พื้นที่ และท้องถิ่นชุมชนภายใต้บริบทของการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วน

ในปัจจุบัน การพัฒนาประเทศมีประเด็นที่มีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น ความพยายามในการกระตุ้นความรับผิดชอบต่อและจัดสรรทรัพยากรในการพัฒนาให้เหมาะสมกับท้องถิ่นและชุมชนเป็นไปอย่างล่าช้า โดยที่ภาครัฐในส่วนกลางมีข้อจำกัดมากในการทำงานผ่านกลไกและกระบวนการต่างๆ ที่ต้องยึดกฎระเบียบที่ขาดความอ่อนตัว ไม่ยืดหยุ่น และไม่สามารถตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพของพื้นที่และท้องถิ่นชุมชนได้อย่างเหมาะสม ภาคเอกชนได้สังเกตเห็นช่องว่างของการพัฒนาดังกล่าว จึงเข้ามาทดแทนเพื่อเสริมในส่วนของการขาดแคลนทักษะในการทำงานและทรัพยากรที่เพียงพอของท้องถิ่น/ชุมชน เนื่องจากความยืดหยุ่นของระบบราชการส่วนกลาง และการขาดความเข้าใจและเข้าถึงลักษณะเฉพาะของปัญหาและศักยภาพของท้องถิ่นและชุมชน

แม้ว่าโดยทั่วไป ประชาชนยังมีความคลางแคลงใจต่อบทบาทและหน้าที่ของภาคธุรกิจเอกชน แต่กล่าวได้ว่าความคลางแคลงใจได้ปรับเป็นความพึงพอใจที่สูงขึ้นกว่าปี 2554 (คะแนนความพึงพอใจด้านบทบาทของภาคธุรกิจต่อประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก 4.43 ในปี 2554 เป็น 4.60 ในปี 2555) ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มที่ดีขึ้นของบทบาทภาคธุรกิจเอกชนที่มีต่อการพัฒนาประเทศและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น

ในปี 2555 ประชากรไทยประมาณร้อยละ 69 เห็นว่าประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสมหรือเหมาะสมอย่างยิ่ง (เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 55 ในปี 2554) ซึ่งน่าจะเป็นแรงกระตุ้นให้รัฐบาลใช้เป็นโอกาสในการผลักดันกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสังคมไทย โดยให้ภาคีทุกภาคส่วนและทุกพื้นที่ทำความเข้าใจในทิศทางการพัฒนาเดียวกัน ซึ่งประเทศไทยได้พยายามเปิดพื้นที่เชื่อมโยงและพัฒนาศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีจังหวัดที่ตั้งอยู่บริเวณชายแดนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบถึง 33 จังหวัด โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเชื่อมโยงทางกายภาพ (Physical Connectivity) ทั้งระหว่างพื้นที่ภายในด้วยกันกับพื้นที่ภายนอกประเทศ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี 2558 ซึ่งต้องคำนึงถึงความเชื่อมโยงในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองและความมั่นคงด้วย อาทิ การส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาอาเซียน เพื่อให้สามารถเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านและหุ้นส่วนที่เป็นภาคีการพัฒนาในกรอบความร่วมมือและพันธมิตรต่างๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เปิดกว้างขึ้น และสร้างความเข้าใจถึงจุดอ่อนของคนไทยและสังคมไทย ทั้งในด้านประวัติศาสตร์และความแตกต่างทางโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครองที่มีอยู่

3. การตื่นตัวในการเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนา

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้รับการระบุว่าเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา ตัวอย่างเช่น การบริจาคที่เป็นพฤติกรรมของคนไทยที่ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติเมื่อเกิดการรณรงค์สำหรับกิจกรรมพิเศษ ซึ่งอยู่ในอันดับแรกของกิจกรรมที่ทำในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา เช่น บริจาคสมทบทุนเพื่อสร้างโรงพยาบาลหรือบริจาคทรัพย์สินเมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมประเทศ เป็นต้น โดยในประเด็นที่มีการระบุถึงการบริจาคเงินสิ่งของให้กับมูลนิธิและหน่วยงานเพื่อสังคม ภาครัฐบาลควรตระหนักถึงบทบาทและการให้ความสำคัญขององค์กรการพัฒนาต่าง ๆ ที่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน และควรดึงเข้ามาเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนอย่างเป็นทางการพัฒนาทั้งในระดับชาติ จังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน โดยต้องพิจารณาทั้งในภาพรวม (macro) และภาพย่อย (micro) เช่น การปรับบทบาทของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและจังหวัด หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ยึดหยุ่นในการทำงานร่วมกับภาคเอกชน และสถาบันอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

สำหรับการพัฒนาในภาพรวม อาทิ การปฏิรูประบบการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้องค์กรการพัฒนา ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาอย่างมีความรับผิดชอบ (Accountability) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดสรรทรัพยากรที่ระดมมาจากแหล่งต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาศักยภาพของเยาวชนและคนไทยในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น กองทุนพัฒนาหลักสูตรหรือยกระดับครู เป็นต้น นอกจากนี้ จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงบริบทและภูมิสังคมที่มีความแตกต่างกันด้วย

สำหรับการพัฒนาในภาพย่อย ผลการสำรวจได้ชี้ให้เห็นว่า คนไทยมีความตื่นตัวในการเข้าร่วมกิจกรรมและมีความต้องการที่จะเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน เช่น การให้ความช่วยเหลือในการบรรเทาสาธารณภัย การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาเด็ก เยาวชน การศึกษา การกีฬา และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งรัฐบาลควรตระหนักถึงการสร้างความเข้มแข็งของกลไกในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และชุมชน ซึ่งมีความคล่องตัวในการดำเนินการมากกว่าหน่วยงานส่วนกลาง

ในมิติด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชน พบว่า คนไทยมากกว่าร้อยละ 70 (ซึ่งมีค่าสูงกว่าปี 2554 อย่างมีนัยสำคัญ) เห็นว่าทิศทางการพัฒนาเป็นไปในระดับความพึงพอใจค่อนข้างสูงถึงสูงอย่างยิ่ง ซึ่งนับเป็นข้อบ่งชี้ว่า การพัฒนาประเทศนั้นควรต้องตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area approach) ด้วย นอกเหนือจากการพัฒนาที่มุ่งเฉพาะภาพรวมระดับประเทศ และออกแบบโดยหน่วยงานส่วนกลางเป็นใหญ่ ซึ่งมักมีข้อจำกัดในการมองเห็นปัญหาที่มีลักษณะเฉพาะและศักยภาพที่มีอยู่ในพื้นที่

ในด้านการพัฒนาพื้นที่รายภาค นับเป็นโอกาสอันดีที่เกิดจากการขยายตัวของความเชื่อมโยงกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือจะมีความพึงพอใจต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาที่เกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยผลการสำรวจแสดงให้เห็นถึงความพึงพอใจในระดับที่ค่อนข้างเหมาะสมและเหมาะสมอย่างยิ่ง อยู่ในระดับที่ร้อยละ 80 และ 78 ตามลำดับ ในขณะที่ กรุงเทพมหานครและภาคใต้มีความเห็นด้วยต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับที่ลดลงมา โดยอยู่ที่ร้อยละ 64 และ 62 ตามลำดับ โดยภาคใต้มีสัดส่วนของผู้ที่เห็นด้วยอย่างยิ่งสูงกว่ากรุงเทพมหานครเล็กน้อย ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงการมีข้อจำกัดจากกระแสการเปิดเชื่อมโยงในเชิงพื้นที่และในมิติอื่น ๆ

ความพึงพอใจต่อการพัฒนาในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ที่มีระดับความแตกต่างที่ไม่ห่างกันมากนัก (ร้อยละ 68 ต่อร้อยละ 75) ได้สะท้อนถึงการกระจายการพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อพื้นที่นอกเขตเมืองมากกว่าพื้นที่ในเขตเทศบาลหรือเขตเมือง โดยกระบวนการพัฒนานั้นจะต้องกระจายผลประโยชน์ให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ มุ่งเน้นให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ ไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่าง ตลอดจนต้องอาศัยการพัฒนาคนที่มีความสามารถในการปกครองโดยใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีมากขึ้น และมีความยั่งยืนของระบบนิเวศน์ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความสามารถที่จะบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ ดังเช่นในกรณีน้ำท่วมในช่วงปลายปี 2554 และต้นปี 2555

4. การใช้ศักยภาพจากคุณลักษณะด้านบวกของคนไทย

ความมีน้ำใจ ใจกว้าง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ยิ้มง่าย ยิ้มเก่ง อ่อนน้อมเป็นมิตร มีเมตตาจิต มีจิตใจให้บริการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่หาความรู้ มีความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ เป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวและบริการ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวเป็นที่ทราบและยอมรับกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว เพียงแต่ยังต้องพัฒนาศักยภาพให้สามารถสร้างสรรค์มูลค่าและคุณค่าทางเศรษฐกิจและธุรกิจเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ยังต้องส่งเสริมการพัฒนาภาคและกระบวนการสนับสนุนเพื่อให้ประเทศสามารถยกระดับธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพสูง (Quality Destination and Product) อย่างเป็นระบบ เช่น การพัฒนามัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ การสร้างธุรกิจบริการที่มีศักยภาพให้เชื่อมโยงกับแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ซึ่งคนไทยมีศักยภาพในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงานอยู่เป็นทุนเดิม เป็นต้น ดังนั้นรัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมมากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจบริการสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวเป็นแรงผลักดันที่สำคัญประการหนึ่งของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างสำคัญ

จากผลการสำรวจคุณลักษณะด้านบวกของคนไทย พบว่า คนไทยร้อยละ 9 เห็นว่า คนไทยมีความสามารถในการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวน่าจะเป็นคุณสมบัติสำคัญประการหนึ่งที่เสริมสร้างให้สังคมไทยมีภูมิคุ้มกัน (Resilience) ที่แสดงออกมาให้เห็นทุกครั้งที่ประเทศจะต้องเผชิญกับวิกฤต ดังเช่นในกรณีของวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งในปี 2540 ซึ่งประเทศไทยต้องยอมรับความช่วยเหลือที่มีเงื่อนไขกระทบต่อความเป็นอิสระในการบริหารนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) แต่สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้ทางการเงินให้หลุดพ้นจากเงื้อมมือผู้ผูกพันดังกล่าวได้ภายในเวลา 6 ปี (ช่วง พ.ศ.2540-2546) แทนที่จะใช้เวลาถึง 10 ปีตามการประเมินในเบื้องต้น โดยผู้สันตติการณ์ ซึ่งนับว่าค่อนข้างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งได้รับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากวิกฤตในครั้งนี้รุนแรงเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในอีกด้านหนึ่ง คุณลักษณะด้านลบของคนไทยบางประการได้มีผลต่อการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครองเช่นกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องได้รับการให้ความสำคัญเพื่อนำไปสู่การปรับลดคุณลักษณะในส่วนนี้

การสังเคราะห์และตีความประเด็นสำคัญ ด้านการปกครองและการบริหารจัดการภาครัฐ

1. ภาพรวมของความรู้สึกพึงพอใจด้านการปกครอง

เมื่อพิจารณาถึงประเด็นหลักในด้านการปกครองซึ่งส่งผลถึงการบริหารจัดการของภาครัฐ พบว่า ความรู้สึกของคนไทยที่มีต่อสวัสดิการของภาครัฐและการดำเนินธุรกิจโดยยึดถือคุณธรรม การช่วยเหลือ และความจริงใจ ได้ปรับตัวดีขึ้น สำหรับความไว้วางใจและการตื่นตัวในการรักษาสิทธิ ยังคงอยู่ในระดับเดิม ในขณะที่ความรู้สึกต่อความเท่าเทียมกันและการเคารพสิทธิผู้อื่นอยู่ในระดับที่ลดลง ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางของการปรับปรุงการบริหารจัดการภาครัฐที่ยังขาดความชัดเจน

ในขณะที่ รัฐบาลพยายามปรับปรุงระบบสวัสดิการที่ให้แก่คนไทยส่วนใหญ่ เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดขึ้น พร้อมไปกับภาคธุรกิจที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น แต่ความรู้สึกพึงพอใจต่อการได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันได้สะท้อนให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพในการการบริหารจัดการของภาครัฐ ซึ่งไม่สามารถทำให้ประชาชนรับรู้ถึงความเท่าเทียมในโอกาสและการเข้าถึงบริการของหน่วยงานรัฐ รวมทั้งการเคารพสิทธิพื้นฐานของคนส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นผลกระทบจากกิจกรรมทางการเมืองในระดับประเทศและในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น การชุมนุมปิดถนนเพื่อแสดงพลังทางการเมืองที่เกิดขึ้นเกินขอบเขตที่เหมาะสม ที่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในวงกว้าง ซึ่งทำให้ภาพรวมของการบริหารจัดการภาครัฐเป็นไปอย่างขาดหลักการความเสมอภาคตามกรอบกฎหมายในการทำหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อรักษาระเบียบและผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ อาจเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือในประสิทธิภาพการบริหารงานของภาครัฐ

ข้อสังเกตที่สำคัญประการหนึ่งที่ได้จากการสำรวจ ได้แก่ ปัจจัยหลักทางด้านเศรษฐกิจ เช่น ภาวะเศรษฐกิจโดยรวม ค่าครองชีพ ความมั่นคงก้าวหน้าในอาชีพ รวมทั้งการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง จะมีผลแทรกอยู่ในความพึงพอใจในมิติต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจและความเชื่อมั่นในระบบการปกครองและการบริหารจัดการของภาครัฐ ที่รัฐบาลควรให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการสร้างเสถียรภาพบนหลักธรรมาภิบาล

2. ทศนคติและความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

ความคาดหวังของคนไทยที่มีต่อประเทศไทยในอนาคตผ่านมุมมองจากกลุ่มรายได้ กลุ่มการศึกษา และกลุ่มอาชีพโดยรวม นั้น ชี้ให้เห็นว่าคนไทยมีความคาดหวังที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพความต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง ตลอดจนให้มีการพัฒนาที่พึงปรารถนา สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศที่ถูกกำหนดไว้ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ที่ต้องการให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ทั้งนี้ ในภาวะที่สังคมไทยได้ประสบกับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากเงื่อนไขภายในและภายนอก ทั้งที่เป็นโอกาสและความท้าทาย ซึ่งหากขาดการบริหารจัดการที่ดี อาจกลายเป็นข้อจำกัดหรือภัยคุกคามได้ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางการเมืองภายในประเทศ ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งในกรณีของน้ำท่วมและฝนแล้ง รวมทั้งการเปิดประเทศเชื่อมโยงกับภายนอก ดังนั้น หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนที่ต้องมีองค์ความรู้และความเพียรสุจริต จะสามารถนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดความพอดี มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันได้อย่างเหมาะสม ท่ามกลางภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และอาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงทั้งต่อประเทศโดยรวม พื้นที่ ท้องถิ่น ชุมชน และปัจเจกบุคคล บัณฑิตจึงเป็นบัณฑิตที่สำคัญที่สุดสำหรับการพัฒนาในระยะต่อไป โดยคงต้องฝากความหวังที่จะปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงปรารถนาให้เกิดขึ้นกับคนรุ่นใหม่ของสังคมไทย

3. การปรับเปลี่ยนทัศนคติและวิถีคิดของคนไทยให้เอื้อต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการพัฒนาที่ยั่งยืน

แม้ว่าคุณลักษณะของคนไทยทางด้านอรรถศาสตร์และการมีจิตใจให้บริการจะมีความโดดเด่น เป็นที่นิยม และเอื้อต่อการนำมาใช้ดำเนินธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและบริการดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีคุณลักษณะที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน รวมทั้งการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) ซึ่งมีความหมายที่มากกว่าระบบรัฐสภาที่ยึดติดอยู่กับระบบการเลือกตั้ง อย่างที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกันและนำมาใช้กล่าวอ้าง โดยที่คุณลักษณะด้านลบที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและการปกครองที่อยู่บนหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ความไม่ลงใจที่จะตัดทวงผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง การขาดความสามัคคี การมุ่งแต่จะเอาตัวรอด การที่ไม่สามารถทำงานเป็นทีมได้ พฤติกรรมทุจริต คดโกง ฟังไชยชะตา และชอบความมีหน้ามีตาในสังคม ทำให้ขาดความลึกซึ้งในความคิดที่จะสร้างประโยชน์ให้กับส่วนรวมและการพัฒนาประเทศในระยะยาว มีแนวโน้มที่จะทำอะไรไม่ต่อเนื่อง และขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

ทั้งนี้ หากสังคมไทยไม่สามารถปรับลดคุณลักษณะด้านลบของคนไทยส่วนใหญ่ให้อยู่ในขอบเขตที่จำกัดและสามารถควบคุมได้โดยการกำหนดกติกาและการปลูกฝังด้านจริยธรรมของสังคม ระบบการพัฒนาที่คาดหวังก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หรือเป็นไปได้ในทิศทางที่พึงปรารถนาอย่างแน่นอน

**การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มีผลในทางปฏิบัติที่หยั่งลึกลงไปในชีวิตประจำวัน
ธรรมาภิบาลปฏิบัติของชุมชน และวัฒนธรรมขององค์กร
ซึ่งจะส่งผลในการสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับสังคมไทย
และความยั่งยืนของการพัฒนาในระยะยาว**

4. ความคาดหวังต่อคนไทยรุ่นใหม่

ผลการสำรวจสะท้อนให้เห็นถึงข้อกังวลในระดับสูงของปัญหาเสถียรภาพในหมู่เยาวชน และผลกระทบต่อห่วงโซ่มูลค่าของคนไทยในวงกว้าง ในขณะที่ค่านิยมที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนได้บ่งชี้ให้เห็นถึงภาพโดยรวมของคนรุ่นใหม่ที่ยังปรารถนา โดยค่านิยมที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญและควรเร่งปลูกฝังแก่เด็กและเยาวชน ได้แก่ การรักการเรียน (สะท้อนถึงค่านิยมที่มีต่อการศึกษา โดยคาดหวังให้มีการเรียนการสอนในระบบมากกว่าการเรียนรู้ที่ต้องกระทำต่อเนื่องตลอดชีวิต)

ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่คดโกง ไม่คอร์รัปชัน และความมีระเบียบวินัย ทั้งนี้ คนไทยส่วนใหญ่ก็ยังคงต้องการให้มีการปลูกฝังคุณลักษณะที่เป็นบวกอยู่แล้วให้แก่ลูกหลานตัวเองอย่างต่อเนื่องด้วย เช่น ความมีน้ำใจ ความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการขอความช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งประเด็นนี้จะต้องมีการพิจารณาระบบการศึกษาและค่านิยมของคนไทยส่วนใหญ่ที่ยึดติดกับปรัชญาบัตรมมากกว่าองค์ความรู้และทักษะ รวมทั้งคุณสมบัติเรื่องความมีวินัย อุตสาหะ และสุจริต

5. ผลกระทบจากความขัดแย้งของคนในชาติ

ภาพของความรู้สึกขัดแย้งทางการเมืองจะค่อนข้างรุนแรงในภาคใต้ (ค่าเฉลี่ยที่ 4.77 จากคะแนนเต็ม 7) กรุงเทพมหานคร (ค่าเฉลี่ยที่ 4.72) และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ค่าเฉลี่ยที่ 4.68) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันของคนในชาติที่ปรากฏอยู่ในแต่ละเขตพื้นที่ดังกล่าว โดยกรุงเทพมหานครนั้น จะเป็นเวทีของการแสดงออกของความขัดแย้งทางการเมืองในระดับชาติ และประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งและความรุนแรงโดยตรง สำหรับภาคใต้มีประเด็นของความรุนแรงทางการเมืองที่เกิดจากสาเหตุความแตกต่างทางประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม และได้ส่งผลเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน และความมั่นคงทางจิตให้กับคนในพื้นที่ 4 จังหวัดชายภาคใต้ ได้แก่ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสงขลา และอาจมีผลกระทบทางจิตวิทยาต่อคนในพื้นที่จังหวัดอื่นในภาคใต้และขยายต่อเนื่องไปถึงคนในชาติโดยรวมด้วย

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ประชาชนค่อนข้างจะมีความคิดเห็นที่สนับสนุนพรรคการเมืองที่อยู่คนละขั้ว แต่ในกรณีของกรุงเทพมหานคร ผลการเลือกตั้งเป็นไปในลักษณะผสมผสานกันไป ไม่ได้ให้ความสนับสนุนพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งอย่างชัดเจน

ความขัดแย้งทางความคิดความเชื่อดังกล่าว ซึ่งเกิดจากการแบ่งแยกแตกต่างที่ไม่ได้เกิดจากพื้นฐานทางอุดมการณ์ และมักเกิดขึ้นจากการใช้ข้อมูลคนละชุด โดยให้ความสำคัญน้อยมากกับข้อเท็จจริง (Fact) ที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลกระทบทำให้คนไทยส่วนใหญ่ระมัดระวังหรือระแวงที่จะแสดงออกทางการเมืองอย่างเปิดเผย แม้กระทั่งหยิบยกขึ้นมาพูดคุยกัน เนื่องจากเกรงว่าอาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างตนเองกับผู้อื่น ผลกระทบที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ความขัดแย้งได้ส่งผลให้เกิดความไม่เสถียร (Stable) ต่อการดำเนินนโยบายและเป็นอุปสรรคทำให้การบริหารกิจการบ้านเมืองและการพัฒนาไม่อาจดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศในสายตาชาวโลก

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทางในการ

พัฒนาประเทศไทย

1. การเชื่อมโยงการพัฒนาโดยรวมกับการพัฒนาระดับพื้นที่เข้าด้วยกัน

การพัฒนาประเทศจำเป็นที่จะต้องพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างภาพรวมกับพื้นที่ทุกส่วนของประเทศ และยังคงคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับภายนอกประเทศด้วย โดยประเทศไทยมีการเปิดประเทศและสร้างความผูกพันกับเศรษฐกิจภายนอก

มากขึ้นทุกขณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในช่วงที่สงครามเย็นยุติลง ภายหลังจากล่มสลายของสหภาพโซเวียตและการพังทลายของกำแพงเบอร์ลิน ซึ่งทำให้กลุ่มประเทศอื่นได้เปิดประเทศและพัฒนาประเทศตามกระแสหลักของการพัฒนา ประเทศไทยก็ได้พัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองกับกลุ่มประเทศเหล่านี้ อันนำมาซึ่งความร่วมมือในแผนงานการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Sub-region Economic Cooperation Program: GMS) นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้มีความร่วมมือกับอินโดนีเซียและมาเลเซีย ตามกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมความเจริญกับประเทศเพื่อนบ้านตอนใต้ หรือที่รู้จักกันภายใต้ชื่อแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle: IMT-GT) รวมทั้งมีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านด้านตะวันตกกลุ่มเอเชียใต้ในกรอบความร่วมมือแห่งอ่าวเบงกอล ซึ่งครอบคลุมถึงบังคลาเทศ อินเดีย เนปาล ภูฏาน เมียนมาร์ และศรีลังกา (Bay of Bengal Initiative Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) ทำให้ทุกพื้นที่ของประเทศได้รับโอกาสที่จะใช้ศักยภาพให้เป็นประโยชน์ไม่ว่าจังหวัดเหล่านั้นจะมีพื้นที่เขตชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยตรงหรือไม่ก็ตาม โดยที่ประเทศไทยมีจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบอยู่ถึง 33 จังหวัด เช่น กรณีของจังหวัดพิษณุโลกที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตอนใน แต่ก็ยังเป็นจุดตัดระหว่างแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมระหว่างจีนตอนใต้ผ่านไทยลงไปยังกลุ่มประเทศอาเซียนในทะเลกับแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) ที่เชื่อมระหว่างเวียดนามกับเมียนมาร์ ทำให้พิษณุโลกและจังหวัดที่อยู่ในแนวระเบียงเศรษฐกิจได้รับประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายสินค้า เงินทุน และคนเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเป็นโอกาสในการกระจายการพัฒนาสู่พื้นที่และกลุ่มคนต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง

นอกจากนี้ การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในแต่ละด้าน (เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง) ได้มีการกำหนดแผนของความร่วมมือไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านเศรษฐกิจที่จะมีผลอย่างสมบูรณ์ในปี 2558 ดังนั้น การเตรียมตัวของภาคส่วนต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน ระบบและความเชื่อมโยงของโครงข่ายคมนาคม การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อให้พื้นที่ ท้องถิ่น และชุมชนสามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ รัฐบาลจึงควรตระหนักถึงความสำคัญต่อการเปิดโอกาสให้ทุกพื้นที่ ท้องถิ่น ชุมชน ได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนโดยคำนึงถึงความเชื่อมโยงและกรอบการพัฒนาประเทศ

2. สังคมไทยต้องประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับที่ลึกขึ้น

แนวโน้มที่ระบบเศรษฐกิจและสังคมไทยจะมีความเชื่อมโยงกับโลกภายนอกมีมากขึ้น นับเป็นโอกาสที่จะใช้ศักยภาพที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องระมัดระวังผลกระทบเชิงลบที่เกิดขึ้นจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลก และกระแสการหลั่งไหลของวัฒนธรรมที่อาจจะบั่นทอนหรือทำลายค่านิยมที่ดีของสังคมไทยได้ง่าย ดังนั้น ความสามารถที่จะเรียนรู้เป็นปัจจัยหลักที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการปรับตัวตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องไม่ล้มรากทางวัฒนธรรมที่ดีของตน และเป็นความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาที่สามารถใช้จุดแข็งที่มีอยู่สามารถสร้างคุณค่าในการพัฒนาบวรวิถีของตนเองได้อย่างยั่งยืน

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้ตั้งแต่เมื่อครั้งเกิดวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้งในปี 2540 ได้มีการขับเคลื่อนเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติในวงกว้างมากขึ้นทุกขณะ ได้รับการยอมรับปรับใช้จากคนไทยกลุ่มต่าง ๆ ในภาวะที่โลกมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยโดยรวม แนวโน้มดังกล่าวนี้ถือเป็นสัญญาณที่ดีและกล่าวได้ว่าเป็นบทเรียนที่สามารถสรุปได้จากวิกฤตการณ์ทางการเงินดังกล่าวในปี 2540 และวิกฤตการณ์แฮมเบอร์เกอร์ในช่วงปี 2551-2552 ที่ประเทศไทยสามารถปรับตัวโดยเน้นการพึ่งพาตนเองมากขึ้น ทำให้สามารถรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ที่ผ่านเข้ามาได้เป็นอย่างดี

รัฐบาลจึงควรสร้างกระบวนการตลอดจนมาตรการที่สามารถเชื่อมต่อเพื่อให้ความสนับสนุนกลไกที่มีอยู่แล้วของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีผลในทางปฏิบัติที่ยั่งยืนลงไปในชีวิตประจำวัน ธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน และวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งจะส่งผลในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสังคมไทยและความยั่งยืนของการพัฒนาในระยะยาว

3. การให้ความสำคัญต่อการบ่มเพาะคนรุ่นใหม่

สังคมไทยต้องการคนไทยรุ่นใหม่ที่มีค่านิยม (Core Value) ที่เหมาะสมกับการพัฒนาที่นำไปสู่การแบ่งปันผลประโยชน์ที่งอกเงยจากผลที่ได้รับจากการพัฒนาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติโดยรวม โดยคุณลักษณะที่สำคัญที่คนรุ่นต่อไปควรจะต้องมี ได้แก่ ความเสียสละ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ความซื่อสัตย์ การทำงานเป็นทีม การใช้องค์ความรู้มากพอกับความศรัทธา การมีวินัยและเคารพในกฎกติกาทางสังคม

การปฏิรูปการศึกษานับเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องฉีกกำลังจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มากกว่าที่จะปล่อยให้เป็นการะหน้าที่ของภาครัฐเพียงลำพัง

โดยทุกภาคส่วนต้องตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาในฐานะที่เป็นรากฐานของการพัฒนา อย่างไรก็ตาม การบ่มเพาะเยาวชนและคนรุ่นใหม่ยังต้องการกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งทุกภาคส่วนของสังคมต้องให้การสนับสนุนและประสานความร่วมมือไปในทิศทางเดียวกัน โดยต้องทำให้สภาพแวดล้อมและสื่อการเรียนรู้ทุกรูปแบบเอื้ออำนวยให้คนไทยรักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังค่านิยมให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้สังคมพัฒนาต่อไปอย่างมีคุณภาพ ในการสร้างคนรุ่นใหม่ “รู้จริง ทำเป็น” โดยมีจริยธรรมเป็นเครื่องกำกับ

4.2 มุมมองด้านสังคมและการสื่อสารสาธารณะ

ศ. ดร. สุภางค์ จันทวานิช

ศาสตราจารย์กิตติคุณ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่งเสริมให้มีสื่อเสรี
และเวทีสาธารณะให้กว้างขวาง

เพิ่มสวัสดิการให้ประชาชน
ที่ไม่เน้นแต่ปัจจัยเชิงวัตถุ
ของปัจเจกบุคคลเป็นหลัก
แต่เน้นปัจจัยด้านการ
เสริมสร้างสังคม ชุมชน
และครอบครัวที่เข้มแข็ง

การสังเคราะห์และตีความประเด็นสำคัญ ด้านสังคมและการสื่อสารสาธารณะ

ผลการสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ในปี 2555 ได้พบว่าผู้ตอบมีความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของตนน้อยลง ดังค่าเฉลี่ยความพึงพอใจลดจาก 5.47 ในปี 2554 เหลือ 5.23 ในปี 2555 เมื่อพิจารณาประเด็นด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการสำรวจครั้งนี้ อาจอภิปรายประเด็นสำคัญได้ 6 ประเด็นได้แก่ อะไรทำให้คนไทยพึงพอใจมาก-น้อย? คุณลักษณะด้านบวกและลบของคนไทยสะท้อนให้เห็นอะไร? คนไทยมองปัญหาและความขัดแย้งสำคัญอย่างไร? บทบาทของสื่อในสังคมไทยเป็นอย่างไร? ปัญหาคอรัปชั่น และสถาบันครอบครัวกับเพื่อนช่วยบรรเทาความพึงพอใจให้คนไทยได้มากน้อยแค่ไหน?

1. อะไรทำให้คนไทยพึงพอใจมาก-น้อย?

ความพึงพอใจของคนไทยยังคงกระจุกตัวอยู่ที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ดังพบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจสูง ได้แก่ รายได้ เงินออม ที่อยู่อาศัย ข้าวของเครื่องใช้ในบ้าน ภาระหนี้สิน และความก้าวหน้าในอาชีพ มีเพียงเรื่องสุขภาพจิตหรือความเครียดที่มีความสัมพันธ์สูงเป็นลำดับ 4 ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจต่ำ (ค่าสหสัมพันธ์

0.10 – 0.15) ประกอบด้วยปัจจัยด้านสังคมและการเมืองเป็นหลัก ปัจจัยเหล่านี้มีทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทภาครัฐในการช่วยเหลือดูแลประชาชน (ภัยธรรมชาติ สวัสดิการ ระบบศาลยุติธรรม) การตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ (บทบาทของสื่อในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ความพยายามแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ความซื่อสัตย์โปร่งใสและเป็นธรรมในการปฏิบัติงาน การใช้กฎระเบียบอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมของเจ้าหน้าที่) ความสัมพันธ์ทางสังคม (ความไว้วางใจของคนที่ในสังคม ความเคารพในสิทธิของผู้อื่น ความตื่นตัวและความจริงจังในการช่วยเหลือสังคมไทย) บทบาทของสื่อ (การตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ การปลูกฝังสร้างสรรคคุณค่าที่ดีต่อสังคม นำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย เป็นกลาง เปิดเผย ไม่บิดเบือน ไม่ปิดบัง) ฯลฯ การที่คนไทยมีความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยเน้นปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นหลักสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยยึดถือปัจจัยทางวัตถุมากขึ้น ให้ความสำคัญกับมิติด้านสังคม วัฒนธรรมและการเมืองน้อยมากจนถึงระดับไม่ให้ความสำคัญเลย ดังจะพบว่าไม่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมหรือจิตวิญญาณถูกระบุโดยผู้ตอบ และปัจจัยทางสังคมและการเมืองที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่ำมากก็เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับสังคมประชาธิปไตยทั้งสิ้น เช่น ความเคารพสิทธิของผู้อื่น ความพยายามแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ความซื่อสัตย์โปร่งใสและเป็นธรรมในการปฏิบัติงานของรัฐบาล ฯลฯ ข้อมูลนี้ได้รับการยืนยันจากคำตอบในหัวข้ออื่น เช่น ในหัวข้อปัญหาของคนไทย ผู้ตอบก็ระบุความรุนแรงของปัญหาทุจริตคอร์รัปชันโดยข้าราชการและนักการเมืองที่ระดับ 4.69 ซึ่งแปลได้ว่ารุนแรงไม่มาก (จากคะแนนเต็ม 7)

การให้ความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจสูง และละเลยปัจจัยด้านอื่น ๆ นี้มีความหมายว่าอย่างไร? อาจสรุปได้ว่าคนไทย (ที่เป็นผู้ตอบคำถามในการสำรวจครั้งนี้) เป็นมนุษย์เศรษฐกิจ เน้นชีวิตความเป็นอยู่ที่ตีบนฐานของการมีเงินและทรัพยากรเชิงวัตถุเป็นหลัก มนุษย์เศรษฐกิจนี้เรียกได้ว่าเป็น “มนุษย์มิติเดียว” (One Dimensional Man) ตามที่เฮอริเบิร์ต มาคูส (Herbert Marcuse, 1964) นักสังคมวิทยาเยอรมันได้อธิบายไว้ว่า มนุษย์มิติเดียว คือมนุษย์ที่สูญเสียความเป็นปัจเจก หมกมุ่นอยู่ในเรื่องบางเรื่องที่ถูกทุนนิยมมอมเมาเมินเฉยต่อความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่สามารถต้านทานระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมได้ ถูกสยบอยู่ภายใต้การปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจหรือเผด็จการของรัฐ การที่คนไทยจะกลายเป็นมนุษย์มิติเดียวนั้นก็ถึงแต่เรื่องวัตถุของตนเองไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ แต่เกิดขึ้นได้เพราะมีการวางแผนไว้อย่างแยบยล มาคูสระบุว่า มนุษย์มิติเดียวเป็นผลของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคทุน/ตลาด ที่จะมอมเมาประชาชนให้หมกมุ่นอยู่กับเรื่องของโลกได้แก่ ความสนใจเรื่องเพศ กีฬา และสื่อ โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในกระบวนการนี้ ประชาชนที่ถูกมอมเมาจะหมดสภาพของมนุษย์ที่มีความคิดทางจิตวิญญาณ ขาดมิติเชิงลึก เหลือเพียงระนาบเดียวคือระนาบของวัตถุ หมดความสนใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ไม่คิดตั้งคำถามหรือเรียกร้องอะไร กลายเป็นประชาชนที่เมินเฉยต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่เรียกร้องสิ่งดีที่ประชาชนพึงมีและพึงได้จากรัฐ ซึ่งตรงกับความต้องการของรัฐ แนวคิดของมาคูสนี้อาจสุดโต่งเมื่อนำมาวิเคราะห์คนไทยในปัจจุบัน แต่ก็มีประโยชน์ที่จะช่วยเตือนสติให้สังคมไทยไม่ปล่อยให้คนในสังคมผลิตผลิตไปกับปัจจัยด้านวัตถุต่าง ๆ แล้วละเลยความเป็นมนุษย์เต็มรูปแบบ ตลอดจนรู้จักคิดที่จะเลือกว่าภาครัฐและภาคทุนมีหน้าที่ที่จะให้อะไรกับสังคมบ้างนอกจากวัตถุและความพึงพอใจต่อวัตถุเท่านั้น นโยบายประชานิยมที่มุ่งตอบสนองความต้องการเชิงวัตถุของประชาชนได้ก่อให้เกิดผลบวกต่อรัฐบาลในแง่คะแนนนิยมและต่อภาคธุรกิจในแต่ละกลุ่มก็ไร แต่ไม่ได้เกิดผลบวกต่อประชาชนในระยะยาว คนไทยส่วนหนึ่งอาจตระหนักในความจริงข้อนี้ ความพึงพอใจต่อชีวิตของเขาจึงลดลงจากปี 2554 หนึ่งในกลุ่มที่มีความพึงพอใจน้อย ซึ่งได้แก่ คนจน ผู้สูงอายุ ผู้ไม่ได้รับการศึกษาเป็นทางการและคนว่างงานแล้ว ในปี 2555 นี้มีกลุ่มผู้ที่มีอยู่ในจังหวัดภาคใต้เพิ่มเข้ามาด้วย แสดงให้เห็น

ว่าปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ได้ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนทั้งภาค (14 จังหวัด) พลดลลงไป นอกจากนั้นคนกลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายประชานิยมน้อยกว่าภาคอื่น ๆ ด้วย การละลายภาคใต้โดยไม่ยกระดับการพัฒนาทุก ๆ ด้านให้เท่ากับภูมิภาคอื่น ๆ จะสร้างปัญหาเรื้อรังรุนแรงให้แก่สังคมไทยในอนาคต

2. คุณลักษณะด้านบวกและลบของคนไทย

อะไรคือคุณลักษณะด้านบวกที่คนไทยเห็นว่าดีที่สุด? มีน้ำใจ ยิ้มง่าย อ่อนน้อม เป็นมิตร และอะไรเป็นคุณลักษณะด้านลบที่แย่ที่สุด? เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ขาดความสามัคคี ทุจริต สิ่งนี้บอกอะไรกับเรา? คนไทย (ยังคง) เป็นคนรักชีวิตสบาย ๆ ไม่อยากเห็นความขัดแย้ง ไม่ชอบคนโกงและคนเห็นแก่ตัว ชอบความเป็นมิตรมีน้ำใจ ไม่เครียด แต่เราต้องมองย้อนกลับไปอีกด้าน คุณลักษณะด้านบวกที่คนไทยให้ลำดับความสำคัญต่ำได้แก่ การให้อภัย การปรับตัวกับสถานการณ์ต่าง ๆ และการยอมรับในความแตกต่าง เราจะพบคุณลักษณะที่ไม่ได้รับความสำคัญที่บ่งชี้ว่าคนไทยใจไม่กว้างนัก การยอมรับความแตกต่างและการให้อภัยจึงมีความสำคัญน้อย นอกจากนั้น คนไทยยังไม่เน้นการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ อีกด้วย

คุณลักษณะทางลบที่คนไทยเห็นว่าแย่ที่สุดคือความเห็นแก่ตัว การทุจริต แต่คุณลักษณะทางลบที่ได้รับลำดับความสำคัญต่ำคือ การไม่รับฟังผู้อื่นหรือยึดมั่นถือมั่นในความคิดเดิม ๆ ความเชื่อในพิธีกรรมและความเชื่อมงาย และความไม่จริงจัง สิ่งนี้เมื่อพิจารณาความเป็นลบสองชั้นก็ตีความได้ว่า การไม่รับฟังผู้อื่นยึดมั่นถือมั่น ความเชื่อในพิธีกรรมและความมงาย ตลอดจนความไม่จริงจังเป็นคุณลักษณะที่คนไทยรับได้ เมื่อตรวจสอบกับคุณลักษณะทางบวกที่ได้กล่าวไปแล้ว ก็สรุปได้ว่าคนไทยใจไม่กว้างจริง ๆ ยังคงไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นแตกต่างแต่ยึดมั่นในความคิดเดิม ๆ แม้จะมีจิตใจดี มีน้ำใจ แต่ก็ไม่เน้นความจริงใจมากนัก อีกทั้งยังยอมรับในเรื่องพิธีกรรมและความเชื่อมงายได้ ความคิดที่คนไทยประเมินคนไทยด้วยกันเองนี้จึงช่วยสะท้อนลักษณะนิสัยของคนไทยได้ชัดเจนพอควร ภาพสะท้อนไม่มีอะไรแปลกใหม่ เป็นเรื่องที่เราคุ้นเคยแล้ว ประเด็นในเรื่องนี้จึงอยู่ที่ว่า คุณลักษณะเหล่านี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในบุคลิกของคนไทยหรือไม่ และควรได้มีการพิจารณาปรับเปลี่ยนคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือพวกพ้อง ความไม่ซื่อ ความไม่สามัคคี ความไม่มีวินัย ความมีนิสัยเอาตัวรอด ฯลฯ ให้ลดน้อยลงหรือหมดไปได้อย่างไร ในแง่ของความขัดแย้ง เช่น มีน้ำใจ ใจกว้าง ยิ้มง่าย แต่ไม่ค่อยให้อภัยหรือยอมรับความแตกต่างหรือไม่รับฟังผู้อื่น มีความอ่อนน้อมเป็นมิตรแต่ไม่จริงจัง ความขัดแย้งในบุคลิกภาพเหล่านี้นำไปสู่ความเครียดและปัญหาสุขภาพจิตได้อย่างไรบ้าง

3. ปัญหาที่คนไทยประสบและความขัดแย้งทางการเมือง

คนไทยยังระบอบปัญหาเดิมเหมือนปีที่แล้ว ได้แก่ ค่าครองชีพสูง รายได้ไม่พอรายจ่าย ยาเสพติด ภัยแล้ง ราคาพืชผลตกต่ำ และอบายมุข (ห่วย การพนัน เหล้า) ระดับความรุนแรงของปัญหาอาจสลับลำดับที่บ้าง เช่น ปี 2554 ปัญหาค่าครองชีพเป็นแชมป์ตามมาด้วยราคาพืชผลตกต่ำและการทุจริตคอร์รัปชัน ปี 2555 ปัญหาภัยแล้งเป็นแชมป์ ตามมาด้วยการทุจริตคอร์รัปชัน และราคาพืชผลตกต่ำ ความห่วงกังวลของคนไทยจึงยังอยู่ในเรื่องเดิม ๆ เป็นหลัก สิ่งที่น่าสนใจคือปัญหาที่ผู้ตอบส่วนใหญ่รู้สึกว่าคุณได้ประสบผลกระทบและระบุว่าปัญหาที่มีความรุนแรงปานกลาง-มาก เป็นปัญหาส่วนบุคคลเป็นส่วนใหญ่ มีปัญหา

ระดับประเทศหรือสังคมเป็นส่วนน้อย และปัญหาที่ประสบระดับสังคมมักเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อมหรือภัยธรรมชาติ (น้ำท่วม ภาวะโลกร้อน) มากกว่าเรื่องสังคมและการเมือง (ความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ ความเครียด/ความกดดันจากการทำงาน) สิ่งนี้สะท้อนว่าคนไทยยังคงสนใจเรื่องของตัวเองมากกว่าเรื่องของส่วนรวม แม้ประเด็นปัญหาด้านสังคมและการเมืองจะเป็นปัญหาที่คณะวิจัยเพิ่มเติมขึ้นจากรายการปัญหาเดิมของปี 2554 ผู้ตอบก็ยังคงคิดว่าปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบต่อตนน้อยกว่าปัญหาปากท้องและปัญหาภัยธรรมชาติ (ที่เป็นปัญหาเพิ่มขึ้นใหม่เช่นกัน) เมื่อนำข้อมูลเรื่องปัญหาที่คนไทยประสบไปเทียบกับข้อมูลเรื่องสิ่งที่คนไทยจะทำเพื่อพัฒนาประเทศ ก็พบความสอดคล้องกัน กล่าวคือ คนไทยคิดว่าสิ่งที่ตนจะทำเพื่อพัฒนาประเทศเป็นการเน้นการพัฒนาเพื่อตนเอง (more individually driven and passive) มากกว่าจะทำเพื่อพัฒนาสังคมโดยรวม (more societally driven and proactive/participatory) โดยรวมแล้วคนไทยจึงยังเป็นคนมีวิสัยทัศน์ค่อนข้างคับแคบเน้นตัวเองเป็นที่ตั้งมากกว่าสังคม แต่ก็คิดว่าตนเองเป็นคนใจกว้างและมีน้ำใจชอบช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งดูขัดแย้งอยู่ในที่ อาจเป็นไปได้ว่าโดยผิวเผินแล้วใจกว้างมีน้ำใจ แต่ลึก ๆ แล้วเห็นแก่ตัวเองมากกว่าผู้อื่น เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยละเอียดจะพบว่า ในปัญหาที่คนไทยประสบนี้ คนในภาคใต้ได้รับผลกระทบในระดับรุนแรงกว่าภาคอื่น ๆ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ (ค่าเฉลี่ยที่ 4.98 จากคะแนนเต็ม 7) ปัญหาระดับบุคคล ชุมชนและปัญหาระดับประเทศก็อยู่ในระดับสูงกว่าภาคอื่น ๆ ทั้งสิ้น คนในแต่ละช่วงอายุพบความรุนแรงของปัญหาไม่ต่างกันไม่ว่าวัยรุ่น ผู้ใหญ่ วัยกลางคน หรือผู้สูงอายุ แต่จะต่างกันตามระดับรายได้ กล่าวคือ คนจนได้รับผลกระทบมากกว่าคนรวย โดยเฉพาะในระดับบุคคลและระดับประเทศ การแก้ปัญหาที่คนไทยประสบในปี 2555 จึงควรมียุทธศาสตร์ที่เน้นคนภาคใต้และคนจนเป็นลำดับสำคัญ

ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงสามปีที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อคนไทยส่วนหนึ่ง ดังปรากฏว่าร้อยละ 13 ของผู้ตอบระบุว่าได้รับผลกระทบค่อนข้างรุนแรง (คิดเป็นจำนวนเท่ากับ 13,000 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด) ในจำนวนนี้ร้อยละ 30 เป็นคนในกทม. (เท่ากับ 5,400 คน) และอีกร้อยละ 17 เป็นคนต่างจังหวัด โดยเฉพาะคนในภาคใต้ ผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองทำให้ผู้ตอบส่วนใหญ่รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แต่ความรู้สึกเบื่อนี้เกิดกับคนกทม. น้อยที่สุด และเกิดกับคนภาคตะวันตกกับภาคใต้มากที่สุด ยังมีผลกระทบอื่นๆ ที่ผู้ตอบระบุ เช่นทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไม่ดี ทำให้รู้สึกอาย ฯลฯ ผลกระทบที่ผู้ตอบระบุมานี้ค่อนข้างลบกับพัฒนาการทางการเมืองของสังคมไทย เพราะผู้ตอบมองผลกระทบแต่ในแง่ลบ ไม่เล็งเห็นว่าความขัดแย้งทางการเมืองเป็นขั้นตอนของกระบวนการประชาธิปไตยที่กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคมต้องต่อสู้ซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับคนจำนวนมาก ผู้ตอบดูจะคาดหวังประชาธิปไตยแบบเบ็ดเสร็จที่ไม่ต้องมีการต่อสู้หรือต่อรองอะไรอีกแล้ว การระบุผลกระทบว่าเป็นเรื่องเสียหายต่อภาพลักษณ์และทำให้รู้สึกอาย ส่อให้เห็นว่าผู้ตอบ (ซึ่งยืนยันว่าตนได้รับผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง) ไม่ได้คิดว่าตนจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกิดจากผู้อื่นและตนเป็นเพียงผู้รับผลกระทบ นอกจากนั้นยังมองผลกระทบในทางลบต่อประเทศไทยและต่อตนเอง ความคิดเหล่านี้ไม่ได้สอดคล้องกับวาทกรรมเรียกร้องประชาธิปไตยและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่แนวร่วมประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (นปช.) กล่าวอ้างว่าประชาชนที่เข้าร่วมการเรียกร้องนั้นเป็นผู้รักษามวลประโยชน์ของตนและเป็นกลไกสำคัญของกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย ข้อมูลชี้ชัดว่าผู้มีอาชีพเกษตรกร หาบเร่แผงลอยค้าขาย และลูกจ้าง/รับจ้างเป็นกลุ่มที่ระบุว่าได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งน้อยกว่าข้าราชการ/พนักงาน เจ้าของกิจการ หรือผู้เกษียณอายุ/ว่างงาน ข้อค้นพบสำคัญสองประการจากการสำรวจที่ย้อนแย้งวาทกรรมกล่าวอ้างข้างต้นคือ ประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82) ไม่คิดว่าตนได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมือง

และประชาชนที่คิดว่าตนได้รับผลกระทบนั้นยังคิดเพียงว่าความขัดแย้งนี้ทำให้ประเทศหยุดการพัฒนา ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไม่ดี ทำให้เบื่อและไม่อยากยุ่งกับการเมือง ทำให้การจลาจลติดขัด และทำให้อายุ ไม่มีผู้ที่ระบุว่าความขัดแย้งทางการเมืองนี้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียกร้องประชาธิปไตย ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมแต่อย่างใด

ประเด็นสำคัญที่เหนือไปกว่าการจับได้ว่ามีผู้ใช้ความขัดแย้งทางการเมืองเพื่อสร้างความชอบธรรมให้แก่กลุ่มของตนในการแย่งชิงผลประโยชน์คือความอ่อนด้อยของความรู้หรือสำนึกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนส่วนใหญ่ที่มองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งไม่พึงประสงค์ และต้องการประชาธิปไตยสำเร็จรูป ทั้งนี้ควรได้มีการปฏิรูประบบรัฐสภาและยกระดับคุณภาพของนักการเมือง ให้รัฐสภาเป็นพื้นที่ของการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและมีการลงมติของสมาชิกรัฐสภาที่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ มากกว่าการแสดงโหวตและลงมติดังด้วยเสียงข้างมากโดยไม่สนใจความเห็นอื่นๆ เมื่อประชาชนได้เห็นตัวแบบของการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างมากเพียงพอก็จะเกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประชาธิปไตยและไม่พิจารณาว่าความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเรื่องน่าอายหรือน่าเบือนหน้าอายอย่างที่เห็นอยู่ หากแต่เล็งเห็นว่าตนเองก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนี้เช่นกันและเข้าใจว่าความสัมพันธ์ของตนกับผู้แทนราษฎรคือการร่วมกันผลักดันกฎหมายที่ปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน ไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์และแบ่งปันทรัพยากร

4. บทบาทของสื่อในสังคมประชาธิปไตย: สื่อเสรี

ในการสำรวจครั้งนี้ได้เพิ่มข้อคำถามเกี่ยวกับเรื่องสื่อสารมวลชน และได้พบคำตอบที่น่าสนใจหลายประการ

ประการแรก	โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ทั่วไป และวิทยุทั่วไปยังคงเป็นสื่อที่มีความสำคัญที่สุดในสังคมไทย โดยเฉพาะโทรทัศน์ที่มีผู้เข้าถึงได้มากถึง ร้อยละ 91-97
ประการที่สอง	สื่อในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า Social Media โดยเฉพาะ Facebook, Twitter, Blog และเว็บไซต์ มีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้นโดยเฉพาะสำหรับกลุ่มผู้ที่อายุ 15-29 ปี อย่างชัดเจน
ประการที่สาม	มีสื่อที่มีศักยภาพสูงในการเข้าถึงคนไทยบางกลุ่ม ได้แก่ วิทยุท้องถิ่น รถแห่ แผ่นพับ ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ ฝ่าใบบังแดด และ SMS

ข้อมูลระบุว่าคนกรุงเทพฯ กับคนต่างจังหวัด มีแบบแผนการใช้สื่อไม่เหมือนกัน คนกรุงเทพฯ ดูโทรทัศน์น้อยกว่า แต่อ่านหนังสือพิมพ์และใช้ Social media มากกว่าคนต่างจังหวัดเท่าตัว อ่านป้ายโฆษณาและใช้ SMS มากกว่า และยังอ่านแผ่นพับและเว็บไซต์มากกว่า คนต่างจังหวัดฟังวิทยุท้องถิ่นมากกว่าคนกรุงเทพฯ 10 เท่า รับสื่อจากรถแห่มากกว่า และใช้ Social media ถึงร้อยละ 8 ซึ่งนับว่าไม่น้อยเมื่อเทียบกับคนกรุงเทพฯ ที่ใช้ร้อยละ 14

ในแง่ช่วงอายุ ผู้สูงอายุรับสื่อโทรทัศน์ วิทยุทั่วไปและวิทยุท้องถิ่นมากกว่ากลุ่มอื่น สำหรับหนังสือพิมพ์ทั่วไปเป็นผู้ใหญ่วัยกลางคน วัยรุ่นใช้ Social Media มากถึงร้อยละ 29 และเว็บไซต์ ร้อยละ 24 นอกจากนั้นยังอ่านน้อยและใช้ SMS มากกว่ากลุ่มอื่น แต่ไม่ค่อยฟังวิทยุท้องถิ่น ผู้สูงอายุเข้าถึงสื่อจากรถแห่มากกว่ากลุ่มอื่น

อย่างไรก็ตาม เรายังไม่ทราบข้อมูลว่าคนไทยเข้าถึงเนื้อหาอะไรบ้างจากสื่อเหล่านี้ จากพฤติกรรมการรับสื่อของคนแต่ละพื้นที่และคนละช่วงอายุเราพอจะมองเห็นได้ว่าสื่อใดสามารถมีอิทธิพลต่อคนกลุ่มใดได้มากเป็นพิเศษ เพราะมีการเข้าถึงอย่างแพร่หลาย ข้อค้นพบไม่น่าแปลกใจที่วัยรุ่นใช้สื่อสมัยใหม่มากกว่าผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ สิ่งที่น่าสนใจเพิ่มเติมได้คือเชื่อมโยงข้อมูลชุดนี้กับความคาดหวังของคนไทยเกี่ยวกับสื่อ

คนไทยค่อนข้างพึงพอใจถ้าสื่อนำเสนอข่าวสารที่หลากหลาย เป็นประโยชน์ต่อประชาชน สื่อช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ปกป้อง/สร้างสรรค์คุณค่าที่ดีในสังคม เสนอข่าวที่เป็นกลางไม่บิดเบือน และช่วยตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ/หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน สื่อถือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี เมื่อดูคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจต่อชีวิตที่ดี สื่อมีค่าเฉลี่ยสูงที่ 5.03 จากการที่ผู้วิจัยใส่ข้อคำถามเรื่องบทบาทของสื่อ 6 ข้อ ที่ไม่ได้ถามในปี 2554 จึงยืนยันได้ว่าคนไทยเห็นความสำคัญของสื่อ แต่ยังพึงพอใจในระดับค่อนข้างพอใจเท่านั้น ข้อที่พึงพอใจสูงกว่าข้ออื่น ๆ คือ การเข้าถึงข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้สะดวก การเสนอข่าวที่หลากหลายและการนำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ข้อที่พึงพอใจต่ำกว่า คือ บทบาทในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

ความพึงพอใจต่ำเกี่ยวกับบทบาทตรวจสอบการทำงานของภาครัฐและองค์กรท้องถิ่นยืนยันว่าคนไทยต้องการให้สื่อทำบทบาทนี้มากขึ้น ในปัจจุบันสื่อกระแสหลักในสังคมมักทำเพียงรายงานข่าวมากกว่าติดตามตรวจสอบข้อมูลที่เรียกว่าการทำข่าวเชิงสืบสวน (investigative journalism) ได้มีกลุ่มสื่อที่ต้องการทำข่าวเชิงสืบสวนรวมตัวกันตั้งเป็นศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง (Thailand Information Center for Civil Rights and Investigative Journalism หรือ TCIJ) ขึ้นตั้งแต่ปี 2554 โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ศูนย์นี้ต้องการเสนอข่าวสารในระบบสื่อสารสาธารณะที่โปร่งใส ต้องการให้ข้อเท็จจริงและข้อมูลข่าวสารที่ถูกซุกซ่อนไว้ได้ปรากฏ และถูกรับรู้โดยประชาชนตามสิทธิพลเมือง (rights to know) เป็นหนังสือพิมพ์ข่าวสืบสวนออนไลน์ (www.tcijthai.com) แม้ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนฯ จะนำเสนอข้อมูลทั้งที่เป็นข่าวสืบสวน ข่าวพลเมือง และฐานข้อมูลและดำเนินงานมากกว่าหนึ่งปีแล้ว คนไทยส่วนใหญ่ก็อาจยังไม่รู้จักหรือไม่ได้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและข่าวเชิงสืบสวนจากศูนย์นี้ นอกจากนั้น TCIJ ยังได้เสนอแนวทางการทำให้เกิดการเสนอข่าวเชิงสืบสวนในสื่อหนังสือพิมพ์อีกด้วย เพื่อให้สื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ตามที่คนไทยต้องการ องค์กร TCIJ ควรแนะนำให้คนไทยโดยทั่วไปได้รู้จักแนวทางการส่งเสริมข่าวเชิงสืบสวนอย่างแพร่หลายมากขึ้น การเกิดขึ้นของสื่อใหม่ (New media) เป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ การสำรวจพบว่าคนหนุ่มสาววัย 15-29 ปี ใช้สื่อใหม่มากอย่างชัดเจน สิ่งที่ต้องวิเคราะห์เพิ่มเติมคือการใช้สื่อใหม่เหล่านี้เป็นสื่อไร้พรมแดนจึงได้เปิดพื้นที่สาธารณะ (public sphere) ทำให้ประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ได้ถูกนำมาพูดคุยถกเถียงกัน ดังที่ เจอร์เก้น ฮาเบอร์มาส (Jurgen Habermas, 1989) นักคิดชาวเยอรมันอีกคนหนึ่งได้เสนอไว้ว่าพื้นที่สาธารณะเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญของกระบวนการประชาธิปไตย พื้นที่นี้ทำให้การแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะไม่ถูกผูกขาดอยู่แต่ในรัฐสภาโดยสมาชิกของรัฐสภาเท่านั้น แต่พลเมืองทุกคนก็สามารถมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะได้ พื้นที่สาธารณะที่สื่อใหม่สร้างขึ้น เช่น social media อินเทอร์เน็ต เคเบิลทีวีจะช่วยสร้างพลเมืองที่ตื่นรู้ ไม่มองว่าการถกเถียงทางการเมืองในประเด็นสาธารณะเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย หรือความขัดแย้งทางการเมืองเป็นเรื่องน่าอาย ทำให้เสียภาพลักษณ์ของประเทศไทย พื้นที่สาธารณะสามารถสร้างบรรยากาศแห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ้าสื่อผู้สร้างพื้นที่ที่มีใจที่เปิดกว้าง ไม่มุ่งครอบงำประชาชนให้

มีหนังหรือม้วนมาอยู่กับเรื่องบ้านๆ เช่น เรื่องเพศและกีฬา ดังที่มาคุณสกลกล่าวไว้ พื้นที่นี้จะทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ว่าคนอื่นคิดอะไร และทำไมเขาคิดอย่างนั้น โอกาสที่จะรับฟังกันจะเกิดขึ้นได้โดยปกติสังคมไทยไม่ชอบการเผชิญหน้า มองว่าเป็นความก้าวร้าว ไม่เกรงใจกัน แต่ที่จริงแล้วเรามีหลักธรรมที่นำมาใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้ เช่น ธรรมะข้อ กัลยาณธรรม 7 ประการ ธรรมะข้อนี้ระบุว่าคุณสมบัติของกัลยาณมิตร ได้แก่ (1) เป็นผู้ที่ชวนให้เข้าไปใกล้ปรึกษาไต่ถาม นุ่มนวล ชุ่มเย็น มีกายวาจาและใจสะอาด (2) นำเคารพุดมด้วยปัญญา รู้ดี-ชั่ว ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งยั่วยวนกดดัน รักความยุติธรรม เมตตากรุณา (3) ฉลาดปราดเปรื่อง (4) ฉลาดพูดแนะนำตักเตือน (5) อุดหนุนต่อถ้อยคำ พร้อมรับฟังและอดทน รักษาอารมณ์ให้เยือกเย็นอยู่เสมอ (6) อธิบายเรื่องที่ลึกทำให้เข้าใจได้ง่าย และ (7) ไม่ชักนำไปในสิ่งที่เสื่อม หากการแลกเปลี่ยนพื้นที่สาธารณะผ่านสื่อสาธารณะเกิดขึ้นในบรรยากาศของกัลยาณธรรมเช่นนี้ โดยเฉพาะข้อ 4, 5, 6 และ 7 จะเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้มากและเกิดการยอมรับความคิดของกันและกันในสังคมไทย ด้วยเหตุที่สื่อใหม่นี้เป็นสื่อที่เข้าถึงได้ด้วยต้นทุนน้อย มีอสมัครเล่นที่ไม่ใช่มืออาชีพก็ผลิตเองได้ เก็บและรับข้อมูลได้ไม่จำกัดและเรียกใช้ได้ตลอดเวลา แพร่กระจายได้ในแนวราบของคนที่สนใจเหมือนกัน อีกทั้งยังไม่มีพรมแดนจำกัด สื่อใหม่จึงเป็นสื่อเสรี (free media) หรือสื่อทางเลือก (Alternative Media) (สุชาติดา จักรพิสูทธิ์, 2551) จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนไทยได้บริโภคและร่วมกันผลิตให้มากขึ้น ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียก็ล้วนมีสื่อในลักษณะนี้ทั้งนั้น

ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่สื่อเสรีมีความสำคัญมากสำหรับสังคมไทยคือ การที่ธุรกิจการเมืองพยายามเข้าไปผูกขาดข้อมูลข่าวสารด้วยการซื้อสื่อกระแสหลักหรือเข้าแทรกแซงด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การแทรกแซงเชิงโครงสร้างด้วยการเข้าซื้อหุ้นในกิจการสื่อ โดยเครือข่ายธุรกิจที่โยงใยกับรัฐบาลและเข้าชี้นำแนวทางการเสนอข่าว อีกวิธีหนึ่งคือการแทรกแซงเชิงเนื้อหา ด้วยการกำหนดทิศทางของข่าว การกดดันด้วยผลประโยชน์ทางธุรกิจโฆษณา การกดดันให้ปลดผู้สื่อข่าวบางคน (วิลาสินี พิพิธกุล, 2546) สังคมประชาธิปไตยจะต้องไม่มีการผูกขาดข้อมูลข่าวสารและให้สิทธิประชาชนที่จะรับรู้ข้อมูลในส่วนของผู้รับสื่อคือประชาชนทั่วไป ก็ควรได้รับการปฐมนิเทศว่าข่าวคืออะไร? สิ่งที่เป็นข่าวไม่ได้มีเฉพาะเรื่องอาชญากรรม ทูจจริต หรือประหลาดพิสดาร แต่รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนในสังคม เช่น เรื่องสารพิษ การผูกขาดยา ค่าแรงขั้นต่ำ สิทธิผู้ป่วย ฯลฯ เพื่อเปิดวิสัยทัศน์ในการรับสื่อให้กว้างขึ้น เห็นประโยชน์ของการเสนอข่าวเชิงสืบสวนของสื่อเสรีและบริโภคแพร่หลายขึ้น

5. ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน

คนไทยยังคงมองการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการและนักการเมืองเป็นปัญหาสำคัญ มีความรุนแรงเป็นลำดับสามรองจากเรื่องทางเศรษฐกิจ (ค่าครองชีพและราคาพืชผล) แต่ร้อยละของผู้ตอบที่ระบุว่าได้รับผลกระทบจากปัญหานี้ลดจากร้อยละ 14 เป็นร้อยละ 10 เท่ากับประมาณหมื่นคน ต่ำกว่าปัญหาอื่น ๆ ที่มีผู้ได้รับผลกระทบสูงถึงร้อยละ 15-64 อยู่ 14 ลำดับ เพราะปัญหานี้อยู่ในลำดับที่ 15 ปัญหาการทุจริตนี้ยังถูกมองว่าเป็น ปัญหาสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยมากกว่าปี 2554 นอกจากนั้นในแง่การพัฒนาประเทศ ปัญหาคอร์รัปชันของนักการเมืองและผู้นำชุมชนถูกระบุเป็นปัจจัยด้านลบของการพัฒนา ควบคู่กับปัญหาการเล่นพวกฟ้อง/เส้นสายและการมีผู้มีอิทธิพลครอบงำชุมชน แต่เมื่อถูกถามว่าคนไทยจะทำอะไรเพื่อพัฒนาประเทศกลับไม่มีผู้เลือกปัญหาคอร์รัปชัน ขึ้นมาเป็นประเด็นที่ตนจะแก้ไขเลย แต่คนไทยก็

ยังต้องการปลูกฝังค่านิยมดี ๆ ได้แก่ ไม่ทุจริต ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องให้แก่เยาวชน และคาดหวังให้สื่อมีบทบาทตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน

สภาพนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยรับว่าปัญหาคอร์รัปชันเป็นปัญหาสำคัญแต่ไม่คิดว่าตนจะทำอะไรได้ จึงฝากความหวังในการตรวจสอบการทุจริตในปัจจุบันไว้ที่สื่อ (แต่ก็หวังไม่มากเพราะมีความพึงพอใจต่อบทบาทของสื่อในเรื่องนี้ และมองว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยคอร์รัปชันมีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่น้อย) และการหลีกเลี่ยงไม่ประพฤติทุจริตในอนาคตไว้ที่เยาวชน นับเป็นผลการสำรวจที่มีความท้าทายมากเกี่ยวกับบทบาทของคนไทยทั่วไป ในการช่วยกำจัดปัญหาคอร์รัปชัน ผู้ตอบมองว่าเป็นปัญหาใกล้ตัวและตนไม่มีบทบาทหรืออำนาจอะไรที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวโดยตรง ไม่เป็นสิ่งที่จะช่วยทำให้เพื่อพัฒนาประเทศไทยได้ นับเป็นการมองแนวทางการพัฒนาที่เน้นตนเองและเป็นเชิงรับอย่างมาก อาจเป็นด้วยเหตุนี้ในการจัดลำดับความโปร่งใสล่าสุดขององค์กรโปร่งใสระหว่างประเทศ ประเทศไทยจึงถูกเพิ่มลำดับจากลำดับที่ 84 เป็นลำดับที่ 88 ในปี 2555 ดูสวนทางกับการรับรู้ว่าเป็นปัญหาสำคัญที่รุนแรงเป็นลำดับสามของประเทศ

ในแง่นโยบายของรัฐที่ผ่านมารัฐบาลได้มีการประกาศให้การป้องกันและปราบปรามทุจริตคอร์รัปชันเป็นนโยบายเร่งด่วน (ส.ค. 2554-2555) นโยบายดังกล่าวได้ถูกขับเคลื่อนในยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555-2559) ภายใต้ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรม มีวัตถุประสงค์ข้อ 2.3.1 (3) ที่ระบุว่า “ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชันไม่ต่ำกว่า 5.0 คะแนน ตัวชี้วัดประกอบด้วย ดัชนีภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน” อยู่ภายใต้ “ยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเป็นสันติสุข” (น. 5) และเป็นประเด็นการพัฒนาสำคัญที่ต้องผลักดันในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 11 ดังนี้

“5.9 การบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม พัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นพัฒนาระบบและกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียม และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่ไปกับปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม”

ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ก็ได้ระบุไว้ตอนท้ายว่า “เสริมสร้างการบริหารราชการแผ่นดินที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมีระบบการตรวจสอบและการรับผิดชอบที่รัดกุม” (น.6)

สำหรับการเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติ ก็ได้ระบุว่า “ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบในภาครัฐ อาทิ ปลูกจิตสำนึกและค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้อง อาทิ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยมีสายด่วน 1206 รับเรื่อง 24 ชั่วโมง โครงการ “1 กรม 1 ป้องกันโกง” เร่งขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการตรวจสอบเพื่อป้องกันการทุจริตในการรับจำนำข้าวพร้อมทั้งส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการปราบปรามทุจริต”

จะเห็นได้ว่าในภาครัฐ นโยบายเร่งด่วนเพื่อปราบปรามคอร์รัปชันก็มีแล้ว หน่วยงานราชการคือสำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็ได้ทำนโยบายมาเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 แล้ว ยุทธศาสตร์ได้กำหนดแล้ว แต่เมื่อถึงการปฏิบัติยังมีปัญหาว่าใครเป็นเจ้าของ? จากการลงโทรศัพท์เข้าสายด่วน 1206 รับเรื่อง 24 ชั่วโมง ได้พบว่าเป็นการรับสายโดยอัตโนมัติให้ฝากข้อความเท่านั้น

นอกจากนั้นการติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐและยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ก็ยังไม่ปรากฏรูปธรรมที่ชัดเจน อีกทั้งรัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีเองกลับถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจจากฝ่ายค้านในกรณีละเลยปล่อยให้มีการทุจริตคอร์รัปชันจำนำข้าวในปี 2555 นอกจากนี้ผลจากความคิดเห็นของเอแบคโพลล์เมื่อวันที่ 9 ธ.ค. 2555 ก็ระบุว่าผู้ตอบรับไม่ได้กับการโกง การผลักดันนโยบายต่อต้านคอร์รัปชันโดยรัฐบาลจึงมีข้อจำกัด เพราะรัฐบาลเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่าทุจริตคอร์รัปชันเสียเอง

ในส่วนของภาคประชาชน ได้มีการจัดตั้งภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชันของชาติขึ้นตั้งแต่ปี 2554 เป็นการรวมตัวขององค์กรภาคประชาชนเพื่อต่อต้านและตรวจสอบการทุจริตและการประพฤติมิชอบ มีพลเอกจรัล กุลละวณิชย์ เป็นประธาน ภาคียังคงดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ในขณะที่เดียวกันภาคธุรกิจเอกชน ก็ได้จัดตั้งภาคีเครือข่ายต่อต้านคอร์รัปชันขึ้นจากการรวมตัวของภาคเอกชน โดยการนำของหอการค้าและสภาหอการค้าไทย ตั้งแต่ปี 2553 ปัจจุบันมีนายประมณฑ์ สุธีวงษ์ เป็นประธาน ภาคียังมีจุดยืนต่อต้านการคอร์รัปชันทุกรูปแบบ ระดมภาคเอกชนที่ไม่เห็นด้วยกับการทุจริต ประกาศหยุดจ่ายเงินได้โต๊ะเพื่อตัดปัญหาการคอร์รัปชันจากฝั่งผู้ให้ จัดตั้งโครงการหมาเฝ้าบ้านให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมตรวจสอบสร้างความโปร่งใสและจับตามนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐ ที่มีความเสี่ยงในการเกิดคอร์รัปชัน ภาคียังหวังให้สังคมรับรู้เรื่องการทุจริตต่าง ๆ และเป็นผู้ตัดสินใจว่าอะไรถูกหรือไม่ถูก อย่างไรก็ตามสังคมไทยปัจจุบันยังไม่พร้อมที่จะแสดงจุดยืนต่อต้านการทุจริตอย่างเปิดเผย แต่ก็มีคนที่กล้าทำมากขึ้น ภาคียังมีแผนขับเคลื่อนต่อต้านคอร์รัปชันโดยการป้องกัน ปกป้องและปราบปราม ขยายผลให้ “ชัดเจนขึ้น” ขยายเครือข่ายให้กว้างขึ้น ตัวอย่างเช่นการจัดซื้อจัดจ้างขอภาครัฐ ภาคียังเรียกร้องให้มีการเปิดเผยข้อมูล แสดงวิธีคิดราคากลาง การออกที่โออาร์ เพื่อให้ตรวจสอบได้ง่ายขึ้น ในแง่โครงสร้างภาคียังคาดหวังให้มีการปรับแก้กฎหมายให้กระบวนการยุติธรรมในปัญหาทุจริต เร่งรัดให้คดีเสร็จสิ้นภายใน 2-3 ปี แทนที่จะเป็นสิบปีเช่นปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ทุจริตมีความเกรงกลัวเพราะโทษมาเร็ว และการขับเคลื่อนจะประสบความสำเร็จก็ต้องมีเจตจำนงทางการเมืองของผู้นำรัฐบาลที่จะปราบปรามคอร์รัปชันอย่างจริงจัง

เพื่อเรียนรู้ตัวอย่างการปราบปรามทุจริตของประเทศอื่น ๆ ในระดับนานาชาติ องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ กำหนดดัชนีการรับรู้หรือภาพลักษณ์การคอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) ของแต่ละประเทศซึ่งคำนวณจากข้อมูลของสถาบันที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติ 13 แห่ง มีทั้งภาคธุรกิจ สื่อ องค์กรวิเคราะห์ความเสี่ยง หน่วยงานหนึ่งใน 13 แห่งที่คนไทยอาจคุ้นชื่อ คือ Economic Intelligence Unit: EIU) ผู้ผลิตนิตยสาร The Economist นอกจากนี้ TI ยังแบ่งประเภทคอร์รัปชันแยกย่อยเป็น 7 ประเภท ได้แก่ การคอร์รัปชันขนาดใหญ่ (Grand Corruption) การคอร์รัปชันขนาดเล็ก (Petty Corruption) การติดสินบน (Bribery) การขโมยเงิน (Embezzlement) การอุปถัมภ์ (Patronage) การเลือกที่รักมักที่ชัง (Nepotism) และผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) พร้อมทั้งให้คำนิยามของแต่ละประเภทด้วย การแบ่งประเภทนี้น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้ในการตรวจสอบและวิเคราะห์ลักษณะของความทุจริตที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่แบ่งเป็นประเภทแบบไทย เช่น “กินตามน้ำ” “กินทวนน้ำ” “กินรวบ” “กินแบ่ง” ซึ่งล้วนเป็นการกินหรือทุจริตทั้งสิ้น แต่แบ่งบอกลักษณะที่แตกต่างไปจากประเภทของ TI

จากสถิติคะแนน CPI ของไทย ปีที่ได้อันดับต่ำสุด (อันดับที่ 59) (คือมีการทุจริตน้อย) คือปีพ.ศ. 2548 เพียงสองปีให้หลัง ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของรัฐบาลจากการเลือกตั้ง อันดับของไทยก็พุ่งขึ้นไปเป็นอันดับที่ 84 ในปี 2550 สำหรับช่วงก่อนหน้านั้น ประเทศไทยเคยได้อันดับที่ 70 ในปี 2546 ในสมัยรัฐบาลของพรรคไทยรักไทย อันดับที่ผันผวนนี้สัมพันธ์กับความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศอย่างชัดเจน

บทเรียนจากประเทศที่มีดัชนีการรับรู้คอร์รัปชันสูง (คือมีการทุจริตน้อย) เช่น นิวซีแลนด์ เดนมาร์ก และฟินแลนด์ ล้วนมีระบบการเข้าถึงข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ มีกลไกการตรวจสอบภาครัฐที่เข้มแข็ง มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางรากฐานต่อสู้กับปัญหาคอร์รัปชันมายาวนาน มีสื่อที่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นสูง ให้ความสำคัญกับประเด็นทางสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะเสรีภาพของข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคม และมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำ อาจสรุปได้ว่าการรณรงค์ต่อต้านและปราบปรามการทุจริตในสังคมไทยต้องมีการปรับปรุงหรือยกระดับให้ใกล้เคียงกับแนวปฏิบัติที่เป็นอยู่ในประเทศประชาธิปไตยเหล่านี้จึงจะเกิดขึ้นได้จริง

รายละเอียดของข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มข้าราชการของเอแบคโพลส์เมื่อ 7 ก.ย. 2555 นั้นระบุว่า ข้าราชการเกือบร้อยละ 60 รับผิดชอบการทุจริตคอร์รัปชันและตนได้ประโยชน์ด้วย ผู้ตอบส่วนใหญ่นึกถึงการได้ผลตอบแทนจากรัฐในเรื่องตำแหน่งหน้าที่การงาน การโยกย้าย ให้อยู่ในตำแหน่งที่สูงขึ้นหรือได้ดูแลพื้นที่ที่มีประโยชน์ทางธุรกิจ เรียกกันว่า “กินตามน้ำ” หรือไม่ก็ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นให้อยู่รอด ส่วนนักเรียนนักศึกษาจะระบุว่าได้พบความไม่ซื่อสัตย์ ความทุจริตในทุกแห่งรวมทั้งในครอบครัว พ่อแม่ไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน ไปร้านค้าก็เจอแม่ค้าโกง นั่งรถไปกับพ่อแม่เจอเจ้าหน้าที่ รีดไถ เข้าห้องเรียนเจอเพื่อนลอกการบ้าน ลอกข้อสอบ ปัญหาการทุจริตหยั่งรากลึกเข้าไปทุกที่ของสังคมไทย

เมื่อวันที่ 9 เดือนธันวาคม 2555 สวन्दูสิตโพลส์ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อกรณีที่ต้องลดความโปร่งใสระหว่างประเทศจัดอันดับปัญหาคอร์รัปชันใน 176 ประเทศทั่วโลก ไทยได้อันดับที่ 88 มีคะแนนความโปร่งใสเพียงร้อยละ 37 ซึ่งแสดงว่ามีการคอร์รัปชันมาก น่าสนใจว่าผู้ตอบส่วนใหญ่ (ร้อยละ 33.25) ยังคิดถึงเรื่องการเสื่อมเสียภาพลักษณ์ของประเทศ เป็นเรื่องน่าอาย (เหมือนกับที่ตอบในหัวข้อความขัดแย้งทางการเมืองในการสำรวจของ “คนไทย” มอนิเตอร์) แต่ก็มีอีก ร้อยละ 28 ที่คิดว่าเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนต้องแก้ไข และอีกร้อยละ 15.7 เห็นว่าบทลงโทษต่าง ๆ ยังไม่เด็ดขาดพอ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็เลยต่อการปฏิบัติหน้าที่ คำตอบเหล่านี้แตกต่างจากคำตอบของเอแบคโพลส์เมื่อเดือนกันยายน เพราะยืนยันว่าผู้ตอบรับไม่ได้กับการทุจริต เมื่อถามว่าวิธีแก้ปัญหาคอร์รัปชันที่ดีที่สุดและเป็นรูปธรรมมากที่สุดคืออะไร คำตอบมีทั้งการปลูกฝังอบรมสั่งสอนเด็กๆ ไม่ให้ทุจริตและไม่ยอมรับการทุจริต (ร้อยละ 43) การมีบทลงโทษทางกฎหมายที่เด็ดขาดและเจ้าหน้าที่รัฐเข้มงวดกวาดล้างจริงจัง (ร้อยละ 29.2) การช่วยกันเป็นหูเป็นตา ถ้าพบการทุจริตไม่ควรนิ่งเฉยละเลย ต้องรีบแจ้ง (ร้อยละ 15.6) และวิธีสุดท้ายคือให้ทุกภาคส่วนในสังคมช่วยกันรณรงค์ให้คนไทยหยุดทุจริตคอร์รัปชันและสร้างแบบอย่างที่ดี

ในช่วงเดือนเดียวกัน เอแบคโพลส์ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนอีกครั้ง ในประเด็นการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว ผู้ตอบร้อยละ 65.9 ระบุว่าเป็นเรื่องจบยาก และร้อยละ 59.2 ระบุว่า รัฐบาลจะอยู่ยากถ้าปล่อยให้ปัญหาคอร์รัปชัน สรุปลงได้ว่า ผู้ตอบเกินครึ่งรับไม่ได้กับการทุจริตในโครงการรับจำนำข้าว และเห็นว่าปัญหานี้เป็นความรับผิดชอบที่รัฐบาลจะต้องแก้ไข

โดยสรุปแล้ว ปัญหาคอรัปชันจึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำลายและกัดกร่อนสังคมไทยไปพร้อม ๆ กัน การดำเนินการของภาครัฐยังไม่เพียงพอ ล่าช้า ทำให้ความจริง ความพยายามของภาคธุรกิจเอกชนมีศักยภาพที่จะมีพลังมากขึ้นหากได้มีเครือข่ายชัดเจนกับสื่อเสรีและประชาสังคมกลุ่มอื่น ๆ ความพยายามของภาคประชาชนยังต้องการการเสริมพลัง โดยเฉพาะการสร้างความตระหนักรู้ว่าการทุจริตคอรัปชันเป็นเรื่องใกล้ตัวทุกคนและประชาชนต้องเป็นส่วนหนึ่งของพลังขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหานี้ด้วยตนเองในขณะนี้ ไม่ใช่ปิดกั้นหน้าทีไปให้สื่อหรือเยาวชน แนวปฏิบัติของประเทศประชาธิปไตยเช่นนิวซีแลนด์ เดนมาร์ก และฟินแลนด์ เป็นตัวอย่างที่ดีที่สังคมไทยควรพิจารณาเพื่อนำมาใช้บ้าง เช่นระบบการเข้าถึงข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากสื่อใหม่หรือสื่อออนไลน์ อย่างไรก็ตามตัวอย่างของประเทศที่มีการทุจริตคอรัปชันต่ำมักเป็นประเทศเล็กที่มีประชากรน้อย และมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำ บริบทดังกล่าวต่างจากของสังคมไทยที่มีประชากรมากและมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูง (คนรวยมีรายได้สูงกว่าคนจน 120 เท่า) การแก้ปัญหาคอรัปชันจึงจำเป็นต้องแก้ที่สาเหตุต้นตอด้วยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจด้วย แต่วิธีตั้งสมมติฐานเพื่อเข้าถึงสาเหตุก็มีความสำคัญ ไม่ใช่เพราะมีคนจนมากจึงมีการทุจริตมาก แต่เป็นว่าทำอย่างไรคนรวยมากจะไม่ต้องทุจริตเพื่อรักษาความร่ำรวยให้ยั่งยืน มาตรการลดช่องว่างทางรายได้ด้านภาษีอาจเป็นวิธีการหนึ่งที่ตอบสนองสมมติฐานข้างต้น นั่นคือ คุณ (คนรวย) จะไม่สามารถรวยไปกว่านี้หรือรักษาความร่ำรวยมากเอาไว้ได้ในสังคมไทย เพราะสังคมไม่อนุญาตให้คุณรวยอยู่ฝ่ายเดียว

6. ครอบครัวยุคใหม่

แม้ครอบครัวยุคใหม่จะเป็นสถาบันที่คนไทยผูกพันและมีความพึงพอใจมากที่สุดโดยเฉพาะในแง่ของความใกล้ชิดและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว แต่ระดับความพึงพอใจในความสัมพันธ์ของปี 2555 ก็ลดลงจากปี 2554 (จากค่าเฉลี่ย 5.83 ลดลงเหลือ 5.79) คำถามจึงอยู่ที่ว่าทำไมความพึงพอใจจึงลดลง? และความพึงพอใจนี้ขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงอะไร?

ลองตอบคำถามที่สองก่อนด้วยการอ้างอิงข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ดังได้กล่าวแล้วว่าปัจจัยหลัก ๆ ที่มีความสัมพันธ์สูงมักเป็นปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (รายได้ เงินเก็บ ที่อยู่อาศัย ข้าวของเครื่องใช้หนี้สิน) ความพึงพอใจของผู้ตอบที่เกี่ยวกับครอบครัวจึงอยู่ภายใต้กรอบของปัจจัยเหล่านี้ นั่นคือ ผู้ตอบมีความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัวที่มีรายได้ดี มีเงินออม มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม มีข้าวของเครื่องใช้ที่เพียงพอ ความสัมพันธ์และความใกล้ชิดในครอบครัวที่เป็นความพึงพอใจก็อยู่ในกรอบปัจจัยเหล่านี้ นอกจากเรื่องเศรษฐกิจมีปัจจัยสุขภาพจิตก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้คนไทยพึงพอใจชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัว โดยรวมแล้วปัจจัยที่สัมพันธ์สูงก็คือ ปัจจัยที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์นั่นเอง และคนไทยยังให้ความสำคัญต่อมิติด้านจิตใจเพิ่มขึ้นอีกด้วยจากปัจจัยสุขภาพจิต ข้อที่ควรสังเกตในประเด็นนี้อาจอยู่ที่ว่า คนไทยเป็นมนุษย์เศรษฐกิจมิติเดียวเท่านั้นหรือ? ค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความใกล้ชิดและการใช้เวลาอยู่ร่วมกันในครอบครัว (พ่อ แม่ ลูก) ที่ผู้ตอบอ้างว่าทำให้ตนมีความสุข กลับอยู่เพียงระดับปานกลางถึงระดับต่ำ (0.18-0.22) และทุกปัจจัยลดลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับปี 2554 การได้อยู่ร่วมกันจึงมีความสำคัญน้อยกว่าการได้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่พอใจ

ต่อคำถามที่ว่าทำไมความพึงพอใจจึงลดลง? ในหมู่ผู้ตอบที่มีความพึงพอใจกับชีวิตน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ เราจะพบกลุ่มผู้มีรายได้ของครอบครัวระดับ E (รายได้น้อย) ประกอบด้วยคนใน กทม. ร้อยละ 3 และต่างจังหวัด ร้อยละ 8 รวมแล้วประมาณ 7,560 คน คนกลุ่มนี้อาจเป็นผู้ที่ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัวของตนได้นั่นคือรายได้น้อยไม่

พอใช้ ไม่มีเงินออม ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมและไม่มีข้าวของเครื่องใช้อย่างเพียงพอ จึงทำให้ความพึงพอใจต่อชีวิตในครอบครัวลดลง แม้กลุ่มคนจนจะมีสัดส่วนเพียง ร้อยละ 11 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แต่เป็นกลุ่มที่ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษทั้งในแง่ระเบียบวิธีวิจัยและในแง่นโยบาย เพราะคนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มชายขอบ (margin) ที่สามารถสะท้อนสภาพปัญหาได้ชัดกว่ากลุ่มอื่น ข้อมูลจากการสำรวจพบว่า หากคนไทยที่เป็นผู้มีรายได้น้อยมีระดับรายได้ที่สูงขึ้น เขาจะมีความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่สูงขึ้น ในทางกลับกันถ้าเขาไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองและไม่มีบ้านในสภาพแวดล้อมที่ดี ความพึงพอใจของเขาก็จะลดลง นอกจากนี้ยังมีการระบุถึงปัจจัยใหม่อีก 2 ข้อ คือ การไม่มีเวลา/ความสามารถเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดี และเลี้ยงดูผู้สูงอายุในครอบครัว ที่เป็นปัจจัยด้านลบระดับครอบครัว ปัจจัยเหล่านี้รวมแล้วจึงทำให้ความพึงพอใจลดลงโดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อย

ในรอบปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและเกษตรกรหลายอย่าง เช่น การกำหนดค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาท การรับจํานำข้าวและประกันราคาพืชผลอื่น ๆ การขยายโอกาสในการเข้าถึงระบบประกันสังคมของรัฐ นโยบายเหล่านี้ น่าจะช่วยทำให้ผู้ที่อยู่ชายขอบได้แก่ผู้มีรายได้น้อยและประชาชนกลุ่มอื่น ๆ ได้รับผลทางบวก มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความพึงพอใจกับชีวิตมากขึ้น แต่ผลการสำรวจกลับออกมาตรงกันข้าม คนไทยมีความพึงพอใจกับชีวิตในครอบครัวน้อยลง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความพึงพอใจ โดยเฉพาะปัจจัยด้านเศรษฐกิจไม่ได้เติบโตไปในทิศทางที่จะทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นในครอบครัว รายได้ยังคงไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม หนี้สินพอกพูน แถมยังมีภารกิจที่ทำได้ เช่น การเลี้ยงลูกให้เป็นคนดี การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว คนไทยจึงตกอยู่ในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ ที่การะรับผิดชอบทั้งหลายตกอยู่บนบ่าของประชาชน โดยรัฐอ้างว่าได้ช่วยเหลือแล้ว สภาพการณ์เช่นนี้ไม่ต่างจากสมัยที่นายกรัฐมนตรีมากาเรต แบทเซอร์ ของอังกฤษใช้นโยบายเศรษฐกิจเสรีนิยมใหม่ ประชาชนที่อยู่ภายใต้ันโยบายเช่นนี้จะรู้สึกว่าการประเทศชาติดูมั่งคั่งขึ้น แต่ผู้คนกลับจนลง เพราะรัฐมุ่งถ่ายภาระรับผิดชอบต่าง ๆ มาให้ครอบครัวดูแลตัวเอง ยิ่งไปกว่านั้นผู้ตอบยังเห็นว่าผลงานของรัฐบาลเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของตนน้อยมาก แสดงว่าประชาชนยังไม่มีความตระหนักเกี่ยวกับนโยบายและปฏิบัติการของรัฐที่จะส่งผลต่อชีวิตของตน หรือประชาชนไม่คาดหวังว่ารัฐบาลจะทำอะไรเพื่อช่วยตนได้ ผลการสำรวจครั้งนี้ได้สะท้อนเสียงที่แท้จริงของประชาชนออกมาให้เห็นได้รับทราบเกี่ยวกับความคิดของคนไทยต่อรัฐบาลอย่างตรงไปตรงมาทีเดียว

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาประเทศไทย

1. นโยบายทางสังคมของรัฐที่จะช่วยจรรโลงให้สถาบันครอบครัวโดยเฉพาะกลุ่มคนไทยผู้มีรายได้น้อยและคนไทยโดยทั่วไป มีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตสูงขึ้นควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น (targeting) แทนการเหวี่ยงแห (blanketing) ให้ทุก ๆ กลุ่มเหมือนกัน มาตรการช่วยคนจนที่ได้ดำเนินการแบบเหวี่ยงแหมักมีปัญหา เช่น ครอบครัวคนจนในเมืองไม่ได้ประโยชน์จากนโยบายให้ใช้น้ำฟรี เพราะส่วนใหญ่เช่าบ้านและต้องจ่ายค่าน้ำค่าไฟอัตราสูงให้ผู้ให้เช่าโดยตรง ค่าแรงขั้นต่ำสำหรับแรงงานควรมีหลายอัตราให้สอดคล้องกับทักษะการทำงานที่แตกต่างและความต้องการในตลาดแรงงานที่หลากหลาย ประชาชนในภาคใต้ที่ไม่ได้รับประโยชน์จากนโยบายการพัฒนาอย่างเพียงพอ เช่น ไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง การเข้าถึงบริการศึกษาจำกัดเพราะความรุนแรงทางการเมือง

2. สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อย มีความต้องการความช่วยเหลือเรื่องที่อยู่อาศัยมากกว่าเรื่องยานพาหนะของครอบครัว และอาจไม่สามารถเคลื่อนย้ายไปอยู่ในบริเวณที่รัฐจัดสวัสดิการ (บ้านเอื้ออาทร) ได้โดยง่าย เพราะข้อจำกัดด้านอาชีพและการคมนาคม ในปัจจุบันชุมชนชนเมืองที่จัดโดยการเคหะแห่งชาติบางแห่งยังไม่มีรถประจำทางเข้าถึง มาตรการเรื่องที่อยู่อาศัยจึงต้องมีทางเลือกอื่นนอกจากบ้านเอื้ออาทรหรือชุมชนการเคหะ เช่นการรับงานไปทำที่บ้านโดยได้รับการคุ้มครองสิทธิแรงงาน
3. เพื่อให้การเลี้ยงดูบุตรและผู้สูงอายุเป็นไปด้วยดี ควรมีมาตรการด้านการยกเว้นหรือลดภาษีตลอดจนการให้เงินช่วยเหลือเพิ่มนอกจากเบี้ยผู้สูงอายุ มีมาตรการด้านสวัสดิการที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น การขอยุติงานเพื่อเลี้ยงดูบุตรและผู้สูงอายุโดยได้รับค่าจ้าง การพัฒนานโยบายเรื่องมารดาวัยรุ่นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และกฎหมาย เพราะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นเรื้อนแสน และส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อย
4. รัฐจัดหาตลาดทั้งใน/ต่างประเทศให้เกษตรกรที่เลือกใช้วิธีวนเกษตรหรือเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นระบบ เพื่อรักษาเกษตรกรส่วนหนึ่งไว้ไม่ให้เข้าสู่ระบบเกษตรพันธะสัญญาและส่งเสริมให้ครอบครัวเกษตรกรสามารถมีสมาชิกในครอบครัวอยู่พร้อมหน้ากันโดยไม่ต้องย้ายถิ่นเพื่อการทำงาน
5. รัฐและภาคประชาสังคมร่วมกันส่งเสริมให้มีสื่อเสรีและเวทีสาธารณะให้กว้างขวางแทนการเลือกบริโภคสื่อเฉพาะที่ถูกใจผู้รับสื่อ เพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเนื้อหาทางความคิดอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงแลกเปลี่ยนเชิงรูปแบบเพื่อลดความขัดแย้งทางการเมืองป้องกันไม่ให้เกิดการแทรกแซงหรือผูกขาดสื่อ
6. รัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรภาคประชาชนร่วมกันพัฒนาแผนงานปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน กำหนดกรอบเวลาและมาตรการที่ชัดเจนโดยศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศที่มีการทุจริตน้อย เน้นการสร้างระบบการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มบทบาทของสื่อเสรีในการให้ข้อมูลและติดตามการทำงานของรัฐบาล ระดมกำลังจากภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนเป็นภาคีระดับชาติ รักษากลไกการตรวจสอบขององค์กรอิสระไว้ให้มั่นคง (ไม่มีการแก้ไขในรัฐธรรมนูญ) และส่งเสริมโครงการหมาเฝ้าบ้านและสายด่วนที่บริหารจัดการโดยประชาสังคม
7. รัฐและองค์กรการปกครองท้องถิ่นควรเพิ่มสวัสดิการให้ประชาชนที่ไม่เน้นแต่ปัจจัยเชิงวัตถุของปัจเจกบุคคลเป็นหลัก แต่เน้นปัจจัยด้านการเสริมสร้างสังคม ชุมชนและครอบครัวที่เข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันต่ออบายมุขต่าง ๆ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมเพื่อความมีอัตลักษณ์ร่วมกันและความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มสังคม และปัจจัยด้านศาสนาจิตวิญญาณเพื่อให้เกิดพลังยึดเหนี่ยว ทั้งนี้อาจพิจารณาใช้พลังจากบุคลากรทางศาสนาเป็นพลังเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

4.3 มุมมองด้านการศึกษาและการพัฒนาเยาวชน

รศ. ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ

จบการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์

ปัจจุบันเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

และประธานกรรมการบริหารมูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี. ซี. เอฟฯ
ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ในอดีตเคยเป็นคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ความเข้มแข็งของครอบครัว

เป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความสุขหรือ
ความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่โดยรวม
และความเข้มแข็งนี้เป็นฐานของการพัฒนา
เยาวชนที่สำคัญยิ่ง

การสังเคราะห์และตีความประเด็นสำคัญ
ด้านการศึกษาและพัฒนาเยาวชน

1. ความเข้าใจของคนไทยยังขัดแย้งกับความเป็นจริงในด้านการศึกษา

จากผลการสำรวจพบว่าคนไทยโดยเฉพะพ่อแม่ยังพอใจในโอกาสการศึกษาของลูก/หลาน (ค่าเฉลี่ยที่ 5.31 จากคะแนนเต็ม 7) และยังพอใจคุณภาพการสอนของครู/อาจารย์ในปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ยที่ 5.30) คุณภาพของหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ยที่ 5.34) ตลอดจนคุณภาพของโรงเรียนและอุปกรณ์การศึกษาในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ยที่ 5.39)

ส่วนเยาวชนอายุ 15-17 ปี ก็มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการศึกษาที่ค่าเฉลี่ยที่ 5.52 ในขณะที่ช่วงอายุอื่น ๆ มีความพึงพอใจในระดับต่ำกว่าที่ค่าเฉลี่ย 5.20-5.30 และเมื่อพิจารณาเขตพื้นที่ของผู้ตอบความพึงพอใจก็ใกล้เคียงกันระหว่างในเขตเทศบาล (ค่าเฉลี่ยที่ 5.25) และนอกเขตเทศบาล (ค่าเฉลี่ยที่ 5.33) และความพึงพอใจในระดับ 5 ขึ้นไปนี้ก็เป็นจริงในทุกชั้นรายได้และอาชีพเช่นเดียวกัน

ความรู้สึกดังกล่าวถือได้ว่าตรงข้ามกับความเป็นจริงของคุณภาพการศึกษาไทยในปัจจุบัน ตัวเลขจากการสำรวจเช่นนี้ก็นัยยะว่าคนไทยมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องกับสภาพความเป็นจริง ความเชื่อที่ปรากฏนี้อาจเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์

ของภาครัฐ (การแจก Tablet หนังสือเรียนและอุปกรณ์การเรียน) หรือจากความไม่รู้ไม่ใส่ใจของพ่อแม่ผู้ปกครอง ตลอดจนตัวนักเรียนเอง ความไม่รู้ที่ตนเองไม่รู้ (ignorance) เช่นนี้เป็นเรื่องน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะจักไม่มีแรงกดดันในทุกๆ ระดับเพื่อให้คุณภาพของการศึกษาดีขึ้น

2. การเข้าใจเรื่องการศึกษาของคนไทยอาจแตกต่างจากนักวิชาการ

คนไทยโดยทั่วไปอาจเห็นว่าการศึกษามีความหมายถึงการอ่านออกเขียนได้ การเข้าถึงและการเรียนในโรงเรียนการมีชุดนักเรียน และอุปกรณ์การศึกษา ซึ่งต่างไปจากความเข้าใจของนักวิชาการจนทำให้เห็นว่าการพอใจกับคุณภาพของการศึกษาในปัจจุบันของคนไทยขัดแย้งกับความเป็นจริงที่เห็นกันในสังคม

เมื่อถามถึงโอกาสในการศึกษาของลูกหลาน คนไทยมิได้มองไปถึงการเรียนในชั้นมัธยมปลายหรืออุดมศึกษาหากมองเพียงโอกาสในการเข้าเรียนชั้นพื้นฐานในโรงเรียน ซึ่งส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงได้คืออยู่แล้ว ดังนั้นจึงตอบว่าพอใจที่ค่าเฉลี่ย 5.31 เมื่อลูกอ่านออกเขียนได้ก็หมายความว่าครุมีคุณภาพ (ความพึงพอใจที่ค่าเฉลี่ย 5.30) โรงเรียนก็มีอุปกรณ์การศึกษา (ความพึงพอใจที่ค่าเฉลี่ย 5.39) ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน (หากสามารถเข้าใจได้และตรงกันว่าเป็นอะไร) ก็ย่อมอยู่ในระดับน่าพอใจ (ความพึงพอใจที่ค่าเฉลี่ย 5.34) เช่นกัน

ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันในเรื่องความหมายของการศึกษา ทำให้คนไทยตอบว่าพอใจในเรื่องการศึกษาโดยทั่วไปในระดับ 5-6 อีกทั้งคุณภาพการศึกษาก็มิได้ปรากฏเป็นปัจจัยที่ทำให้มีความพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ในด้านลบแต่อย่างใด

3. คนไทยเรียนรู้และพัฒนาตนเองน้อยลงเช่นเดียวกับทักษะไอที

คนไทยมีความรู้สึกที่ตนเองมีโอกาสดูได้เรียนรู้พัฒนาตนเองน้อยลงเมื่อเทียบกับปี 2554 (ค่าเฉลี่ยที่ 4.76 ในปี 2554 ลดลงเป็น 4.54 ในปี 2555) และรู้สึกอย่างเดียวกันในเรื่องความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีไอที (ค่าเฉลี่ยที่ 4.65 ในปี 2554 ลดลงเป็น 4.39 ในปี 2555)

ในโลกที่องค์ความรู้แตกตัวควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีไอทีอย่างรวดเร็วย่อมทำให้คนไทยรู้สึกที่โอกาสเรียนรู้พัฒนาตนเองและมีความรู้ความสามารถในการใช้ไอทีลดน้อยลงไปเป็นธรรมดา โดยประเมินอยู่ในช่วงระดับ 4-5 ซึ่งถือว่าต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับความพอใจในเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น ในเรื่องคุณภาพการศึกษาของครู/อาจารย์ โอกาสในการศึกษาของลูกหลาน คุณภาพของหลักสูตรการเรียนการสอนและคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งล้วนอยู่ในระดับความพอใจที่ค่าเฉลี่ย 5.20 ขึ้นไปทั้งสิ้น แต่ยังไม่ถึงระดับ 6

ความรู้สึกเช่นนี้อาจโยงเข้ากับปัจจัยด้านลบในเรื่องความพึงพอใจกับชีวิตเป็นอยู่ในเรื่อง “รายได้ไม่เพียงพอค่าใช้จ่าย” “ค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น” “ไม่มีรายได้/รายได้ไม่มี /รายได้ลดลง/เศรษฐกิจไม่ดี” กล่าวคือสถานการณ์ด้านรายได้และรายจ่ายไม่สอดคล้องกันทำให้ขาดมรรค (means) หรือเงินที่จะพัฒนาตนเองหรือไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับการพัฒนาตนเอง เนื่องจากต้องใช้เวลาไปกับการทำงานหาเลี้ยงชีพ

เหตุผลของการเห็นได้ “ชัดเจน” ในเรื่องเทคโนโลยีแต่เห็นได้ไม่ “ชัดเจน” ในเรื่องการศึกษาอาจเป็นได้ว่าเทคโนโลยีที่นั่นเป็นสิ่งที่สามารถวัดผลได้เห็นชัดเจน และเป็น “รูปธรรม” กว่าการศึกษาซึ่งเป็นเรื่องของระยะเวลาและไม่เห็นเป็น “รูปธรรม” เท่ากับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็น

4. คนไทยหวาดกลัวยาเสพติดมาก

จากผลการสำรวจพบว่า 5 อันดับแรกของสิ่งที่คนไทยต้องการปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชนมากที่สุด ในทั้งสองปี คือ ปี 2554 และ 2555 ยังคงเหมือนเดิมและอยู่ในอันดับใกล้เคียงอีกด้วย (แตกต่างกันเฉพาะอันดับ 1) โดยเรียงลำดับดังนี้ 1) การห่างไกลจากยาเสพติด 2) การรักการเรียน 3) คุณธรรม/ศีลธรรม/จริยธรรม 4) การประหยัด/อดออม/รู้จักค่าของเงิน และ 5) ความซื่อสัตย์สุจริต

4 ใน 5 อันดับข้างต้นเป็นเรื่องสากลไม่น่าต่างจากสังคมอื่น ยกเว้นเรื่องการห่างไกลยาเสพติด ประเด็นที่น่าสังเกตว่า อันดับ 1 ของปี 2555 คือ การปลูกฝังให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติดนั้น คนไทยให้น้ำหนักมากเมื่อเทียบกับอันดับ 2 คือ การรักการเรียน

ปลูกฝังพฤติกรรม
รักเรียนยาเสพติดไว้ใน
ตัวเด็กและเยาวชน

ความเห็นข้างต้นของคนไทยเกี่ยวกับยาเสพติดสะท้อนให้เห็นความรุนแรงของปัญหายาเสพติดและความหวาดกลัวยาเสพติดในประเทศไทยในปัจจุบัน จนต้องการปลูกฝังพฤติกรรมรักเรียนยาเสพติดไว้ในตัวเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก

5. คนไทยมีสิ่งแวดล้อมครอบครัวที่ดีในการพัฒนาเยาวชน

คนไทยรู้สึกว่าการที่มีความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมสูง (ที่ค่าเฉลี่ย 5.79) นั้น ปัจจัยที่มีส่วนร่วม คือ ครอบครัว โดยคนไทยพึงพอใจเรื่องความสัมพันธ์กับลูกที่ดี (พึงพอใจระดับ 5, 6 และ 7 ถึงร้อยละ 94 และมีค่าเฉลี่ยที่ 5.87) มีความสามารถเลี้ยงดูลูกให้เป็นคนดีของสังคม (พึงพอใจระดับ 5, 6 และ 7 ที่ร้อยละ 94 และมีค่าเฉลี่ยที่ 5.83) การใช้เวลาร่วมกันในครอบครัว (พึงพอใจระดับ 5, 6 และ 7 ที่ร้อยละ 93 และมีค่าเฉลี่ยที่ 5.79) ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ (พึงพอใจระดับ 5, 6 และ 7 ที่ร้อยละ 92 และมีค่าเฉลี่ยที่ 5.79) ความสัมพันธ์กับสามี/ภรรยา (พึงพอใจระดับ 5, 6 และ 7 ที่ร้อยละ 93 และมีค่าเฉลี่ยที่ 5.84) และการมีเวลา/ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว (พึงพอใจระดับ 5, 6 และ 7 ที่ร้อยละ 90 และมีค่าเฉลี่ยที่ 5.67)

เป็นที่ชัดเจนว่าคนไทยรู้สึกถึงความเข้มแข็งของครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างความสุขหรือความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมและความเข้มแข็งนี้เป็นฐานของการพัฒนาเยาวชนที่สำคัญยิ่ง นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมอีกประการสำหรับการพัฒนาเยาวชนก็คือ ความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวันอย่างปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คนไทยเห็นว่าสิ่งนี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความพึงพอใจในชีวิต โดยความพึงพอใจในการใช้ชีวิตประจำวันอย่างปลอดภัยของคนไทยที่ระดับ 5, 6 และ 7 อยู่ที่ร้อยละ 86 และมีค่าเฉลี่ยที่ 5.42

กล่าวโดยสรุป คนไทยเห็นว่าสังคมไทยมีสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมที่ดีซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาเยาวชนเป็นไปดังประสงค์ได้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

ทิศทางในการพัฒนาประเทศไทย

1. การละเลยไม่เข้าใจเรื่องคุณภาพการศึกษาของคนไทย

คนไทยยังมีความเข้าใจเรื่องคุณภาพการศึกษาที่ยังคลาดเคลื่อนอยู่มาก มักเข้าใจว่าอาคารโรงเรียน (และป้ายโรงเรียน) เทคโนโลยีใหม่ที่ใช้ในการศึกษา การได้รับเครื่องแบบและอุปกรณ์การศึกษาฟรี ฯลฯ คือสิ่งสะท้อนคุณภาพการศึกษา การละเลยไม่ใส่ใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องคุณภาพการศึกษาของคนไทย ทำให้ขาดพลังผลักดันอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติที่ไม่ยึดโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยดำเนินไปอย่างมุ่มมั่นและมีเป้าหมายเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษาของไทย

2. การไม่คำนึงถึงคุณภาพของการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ซึ่งการกินดีอยู่ดีของประชาชนอาจมิได้ขึ้นอยู่กับขยายตัวของเศรษฐกิจเสมอไป

การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในรูปแบบ inclusive หมายถึงการขยายตัวเพิ่มขึ้นของรายได้โดยรวมของประเทศที่มาจากหลายภาคส่วนของเศรษฐกิจ และมีนัยยะว่าเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ บ่อยครั้งที่สังคมคำนึงถึงแต่ตัวเลขการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) โดยมีได้ตระหนักว่าตัวเลขนั้นขาดคุณภาพ กล่าวคือถึงแม้ประเทศมีรายได้โดยรวมจากการผลิตเพิ่มขึ้น แต่ก็อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ต่อสังคม หรือต่อวัฒนธรรม จนเมื่อคำนวณโดยรวมแล้วประเทศอาจได้ผลสุทธิติดลบก็เป็นได้

การขยายตัวของเศรษฐกิจหรืออีกนัยหนึ่งการขยายตัวของ GDP ตามคำจำกัดความของ GDP นั้น GDP มิได้รวมรายได้ อันเกิดจากผลผลิตที่มีได้มีการซื้อขายในตลาด มูลค่าผลผลิตการเกษตรที่ครอบครัวผลิตและบริโภคเองมิได้ถูกรวมไว้ใน GDP ดังนั้นถึงแม้ GDP ขยายตัวต่ำ แต่ถ้าหากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ผิดกฎหมายและกิจกรรมที่ผลผลิตไม่ผ่านตลาดเหล่านี้ขยายตัวสูง ก็มีความเป็นไปได้ว่าในความเป็นจริงสังคมโดยรวมอาจมีรายได้รวมกันสูงภายใต้ความสูญเสียทางสังคม

3. ผลิตภาพ (Productivity) คือหัวใจของ “เศรษฐกิจดีขึ้น/ประชากรมีรายได้มากขึ้น”

คนไทยคาดหวังเรื่องเศรษฐกิจดีขึ้นและมีรายได้ดีขึ้นอย่างท่วมท้นและในขณะเดียวกันก็มองโลกในแง่ดีโดยมีความเชื่อมั่นว่า สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยดูจะไม่คำนึงถึงว่ามันเกิดขึ้นได้เพราะความสามารถในการผลิตของตนเอง (productivity) เพิ่มขึ้นเป็นสำคัญ เมื่อถูกถามว่ากิจกรรมที่ได้กระทำไปเพื่อพัฒนาสังคมและประเทศในช่วงปีที่ผ่านมาสนับสนุนการพัฒนาในด้านใด คำตอบทั้งหมดครอบคลุมหลายด้านอย่างกว้างขวางแต่ไม่มีที่เกี่ยวพันกับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจแต่อย่างใด ไกลเคียงที่สุดที่เกี่ยวพันกับการพัฒนาตนเอง (เพิ่มพูนผลิตภาพ) ก็คือการศึกษา

คนไทยดูจะเข้าใจว่าการที่เศรษฐกิจดีขึ้นจนตนเองมีรายได้ดีขึ้นนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากภายนอกตนเองโดยรัฐบาลเป็นผู้บันดาลให้เกิดขึ้นหรือเป็นผู้แก้ไข และ/หรือสิ่งแวดล้อมภายนอกประเทศ เป็นตัวบันดาลให้เกิดโอกาสขึ้น และตราบดีที่ประชาชนไทยไม่ตระหนักว่าสังคมมั่งคั่งได้ด้วยความสามารถในการผลิตของแต่ละคนในสังคมและความสามารถในการผลิตของปัจจัยต่าง ๆ แล้ว พฤติกรรมของคนไทยก็จะไม่โน้มเอียงสู่การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง

ทัศนคติในการทำงานโดยมุ่งพัฒนาตนเองมากกว่าเน้นการได้รับผลตอบแทน เป็นปัจจัยสำคัญที่ปูพื้นไปสู่การมีผลิตภาพเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของสังคมไทย หรือการมี “เศรษฐกิจดีขึ้น/รายได้สูงขึ้น” อย่างไม่หยุดยั้งสมดังที่คนไทยคาดหวัง

4. การเข้าใจสภาวะการทุจริตคอร์รัปชันที่แท้จริง

คนไทยเห็นว่าความพยายามในการแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันของภาครัฐอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 4.40 ซึ่งถือได้ว่าต่ำเมื่อเทียบกับการให้คะแนนในเรื่องอื่น ๆ ตลอดจนความซื่อสัตย์/โปร่งใส และเป็นธรรมในการปฏิบัติงานของรัฐบาลก็อยู่ในเกณฑ์ต่ำเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2554 คนไทยเห็นว่าสองเรื่องข้างต้นนั้นมีระดับที่สูงขึ้น กล่าวคือความพยายามในการแก้ไขปัญหาทุจริต (เพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.02 เป็น 4.35) ความซื่อสัตย์ (เพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.12 เป็น 4.39)

ในกรณีนี้คล้ายคลึงกับกรณีของการศึกษา กล่าวคือหลักฐานและข้อเท็จจริงขัดแย้งกับความรู้สึกของคนไทยที่สำรวจ คงจะไม่ผิดถ้าจะกล่าวว่าทั้งสองเรื่องนี้ร้ายที่สุดก็ไม่มีสิ่งใดเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ดีคนไทยจากผลสำรวจกลับเห็นว่าดีขึ้นทั้งสองประเด็นอิทธิพลของสื่อ โดยเฉพาะโทรทัศน์ผ่านความสามารถในการสื่อสารของภาครัฐ ทำให้คนไทยเห็นไปทิศทางตรงข้ามกับความเป็นจริง ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังต่อการเข้าใจสภาวะการทุจริตคอร์รัปชันที่แท้จริงของไทย และการสร้างนโยบายที่เหมาะสมมาแก้ไขปัญหา

4.4 มุมมองด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

นพ. สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์

เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
กรรมการสภาวิจัยและกรรมการสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์
และกรรมการที่ปรึกษาการวิจัยองค์การอนามัยโลก

คนไทยอยากเห็น
การพัฒนาด้านสาธารณสุข
และโครงสร้างเครือข่าย
ด้านสุขภาพในท้องถิ่น
ให้มากขึ้นในอนาคต

การสังเคราะห์และตีความประเด็นสำคัญ ด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

รายงาน “คนไทย” มอนิเตอร์ ที่ทำติดต่อกันมา 2 ครั้งใน 2 ช่วงเวลา ยืนยันข้อเท็จจริงว่าสุขภาพเป็นมิติสำคัญของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างน้อยก็ในมุมมองของการรับรู้ของประชาชนที่ให้ความสำคัญพึงพอใจสูงกว่าเหตุผลด้านอื่น ๆ แม้ผลการวิเคราะห์ทางสถิติอาจทำให้เห็นน้ำหนักของมิติด้านรายได้และเศรษฐกิจมากกว่า ซึ่งเป็นธรรมชาติของการสำรวจโดยใช้ความเห็นของประชาชน แทนการวิเคราะห์จากข้อมูลที่มีการวัดเชิงปริมาณโดยเครื่องมือที่มีมาตรฐาน เช่น การตรวจร่างกายเพื่อดูภาวะสุขภาพหรือการประเมินรายได้อย่างละเอียด

แม้ข้อมูลภาวะสุขภาพ ในการสำรวจ “คนไทย” มอนิเตอร์ จะไม่ได้มาจากการตรวจร่างกายหรือการตรวจทางห้องปฏิบัติการ (เจาะเลือด เอ็กซเรย์ หรือเข้าเครื่องตรวจสารพัดประเภท) เหมือนการตรวจภาวะสุขภาพ โดยการตรวจร่างกายที่มีการทำต่อเนื่องมากกว่า 15 ปี (สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย) เพื่อประเมินว่า คนไทย มี “ภาวะสุขภาพ” ดีมากน้อยเพียงไร แต่ก็ทำให้เห็นประเด็นสำคัญทั้งในแง่การรับรู้เกี่ยวกับ ความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ กับ เรื่องสุขภาพ และเนื่องจากมีการเก็บข้อมูลโดยละเอียด เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน เช่น อาชีพ ที่อยู่ อายุ ฯลฯ รวมทั้งถามมุมมองและประสบการณ์จริงที่สะท้อน ภาพในระดับชุมชน และระดับสังคมใหญ่ ในการสำรวจทั้ง 2 รอบ ทำให้สามารถเชื่อมโยงสู่ประเด็นเชิงระบบได้อย่างน่าสนใจ

1. ความพึงพอใจ (ความสุข) กับ สุขภาพ

แม้ผลการสำรวจในปี 2555 โดยรวมจะพบว่า ระดับ ความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่โดยรวมลดลง เมื่อเทียบกับการสำรวจปีที่ผ่านมา แต่เมื่อถามคนไทยว่าปัจจัยด้านบวกอะไรที่ทำให้มีความพึงพอใจต่อชีวิต ผลปรากฏออกมาเหมือนกันในทั้ง 2 รอบ (โดยผู้ให้คำตอบไม่ได้เป็นกลุ่มเดิม) คือ ปัจจัยด้านสุขภาพ โดยมีคนที่รู้สึกว่าคุณภาพชีวิตดีอย่างน้อยร้อยละ 35 เมื่อเทียบกับคนที่ให้เหตุผลว่ามีความพอใจกับชีวิตเนื่องจากมีรายได้ดี เงินคล่องตัว ที่ร้อยละ 16

ในทางตรงข้าม การสำรวจพบว่ามีคนไทยประมาณร้อยละ 20 ที่ให้คะแนน เข้าข่ายไม่พอใจในคุณภาพชีวิต และสาเหตุส่วนใหญ่มาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจสูงถึงร้อยละ 11 (และกว่าร้อยละ 95 ของคนที่ไม่พอใจ มาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ/รายได้) ในขณะที่ปัจจัยด้าน สุขภาพเป็นสาเหตุของการไม่พึงพอใจในคุณภาพชีวิตประมาณร้อยละ 4 ของประชากร โดยมีคนไทยราวร้อยละ 1 ที่ไม่มีความพึงพอใจเพราะปัญหาสุขภาพจิต (สอดคล้องกับผลการสำรวจภาวะสุขภาพจิตของคนไทยที่ทำโดยกรมสุขภาพจิตที่พบว่า คนไทยมีปัญหาความเครียดประมาณร้อยละ 1 ของประชากร (กรมสุขภาพจิต, 2546) แม้จะเป็นความสอดคล้องที่ไม่อาจอ้างได้ว่าเป็นความถูกต้องชัดเจนเพราะใช้เครื่องมือในการประเมินแตกต่างกัน)

การหาความหมายจาก คำตอบของคนไทยที่ได้จากการสำรวจในครั้งนี้ น่าจะมีนัยยะ หลายประการที่น่าสนใจ

ในประการแรก เรื่องสุขภาพ (ทั้งกายและจิต) ไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้คนไทยขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ในทางตรงข้าม คนไทยกลับสามารถมีภาวะสุขภาพที่ดีจนกลายเป็นปัจจัยสูงสุดที่ทำให้มีความพึงพอใจกับคุณภาพชีวิต ที่น่าสนใจกว่านั้นคือ หากมองถึงคะแนนความพึงพอใจที่คนไทยให้กับสภาวะสุขภาพจิต (ของตนเอง) เทียบกับคะแนนที่ให้กับสภาวะสุขภาพกาย จะพบว่าสูงกว่ากัน (ที่ค่าเฉลี่ย 5.59 เทียบกับค่าเฉลี่ย 5.39 จากคะแนนเต็ม 7) ซึ่งจะได้ขยายความเพิ่มเติมในข้อต่อไป

แม้ผลการสำรวจจะพบว่า เรื่องสุขภาพก็ปรากฏเป็นปัจจัยของความไม่พอใจในคุณภาพชีวิตด้วยเช่นกัน ทั้งสุขภาพกาย และสุขภาพจิต (สุขภาพกายร้อยละ 4 มากกว่า สุขภาพจิตที่มีราวร้อยละ 1) แต่หากมองโดยรวมอาจกล่าวได้ว่า สุขภาพ (ทั้งกายและจิต) เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยมีความสุขแม้จะยังเป็นปัญหาที่ต้องหาทางช่วยกันแก้ไขให้กับคนไทยบางกลุ่มซึ่งน่าจะเป็นเรื่องปกติที่ไม่อาจเห็นคนไทยที่ไม่มีปัญหาสุขภาพจนถึงขั้นทำลายความสุขในชีวิต และเป็นภาระที่ระบบบริการสาธารณสุขจะต้องค้นหามาช่วยและเข้าไปให้ความช่วยเหลือ

ประการที่สอง นอกเหนือจากการเข้าไปถึงกลุ่มที่ไม่มีความสุขโดยรวมอันเนื่องมาจากปัจจัยด้านสุขภาพ ข้อมูลว่าด้วยภาพรวมของคะแนนที่คนไทยให้กับปัจจัยด้านสุขภาพก็น่าสนใจ เมื่อแยกแยะตามพื้นฐานที่แตกต่างกันเพื่อเจาะกลุ่มเป้าหมายเฉพาะภายใต้ความจริงที่ปัจจัยด้านสุขภาพจะอยู่ในสถานะที่ไม่เป็นปัญหามาก ซึ่งเมื่อวิเคราะห์เจาะลึก ก็ชัดเจนว่า ระดับความพึงพอใจในภาวะสุขภาพของคนไทยลดลงตามวัยที่สูงขึ้น โดยสูงสุดในกลุ่มวัยรุ่น (กลุ่มอายุน้อยสุดในการสำรวจครั้งนี้) ที่ค่าเฉลี่ย 5.83 และลดลงต่ำสุดที่ค่าเฉลี่ย 4.96 หรือหากมองแยกพื้นที่ก็จะพบว่าคนใน กรุงเทพฯ มีความพึงพอใจในปัจจัยด้านสุขภาพต่ำกว่าในพื้นที่อื่น ๆ (หากมองคู่กับ ปัจจัยอื่นๆ ที่ระดับความพึงพอใจของคนกรุงเทพฯ จะต่ำกว่าที่อื่น โดยมีคนในภาคเหนือที่ให้คะแนนความพึงพอใจสูงกว่าภาคอื่น อาจสรุปว่าคนกรุงเทพฯ เป็นกลุ่มที่มีความคาดหวังสูงกว่าภาคอื่นก็เป็นได้)

หากตีความตามข้อมูลที่ปรากฏ แปลว่า เป้าหมายการทำให้คนไทยมีสุขภาพดีน่าจะอยู่ที่ผู้สูงอายุและคนใน กรุงเทพฯ ที่ให้คะแนนความพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจที่ค่อนข้างต่ำ และการมองแยกเป็นในเขตเทศบาล (เขตเมือง) กับนอกเขตเทศบาล (เขตชนบท) อย่างที่มักจะมองก็อาจจะไม่ได้เป็นวิธีการแบ่งหรือเจาะกลุ่มเป้าหมายที่ได้ผลอย่างที่เคยเชื่อกันมา เมื่อมองจากคะแนนแยกในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาล ที่ให้กับปัจจัยด้านสุขภาพใกล้เคียงกัน (ที่ค่าเฉลี่ย 5.36 สำหรับในเขตเทศบาล กับ ค่าเฉลี่ย 5.41 สำหรับนอกเขตเทศบาล) แต่หากจะแยกการเน้นหนักก็น่าจะชัดเจนว่าต้องเพิ่มการพัฒนากระบวนการดูแลในเขตเมืองมากกว่าในเขตชนบท ซึ่งอาจหมายถึงการต้องหันมามองบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จริงจังมากกว่าที่ผ่านมา

ประการที่สาม ที่อาจเป็นเรื่องน่าสนใจและอาจมีผลเกี่ยวเนื่องถึงนโยบายและแนวทางการพัฒนาประเทศ คือ ความสำคัญระหว่างปัจจัยด้านสุขภาพกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจในความรู้สึกของคนไทย เพราะผลการสำรวจที่พบว่า ปัจจัยด้านบวกของความพึงพอใจในชีวิต มาจากเรื่องสุขภาพมากกว่าเรื่องเศรษฐกิจ แต่ในขณะเดียวกันคนที่ไม่พึงพอใจในชีวิตกลับมีผลมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจมากกว่าปัจจัยด้านสุขภาพ

มองอย่างตรงไปตรงมา ผลการสำรวจ (ที่ออกมาสอดคล้องกันทั้งสองครั้ง) บอกว่าการพัฒนาประเทศที่มุ่งให้คนไทยมีความพึงพอใจในชีวิตควรให้ความสำคัญกับการทำให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี เพราะคนที่มีสุขภาพดีเห็นความสำคัญของสุขภาพมากกว่ารายได้หรือมิติเศรษฐกิจ แต่หากต้องการทำให้คนไทยยังมีความสุขน้อย มีความสุขมากขึ้น ต้องเน้นไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจ หากทำแต่เพียงเรื่องสุขภาพ โดยอาศัยตัวเลข “ส่วนใหญ่” ก็อาจพลาดโอกาส ในการทำให้คนไทยมีความสุขถ้วนหน้าได้

แน่นอนว่า มุมมองอีกด้านหนึ่งอาจออกมาทำนองว่า เนื่องจากระดับรายได้และเศรษฐกิจของคนไทยยังไม่สูงมาก ปัจจัยด้านเศรษฐกิจจึงไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนไทยมีความพึงพอใจเมื่อเทียบกับปัจจัยด้านสุขภาพที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จ จนได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศหนึ่งในไม่กี่ประเทศที่ประชาชนมีสุขภาพดีเมื่อเทียบกับระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ และอาจเป็นถึงขั้นระบบสุขภาพที่พึงประสงค์สำหรับประเทศที่มีระดับพัฒนาการทางเศรษฐกิจสูงกว่า (Balabanova D. et al, 2011)

ดังนั้น จึงควรมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่ามาลงทุนด้านสุขภาพ (ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้วยดีมาโดยตลอดจากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง) และเมื่อคนไทยมีรายได้ดีก็ควรที่ไปอยู่ประกอบกับอยู่ในประเทศที่มีระบบดูแลสุขภาพที่ดี จำนวนคนไทยที่มีความสุขก็จะเพิ่มขึ้นและการสำรวจในอนาคต อาจพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยมีความสุขจะมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจมากกว่าปัจจัยด้านสุขภาพก็เป็นได้

อย่างไรก็ตามปฏิเสธไม่ได้ว่า การทำให้คนไทยมีสุขภาพดีเป็นนโยบายสำคัญที่จะทำให้คนไทยมีความสุข ต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังและต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้างระบบให้เข้าถึงประชาชนบางกลุ่มที่ยังเป็นกลุ่มเสี่ยง (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 5) ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้นก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน โดยเฉพาะการกระจายรายได้ (วิลกินสัน ริชาร์ด, 2555 และ Joseph E. Stiglitz, 2012) เพื่อลดจำนวนคนไทยที่มีความไม่พอใจในคุณภาพชีวิตที่ส่วนใหญ่มาจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

2. สุขภาพ กับความเครียด

แม้เรื่องสุขภาพจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยมีความพึงพอใจกับชีวิตในปัจจุบัน และคะแนนที่ให้กับภาวะสุขภาพจิต จะสูงกว่าสุขภาพกาย แต่หากดูคู่กับมุมมองที่คนไทยสะท้อนเกี่ยวกับปัญหาที่คนไทยประสบ ซึ่งมาจากประสบการณ์จริง ๆ ของผู้ให้คำตอบก็อาจมองเห็นความเสี่ยงต่อสุขภาพจิตที่แฝงในรูปของความเครียดแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเครียดที่บอกมาตรง ๆ (ความกดดันจากที่ทำงาน (ร้อยละ 17) ความเครียดจากครอบครัว (ร้อยละ 10) ความเครียดจากการเมือง (ร้อยละ 8) หรือ ปัญหาอื่น ๆ ที่มีผลสะสมต่อสุขภาพจิต เช่น ยาเสพติด (ร้อยละ 44) การติดเหล้าและเครื่องดื่มมึนเมา (ร้อยละ 19) ภัยน้ำท่วม (ร้อยละ 24) ความไม่ปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน (ร้อยละ 7) ลูกหลานติดเกมส์ (ร้อยละ 7) การถูกเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่บ้านเมือง (ร้อยละ 7) ไม่นับปัญหาเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่ายและการทำมาหากิน ซึ่งมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของประชากรที่พูดถึงปัญหากลุ่มนี้

การวิเคราะห์จากข้อมูลผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต (โดยเฉพาะความเครียดที่นำไปสู่ภาวะซึมเศร้า) พบว่า แนวโน้มทั่วโลกจะพบผู้มีปัญหากลุ่มนี้เพิ่มขึ้นซึ่งผลการสำรวจและการวิเคราะห์ข้อมูลในประเทศไทยก็พบแนวโน้มใกล้เคียงกัน

หากนำข้อมูลทั้ง 3 ส่วน (คำตอบต่อคำถาม ความพึงพอใจต่อสุขภาพจิตของคนไทย คำตอบต่อปัญหาที่คนไทยเผชิญอยู่ในปัจจุบันในโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ และการวิเคราะห์แนวโน้มผู้มีภาวะซึมเศร้า) น่าจะสรุปได้ว่า แม้คนไทยจะยังให้คะแนนสุขภาพจิตอยู่ในระดับที่น่าพอใจแต่ความเสี่ยงและแนวโน้มของการขยายตัวของปัญหาสุขภาพจิตเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องเฝ้าระวังกันอย่างจริงจัง

และหากใช้แนวคิดเดียวกับการทำงานด้านสุขภาพกาย โดยมีสมมุติฐานว่า ปัญหาสุขภาพจิตไม่ใช่ปัญหาใหญ่ (อย่างน้อยก็ตามคำตอบที่คนไทยให้ในการสำรวจทั้งสองครั้ง) แต่ก็จำเป็นต้องเจาะหากลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้นก็อาจต้องมองแยกกลุ่มคนไทยตามพื้นฐานที่แตกต่างกัน ซึ่งปรากฏชัดเจนว่า ความพอใจในภาวะสุขภาพจิต ลดลงตามกลุ่มอายุ (แม้จะยังอยู่ในระดับที่พอใจในกลุ่มผู้สูงอายุ ที่ค่าเฉลี่ย 5.4 สูงกว่า ที่ให้กับภาวะสุขภาพกายที่สูงเพียง 4.96) และเช่นเดียวกันที่ผู้หญิงให้คะแนนต่ำกว่าผู้ชาย (หากพิจารณาจากธรรมชาติที่ผู้หญิงมักมีความสามารถในการจัดการกับความเครียดได้ดีกว่า น่าจะแปลว่าปริมาณความเครียดของผู้หญิงมีมากกว่าผู้ชายอย่างชัดเจน) หรือหากมองจากพื้นที่เฉพาะกรุงเทพฯ ก็เป็นพื้นที่สำคัญของการดูแลด้านสุขภาพจิต (คะแนนโดยเฉลี่ยเท่ากับในกลุ่มผู้สูงอายุ) ในขณะที่การแยกเป็นในเขตและนอกเขตเทศบาล มองไม่เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนมากนัก (ที่ค่าเฉลี่ย 5.55 เทียบกับ 5.61 โดยคนไทยนอกเขตเทศบาล ให้คะแนนสูงกว่าคนไทยในเขตเทศบาล)

นอกเหนือจากคำตอบที่ได้โดยตรง หากพิจารณาถึงธรรมชาติของปัญหาที่คนไทยระบุในการสอบถามทั้งสองรอบ น่าจะสรุปได้ว่า คนไทยกำลังเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงสารพัดด้านที่มีผลสะสมต่อความเครียดหรือภาวะสุขภาพจิตอย่างชัดเจน ซึ่งหากมองในแง่ดี ก็อาจจะบอกว่าการที่คนไทยยังมีความพึงพอใจในสุขภาพจิตของตนเองทั้งที่เผชิญปัญหารอบด้านที่มีผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพจิต ก็แปลว่า คนไทยมีความยืดหยุ่นสูงมีความสามารถในการปรับมุมมองต่อชีวิต ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อภาวะสุขภาพจิตในทางบวก

คำตอบต่อคำถามอีก 2 ข้อ ในการสำรวจอาจยืนยันความสามารถในการมองโลกแง่บวกของคนไทยได้เป็นอย่างดี เพราะคำตอบต่อคำถามว่าด้วยความรู้สึกด้านจิตใจที่มีต่อการใช้ชีวิตประจำวัน บอกว่า มีคนไทยถึงร้อยละ 70 ที่มีความสุขดี (ค่าเฉลี่ย 5.15) หรือมีถึงร้อยละ 66 ที่บอกว่า สนุกสนานกับชีวิตดี (ที่ค่าเฉลี่ย 5.04) และคนที่มีความหวังอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 5.13) มีถึง ร้อยละ 71 คนที่บอกว่า ท้อแท้ เครียด มีความทุกข์ มีอยู่ระหว่างร้อยละ 4-6

และเมื่อถามถึง คะแนนที่ให้กับชีวิตปัจจุบันและชีวิตในอนาคต จะพบว่า คนไทยให้คะแนนกับชีวิตในอนาคตสูงกว่าในปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 4.9 เทียบกับ 4.5) และทั้งหมดนี้มาจากคนกลุ่มเดียวกับที่ระบุถึงปัญหาสารพัดประเภทที่เผชิญอยู่และล้วนมีผลสะสมต่อสุขภาพจิตของคนไทยอย่างไม่ต้องสงสัย

แต่หากมองว่า ความพึงพอใจต่อสุขภาพจิตของคนไทยที่ตอบในครั้งนี้เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมในชีวิตที่ผ่านมาแล้ว (ซึ่งไม่มีการสำรวจไว้อย่างชัดเจนว่า คนไทยก่อนหน้านี้เผชิญปัญหาอะไรบ้าง) และปัญหาที่เผชิญในปัจจุบันจะส่งผลต่อสุขภาพจิตในอนาคต ซึ่งน่าจะเหมาะสมถูกต้องกว่าเพราะสุขภาพจิตเป็นผลสะสมของประสบการณ์ชีวิตมากกว่าปัญหาที่เผชิญในปัจจุบันก็อาจต้องเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิตในอนาคตอย่างจริงจัง แม้คนรุ่นใหม่ (อายุ 15-17 ปี) จะให้คะแนนสุขภาพจิตตัวเองสูงถึงค่าเฉลี่ยที่ 5.9 ก็อาจสะท้อนเพียงความรู้สึกพึงพอใจเพราะยังมีความรับผิดชอบไม่มากและไม่ได้เผชิญกับปัญหาส่วนใหญ่ที่ถูกระบุมาเป็นส่วนใหญ่

3. สิ่งแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ (ปัจจัยเสี่ยง และสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย)

เช่นเดียวกับ การมองปัญหาสุขภาพจิต หากมองเรื่องสุขภาพจากมุมของความเสี่ยงข้อมูลจากการสำรวจในโครงการแม้จะไม่ได้เจาะถามเรื่องปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ เนื่องจากไม่ใช่การสำรวจที่มุ่งสำรวจเรื่องสุขภาพก็ให้ข้อมูลที่น่าสนใจเกี่ยวกับมุมมองของคนไทยและสถานการณ์ความเสี่ยงด้านสุขภาพ ที่คนไทยกำลังเผชิญอยู่ได้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมกับความเสี่ยงด้านสุขภาพ

เริ่มต้นจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว คือครอบครัว ผลการสำรวจบอกเราว่า คนไทยอยู่ในครอบครัวที่น่าพอใจมากกว่าสิ่งแวดล้อมในระดับอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับชุมชนหรือระดับประเทศ โดยคะแนนความพอใจที่ให้กับสภาวะต่าง ๆ ในระดับครอบครัวได้คะแนนโดยรวมสูงกว่าสภาวะในระดับอื่น ๆ รวมทั้งสภาวะระดับบุคคล (พอใจกับ สิ่งแวดล้อมในครอบครัวมากกว่า สภาวะส่วนตัว) โดยสิ่งแวดล้อมระดับครอบครัวดังกล่าวไม่ได้รวมสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แต่หมายถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว จนอาจสรุปได้ว่า คนไทยมีความสุขกับครอบครัว (ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่น การทะเลาะกัน) มากกว่า ความสุขจากเรื่องส่วนตัว (สุขภาพ หนี้สิน รายได้ ไลฟ์สไตล์ ความปลอดภัย)

สำหรับความพอใจโดยรวมต่อ สิ่งแวดล้อมในระดับชุมชนและสังคมก็ยิ่งพบว่า คนไทยมีความพอใจกับสิ่งแวดล้อมในระดับชุมชน (สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และความไว้วางใจ ร่วมมือกัน ฯลฯ) มากกว่าระดับประเทศ (ความโปร่งใส ความตื่นตัว การเสนอข่าวสาร การมีส่วนร่วม ฯลฯ) แม้จะดูเหมือนห่างไกลจากชีวิตประจำวันแต่มีผลการวิจัยชัดเจนว่าความโปร่งใสของกลไกสาธารณะ ความไว้วางใจในระดับชุมชนและสังคมโดยรวม ตลอดจนจนถึงการมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยสำคัญเชิงระบบที่กำหนดความสุขของผู้คนในสังคมไม่แพ้ปัจจัยในระดับบุคคลและปัจจัยในระดับครอบครัว

นอกเหนือจากสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ชุมชน และสังคมใหญ่ ประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมใหญ่ที่ให้ความรู้สึกปลอดภัยเป็นอีกประเด็นที่ถูกพูดถึงในลักษณะต่างๆกันในการสำรวจครั้งนี้

- เริ่มจากปัญหาสุขภาพที่ถูกระบุว่าเป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ในคนไทยประมาณร้อยละ 44 และดูจะเป็นปัญหาเดียวที่มีสัดส่วนสูงกว่าการสำรวจเมื่อครั้งที่แล้วที่มีคนไทยราวร้อยละ 38 บอกว่าเป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่
- มลพิษในอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางเสียง เป็นปัญหาที่คนไทยราวร้อยละ 7-15 ประสบอยู่
- ส่วนปัญหาภัยทางธรรมชาติ (โลกร้อน น้ำท่วม แห้งแล้ง) พบในราวร้อยละ 25-30
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอยู่ราวร้อยละ 7

ในขณะที่สิ่งแวดล้อมที่ทำให้คนไทย บาดเจ็บ เสียชีวิต มากที่สุด และชัดเจนที่สุด นั่นคือ ความปลอดภัยในการเดินทาง ซึ่งไม่ได้ถูกสำรวจในการศึกษานี้ ทั้งที่ปัญหาอุบัติเหตุจราจรเป็นสาเหตุการตายใน 2 อันดับแรก (สลับกันขึ้นลง) มาเป็นเวลากว่า 15 ปีที่ผ่านมา ทำให้สูญเสียทางเศรษฐกิจโดยรวมอันเป็นผลจากการเสียชีวิต เกิดความพิการ เสียค่าใช้จ่ายด้านการดูแล และเสียโอกาสในการทำการผลิตทางเศรษฐกิจปีละไม่ต่ำกว่า 2-3 แสนล้านบาท (สูงกว่างบประมาณเพื่อการประกันสุขภาพที่ใช้อยู่ทุกปีประมาณเท่าตัว) (มูลนิธิไทยโรดส์ และศูนย์วิจัยอุบัติเหตุแห่งประเทศไทย, 2553) ในขณะที่ปัญหาโลกร้อน ที่น่าจะมีความหมายที่ไม่ชัดเจน หรือเป็นเรื่องไกลตัวเอามาก ๆ กลับมีผู้ระบุว่าเป็นปัญหาสูงถึงร้อยละ 31 และหากเชื่อมโยงไปถึงคำตอบที่คนไทยให้เกี่ยวกับสิ่งที่อยากทำเพื่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องพฤติกรรมส่วนตัว ก็จะพบว่า มีพฤติกรรมว่าด้วยการร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ปลูกต้นไม้ งดใช้ถุงพลาสติก ซึ่งเป็นเรื่องมาตรฐานที่มีการรณรงค์อยู่ทั่วไป แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลและประสิทธิผลของการรณรงค์เรื่องโลกร้อนได้เป็นอย่างดี

หากจะตีความว่า ประเด็นสิ่งแวดล้อม (ที่ไม่ปลอดภัย) เป็นผลจากการรับรู้และตีความผ่านประสบการณ์จริง คู่ขนานไปกับการได้รับข้อมูลข่าวสารในสังคมวงกว้าง ก็อาจมีข้อสรุปสำคัญสามประการว่าด้วยสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยกับสุขภาพของคนไทย

ประการแรก ปัญหาสุขภาพที่นำไปสู่ความรู้สึกไม่ปลอดภัยทั้งกับตัวเอง (อาชญากรรม และการทำลายชีวิต) และกับลูกหลาน (การติดยาจนเสียสุขภาพ และอนาคต) เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวจริง (ครอบครัวที่ประสบปัญหา โดยตรงหรืออยู่ในชุมชนที่มีปัญหา) คู่กับผลจากการสื่อสารในสังคม เพราะในขณะที่คนไทยบอกว่าเผชิญกับปัญหานี้มากขึ้น ก็บอกด้วยว่าพอใจกับการทำงานของภาครัฐในการปราบปรามปัญหาสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นไปพร้อมกัน แต่ไม่ว่าจะมาจากสาเหตุใด การลงมือปราบปรามและป้องกันปัญหาสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นเพื่อสุขภาพที่สำคัญสำหรับ สังคมไทยอย่างไม่มีคำถาม และหากแยกข้อมูลจากการสำรวจตามพื้นที่ก็อาจเห็นได้ว่า กรุงเทพฯ ภาคใต้ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก เป็น 4 พื้นที่สำคัญที่มีปัญหามากกว่าพื้นที่อื่น

ประการที่สอง ปัญหาอุบัติเหตุจากการจราจรหรือการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยในการเดินทางไม่ว่าจะสำหรับผู้เดินทางหรือสำหรับคนเดินถนนหรือผู้อยู่อาศัยสองข้างทาง เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องสร้างการรับรู้ในหมู่คนไทย อย่างจริงจัง ซึ่งความรู้ดังกล่าวไม่ได้จำกัดเฉพาะการให้ข้อมูลว่าด้วยขนาดของปัญหาหรือความรุนแรงของปัญหา เพราะหากติดตามข่าวในสื่อมวลชน ก็จะพบว่ามีการเสนอข่าวมากขึ้นโดยเฉพาะอุบัติเหตุขนาดใหญ่หรือที่สะท้อนความรู้สึกของผู้คน ซึ่ง

อาจเกี่ยวข้องกับค่านิยมต่อปัญหาอุบัติเหตุจราจร ไม่ว่าจะในมุมมองของการเชื่อว่าเป็นเรื่องของดวง (บุญกรรมแต่ปางก่อน) หรือความรับผิดชอบของภาครัฐที่จะต้องดูแลให้เกิดสิ่งแวดล้อมในการเดินทางที่ปลอดภัย (อยากให้รัฐบาลปราบยาเสพติด แต่ไม่เรียกร้องให้ลงโทษคนเมาที่ขับรถอย่างจริงจัง หรือมองไม่เห็นว่าการสร้างระบบขนส่งมวลชนที่ดีจะเพิ่มทั้งความสะดวกในการเดินทาง ลดค่าใช้จ่าย และยังเพิ่มความปลอดภัยในการเดินทาง) (The United Nations, 2011)

ประการที่สาม ความสนใจว่าด้วยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เริ่มมีมากขึ้นแต่ดูเหมือนเรื่องที่มีการประชาสัมพันธ์ แต่ใกล้ตัว จะมีผู้รู้สึกรู้ว่าเป็นปัญหามากกว่าเรื่องใกล้ตัว แต่ไม่มีคนพูดถึงมากในวงกว้างหรือให้ความสนใจติดตามสถานการณ์อย่างจริงจัง หากตีความว่าคนไทยประมาณร้อยละ 7-15 พูดถึงปัญหามลภาวะทางน้ำไปจนถึงในอากาศที่สามารถรับรู้ได้ โดยไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังในวงกว้าง แต่มีคนไทยถึงร้อยละ 31 พูดถึงปัญหาโลกร้อน (ที่ชัดเจนว่ามีการประชาสัมพันธ์อย่างจริงจัง ในสื่อต่าง ๆ และโดยกลไกภาครัฐ) หากมีการศึกษาด้วยการตรวจวัดปัญหามลภาวะด้าน ต่าง ๆ ในระดับชุมชน รวมทั้งการเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจากมลภาวะอย่างจริงจัง (OECD, 2008) และมีการสื่อสารให้ช่วยกันสร้างสิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัยกว่าที่เป็นอยู่ การสำรวจในรอบต่อไป อาจพบคนไทยพูดถึงปัญหามลภาวะมากขึ้นเหมือนที่พบเกี่ยวกับปัญหาโลกร้อนในการสำรวจครั้งนี้

4. อาหาร การบริโภค กับ สุขภาพ

อีกมิติหนึ่งเกี่ยวกับสุขภาพ ที่มีความสำคัญมากขึ้นในฐานะปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพและเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดโรคสมัยใหม่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ หรือแม้กระทั่งโรคมะเร็ง และมีผลมาจากการบริโภคอาหาร ที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการมีวิถีชีวิตที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคเพราะมีการออกกำลังกายน้อยกว่าที่ควรหรือบริโภคอาหารสมัยใหม่ที่มีมักเป็นอาหารสำเร็จรูปและมีส่วนประกอบที่ไม่สมดุลกับความต้องการ ไม่รวมถึงปัญหาสารตกค้างในอาหารที่นับวันจะมีผลกระทบต่อสุขภาพของคนไทยมากขึ้นเรื่อย ๆ (World Health Organization, 2008-2013) แต่คนไทยไม่ได้พูดถึงเลยไม่ว่าใน 3 ส่วนหลักที่เปิดโอกาสให้คนไทยเสนอ หรือสะท้อนประสบการณ์ได้เอง อันได้แก่ ปัจจัยด้านลบต่อความพึงพอใจในชีวิต (ความมั่นคงและปลอดภัยทางอาหาร) เรื่องที่อยากปลูกฝังสำหรับคนรุ่นต่อไป (นิสัยการบริโภค) หรือ ประเด็นที่จะต้องพัฒนาไม่ว่าจะในระดับ ชุมชน หรือระดับประเทศ (มาตรการป้องกันหรือควบคุม) ซึ่งน่าจะมีความหมายอย่างน้อยใน 2 นัยยะ

นัยยะแรกสะท้อนความไม่รู้ ปัญหาเรื่องอาหารการกินที่ไม่มีคุณภาพจนมีผลต่อสุขภาพในระยะยาว (ไม่ว่าจะในแง่กินอาหาร ไม่ได้สัดส่วนอาหารที่ปนเปื้อนหรือการตกเป็นเหยื่อของการโฆษณาเพื่อเชิญชวนให้บริโภคอาหารสำเร็จรูป สารพัดประเภท) ยังไม่อยู่ในการรับรู้ของคนไทย ทั้งที่ข้อมูลภาพรวมบ่งชี้ชัดว่า คนไทยเป็นโรคเรื้อรังที่มีอาหารและพฤติกรรมมารบริโภคเป็นสาเหตุสำคัญเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ มีการเคลื่อนไหวในระดับสากลดำเนินการในองค์กรระหว่างประเทศ (องค์การอนามัยโลกหรือองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ) หรือความเคลื่อนไหวในวงการธุรกิจอาหารเอง (การออกกฎเกณฑ์เพื่อควบคุมกำกับกันเองให้ผลิตอาหารที่เป็นมิตรต่อสุขภาพ) (Lisa L. Sharma, et al., 2010)

ซึ่งน่าจะเข้าใจได้ว่าแม้ในหลักวิชาการจะเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในการรับรู้หรือความสนใจในชีวิตประจำวันยากที่คนไทยจะเห็นว่า การบริโภคอาหารกำลังกลายเป็นความเสี่ยงสำคัญที่ก่อผลเสียต่อสุขภาพ

อีกนัยยะหนึ่งน่าจะสะท้อนความเชื่อที่น่าเป็นห่วง สองประการ ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหารทำให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้คิดว่าอาหารจะเป็นปัญหาสำคัญที่จะกระทบต่อคุณภาพชีวิตตนเอง ไม่ว่าจะในแง่การมีอาหารพอเพียงหรือการมีอาหารที่ปลอดภัย อีกประการหนึ่งอาจเป็นความเชื่อผิด ๆ ว่าอาหารที่ผ่านกระบวนการอุตสาหกรรม เป็นอาหารที่สะอาดปลอดภัยเทียบกับอาหารที่ปรุงเอง

หากคนไทยยังไม่เห็นอาหารเป็นปัจจัยเสี่ยงสำคัญต่อการมีสุขภาพที่ดีน่าจะแปลความได้ว่า ความเสี่ยงต่อสุขภาพของคนไทยกำลังเพิ่มขึ้น และอาจทำให้ความพอใจกับสุขภาพในผลการสำรวจในอีก 10 ปีข้างหน้าเปลี่ยนไปจากในปัจจุบัน เมื่อคนไทยเป็นโรคเรื้อรังมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ (ปัจจุบันคนเป็นโรคเรื้อรังก็เพิ่มขึ้นจากที่เป็นมาในอดีตอย่างต่อเนื่อง)

5. ความเสี่ยงด้านสุขภาพของคนรุ่นใหม่

แม้จะไม่ใช่ประเด็น หรือความตั้งใจของการสำรวจที่จะมองถึงความเสี่ยงทางสุขภาพของคนรุ่นใหม่ แต่คำตอบที่มีต่อคำถามว่าด้วยสิ่งที่ต้องการปลูกฝังให้คนรุ่นใหม่ของคนไทย กลับชี้ให้เห็นความเสี่ยงทางสุขภาพของคนรุ่นใหม่ อย่างน้อยสองเรื่อง คือ การติดยาเสพติด (มีผู้เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนรุ่นใหม่สูงที่สุดถึงร้อยละ 46 สูงกว่าเรื่องการเรียนรู้) กับปัญหาสุขภาพทางเพศ (หากรวมความอยากให้เห็นคนรุ่นใหม่ รักนวลสงวนตัว กับ การได้ความรู้เรื่องเพศศึกษาก็จะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 10) และที่น่าสนใจคือตัวเลขที่ปรากฏไม่แตกต่างกันมาก แม้นิระหว่างกลุ่มอายุ รวมทั้งกลุ่ม 15-17 ปีด้วย

แน่นอนว่า ทั้งสองเรื่องนี้ คนไทยไม่ได้มองว่าเป็นปัญหาเพราะจะมีผลเสียต่อสุขภาพของคนรุ่นใหม่หากแต่มองจากความ เป็นห่วงที่กว้างกว่ามาก โดยเฉพาะคือ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม รวมไปถึงค่านิยมดั้งเดิมบางประการ

ในส่วนของเรื่องยาเสพติด น่าจะเป็นส่วนผสมของความรู้สึกไม่ปลอดภัย (อาชญากรรมอันเกิดจากการค้ายา) ผลกระทบต่อค่าใช้จ่าย (หากลูกหลานติดยา) ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว (การทะเลาะเบาะแว้ง) แล้วจึงไปถึงผลกระทบต่อสุขภาพ (ยังงัยก็หายได้หรือไม่หายก็ไม่ถึงตาย)

ในส่วนของเรื่องเพศศึกษา หากมองคู่กับเรื่องรักนวลสงวนตัวก็อาจตีความว่า ความเป็นห่วงพฤติกรรมทางเพศของคนรุ่นใหม่ น่าจะอยู่ที่ปัญหาการตั้งครรรภ์แต่วัยรุ่น (ซึ่งกำลังเป็นปัญหาที่พบมากขึ้นในสังคมไทย ทั้งในเมืองและชนบท) แต่ไม่อาจแยกได้จากความต้องการอยากเห็นการยึดจารีตว่าด้วยความสัมพันธ์ทางเพศ และการแต่งงาน แบบดั้งเดิม ในขณะที่ ค่านิยมและมุมมองของคนรุ่นใหม่แตกต่างไปไม่น้อย

เป็นไปได้มากกว่า ความต้องการอยากให้เห็นคนรุ่นใหม่มีความรู้เรื่องเพศ ไม่ได้มาจากความรู้สึกลัวว่าพฤติกรรมทางเพศเป็นความเสี่ยงด้านสุขภาพ แม้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ภาวะโรคของประเทศไทย จะบ่งชี้ชัดเจนว่าภาวะโรคของคนไทยมาจากพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมที่สุด อันเนื่องมาจากความเจ็บป่วยและการสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการติดเชื้อเอชไอวี และการเป็นโรคเอดส์ รวมไปถึงปัญหาสังคมและสุขภาพ (ที่เกิดกับทารกและแม่วัยรุ่น) อันเนื่องมาจากการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่น

การตีความหมายที่สะท้อนจากคำตอบของคนไทยที่พูดถึงคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะในแง่ของสิ่งที่ควรทำหรือแนวทาง/เป้าหมายของการดำเนินงาน จำเป็นต้องมีการมองจากมุมกว้างมากกว่าการตีความเพียงว่าเราต้องช่วยกันทำให้คนรุ่นใหม่เกลียดยาเสพติด หรือมีความสำรวมทางเพศซึ่งตีความหมายได้กว้างขวาง

แน่นอนว่า การมองจากมุมของความเสียดสีต่อสุขภาพ ทำให้ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าระบบบริการสาธารณสุขหรือ บุคลากรสาธารณสุข คงเป็นกลไกสำคัญส่วนหนึ่งของการสร้างค่านิยมสำหรับคนรุ่นใหม่และอาจเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การส่งต่อความรู้และสร้างค่านิยมในทั้งสองส่วนนี้มีความหมายที่กว้างขึ้น และส่งผลทั้งต่อคนรุ่นใหม่พร้อม ๆ กับคนรุ่นปัจจุบันที่สะท้อนมุมมองถึงคนรุ่นใหม่

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

ทิศทางในการพัฒนาประเทศไทย

โดยสรุป ผลการสำรวจความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในครั้งนี้ทำให้เห็นชัดเจนว่า

1. สุขภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีความพอใจกับชีวิต สำคัญกว่าเรื่องรายได้เงินทอง แต่ในทางกลับกัน รายได้และเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องแก้ไขสำหรับคนที่ไม่มีความพอใจในชีวิตโดยมีปัญหาด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่สำคัญไม่แพ้กัน
2. ในขณะที่สุขภาพเป็นปัจจัยทำให้คนไทยมีความพอใจในชีวิต ไม่ได้หมายความว่าระบบสุขภาพจะสามารถนิ่งนอนใจว่าสุขภาพของคนไทยจะยังดีต่อไปและเป็นปัจจัยทำให้คนไทยมีความสุขความพอใจในชีวิต เพราะคนไทยดูจะมีความรู้ ความเข้าใจ หรือมองเห็นความเสี่ยงต่อสุขภาพที่มีผลทั้งต่อสุขภาพในวันนี้ และในอนาคต น้อยกว่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นความเครียดในชีวิต (จากสิ่งที่เกิดขึ้นในที่ทำงาน ในครอบครัว ในชุมชนและในระดับประเทศ) สิ่งแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย ตลอดจนไปถึงเรื่องอาหารการกิน

ข้อสรุปสองข้อสำคัญดังกล่าว น่าจะนำไปสู่การปรับปรุงการดำเนินงานทางสุขภาพ ทั้งในแง่ของการปรับบทบาท และวิธีทำงานของภาคสาธารณสุขเอง ไปจนถึงการสร้างการรับรู้และความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ และคนไทยในวงกว้างอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้

1. หากต้องการเห็น คนไทยมีความสุขความพอใจในชีวิต อย่างต่อเนื่องและเพิ่มมากขึ้น จำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งของระบบบริการสุขภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชากรที่ยังต้องการการดูแล อย่างจริงจัง (ความเป็นธรรมทางด้านสุขภาพ) (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2553) คู่ขนานกับการจัดการกับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา (ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง) (World Health Organization, 2008) รวมทั้งจัดระบบให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม

2. องค์ประกอบสำคัญที่ต้องเร่งทำให้เกิดขึ้นในระบบสุขภาพ คือ ความสามารถในการเข้าถึงกลุ่มประชากรและพื้นที่ที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ เพราะผลการสำรวจชี้ชัดว่า แม้คนไทยส่วนใหญ่จะพอใจกับภาวะสุขภาพ ยังมีคนไทยอีกไม่น้อยที่ไม่พอใจเนื่องจากปัญหาสุขภาพ ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต และโดยที่โครงสร้างระบบบริการสาธารณสุขของไทยค่อนข้างครอบคลุมพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง การมองหาและดูแลสุขภาพของกลุ่มประชากรที่ยากจนหรือมีปัญหาเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุที่ยากไร้หรือช่วยตัวเองไม่ได้ในแต่ละพื้นที่ จัดเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นอย่างจริงจัง เพื่อเพิ่มคนไทยที่มีความสุขความพอใจในชีวิตให้มากกว่าที่เป็นอยู่ (คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป, 2555)
3. บทบาทของท้องถิ่น มีผลการสำรวจอีกส่วนหนึ่งถามคนไทยถึงบทบาทของชุมชนท้องถิ่นและสะท้อนชัดเจนว่า คนไทยอยากเห็นการพัฒนาด้านสาธารณสุขภูมิภาคและโครงสร้างเครือข่ายด้านสุขภาพในท้องถิ่นให้มากขึ้นในอนาคต แต่ศักยภาพและระบบการสนับสนุนที่จริงจังอาจยังไม่เกิดขึ้น (อเนก เหล่าธรรมทัศน์, 2555) และระบบบริการสาธารณสุขปัจจุบันที่ยังอยู่ในการกำกับดูแลของส่วนกลาง อาจต้องเข้าไปทำงานใกล้ชิดกับชุมชนท้องถิ่นให้มากกว่าที่ผ่านมา ทั้งเพื่อจัดให้มีบริการที่ดีขึ้น รวมไปถึงการจัดการกับปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นความปลอดภัยในการเดินทาง มลพิษในสิ่งแวดล้อม ตลอดจนไปถึงความปลอดภัยด้านอาหาร
4. ลักษณะโรคที่เกิดกับคนไทยที่เปลี่ยนจากโรคเฉียบพลันที่มักมาจากโรคติดเชื้อ มาเป็นโรคเรื้อรังที่มาจาก ปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพสารพัดด้านที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย การเสพติด อาหาร สุขภาพจิตกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคม) ประกอบกับข้อเท็จจริงที่พบว่า คนไทยยังมองไม่เห็นความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงเหล่านี้ (Christopher J. L., 1997) ความพอใจในภาวะสุขภาพที่พบในการสำรวจอาจสะท้อนความประมาท หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของคนไทย และเป็นหน้าที่สำคัญของระบบบริการและบุคลากรสาธารณสุขที่จะต้องหาทางแสดงบทบาท ไม่ใช่ด้วยการให้ความรู้โดยตรง (ซึ่งที่ผ่านมาก็ทำอยู่ไม่น้อย แต่ดูเหมือนจะยังไม่อยู่ในความคิดความสนใจเท่าที่ควร) แต่เป็นการทำงานร่วมกับกลไกและภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ เพื่อลดความเสี่ยงด้านสุขภาพลงให้มากกว่าที่เป็นอยู่
5. สังคมที่ปลอดภัย เป็นธรรม โปร่งใส และมีส่วนร่วมช่วยเพิ่มความสุขให้กับคนไทยได้อย่างไม่ต้องสงสัย (Bruno S. Frey and Alois Stutzer, 2000) หากมองจากเสียงสะท้อนของคนไทยในการสำรวจครั้งนี้ แม้ระดับความพอใจในสุขภาพจิตของคนไทยจะอยู่ในระดับสูงน่าพอใจ แต่ก็มาจากสภาวะในระดับครอบครัวเป็นหลัก หากสามารถเพิ่มความพอใจที่มีต่อระดับสังคม ด้วยการปรับปรุงให้เกิดสังคมที่ปลอดภัย เป็นธรรม โปร่งใส และเปิดกว้าง (4 ป) ก็น่าจะเพิ่มความสุขและรักษาภาวะสุขภาพจิตของคนไทยให้อยู่ในระดับสูงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

4.5 มุมมองด้านการดำเนินธุรกิจ

ดารณี เจริญรัชต์ภาคย์

ประธานสมาคมวิจัยโลก ESOMAR (ประเทศไทย)
กรรมการผู้จัดการของบริษัท จีเอฟเค มาร์เก็ตไควส์ จำกัด
และที่ปรึกษาทิมคัสกีส์สมาคมวิจัยการตลาด
แห่งประเทศไทย

ปลูกฝังคุณลักษณะ
ค่านิยมในการเป็นคนดี
ของสังคมทั้งในด้านจิตใจ
และการกระทำตลอดการ
เป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัว
(Active Citizen)

การสังเคราะห์และตีความประเด็นสำคัญ ด้านการดำเนินธุรกิจ

เป็นที่รับรู้กันอย่างแพร่หลายว่าการพัฒนาประเทศในปัจจุบันไม่ได้มาจากบทบาทของภาครัฐเพียงอย่างเดียว หากแต่ภาคเอกชนเองก็มีบทบาทสำคัญในการผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน การลงทุน การจัดหาแหล่งเงินทุน การสร้างขีดความสามารถให้กับประเทศ ตลอดจนการส่งเสริมความสามารถของบุคลากร ซึ่งบทบาทของภาคเอกชนดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของการประสานความร่วมมือกับภาครัฐหรือประชาสังคม เพื่อการใช้ทรัพยากร (ทั้งในรูปแบบของเงินทุนและอื่น ๆ) นวัตกรรม และองค์ความรู้ในการบริหารจัดการที่มีอยู่ร่วมกัน อันจะส่งผลไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างบูรณาการมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันภาคเอกชนเองก็มีความตระหนักถึงประโยชน์ที่สำคัญจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

โดยในปัจจุบัน ได้มีแนวทางใหม่ ๆ ในการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาคเอกชนและภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนเกิดขึ้น ซึ่งนอกเหนือไปจากบทบาทหลักในการเยียวยาความยากจนของประชาชนในประเทศแล้ว ภาคเอกชนยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ โดยการนำเอาศักยภาพและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาใช้เพื่อการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ภาคการศึกษา สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ในขณะที่เดียวกันภาคเอกชนสามารถผลักดันให้เกิดการจ้างงาน รายได้ และโอกาสต่าง ๆ อาทิ การลงทุนในโครงการพัฒนา สาธารณูปโภค การวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยี การเผยแพร่องค์ความรู้ การจ้างงานและพัฒนาบุคลากร การจัดหา เงินลงทุนจากต่างประเทศ การมีส่วนร่วม/ให้การสนับสนุนในกิจกรรมเพื่อสังคม ตลอดจนการช่วยระดมทุนผ่านทางมูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ สำหรับประเทศไทยที่การลงทะเบียนตามบทกฎหมายยังไม่เข้มแข็ง ภาคเอกชนควรอย่างยิ่งที่จะมีบทบาทสำคัญ ในการดูแลและปกป้องสิทธิมนุษยชน การจ้างงานอย่างเป็นธรรม การรักษาสິงแวดล้อม ตลอดจนการต่อต้านคอร์รัปชัน

กล่าวโดยสรุป ภาคเอกชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศเพื่อบรรลุผลสำเร็จใน 2 ด้าน ได้แก่ 1) ใช้บทบาท จากการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างโอกาสในการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศ และ 2) บทบาทในการสร้างสรรค์ แนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาสังคม

โครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ เป็นหนึ่งตัวอย่างของเครื่องมือที่ผลักดันบทบาทของภาคเอกชนในการร่วมพัฒนาประเทศอย่าง สร้างสรรค์ เนื่องจากเป็นโครงการที่มีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนข้อมูลที่สำคัญสำหรับประเทศและภาคส่วนต่าง ๆ จากการรับฟัง เสียงสะท้อนจากประชาชนคนไทยทั่วประเทศทั้ง 77 จังหวัดอย่างเป็นระบบ ผ่านทางตัวชี้วัดคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ ที่สำคัญที่ครอบคลุมทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน/ที่พักอาศัย และประเทศ/สังคม อาทิ สุขภาพ รายได้/หนี้สิน การศึกษา และการเรียนรู้ การทำงาน/อาชีพ ไลฟ์สไตล์/การใช้ชีวิต ความปลอดภัย ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว การพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม รัฐบาลและการปกครอง สิทธิและความเท่าเทียมกันของคนในสังคม บทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาชุมชน และประเทศ ตลอดจนบทบาทของสื่อ โดยโครงการนี้มุ่งประโยชน์ให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีบทบาทในการนำข้อค้นพบจากเสียง ของคนไทย และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนาประเทศร่วมกัน

โดยจากข้อค้นพบมากมายที่ได้รับจากการสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ ในปี 2555 พบประเด็นที่มีความสำคัญต่อคุณภาพ ชีวิตของคนไทยซึ่งภาคเอกชนเป็นกลไกสำคัญที่จะเข้ามามีบทบาทในการผลักดันการพัฒนา ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยดีขึ้นน้อยลงจากปีที่แล้ว

จากผลการสำรวจพบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองลดลงจากปีที่แล้วอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ จากค่าเฉลี่ย 5.47 (คะแนนเต็ม 7) ในปี 2554 มีคนไทยถึงร้อยละ 87 พึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตน เป็น ค่าเฉลี่ย 5.23 ในปี 2555 ซึ่งมีคนไทยร้อยละ 80 พึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตน อันเป็นผลมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่วน บุคคลหรือรายได้ไม่พอกับรายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวที่ลดลง และรูปแบบการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลง ไป เร่งรีบและไม่เวลาพักผ่อน/ทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนอย่างเพียงพอ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวล้วนส่งผลในทางลบต่อคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งทางร่างกายและจิตใจ ถึงแม้ว่าระดับความพึงพอใจต่อรายได้ของประชาชนจะเพิ่มสูงขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติจากค่าเฉลี่ย 4.50 ในปี 2554 เป็นค่าเฉลี่ย 4.64 ในปี 2555 ตลอดจนความพึงพอใจต่อระดับเงินเก็บ/ เงินออมและระดับหนี้สินก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกันจากค่าเฉลี่ย 4.17 และ 4.29 ในปี 2554 เป็นค่าเฉลี่ย 4.26 และ 4.35 ในปี 2555 ตามลำดับ แต่กลับพบความพึงพอใจต่อการมีเวลาว่างที่เพียงพอและการได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความผ่อนคลายลดลง จาก 5.52 และ 5.48 ในปี 2554 เป็นค่าเฉลี่ย 5.40 และ 5.38 ในปี 2555 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่มีความสำคัญมาก

ในเรื่องความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวของประชาชนโดยรวมลดลงจาก 5.92 ในปี 2554 เป็นค่าเฉลี่ย 5.80 ในปี 2555 เช่นกัน ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดของลักษณะความสัมพันธ์ พบว่า ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ความสัมพันธ์กับสามี/ภรรยา และความสัมพันธ์กับลูก ลดลงจากค่าเฉลี่ย 5.94 5.97 และ 6.03 ในปี 2554 เป็น 5.79 5.84 และ 5.87 ในปี 2555 ตามลำดับ

โดยหากวิเคราะห์จากภาวะของประเทศไทยในปัจจุบันที่ยังคงเน้นการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนบางส่วนต้องทำงานในปริมาณและเวลาที่เกินกว่าที่กำหนด เป็นผลให้ประชาชนยังต้องมุ่งเน้นการทำงานและภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ ในชีวิตเป็นสำคัญ จึงทำให้โอกาสในการใช้เวลาร่วมกับครอบครัว การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคม การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นรวมถึงการใช้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อความผ่อนคลายลดน้อยลงในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าอื่น ๆ ที่มีข้อค้นพบว่าความถี่ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและการสร้างเครือข่ายทางสังคมมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี และยังเป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินชีวิตอีกด้วย

หากประชาชนคนไทยยังถูกสภาวะแวดล้อมบีบบังคับให้ต้องวิ่งตามการเติบโตของเศรษฐกิจและการสร้างความมั่งคั่งโดยไม่คำนึงถึงความสมดุลย์ในการใช้ชีวิตแล้ว อนาคตประชาชนในประเทศเราคงต้องพบกับคุณภาพชีวิตที่แย่ลง ดังนั้น ภาคเอกชนจึงควรเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมศักยภาพในการทำงานและการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะเพื่อพิจารณา ดังนี้

- ให้ความสำคัญกับแนวทางในการทำงานที่มุ่งเน้นความสมดุลย์ในชีวิต (Work-life balance)
- จัดให้เวลาทำงานมีความยืดหยุ่นมากขึ้น (เช่น การให้วันหยุดชดเชยการทำงานล่วงเวลา/เสาร์-อาทิตย์)
- การประชุม/ทำงานผ่านระบบการสื่อสารโทรคมนาคม
- ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากรในองค์กร ความสัมพันธ์ในครอบครัว และชุมชน/สังคม
- จัดหาบริการดูแลเด็ก/ผู้สูงอายุ หรือจัดสถานที่เลี้ยงเด็กในที่ทำงาน/โรงงาน
- จัดให้มีโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต/สิ่งแวดล้อมในการทำงาน
- ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ (เช่น การเป็นพ่อแม่ที่ดี แนวทางในการสร้างความสมดุลย์ในชีวิต การจัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่าง ๆ ในชีวิต การใช้ชีวิตโดยใส่ใจสุขภาพ การบริหารจัดการด้านการเงินส่วนบุคคล เป็นต้น)
- ปลุกฝังพุทธศาสนา/ธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ
- ส่งเสริมความพอเพียงและการใช้ชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง
- เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้/สนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

2. ประชาชนพึงพอใจกับผลงานโดยรวมของภาครัฐและภาคเอกชนมากขึ้น แต่ยังไม่พึงพอใจกับความมุ่งมั่นและความพยายามในการต่อต้านคอร์รัปชัน

หากพิจารณาจากผลการสำรวจเปรียบเทียบระหว่าง ปี 2554 กับปี 2555 จะเห็นได้ว่าคนไทยมีความเชื่อมั่นและพึงพอใจต่อการดำเนินงานและบทบาทของภาคเอกชนเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นประเด็นด้านการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความ

โปร่งใส โดยระดับความพึงพอใจเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.35 เป็น 4.52 (คะแนนเต็ม 7) ความพึงพอใจที่มีต่อการที่ชุมชนได้รับการช่วยเหลือ/พัฒนาสิ่งแวดล้อมจากภาครัฐกิจ โดยเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.02 เป็น 4.27 แต่ทว่าความพึงพอใจต่อการดำเนินงานและบทบาทของภาคเอกชนก็ยังไม่สูงมากนัก นอกจากนี้ ในทางเดียวกันในขณะที่คนไทยมีความพึงพอใจต่อผลงานโดยรวมของรัฐบาลเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.12 เป็น 4.55 และความซื่อสัตย์/โปร่งใสและเป็นธรรมในการปฏิบัติงานของรัฐบาลเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.12 เป็น 4.39 ตลอดจนความพยายามในการแก้ปัญหาการทุจริต/คอร์รัปชันเพิ่มขึ้นเช่นกันจากค่าเฉลี่ย 4.02 เป็น 4.35 แต่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานและบทบาทของภาครัฐก็ยังคงถือว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ

ในขณะที่คนไทยเผชิญปัญหาหลายด้านอยู่ในปัจจุบัน อาทิ ปัญหาย้ายแล้ง ปัญหาน้ำท่วม แต่กลับพบว่าปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อในระดับรุนแรงแก่คนไทย คือ ปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันของข้าราชการและนักการเมืองซึ่งระดับความรุนแรงของผลกระทบเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.60 (คะแนนเต็ม 7) ในปี 2554 เป็น 4.69 ในปี 2555 เช่นเดียวกับปัญหาความจำเป็นที่ต้องติดสินบนกับเจ้าหน้าที่รัฐ ที่มีระดับความรุนแรงของผลกระทบเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.05 เป็น 4.23 และปัญหาด้านการถูกเลือกปฏิบัติ/ได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นธรรม ที่มีระดับความรุนแรงของผลกระทบเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 4.04 ในปี 2554 เป็น 4.35 ในปี 2555

ดังนั้นหน่วยงานภาคเอกชนควรส่งเสริมการดำเนินงานด้วยความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล ซึ่งไม่เพียงแต่การแสดงเจตจำนงในการยึดถือ แต่เป็นการลงมือปฏิบัติโดยเริ่มต้นจากการเป็นต้นแบบที่ดีให้กับสังคมในการริเริ่มมาตรการต่าง ๆ ในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยถึงแม้ว่าความพยายามในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนี้ก็ยังไม่หมดไปจากสังคม

จากดัชนีชี้วัดการรับรู้เกี่ยวกับการคอร์รัปชันขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Corruption Perceptions Index : CPI) ได้จัดให้ประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 88 จาก 176 ประเทศ ซึ่งเป็นลำดับเดียวกับประเทศมาลาวี ประเทศสวาซิแลนด์ และประเทศแซมเบีย โดยประเทศไทยเคยถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ 80 และลดลงเป็นอันดับที่ 88 ในปี 2555 และถึงแม้ว่าความแตกต่างของระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการกำหนดดัชนีดังกล่าวอาจจะส่งผลทำให้การจัดลำดับของประเทศไทยลดลง แต่ความเป็นจริงแล้วการทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่ในสังคมไทยอย่างเห็นได้เด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยหลาย ๆ โครงการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ โดยการทุจริตคอร์รัปชันกลายเป็นสิ่งที่คนยอมรับมากขึ้นว่าเป็นเรื่องปกติที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการดำเนินธุรกิจในประเทศไทย และหากประเทศไทยยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวและยังปล่อยให้ทัศนคติเช่นนี้เพิ่มมากขึ้นในสังคม ประเทศไทยจะสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ และลดความเชื่อมั่นในการลงทุน ตลอดจนทำให้ไทยเป็นประเทศที่ไม่น่าอยู่ต่อไป

ถึงแม้ว่าจากการสำรวจในครั้งนี้นับพบว่า ระดับความรุนแรงของผลกระทบจากการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการ/นักการเมืองค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ดี หน่วยงานภาคเอกชนก็ถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การคอร์รัปชันยังคงมีอยู่เช่นกัน โดยจากผลการศึกษาเรื่องการคอร์รัปชันในประเทศไทย (โดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัท ในปี 2555) โดยมีผู้นำความคิดและผู้บริหารองค์กรภาคเอกชนบางส่วนได้กล่าวถึงบทบาทของภาคเอกชนในเรื่องของการคอร์รัปชัน ซึ่งยังเป็นที่ยอมรับในด้านลบถึงการเป็นผู้ที่มีบทบาททำให้เกิดการคอร์รัปชัน แต่บทบาทในทางตรงข้าม การเป็นกลุ่มพลังที่มีอิทธิพลในการช่วย

ต่อต้านการคอร์รัปชันนั้นยังมีน้อย ดังนั้นภาคเอกชนโดยภาพรวม จึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นผู้ที่บทบาทสำคัญเพื่อขับเคลื่อนการต่อต้านการคอร์รัปชันต่อไป โดยหากพิจารณาถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชันประการหนึ่งมาจากการที่ภาคเอกชนยินยอมที่จะจ่าย (เช่น การฮั้วการประมูล การขอใบอนุญาต ค่านิยมในการจ่ายเพื่อให้ได้ผลประโยชน์) แต่หากไม่มีผู้ยินยอมที่จะจ่ายแล้ว ย่อมทำให้ปัญหาการคอร์รัปชันลดลงได้ในที่สุด โดยถึงแม้ว่าภาคเอกชนรายใหญ่และหน่วยงานอิสระจะมีการรณรงค์ และศึกษาอย่างต่อเนื่องแต่ยังคงไม่สามารถนำไปสู่การวางแผนและดำเนินการแก้ไขได้อย่างเป็นรูปธรรม การต่อต้านการคอร์รัปชันจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องผลักดันร่วมกันจากหลายภาคส่วน

รูปแบบของการคอร์รัปชันนั้นมีอยู่หลากหลาย ภาคเอกชนและหน่วยงานอิสระต่าง ๆ ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาการคอร์รัปชันเป็นอย่างดี ตลอดจนมีการศึกษาในหลาย ๆ ครั้งแต่ยังไม่สามารถนำไปสู่การวางแผนและดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ผู้ให้สัมภาษณ์จากผลการศึกษาเรื่องการคอร์รัปชันในประเทศไทย (โดยแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนไทยในการต่อต้านการทุจริต ในปี 2555) กล่าวว่า การคอร์รัปชันนั้นเกิดขึ้นได้ในทุก ๆ ขั้นตอนของกระบวนการที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของราชการ โดยสามารถจัดรูปแบบของการคอร์รัปชันออกเป็นประเภทหลัก ๆ ได้ดังนี้

การคอร์รัปชันในรูปของบุคคลและสถาบัน	การคอร์รัปชันในรูปของนโยบาย
<ul style="list-style-type: none"> • การให้และการรับสินบน การขู่เข็ญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ • การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของขวัญมูลค่าสูง และสินบนมูลค่าสูง • ไม่กระทำการตามหน้าที่แบบตรงไปตรงมา แต่ใช้อิทธิพลของพรรคพวกแทน เช่น การจัดฮั้วประมูล • ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด เช่น ช่มชู้ คุกคามและทำร้ายให้เกิดความเกรงกลัวในการชุมนุมประท้วงนโยบายรัฐบาลและในการเลือกตั้ง • ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียงและการทุจริตด้วยวิธีการต่าง ๆ • การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้ผลเสียส่วนตัว เช่น การกำหนดสเปกงานที่เอื้อต่อบริษัทใดบริษัทหนึ่ง • การบริจาคเพื่อช่วยเหลือการรณรงค์ที่ผิดกฎหมาย เช่น บริจาคให้แก่นักการเมืองและพรรคการเมืองรัฐบาล เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและการออกกฎหมายของรัฐบาล 	<ul style="list-style-type: none"> • การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างมีอคติและลำเอียง ทำให้ข้าราชการระดับสูงได้รับผลประโยชน์ มีอิทธิพลมากขึ้น • การใช้นโยบายประชานิยมของผู้บริหารประเทศ เช่น นักการเมืองให้เงินทอง หรือสิ่งของของรัฐ และหาผลประโยชน์จากนโยบายดังกล่าว • การนำเสนอช่องทาง/โครงการที่มีงบประมาณสูงมากขึ้น • การแปรรูปเป็นรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้ผู้ที่มีผลประโยชน์ได้เข้าควบคุมและใช้อิทธิพลในการหาผลประโยชน์ และมีอิทธิพลทับซ้อน • การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉล การใช้กองทุนของรัฐ ไปเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง เช่น การใช้ธนาคารของรัฐ ในโครงการประชานิยม • การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ • การฉกฉวยทรัพยากรของรัฐมาเป็นของครอบครัว

เมื่อพิจารณาผลการสำรวจ “คนไทย” มอนิเตอร์ ประกอบกับผลการศึกษาเรื่องการคอร์รัปชันในประเทศไทย มีหลายประเด็นที่มีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์ในการวางแนวทางเพื่อขับเคลื่อนการต่อต้านการคอร์รัปชันโดยภาคเอกชน ดังนี้

- การสร้างค่านิยมของการไม่คอร์รัปชันทั้งในสังคมวงกว้างและภายในองค์กร และชี้ให้เห็นว่าการคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้และเป็นความละเอียดอ่อนต่อสังคม โดยผ่านพลังของสื่อมวลชนและการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ
- การจัดตั้งหน่วยงานกลางซึ่งมาจากการประสานความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน โดยมีบทบาทเป็นหูเป็นตาในการตรวจสอบและรับแจ้งข้อมูลจากประชาชน
- ให้ความสำคัญต่อการคอร์รัปชันเป็นหนึ่งในนโยบายที่สำคัญของบริษัท/องค์กร และให้คำปฏิญาณร่วมกัน
- สร้างการรับรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหมายและพฤติกรรมที่ถือว่าการคอร์รัปชันให้กับบุคลากรในองค์กร
- การจัดทำแนวทางการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร
- กำหนดมาตรการลงโทษที่รุนแรงหากเกิดการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กร
- การสนับสนุนความโปร่งใสในทุก ๆ กิจกรรมของการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดซื้อในโครงการใหญ่ ๆ ไปจนถึงเรื่องเล็ก ๆ ในการทำงานแต่ละวัน
- ปลูกฝังค่านิยมในการยึดถือคุณธรรมและจริยธรรมในการดำเนินชีวิตให้กับพนักงาน

3. คนไทยมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมแต่ยังอยู่ในบริบทของกิจกรรมที่กระทำได้ด้วยตนเอง

ในปีที่ผ่านมา มีจำนวนคนไทยสูงถึงร้อยละ 43 ที่ได้ร่วมบริจาคเงิน สิ่งของ และอีกร้อยละ 37 ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมต่าง ๆ ที่ได้จัดขึ้นในเขตพื้นที่ชุมชน ถึงแม้ว่าตัวเลขทางสถิติได้แสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของคนไทยที่มีบทบาทในการช่วยเหลือสังคมค่อนข้างสูง ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากภาวะอุทกภัยครั้งยิ่งใหญ่ในปีที่ผ่านมา ทำให้คนไทยบางส่วนที่ไม่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติหันมาให้ความสนใจและใส่ใจกับผู้ประสบภัยและร่วมกันบริจาค พร้อมทั้งหยิบยื่นความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

จากการที่คนไทยได้เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศนั้น ผลสำรวจในครั้งนี้ยังพบว่าคนไทยส่วนใหญ่ช่วยพัฒนาประเทศโดยเน้นกิจกรรมที่สามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง (more individually driven and passive) สูงถึงร้อยละ 82 กิจกรรมเหล่านั้นได้แก่ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคม ประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสม ยึดถือในศีลธรรม จริยธรรม คุณงามความดี ประหยัด อยู่อย่างพอเพียง และปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบบ้านเมือง เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการพัฒนาประเทศโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อื่น (more societally driven and proactive/participatory) ผลสำรวจแสดงให้เห็นว่า มีเพียงร้อยละ 46 ที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว อาทิเช่น ให้ความร่วมมือในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนและสังคม สร้างความสามัคคีในชุมชนและสังคม ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ปลูกต้นไม้ ลดการใช้ถุงพลาสติก และอบรมเยาวชนคนรุ่นหลัง ให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบเทียบกับจำนวนประชากรชาวไทยทั่วประเทศ จำนวนของการเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวของคนไทยยังมีสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อย

จากการสำรวจยังพบอีกว่า คนไทยได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองในระดับค่อนข้างรุนแรง จากตัวเลขที่ค่อนข้างสูงถึงค่าเฉลี่ย 4.62 (คะแนนเต็ม 7) ซึ่งผลกระทบจากประเด็นปัญหานี้ทำให้คนไทยประมาณร้อยละ 13 รู้สึกเบื่อและไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมือง นอกจากนี้คนไทยยังมีความคิดเห็นว่าผลกระทบจากความขัดแย้งทางการเมืองทำให้ประเทศหยุดการพัฒนาพัฒนาช้ากว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ไม่สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ กับคนอื่นได้อย่างอิสระ ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศไม่ดี ส่งผลให้เสียโอกาสในการลงทุนจากต่างประเทศ และทำให้รู้สึกอยู่อย่างไม่ปลอดภัย เพราะอาจมีความรุนแรงเกิดขึ้น ผลจากความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งดังกล่าวอาจจะนำไปสู่การถดถอยในคุณภาพชีวิตของคนในสังคม เนื่องจากคนในประเทศจะเพิกเฉย และไม่อยากที่จะเข้าร่วมหรือมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ

ดังนั้นภาคเอกชนควรที่จะให้การตระหนักและหันมาเริ่มใส่ใจกับประชาชน และชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนที่พักอาศัยอยู่บริเวณเขตธุรกิจนั้น ๆ นอกจากนี้ ภาคเอกชนควรมีโครงการที่สนับสนุนและส่งเสริมพนักงานขององค์กรในการเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร และทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคมโดยรวม ทั้งนี้หน่วยงานควรที่จะต้องให้การสนับสนุนพนักงานอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของการสนับสนุนทางด้านเวลา การเงิน และสิ่งของเหลือใช้ของหน่วยงาน การมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเป็นอาสาสมัครจะทำให้พนักงานเกิดความอยากที่จะเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ และเต็มใจ อาทิเช่น การมีนโยบายให้พนักงานสามารถหยุดงานได้ 3 วันต่อปีเพื่อเข้าร่วมโครงการอาสาเพื่อสังคมต่าง ๆ ยิ่งไปกว่านั้นแผนกทรัพยากรมนุษย์ควรจะเป็นจุดในการประสานงาน และอำนวยความสะดวกในการจัดหา แลกเปลี่ยนข้อมูลของโครงการเพื่อสังคมต่าง ๆ หรือจัดโครงการต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานที่สนใจได้มีโอกาสเข้าร่วม ประโยชน์ที่ได้รับจากการที่คนในสังคมเข้าร่วมงานอาสาสมัคร ไม่เพียงแต่เป็นเพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนและสังคมให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น ผลจากการสำรวจยังชี้ให้เห็นว่า การเข้าร่วมงานอาสาสมัครจะทำให้ร่างกายและจิตใจของคนในสังคมเข้มแข็ง มีพลัง และมีความสามัคคีกันยิ่งขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดก็จะส่งผลดีต่อประเทศชาติโดยรวม

และด้วยในปัจจุบันหน่วยงานภาคเอกชนทั้งหลายได้จัดทำโครงการต่าง ๆ เพื่อดูแล และแสดงความรับผิดชอบต่อชีวิตคนในชุมชนมากมายหลายโครงการ ดังจะเห็นได้ว่าภาคเอกชนมีศักยภาพที่จะผลักดันและเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมการเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวของคนในสังคมได้โดยเริ่มจากบุคลากรของหน่วยงาน เนื่องจากภาคเอกชนมีบุคลากรจำนวนมากที่มีการศึกษาและความสามารถ ดังนั้นบุคลากรเหล่านั้นจะมีความสามารถในการรวบรวมกำลังในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และเป็นตัวอย่างที่ดีของการเป็นพลเมืองที่ตื่นตัวในการมีส่วนร่วมและช่วยพัฒนาชุมชน/สังคมให้น่าอยู่ยิ่งขึ้น นอกเหนือไปจากนั้นพวกเขาทั้งหลายสามารถที่จะเป็นผู้นำในการสร้างแรงบันดาลใจหรือชักชวนคนในชุมชน/สังคมให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมต่าง ๆ

สำหรับการช่วยเหลือสังคม ภาคเอกชนหันมาให้ความสำคัญต่อการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) โดยหน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณประจำปีที่ใช้กับการทำกิจกรรมเพื่อสังคม ตัวอย่างของกิจกรรมเพื่อสังคมได้แก่ การบริจาคหนังสือ การปลูกต้นไม้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก็ได้ถูกมองว่าเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานได้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง และสามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคมได้ในระดับหนึ่ง แต่กิจกรรมเพื่อสังคมบางกิจกรรมถูกมองว่าเป็นกิจกรรมที่ได้จัดขึ้นเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ และสร้างภาพลักษณ์องค์กรเท่านั้น ซึ่งจากการสำรวจ The Thailand Corporate Excellence Survey 2011 ที่ได้จัดทำขึ้นโดยความร่วมมือของสมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ พบว่า ในมุมมองของผู้บริหารระดับสูงของ

หน่วยงานภาคเอกชนสูงถึงร้อยละ 75 คิดเห็นว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรเป็นเพียงแค่การประชาสัมพันธ์องค์กรเท่านั้น และร้อยละ 44 คิดว่าการมีกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมจะเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินธุรกิจในอนาคต ซึ่งปัจจุบันภาคเอกชนได้มีโครงการหลากหลายเพื่อชุมชน อาทิเช่น โครงการที่เน้นการส่งเสริมการศึกษา โครงการบูรณะซ่อมแซมสุขภาพที่เสื่อมโทรมเพื่อเสริมสร้างสุขอนามัยที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชน และโครงการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อให้ชุมชนมีน้ำดื่มสะอาด เป็นต้น

จากผลการสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ ในปีนี้ ชี้ให้เห็นว่า คนไทยส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อบทบาทของภาคเอกชนในการให้ความช่วยเหลือชุมชน และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 4.02 (คะแนนเต็ม 7) ในปี 2554 เป็น 4.27 ในปี 2555 และพอใจกับประโยชน์จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ภาคเอกชนจัดทำขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 แต่ก็ยังถือว่าพึงพอใจในระดับที่ไม่สูงมาก

ประกอบกับผลการสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ ในปีนี้ พบว่า ปัญหาที่คนไทยส่วนใหญ่เผชิญได้แก่ ปัญหาความแห้งแล้ง โดยมีค่าเฉลี่ย 4.90 (คะแนนเต็ม 7) ปัญหาราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.67 ปัญหาภัยน้ำท่วม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.63 และการขาดแคลนที่ดินทำกิน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.30 จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จะเป็นแนวทางในการจัดทำกิจกรรมเพื่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานภาคเอกชน เพื่อให้ช่วยบรรเทาปัญหาที่คนไทยกำลังประสบ และก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยในท้ายที่สุด

โดยข้อเสนอแนะสำหรับภาคเอกชนเกี่ยวกับบทบาทในการดูแลสังคม มีดังนี้

- การส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคม ที่สร้างการมีส่วนร่วม/เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าร่วม เพื่อปลูกฝังและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของพลเมืองที่มีความตื่นตัว
- กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของกิจกรรมเพื่อสังคมบนพื้นฐานของการพัฒนาที่แท้จริงในชุมชน/ประเทศ ไม่ใช่เพียงเป้าหมายเพื่อสร้างการรับรู้ต่อกิจกรรมและความรู้สึกที่ดีต่อภาพลักษณ์ขององค์กร
- พัฒนากิจกรรมเพื่อสังคมโดยที่สอดคล้องกับปัญหาต่าง ๆ ที่คนไทยกำลังประสบอยู่ เพื่อช่วยหาแนวทางในการแก้ไขอย่างยั่งยืน เช่น ปัญหาความแห้งแล้ง ปัญหาราคาพืชผล/สินค้าเกษตรตกต่ำ ปัญหาภัยอุทกภัย และปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน เป็นต้น

4. อนาคตของประเทศไทยสู่ยุคดิจิทัล

กลุ่มเยาวชนไทยที่เข้าร่วมในการสำรวจครั้งนี้มีช่วงอายุระหว่าง 15-17 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุน้อยที่สุด จากการสำรวจพบว่า เยาวชนไทยที่มีช่วงอายุ 15-17 ปี และ 18-29 ปี มีการเข้าใช้สังคมออนไลน์ร้อยละ 29 และร้อยละ 18 ตามลำดับ และมีการใช้เว็บไซต์อย่างต่อเนื่องถึงร้อยละ 24 และร้อยละ 17 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกลุ่มผู้ที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป จะพบว่า อัตราการเข้าใช้สังคมออนไลน์และเว็บไซต์จะน้อยลง โดยกลุ่มผู้ที่มีอายุ 30-39 ปี มีการเข้าใช้สังคมออนไลน์และเว็บไซต์ น้อยกว่าร้อยละ 10 และกลุ่มผู้ที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป มีการเข้าใช้สังคมออนไลน์และเว็บไซต์ น้อยกว่าร้อยละ 5 ดังนั้นสื่อดิจิทัลเหล่านี้จะเป็นสื่อหลักที่สามารถเข้าถึงเยาวชนรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากเปรียบเทียบกับคนไทยที่

มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไปจะพบว่ากระแสความนิยมในสื่อยุคใหม่ที่เรียกว่า สื่อดิจิทัลยังมีคนให้ความสนใจไม่มากเท่าที่ควร ประกอบกับระดับความพึงพอใจที่น้อยลงของคนไทยที่มีต่อความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น จากค่าเฉลี่ย 4.65 ในปี 2554 ลดลงเหลือ 4.39 ในปี 2555 รวมทั้งระดับความพึงพอใจที่มีต่อโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองลดลงจากปีที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในสังคม ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ แต่เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น และเป็นส่วนช่วยอำนวยความสะดวกรวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมเช่นกัน หากแต่ว่าการเข้ามาของเทคโนโลยีอาจทำให้ผู้สูงอายุหรือผู้ที่ไม่คุ้นเคยรู้สึกอึดอัดและต่อต้านเทคโนโลยี ปัจจุบันเทคโนโลยีนี้นักกลายเป็นช่องทางที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของคนบางกลุ่ม โดยเฉพาะเทคโนโลยีกลายเป็นหนึ่งในช่องทางการตลาดที่นักการตลาดหรือผู้มีอิทธิพลทางความคิดใช้ในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายผ่านสื่อดิจิทัล

ดังนั้นหน่วยงานภาคเอกชนควรที่จะใช้สื่อดิจิทัลในทางที่เหมาะสม เช่น นำมาเป็นเครื่องมือช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงสนับสนุนการสร้างโอกาสในการเรียนรู้และเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลากรที่มีในรูปของสื่อดิจิทัลมากขึ้น ตลอดจนให้ความสนใจในรายละเอียด และกลั่นกรองเนื้อหาที่จะสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัล โดยเฉพาะเนื้อหาที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชน เพื่อไม่ให้เกิดการมอมเมาต่อข้อมูลข่าวสาร และนำข่าวสารไปใช้ในทางที่ผิด นอกจากนี้หน่วยงานภาคเอกชนควรส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้กับเยาวชน โดยสอดแทรกเนื้อหาดังกล่าวผ่านช่องทางสื่อดิจิทัล ซึ่งช่องทางสังคมออนไลน์เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารกับกลุ่มเยาวชน ในปัจจุบันมีอุปกรณ์สื่อสารหลากหลายประเภทที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวก ทำให้ในประเทศไทยมีผู้ใช้เฟซบุ๊กมากกว่า 17 ล้านคน และฐานผู้ใช้จะขยายเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต จากสถิติจำแนกรายประเทศของเฟซบุ๊กเปิดเผยว่า ในปี 2555 จำนวนผู้ใช้เฟซบุ๊กในประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 14 และสื่อดิจิทัลอื่นๆ อาทิเช่น Skype, Instant Messaging, SMS มีผู้ใช้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในทางกลับกันการมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างแบบตัวต่อตัวกลับลดลง เนื่องจากคนในสังคมปัจจุบันหันมาใช้ช่องทางสื่อดิจิทัลในการสื่อสารกันมากขึ้น

จากผลการสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ ปีนี้แสดงให้เห็นว่าการสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกในครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นสิ่งที่ช่วยให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้น แต่ทว่าการเข้ามามีบทบาทของสื่อดิจิทัล และสังคมออนไลน์ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนหันมาให้ความสนใจและใช้เวลาไปกับสิ่งเหล่านี้มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวลดน้อยลง เนื่องจากสูญเสียเวลาไปกับการเข้าสังคมออนไลน์ จากผลการศึกษาที่รวบรวมเกี่ยวกับผลกระทบของสังคมออนไลน์ เผยว่า คนที่ใช้เวลามากกับเทคโนโลยีและมีปฏิสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอในสังคมออนไลน์จะเป็นผู้ที่มีความวิตกกังวลและเหนื่อยล้าเนื่องจากต้องติดตามกับกระแสที่เกิดขึ้น ซึ่งผลจากหลายการศึกษา แสดงให้เห็นว่า การที่เทคโนโลยี สื่อดิจิทัล และสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของเยาวชนมากขึ้น จะทำให้เยาวชนยุคใหม่ที่เติบโตขึ้นมากับการใช้อุปกรณ์สื่อสารแบบไร้สายไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต หรือเทคโนโลยีอื่น ๆ เป็นกลุ่มที่มีเกราะป้องกันกับสิ่งรอบข้างที่น้อยกว่า และเป็นผู้ที่ขาดทักษะการเข้าสังคม ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น

นอกจากนี้ผลการสำรวจโครงการ “คนไทย” มอนิเตอร์ ปีนี้ ยังพบว่า คนไทยมีความพึงพอใจต่อบทบาทของสื่อในการปลูกฝัง/สร้างสรรค์คุณค่าที่ดีในสังคม โดยมีค่าเฉลี่ย 5.04 แสดงว่าสื่อสามารถเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่คนให้ความเชื่อถือและไว้วางใจ ดังนั้นสื่อมวลชนก็ควรที่จะเป็นหนึ่งหน่วยงานในการกลั่นกรองข้อมูล เนื้อหา หรือประเด็นต่าง ๆ ที่จะสื่อสารไปสู่กลุ่มเยาวชน

5. คนไทยเป็นคนที่มีความเป็นมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รักความสนุกสนาน และมีใจรักการให้บริการ แต่ในขณะที่เดียวกัน คนไทยก็มีความเห็นแก่ตัว ไม่สมัครสมานสามัคคี ไม่มีระเบียบวินัยในตัวเอง และมีความไม่ซื่อสัตย์สุจริตซ่อนเร้นอยู่

Kapil Java นักวิจัยที่มีชื่อเสียงจากอินเดีย ได้กล่าวว่า ความมั่นคงของประเทศชาติที่แท้จริง มาจากคุณลักษณะเฉพาะของคนในประเทศนั้น ๆ ดังนั้นหากประเทศใดก็ตามที่มีความประสงค์ที่จะเพิ่มความมั่นคงของประเทศชาติ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มคุณลักษณะมวลรวมประชาชาติ (Gross National Character) ควบคู่กับผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product) นอกจากนี้ Kapil Java ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนาประเทศ คือการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองที่น่าอยู่ เพื่อให้คนในประเทศมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ และมีชีวิตที่สงบสุขเรียบง่าย ซึ่งหลักการง่าย ๆ นี้มักจะถูกกละเลย และบดบังจากการที่ทุกคนหันไปให้ความสำคัญกับความมั่นคงทางวัตถุ และทางการเงิน

บุคคลแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตนที่แตกต่างกัน หากแต่เมื่อกล่าวถึงอัตลักษณ์ของคนในประเทศนั้น ๆ คนในประเทศก็จะมีคุณลักษณะเด่นที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็นประชาชนของประเทศดังกล่าว ซึ่งลักษณะประจำชาติ หมายถึง ค่านิยม บรรทัดฐาน ธรรมเนียมปฏิบัติ ที่คนในชาติมีร่วมกัน การศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของความเป็นไทยของคนในประเทศ มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คนไทยเป็นผู้ที่รักความสนุกสนาน

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชาวไทยที่มีต่อคุณลักษณะที่เด่นของคนไทย พบว่า คุณลักษณะด้านบวกที่เป็นจุดเด่นของคนไทยได้แก่ ความมีน้ำใจและชอบช่วยเหลือเห็นใจผู้อื่น ยิ้มง่าย มีความอบอุ่นและเป็นมิตร มีเมตตาริฉัตรและมีจิตใจในการให้บริการ รักความสนุกสนาน อ่อนน้อมถ่อมตน และมีความสามัคคี ส่วนคุณลักษณะด้านลบที่ประชากรชาวไทยส่วนใหญ่นึกถึง ได้แก่ ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ไม่ลังเลที่จะดักตวงผลประโยชน์ตนเองและพวกพ้อง มักทุจริตและไม่จริงใจ ขาดความสามัคคี ไม่มีวินัยและไม่เคารพกฎระเบียบ มักหวังพึ่งโชคชะตา ชอบเชื่อในพิธีกรรมและมีความเชื่อมงาย ไม่สนใจกับสิ่งรอบข้าง ทำอะไรเพื่อให้ตนเองมีหน้ามีตาในสังคม และชอบตามกระแส

นอกจากนั้นจากการสำรวจยังพบว่า คุณลักษณะที่ควรส่งเสริมให้กับเยาวชนรุ่นหลัง มิได้แตกต่างจากคุณลักษณะที่เด่นของคนไทย ซึ่งได้แก่ ความมีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความอบอุ่นและเป็นมิตร มีเมตตาริฉัตรและมีจิตใจในการให้บริการ มีความสามัคคี เสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ซื่อสัตย์และมีความจริงใจ รู้จักการให้อภัย มีความพอเพียง และมีวินัยพร้อมทั้งเคารพกฎระเบียบ

ถึงแม้ว่าจะมีการตระหนักถึงความแตกต่างของคนแต่ละบุคคลและคนในสังคม แต่ความคิดที่ว่าคนไทยมีคุณลักษณะที่โดดเด่นซึ่งบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยเริ่มชัดเจนและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวจะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการทำงาน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรโดยยึดคุณลักษณะดังกล่าวเป็นรูปแบบและแนวทางในการส่งเสริมให้อยู่คู่กับคนไทยต่อไป

ภาคเอกชนควรตื่นตัวในการส่งเสริมและเป็นหนึ่งในแรงผลักดันให้คนไทยนำคุณลักษณะที่ดีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน และชาวต่างชาติ ซึ่งการส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าวจะเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในประเทศ พร้อมทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากรของประเทศต่อไปในอนาคต การที่คนไทยมีอัธยาศัยที่ดี มีความอบอุ่นและเป็นมิตร รวมทั้งการมีเมตตาจิต สิ่งเหล่านี้จะหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างรากฐานและส่งมอบบริการที่ดีให้กับธุรกิจต่าง ๆ อาทิเช่น ธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม หรือธุรกิจบริการ เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาคุณลักษณะของบุคลากร เป็นสิ่งสำคัญของผู้นำธุรกิจในการพัฒนาเศรษฐกิจ

สนับสนุนนโยบาย การทำงานที่มุ่งเน้น ความสมดุลในชีวิต (Work-life balance)

ผู้นำภาคเอกชนควรส่งเสริมค่านิยมต่างๆ ที่เป็นคุณสมบัติที่ดีของคนไทย โดยเริ่มจากการปลูกฝังค่านิยมเหล่านี้ให้กับสังคมทำงาน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารระดับต่างๆ พนักงานระดับปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ในองค์กร หากค่านิยมเหล่านี้ถูกซึมซับ และองค์กรมีการนำค่านิยมเหล่านี้มาใช้อย่างแพร่หลาย หนึ่งการที่จะปลูกฝังค่านิยมดังกล่าวให้กับทุกคนในองค์กร ผู้นำภาคเอกชนต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญ และเข้าใจถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย จึงจะสามารถถ่ายทอดค่านิยมที่ดีต่างๆ สู่คนรอบข้าง ในทางกลับกันจากการสำรวจในครั้งนี้นพบว่า คนไทยยังมีคุณลักษณะที่

ไม่สู้ดีนักหลายประเด็นที่ควรต้องนำมาขัดเกลา และพัฒนาให้ดีขึ้น คุณลักษณะแง่ลบเหล่านี้ไม่ควรจะถูกเพิกเฉยแต่อย่างใดเลย ทั้งนี้องค์กรภาคเอกชนควรให้ความสำคัญและพยายามหาวิธีการในการแก้ไขปรับปรุงคุณลักษณะดังกล่าวให้ดีขึ้น อาทิ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ ๆ พร้อมทั้งสอดแทรกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยให้อยู่ควบคู่องค์กร หรือการอบรมให้พนักงานรับรู้ถึงคุณสมบัติที่ดีและที่ควรต้องปรับปรุง โดยแนวทางในการส่งเสริมคุณลักษณะของคนไทย มีดังนี้

- ปลูกฝังค่านิยมและคุณลักษณะที่ดีต่าง ๆ ของคนไทยไปสู่รุ่นต่อไปและปลูกฝังให้กับบุคลากรในองค์กร
- การสร้างความไว้วางใจและความน่าเชื่อถือที่มีต่อผู้นำองค์กรรวมถึงพนักงาน
- ส่งเสริมความซื่อสัตย์ โปร่งใส และความรับผิดชอบในการทำงาน รวมถึงความสามัคคี/การทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อลดคุณลักษณะแง่ลบในด้านต่างๆ เช่น ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง มักทุจริตและไม่จริงจัง ขาดความสามัคคี และไม่สนใจกับสิ่งรอบข้าง
- ส่งเสริมการทำงาน/ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความรู้/อาศัยข้อมูลมากขึ้น เพื่อลดคุณลักษณะแง่ลบในด้านการพึ่งพาโชคชะตาและการมีความเชื่อมมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับภาคเอกชนเกี่ยวกับ ทิศทางในการพัฒนาประเทศไทย

1. จัดตั้งหน่วยงานกลางด้าน CSR ซึ่งมาจากการประสานความร่วมมือกันของภาคส่วนต่าง ๆ โดยมีบทบาทเป็นผู้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรม CSR ที่ภาคเอกชนดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เพื่อเป็นแหล่งความรู้และให้แนวทางกับหน่วยงานภาคเอกชนที่กำลังริเริ่มงานดูแลสังคม รวมถึงเพื่อเป็นหน่วยงานที่ช่วยบริหารจัดการโครงการ CSR ที่มีในประเทศไทยให้ไม่เกิดการทับซ้อนและมีความครอบคลุมปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินโครงการ CSR ของภาคเอกชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจด้วยความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลมากขึ้น ผลิตสินค้าและบริการที่ดีช่วยยกระดับสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมถึงการทำการตลาดด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Societal Marketing)
3. ยกระดับการพัฒนาบุคลากรจากเรื่องของประสิทธิภาพในการทำงานเพียงอย่างเดียว มาเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะค่านิยมในการเป็นคนดีของสังคมทั้งในด้านจิตใจและการกระทำ ตลอดจนการเป็นพลเมืองที่มีความตื่นตัว (Active Citizen)
4. สนับสนุนนโยบายการทำงานที่มุ่งเน้นความสมดุลในชีวิต (Work-life balance) ซึ่งมาพร้อมกับมาตรการต่าง ๆ ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
5. ในการเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมนั้น ภาคเอกชนควรทำบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงลึกและทำงานร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยภาคเอกชนอาจประสานความร่วมมือกับภาคีแนวร่วมทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม เช่น NGO ภาคีต่อต้านการคอร์รัปชัน เป็นต้น

ภาคผนวก

1. เกณฑ์การแปลผล

การสัมภาษณ์ในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทยได้แสดงความคิดเห็น และตอบคำถามในรูปแบบของคำถามปลายปิด คำถามปลายเปิด และการให้คะแนนในรูปแบบสเกลของระดับต่าง ๆ อาทิเช่น ระดับความพึงพอใจ ระดับผลกระทบจากปัญหา และระดับความเหมาะสมในการพัฒนา โดยคะแนนในรูปแบบสเกลมีทั้ง 5 ระดับ และ 7 ระดับ ซึ่งเกณฑ์ในการแปลผลมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 50

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับความพึงพอใจ
7 Point Scale

ระดับคะแนน	แปลผล
1.00 - 1.85	ไม่พึงพอใจอย่างมาก
1.86 - 2.71	ไม่พึงพอใจ
2.72 - 3.57	ค่อนข้างไม่พึงพอใจ
3.58 - 4.43	พึงพอใจในระดับปานกลาง
4.44 - 5.29	ค่อนข้างพึงพอใจ
5.30 - 6.15	พึงพอใจ
6.16 - 7.00	พึงพอใจอย่างมาก

ตารางที่ 52

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับความเหมาะสมในการพัฒนา
5 Point Scale

ระดับคะแนน	แปลผล
1.00 - 1.80	พัฒนาในทิศทางที่ไม่เหมาะสม
1.81 - 2.61	พัฒนาในทิศทางที่ค่อนข้างไม่เหมาะสม
2.62 - 3.42	ไม่พัฒนา
3.43 - 4.23	พัฒนาในทิศทางที่ค่อนข้างเหมาะสม
4.24 - 5.00	พัฒนาในทิศทางที่เหมาะสม

ตารางที่ 51

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับผลกระทบจากปัญหา
7 Point Scale

ระดับคะแนน	แปลผล
1.00 - 1.85	ไม่มีความรุนแรงเลย
1.86 - 2.71	ไม่รุนแรง
2.72 - 3.57	ค่อนข้างไม่รุนแรง
3.58 - 4.43	รุนแรงระดับปานกลาง
4.44 - 5.29	ค่อนข้างรุนแรง
5.30 - 6.15	รุนแรง
6.16 - 7.00	รุนแรงมาก

ตารางที่ 53

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผลระดับบทบาทของจังหวัด/องค์กร
การปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา 5 Point Scale

ระดับคะแนน	แปลผล
1.00 - 1.80	ไม่มีบทบาทเลย
1.81 - 2.61	มีบทบาทเพียงเล็กน้อย
2.62 - 3.42	มีบทบาทปานกลาง
3.43 - 4.23	มีบทบาทค่อนข้างมาก
4.24 - 5.00	มีบทบาทมาก

ภาคผนวก

2. เกณฑ์การจัดระดับรายได้ตามพื้นที่

ในส่วนของช่วงรายได้นั้น เนื่องจากประชาชนชาวไทยในแต่ละพื้นที่มีระดับรายได้ที่ไม่เท่ากัน ผลสำรวจนี้จึงใช้เกณฑ์อ้างอิงการจัดระดับรายได้ตามพื้นที่ของสมาคมวิจัยการตลาดแห่งประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 54 ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในเขตพื้นที่ต่างๆ

เขตกรุงเทพ	ระดับ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนในเขตกรุงเทพ
	ระดับ A+	มากกว่า 160,000 บาท
	ระดับ A	85,001 – 160,000 บาท
	ระดับ B	50,001 – 85,000 บาท
	ระดับ C+	35,001 – 50,000 บาท
	ระดับ C	24,001 – 35,000 บาท
	ระดับ C-	18,001 – 24,000 บาท
	ระดับ D	7,501 – 18,000 บาท
	ระดับ E	0 – 7,500 บาท
เขตเทศบาล	ระดับ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนในเขตเทศบาล
	ระดับ A+	มากกว่า 85,000 บาท
	ระดับ A	55,001 – 85,000 บาท
	ระดับ B	33,001 – 55,000 บาท
	ระดับ C+	22,501 – 33,000 บาท
	ระดับ C	15,001 – 22,500 บาท
	ระดับ C-	10,001 – 15,000 บาท
	ระดับ D	5,001 – 10,000 บาท
	ระดับ E	0 – 5,000 บาท
นอกเขตเทศบาล	ระดับ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือนนอกเขตเทศบาล
	ระดับ A+	มากกว่า 58,000 บาท
	ระดับ A	35,001 – 58,000 บาท
	ระดับ B	24,001 – 35,000 บาท
	ระดับ C+	20,001 – 24,000 บาท
	ระดับ C	11,001 – 20,000 บาท
	ระดับ C-	6,501 – 11,000 บาท
	ระดับ D	3,201 – 6,500 บาท
	ระดับ E	0 – 3,200 บาท

ภาคผนวก

3. ระดับความพึงพอใจรายจังหวัด

ระดับความพึงพอใจรวมต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนชาวไทยในแต่ละพื้นที่ที่สามารถแจกแจงเป็นระดับความพึงพอใจรายจังหวัด ดังนี้

ตารางที่ 55 ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ

ความพึงพอใจโดยรวม	กทม.
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-
ไม่พึงพอใจ	2%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	9%
เฉย ๆ	9%
ค่อนข้างพึงพอใจ	35%
พึงพอใจ	40%
พึงพอใจมาก	5%
ค่าเฉลี่ย	5.18
Top 2 Box	45%
(ฐาน)	(8,860)

ตารางที่ 56 ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคเหนือ

ความพึงพอใจโดยรวม	เชียงใหม่	เชียงราย	น่าน	พะเยา	แพร่	แม่ฮ่องสอน	ลำปาง	ลำพูน	อุตรดิตถ์
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-	-	-	-	8%	-	-	-
ไม่พึงพอใจ	2%	1%	4%	3%	2%	-	1%	2%	1%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	6%	13%	8%	8%	6%	1%	4%	4%	7%
เฉย ๆ	8%	3%	4%	6%	9%	7%	8%	6%	7%
ค่อนข้างพึงพอใจ	31%	36%	28%	31%	22%	8%	24%	30%	21%
พึงพอใจ	43%	41%	47%	46%	50%	21%	54%	48%	53%
พึงพอใจมาก	10%	5%	10%	6%	10%	52%	9%	10%	11%
ค่าเฉลี่ย	5.35	5.19	5.36	5.27	5.43	12%	5.54	5.49	5.51
Top 2 Box	53%	46%	56%	52%	60%	5.53	64%	58%	64%
(ฐาน)	(1,871)	(2,569)	(744)	(759)	(716)	64%	(1,182)	(630)	(720)

ภาคผนวก

ตารางที่ 57 ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความพึงพอใจโดยรวม	กาฬสินธุ์	ขอนแก่น	ชัยภูมิ	นครพนม	นครราชสีมา	บึงกาฬ	บุรีรัมย์	มหาสารคาม	มุกดาหาร	ยโสธร
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-	-	-	-	-	1%	-	-	-
ไม่พึงพอใจ	1%	2%	2%	3%	1%	2%	8%	0%	1%	1%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	4%	4%	7%	7%	8%	10%	15%	10%	10%	5%
เฉย ๆ	11%	4%	5%	6%	4%	2%	11%	5%	7%	2%
ค่อนข้างพึงพอใจ	33%	30%	17%	18%	46%	39%	31%	26%	53%	29%
พึงพอใจ	43%	54%	62%	59%	37%	44%	28%	51%	21%	49%
พึงพอใจมาก	9%	6%	7%	7%	4%	4%	5%	7%	8%	13%
ค่าเฉลี่ย	5.38	5.48	5.49	5.44	5.20	5.24	4.68	5.37	5.06	5.60
Top 2 Box	52%	60%	68%	66%	40%	48%	34%	58%	29%	62%
(ฐาน)	(1,532)	(2,756)	(1,760)	(1,100)	(4,035)	(636)	(2,433)	(1,467)	(532)	(841)

(ต่อ)

ความพึงพอใจโดยรวม	ร้อยเอ็ด	เลย	สกลนคร	สุรินทร์	ศรีสะเกษ	หนองคาย	หนองบัวลำภู	อุดรธานี	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-	-	-	-	-	-	1%	1%	-
ไม่พึงพอใจ	1%	3%	1%	3%	3%	1%	9%	6%	2%	2%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	12%	11%	4%	10%	9%	4%	10%	9%	8%	5%
เฉย ๆ	13%	5%	8%	19%	9%	10%	2%	9%	15%	4%
ค่อนข้างพึงพอใจ	38%	28%	21%	32%	43%	26%	13%	26%	25%	37%
พึงพอใจ	28%	51%	55%	32%	34%	41%	62%	44%	42%	40%
พึงพอใจมาก	7%	2%	10%	2%	3%	18%	3%	5%	8%	12%
ค่าเฉลี่ย	5.02	5.18	5.54	4.86	5.05	5.58	5.19	5.04	5.19	5.43
Top 2 Box	35%	53%	65%	35%	37%	60%	66%	49%	50%	52%
(ฐาน)	(2,037)	(975)	(1,753)	(2,154)	(2,266)	(796)	(784)	(2,416)	(2,834)	(581)

ตารางที่ 58 ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคกลาง

ความพึงพอใจโดยรวม	กำแพงเพชร	ชัยนาท	นครนายก	นครปฐม	นครสวรรค์	นนทบุรี	ปทุมธานี
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	1%	-	-	-	-	1%
ไม่พึงพอใจ	2%	1%	4%	2%	1%	3%	3%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	5%	3%	10%	6%	4%	8%	12%
เฉย ๆ	15%	13%	2%	6%	10%	12%	12%
ค่อนข้างพึงพอใจ	28%	23%	25%	31%	26%	30%	37%
พึงพอใจ	40%	46%	54%	49%	49%	39%	30%
พึงพอใจมาก	10%	12%	5%	4%	10%	9%	5%
ค่าเฉลี่ย	5.30	5.44	5.29	5.31	5.50	5.20	4.93
Top 2 Box	50%	58%	59%	54%	59%	48%	35%
(ฐาน)	(1,133)	(520)	(396)	(1,352)	(1,673)	(1,752)	(1,578)

ภาคผนวก

(ต่อ)

ความพึงพอใจโดยรวม	พระนครศรีอยุธยา	พิจิตร	พิษณุโลก	เพชรบูรณ์	ลพบุรี	สมุทรปราการ	สมุทรสงคราม
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-	-	-	1%	-	-
ไม่พึงพอใจ	2%	1%	2%	1%	9%	2%	3%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	6%	5%	4%	9%	6%	6%	16%
เฉย ๆ	9%	14%	9%	8%	4%	11%	8%
ค่อนข้างพึงพอใจ	25%	19%	25%	40%	24%	26%	22%
พึงพอใจ	51%	49%	53%	39%	42%	46%	36%
พึงพอใจมาก	7%	11%	7%	4%	14%	9%	15%
ค่าเฉลี่ย	5.40	5.44	5.44	5.20	5.24	5.33	5.17
Top 2 Box	58%	61%	60%	43%	56%	54%	51%
(ฐาน)	(1,229)	(858)	(1,329)	(1,546)	(1,180)	(1,878)	(303)

(ต่อ)

ความพึงพอใจโดยรวม	สมุทรสาคร	สิงห์บุรี	สุโขทัย	สุพรรณบุรี	สระบุรี	อ่างทอง	อุทัยธานี
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-	-	-	-	-	-
ไม่พึงพอใจ	4%	-	-	1%	2%	1%	-
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	9%	4%	1%	5%	8%	4%	3%
เฉย ๆ	7%	6%	5%	7%	11%	12%	8%
ค่อนข้างพึงพอใจ	24%	32%	24%	30%	27%	23%	23%
พึงพอใจ	45%	47%	55%	46%	44%	51%	54%
พึงพอใจมาก	12%	11%	14%	10%	7%	9%	12%
ค่าเฉลี่ย	5.33	5.54	5.73	5.44	5.23	5.44	5.60
Top 2 Box	57%	58%	69%	56%	51%	60%	65%
(ฐาน)	(779)	(333)	(939)	(1,319)	(968)	(443)	(512)

ตารางที่ 59 ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ความพึงพอใจโดยรวม	จันทบุรี	ฉะเชิงเทรา	ชลบุรี	ตราด	ปราจีนบุรี	ระยอง	สระแก้ว
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-	-	-	-	1%	-
ไม่พึงพอใจ	2%	2%	3%	1%	3%	7%	5%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	15%	7%	11%	14%	7%	14%	7%
เฉย ๆ	8%	5%	1%	13%	4%	6%	4%
ค่อนข้างพึงพอใจ	25%	28%	32%	27%	23%	28%	27%
พึงพอใจ	40%	49%	50%	35%	55%	37%	46%
พึงพอใจมาก	10%	9%	4%	10%	8%	6%	11%
ค่าเฉลี่ย	5.15	5.42	5.26	5.13	5.45	4.87	5.34
Top 2 Box	50%	58%	54%	46%	63%	43%	57%
(ฐาน)	(807)	(1,060)	(2,088)	(346)	(733)	(995)	(851)

ภาคผนวก

ตารางที่ 60 ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคตะวันตก

ความพึงพอใจโดยรวม	กาญจนบุรี	ตาก	ประจวบคีรีขันธ์	เพชรบุรี	ราชบุรี
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-	2%	1%	-
ไม่พึงพอใจ	4%	4%	7%	3%	3%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	7%	6%	8%	7%	7%
เฉย ๆ	7%	8%	7%	6%	9%
ค่อนข้างพึงพอใจ	19%	28%	29%	29%	25%
พึงพอใจ	55%	50%	40%	45%	49%
พึงพอใจมาก	8%	4%	7%	10%	7%
ค่าเฉลี่ย	5.40	5.23	5.02	5.33	5.31
Top 2 Box	64%	54%	47%	54%	56%
(ฐาน)	(1,309)	(829)	(800)	(727)	(1,315)

ตารางที่ 61 ระดับความพึงพอใจโดยรวมของประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ภาคใต้

ความพึงพอใจโดยรวม	กระบี่	ชุมพร	ตรัง	นครศรีธรรมราช	นราธิวาส	ปัตตานี	พังงา
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	1%	-	-	-	%	1%	-
ไม่พึงพอใจ	3%	3%	2%	5%	3%	4%	2%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	4%	8%	9%	10%	21%	17%	5%
เฉย ๆ	2%	9%	8%	12%	13%	11%	12%
ค่อนข้างพึงพอใจ	51%	16%	23%	29%	30%	32%	20%
พึงพอใจ	39%	54%	49%	39%	27%	32%	44%
พึงพอใจมาก	1%	10%	10%	5%	5%	4%	17%
ค่าเฉลี่ย	5.18	5.41	5.37	5.00	4.72	4.82	5.50
Top 2 Box	40%	64%	59%	44%	33%	36%	61%
(ฐาน)	(684)	(768)	(978)	(2,381)	(1,166)	(1,035)	(398)

(ต่อ)

ความพึงพอใจโดยรวม	พัทลุง	ภูเก็ต	ระนอง	สตูล	สงขลา	สุราษฎร์ธานี	ยะลา
ไม่พึงพอใจอย่างมาก	-	-	-	-	-	1%	-
ไม่พึงพอใจ	3%	5%	3%	1%	2%	8%	4%
ค่อนข้างไม่พึงพอใจ	10%	12%	10%	5%	10%	17%	28%
เฉย ๆ	4%	17%	10%	4%	9%	11%	15%
ค่อนข้างพึงพอใจ	21%	36%	21%	18%	23%	20%	30%
พึงพอใจ	51%	27%	43%	62%	48%	39%	22%
พึงพอใจมาก	11%	2%	13%	11%	7%	4%	1%
ค่าเฉลี่ย	5.39	4.73	5.30	5.69	5.27	4.75	4.41
Top 2 Box	62%	29%	56%	73%	56%	43%	23%
(ฐาน)	(798)	(552)	(287)	(470)	(2,133)	(1,579)	(771)

ภาคผนวก

4. ทรัพย์สินในครอบครองของแต่ละครัวเรือน

ผลการสำรวจสิ่งของ/ทรัพย์สินที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนชาวไทย และสมาชิกในครอบครัวมีไว้ในครอบครอง จำแนกตามประเภทของทรัพย์สิน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 62 เปรียบเทียบประเภทของทรัพย์สินที่ครอบครองระหว่างประชากรชาวไทยในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

ประเภทของทรัพย์สิน	รวม	กรุงเทพฯ	ต่างจังหวัด
โทรทัศน์	98%	99%	98%
โทรศัพท์มือถือ	95%	97%	95%
ตู้เย็น	93%	94%	93%
อสังหาริมทรัพย์	92%	77%	94%
มอเตอร์ไซด์	90%	75%	92%
เครื่องซักผ้า	69%	73%	68%
เครื่องเล่น วีซีดี ดีวีดี บลูเรย์	56%	70%	55%
จักรยาน	55%	50%	56%
รถยนต์	40%	44%	40%
คอมพิวเตอร์	38%	63%	36%
เครื่องเสียง	34%	45%	33%
ไมโครเวฟ	19%	44%	16%
กล้องดิจิตอล	15%	27%	14%
เครื่องปรับอากาศ	15%	37%	12%
(ฐาน)	(100,000)	(8,860)	(91,140)

ตารางที่ 63 ประเภทอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และจำนวนที่ครอบครอง

จำนวน	คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก (Notebook)	คอมพิวเตอร์ Tablet เช่น iPad, Galaxy Tab	คอมพิวเตอร์ แบบตั้งโต๊ะ (Desktop)	กล้องคอมแพค/ โปรซูเมอร์ (กล้องดิจิทัล ธรรมดา)	กล้อง DSLR (กล้องดิจิทัล แบบที่สามารถ เปลี่ยนเลนส์ได้)
1 ชิ้น	92%	92%	95%	91%	93%
2 ชิ้น	6%	7%	4%	6%	6%
3 ชิ้น	1%	1%	1%	1%	1%
4 ชิ้น	-	-	-	2%	-
ค่าเฉลี่ย	1.11	1.12	1.08	2.59	1.15
(ฐาน)	(20,857)	(2,615)	(25,016)	(14,196)	(1,659)

ภาคผนวก

ตารางที่ 64 ประเภทโทรทัศน์และจำนวนที่ครอบครอง

จำนวน	TV โทรทัศน์จอแก้วแบบโค้ง	TV โทรทัศน์จอแก้วแบบแบน	TV แอลซีดีทีวี (LCD)	TV พลาสมาทีวี	TV แอลอีดีทีวี (LED)
1 ชั้น	72%	68%	82%	85%	76%
2 ชั้น	22%	24%	14%	11%	16%
3 ชั้น	5%	6%	3%	2%	5%
4 ชั้น	1%	1%	1%	1%	3%
5 ชั้น	-	1%	-	1%	1%
ค่าเฉลี่ย	1.38	1.42	1.24	1.21	1.39
(ฐาน)	(58,975)	(43,435)	(7,785)	(724)	(1,085)

ตารางที่ 65 ประเภทอุปกรณ์สื่อสารและจำนวนที่ครอบครอง

จำนวน	มือถือ โทรศัพท์มือถือธรรมดา	มือถือ โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน
1 ชั้น	37%	59%
2 ชั้น	33%	27%
3 ชั้น	17%	9%
4 ชั้น	9%	3%
5 ชั้น	5%	2%
ค่าเฉลี่ย	2.15	1.63
(ฐาน)	(92,618)	(15,391)

ตารางที่ 66 ประเภทพลังงานความร้อนและจำนวนที่ครอบครอง

จำนวน	บ้านเดี่ยว	ทาวน์เฮ้าส์	ตึกแถว/อาคารพาณิชย์	คอนโดมิเนียม
1 ชั้น	99%	98%	98%	98%
2 ชั้น	1%	2%	2%	2%
ค่าเฉลี่ย	1.01	1.03	1.04	1.03
(ฐาน)	(83,922)	(3,609)	(4,556)	(829)

ภาคผนวก

ตารางที่ 67 ประเภทรถยนต์และจำนวนที่ครอบครอง

จำนวน	รถเก๋งขนาดใหญ่ (2400 ซีซีขึ้นไป)	รถเก๋งขนาดกลาง (1800-2400 ซีซี)	รถเก๋งขนาดเล็ก (น้อยกว่า 1800 ซีซี)	รถกระบะ 4 ประตู	รถกระบะ 2 ประตู มีแค็บ	รถกระบะ 2 ประตู ไม่มีแค็บ	รถเอนกประสงค์ (เช่น CRV, MU7)/รถตู้	มอเตอร์ไซด์	จักรยาน
1 คัน	91%	92%	92%	96%	94%	95%	83%	55%	75%
2 คัน	7%	6%	6%	3%	5%	4%	13%	32%	18%
3 คัน	1%	1%	1%	-	-	1%	3%	9%	5%
4 คัน	1%	-	-	-	-	-	1%	3%	1%
5 คัน	1%	-	-	-	-	-	-	1%	1%
ค่าเฉลี่ย	1.14	1.11	1.10	1.06	1.06	1.06	1.24	1.63	1.34
(ฐาน)	(939)	(3,355)	(7,957)	(4,395)	(22,809)	(6,024)	(2,044)	(90,469)	(55,314)

ตารางที่ 68 ประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและจำนวนที่ครอบครอง

จำนวน	ไมโครเวฟ	เครื่องเล่นวีซีดี ดีวีดีบลูเรย์	เครื่องเสียง/Stereo/Home Theater	เครื่องซักผ้า	เครื่องปรับอากาศ (แอร์)	ตู้เย็น
1 ชิ้น	97%	92%	96%	96%	77%	92%
2 ชิ้น	3%	6%	3%	3%	16%	7%
3 ชิ้น	-	1%	1%	1%	5%	1%
4 ชิ้น	-	-	-	-	2%	-
ค่าเฉลี่ย	1.04	1.10	1.05	1.05	1.35	1.10
(ฐาน)	(18,617)	(56,227)	(33,630)	(33,630)	(14,611)	(92,763)

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต. 2546. *การสำรวจภาวะโรคจิตวิทยาสุขภาพจิต: การศึกษาระดับประเทศ ปี 2546*. กรุงเทพฯ: วงศ์กมล.
- กรมสุขภาพจิต. 2546. *ความเครียดของคนไทย: การศึกษาระดับชาติ ปี 2546*. กรุงเทพฯ: ปิยอนต์ พับลิชชิง.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. 2553. *แผนพัฒนาผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545-2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิชย์.
- คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป. 2555. *เอกสารหลักและมติสมัชชาปฏิรูประดับชาติ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ: ที คิว พี.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559. 2554. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 128 ตอนพิเศษ 152 ง. หน้า 1-183.
- พรมคุณาภรณ์ (ปมุตตโต). 2551. *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 11 (ชำระ-เพิ่มเติมช่วงที่1) มูลนิธิไทยโรดส์ และศูนย์วิจัยอุบัติเหตุแห่งประเทศไทย. 2554. *รายงานสถานการณ์อุบัติเหตุทางถนนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. *สุนทรียศาสตร์กับการเมืองภาคประชาชน*.
โครงการจัดพิมพ์และเผยแพร่ผลงานวิจัย คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ลำดับที่ 3
- วิลาลินี พิพิธกุล. 2547. *รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนในรอบปี 2546*.
สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ร่วมกับ Southeast Asian Press Alliance.
- วิลกินสัน ริชาร์ด. 2555. *ความ (ไม่) เท่าเทียม = The Spirit Level: Why Equality is Better for Everyone*.
แปลโดย สฤณี อาชวานันทกุล. กรุงเทพฯ: Openworlds.
- สมาคมการจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย และสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2555. *The Thailand Corporate Excellence Survey 2011*. กรุงเทพมหานคร.
- สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัท. 2555. *การศึกษาเรื่องการคอร์รัปชันในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร.
- สุชาดา จักรพิสุทธ์. 2551. *รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง แนวทางการทำให้เกิดการเสนอข่าวเชิงสืบสวน (Investigative Report) ในสื่อหนังสือพิมพ์*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2553. *โครงการการศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศผ่านแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด*. กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555. *คู่มือการแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 สู่งานปฏิบัติ สำหรับระดมความคิดเห็นร่วมกับภาคีการพัฒนา (ร่าง)*. กรุงเทพมหานคร. (อัคราเสนา)
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม. 2554. *สถานการณ์ความยากจน และความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2553*. กรุงเทพมหานคร
- สำนักงานสำรวจสุขภาพประชาชนไทย. 2554. *รายงานการสำรวจสุขภาพประชาชนไทย โดยการตรวจร่างกายครั้งที่ 4 พ.ศ. 2551 – 2: สุขภาพเด็ก*. นนทบุรี: เดอะ กราฟิโก ซิสเต็มส์.
- อเนก เหล่าธรรมทัศน์. 2555. *การกระจายอำนาจ = การคืนอำนาจ สู่การจัดการตนเองของชุมชน ท้องถิ่น และสังคม*. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูป.

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

- Balabanova D., McKee M. and Mills A. 2011. *'Good Health at Low Cost' 25 years on. What makes a Successful Health System?* London: London School of Hygiene & Tropical Medicine.
- Bruno S. Frey and Alois Stutzer. 2000. *Happiness, Economy and Institutions*. CESifo Working Paper Series, January, 246.
- Christopher J. L. Murray and Alan D. Lopez. 1997. *Alternative Projections of Mortality and Disability by Cause 1990–2020: Global Burden of Disease Study*. *Lancet*, 349 : 1498-1504.
- Habermas, Jürgen. 1989. *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge, Mass.:MIT Press.
- Joseph E. Stiglitz. 2012. *The Price of Inequality: How Today's Devided Society Endangers Our Future*. New York: W.W.norton & Company.
- Lisa L. Sharma, Stephen P. Teret, and Kelly D. Brownell. 2010. *The Food Industry and Self-Regulation: Standards to Promote Success to Avoid Public Health Failures*. *American Journal of Public Health*. February, 100 (2): 240-246.
- Marcuse, Herbert. 1964. *One Dimensional Man: Studies in the Ideology of Advanced Industrial Society*. Boston: Beacon Press.
- OECD. 2008. Policy Brief: Health and the Environment.
- The United Nations. 2011. UN Decade of Action for Road Safety 2011-2020.
- William and Debra Miller. 2004. *Spiritual Based Leadership: Increasing our Gross National Character*. Times of London 2004
- World Health Organization. *2008-2013 Action Plan for the Global Strategy for the Prevention and Control of Noncommunicable Diseases*. World Health Assembly Document, 2008-2013.
- World Health Organization. 2008. *Final Report of the Commission on Social Determinants of Health*. Closing the gap in a generation: Health Equity through Action on the Social Determinants of Health. Geneva.

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่:

มูลนิธิเพื่อ “คนไทย”

เลขที่ 1 ซอยพรีเมียร์ 2 ถนนศรีนครินทร์

หนองบอน ประเวศ กรุงเทพฯ 10250

โทร 0-2301-1000 ต่อ 1056

โทรสาร 0-2301-1020

www.khonthaifoundation.org

e-mail : info@khonthaifoundation.org

ฟัง พูด คิด ทำ

มูลนิธิเพื่อ “คนไทย”

“คนไทย” มอนิเตอร์ เสียงนี้มีพลัง
Khon Thai Monitor

ISBN 978-616-91575-1-9

“คนไทย” เท่านั้นที่ทำได้เมืองไทย น่าอยู่